

Almanahul
Arhiepiscopiei Timișoarei

2025

(anul al 45-lea de la fondare)

Anul omagial al Centenarului Patriarhiei Române

**Anul comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor
ortodocși români din secolul al XX-lea**

Publicație bisericească apărută în anul 1980 sub titlul de „Îndrumător bisericesc, misionar și patriotic”. Din anul 1990 s-a numit „Calendarul românului pe anul comun de la Hristos”. După reînființarea Episcopiei Caransebeșului, din anul 1995, s-a intitulat „Calendarul Arhiepiscopiei Timișoarei”, iar începând cu anul 2017, „Almanahul Arhiepiscopiei Timișoarei”.

Almanahul
Arhiepiscopiei Timișoarei

2025

Tipărit cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte
† Ioan,
Mitropolitul Banatului

Comitetul de redacție:

Președinte: Înaltpreasfințitul Mitropolit Ioan al Banatului

Vicepreședinte: Preasfințitul Episcop-Vicar Paisie Lugojanul

Membri: preot dr. Ionel Popescu, preot Mircea Szilagy

Redactor: preot dr. Daniel Alic

Grafică și paginație: arhid. dr. Marian Pîrvu, Bianca Adnana Curea

Datele statistice au fost actualizate la data de 31 decembrie 2024.

ISSN: 2668-8204

Tiparul executat la Tipografia Partoș S.R.L. din Timișoara.

CUPRINS

† Ioan, Mitropolitul Banatului, <i>Cuvânt înainte</i>	7
Calendar creștin-ortodox 2025	11
Rânduieii bisericești în anul 2025	119
Organizarea canonică a Bisericii Ortodoxe	123
Biserica Ortodoxă Română	125
Arhiepiscopia Timișoarei	135
- <i>Protopopiate</i>	143
- <i>Paraclise mitropolitane</i>	181
- <i>Mănăstiri și schituri</i>	183
Cronica anului 2024	195

STUDII ȘI ARTICOLE

- † **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Patriarhia Română – 100 de ani de slujire a vieții Bisericii și a unității poporului român*.....201
- † **Ioan, Mitropolitul Banatului**, *Pace și iubire între oameni și popoare*207
- † **Emilian Crișanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Aradului**, *Sfântul Ilarion Felea – teolog și misionar al Bisericii strămoșești*.....211
- Pr. dr. Ionel Popescu, Arhim. dr. Casian Rușeț**, *Protosinghelul Calistrat Bobu (15 martie 1900 – 10 mai 1975). Duhovnic iubit și mărturisitor neînfricat*.....221
- Pr. prof. univ. dr. Florin Dobrei**, *Viața bisericească din Banatul timișean după întemeierea Patriarhiei Române (1925-1948)*....237
- Prot. dr. Ioan Bude**, *„Aduceți-vă aminte... ”*249
- Pr. dr. Ionel Popescu**, *Catedrala Mitropolitană a Timișoarei în zilele revoluției din decembrie 1989*.....263
- Pr. dr. Valentin Bugariu**, *Satul în opera literară a protopopului Mihail Gașpar*.....273
- Prof. Carmen Oancea**, *Un sculptor creștin ortodox: Linda Saskia Menczel - artist polifonic*283

CUVÂNT ÎNAINTE

† Ioan,
Mitropolitul Banatului

Păstrarea specificului spiritual al comunităților, așa cum s-a statornicit el de-a lungul timpului, reprezintă respectul pentru tradiție și cea mai eficientă modalitate de a defini identitatea și ethosul oamenilor dintr-un spațiu cultural și geografic. Fără o legătură cu trecutul și tradițiile lui, omul își poate uita rădăcinile, viețuirea sa fiind lipsită de autoritatea și modelul înaintașilor. Tocmai de aceea, Mitropolia Banatului se străduiește să păstreze în bună rânduială tradițiile culturale și spirituale ale locului.

La loc de cinste în păstrarea acestor tradiții se înscrie *Almanahul Arhiepiscopiei Timișoarei*, publicație ajunsă anul acesta la 45 de ani de existență. În paginile acestui anuar au fost consemnate de-a lungul vremii rânduielei bisericești, studii teologice și literare, îndemnuri de alinare și încurajare în vremuri grele, teme de actualitate bisericească. Cu alte cuvinte, a avut un conținut permanent adaptat la nevoile Bisericii și ale credincioșilor.

Anul 2025 a fost declarat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 29 februarie 2024, ca „Anul omagial al Centenarului Patriarhiei Române” și „Anul comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea”. Decizia Sfântului Sinod este argumentată în special prin faptul că, în anul 2025, Biserica Ortodoxă Română aniversează 140 de ani de la recunoașterea autocefaliei sale (25 aprilie 1885) și 100 de ani de la ridicarea sa la rangul de Patriarhie (4 februarie 1925).

Aceste două aniversări, cu semnificații deosebit de importante pentru istoria Bisericii, spiritualitatea și demnitatea noastră ortodoxă, creează prilejul, dar și datoria de a omagia cu recunoștință memoria tuturor acelor care s-au ostenit pentru recunoașterea oficială a Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române și dobândirea rangului ei de Patriarhie.

Autocefalia Bisericii românești este de mare însemnătate pentru istoria noastră națională. Biserica Ortodoxă Română și-a dobândit autocefalia în anul 1885 prin semnarea obișnuitului „Tomos” de recunoaștere a acesteia, de către Patriarhului Ioachim al IV-lea al Constantinopolului, la 25 aprilie 1885. Prin recunoașterea acestui statut, Biserica noastră a obținut în întregime atributele pe care le include termenul de autocefalie, adică conducerea de sine și independența administrativ-jurisdicțională față de orice alte Biserici Ortodoxe, cu care este egală în drepturi, însă cu care rămâne în interdependență din punct de vedere dogmatic, canonic și liturgic. Este, administrativ și canonic vorbind, anul nașterii Bisericii Ortodoxe Române ca biserică de sine stătătoare.

După Primul Război Mondial, România și-a recuperat provinciile sale istorice (Basarabia, Bucovina și Transilvania) aflate până atunci sub stăpâniri străine, formând astfel România Mare (1 Decembrie 1918). În mod spontan și firesc, ortodocșii români din respectivele provincii s-au unit cu Biserica Ortodoxă Română, reușindu-se pentru prima oară în istorie unificarea Ortodoxiei românești. Ca o consecință firească a acestui fapt a apărut și ideea ridicării Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie, ce a găsit imediat o largă susținere în întreaga societate românească. Pentru a da glas acestei inițiative, în ultimele zile ale anului 1924, Mitropolitul Pimen Georgescu al Moldovei și Sucevei (1909-1934) a făcut oficial propunerea ca „Mitropolia Ungro-Vlahiei (Munteniei) cu scaunul mitropolitan din București să fie ridicată la rangul de Patriarhie; iar mitropolitul Ungro-Vlahiei ca primat al României, care de drept e și președinte al Sfântului nostru Sinod, să poarte titlul de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Naționale Române cu reședința la București“. Această propunere a fost înaintată Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pentru a fi analizată în cadrul sesiunii sale de toamnă din anul 1924. Programată pentru data de 4 decembrie 1924, această sesiune și-a

reluat lucrările abia la 4 februarie 1925. Propunerea a fost primită „cu multă însuflețire“ de către sinodali, care au trecut imediat la dezbateri pentru a stabili detaliile procesului de ridicare a Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie. Ca urmare a expunerilor de motive și a dezbaterilor din plen, Sfântul Sinod „în unanimitate și cu însuflețire“ a hotărât înființarea Patriarhiei Române și ridicarea Arhiepiscopului și Mitropolitului Ungrovlahiei, în calitatea sa de primat al României, la rangul de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Regele Ferdinand a promulgat „Legea pentru ridicarea Scaunului mitropolitan al Ungrovlahiei la rangul de Scaun patriarhal” pe 25 februarie 1925, iar la 1 noiembrie 1925 a avut loc înscăunarea mitropolitului primat Miron Cristea ca prim patriarh al României (1925-1939).

Pe lângă omagierea acestor evenimente importante din istoria noastră bisericească, trebuie amintit faptul că prin hotărârea nr. 78/2021, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a stabilit ca, în anul 2025, în cadrul manifestărilor dedicate aniversării a 140 de ani de autocefalie și a centenarului Patriarhiei Române, să aibă loc proclamarea solemnă a canonizării unor mărturisitori și mari duhovnici misionari români propuși spre canonizare de către Sinoadele mitropolitane.

Mitropolia Banatului a avut ca propuneri pe Protosinghelul Calistrat Bobu (1900–1975), originar din Moldova, trimis preot misionar în Banat, unde a contribuit la întemeierea Mănăstirii Timișeni și a înnoit viața monastică de la mănăstirile Săraca, Partoș și Vasiova și pe preotul profesor Ilarion Felea (1903-1961), membru de seamă al corpului profesoral și rector al Academiei Teologice de la Arad, condamnat de regimul comunist la 20 de ani de temniță pentru „activitate intensă contra clasei muncitoare și mișcării revoluționare”, trecut la cele veșnice în temnița de la Aiud.

Aceste aniversări și comemorări sunt evidențiate în volumul de față, alături de șematismul Arhiepiscopiei Timișoarei și alte studii și articole, cu nădejdea că vor fi de folos preoților, studenților teologi și tuturor cititorilor Almanahului pe anul 2025.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți! (II Corinteni 13, 13)

**Calendar creștin-ortodox
2025**

DECEMBRIE 2024 - IANUARIE 2025

<p>30 DECEMBRIE LUNI</p>	<p>Sf. Mc. Anisia fecioara</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>31 DECEMBRIE MARTI</p>	<p><i>Odovania praznicului Nașterii Domnului; Sf. Cuv. Melania Romana; † Sf. Mc. Hermes (Slujba la cumpăna dintre ani)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>1 IANUARIE MIERCURI</p>	<p>Tăierea-împrejur cea după trup a Domnului; †) Sf. Ier. Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei, și mama sa, Sf. Emilia (Anul Nou. Tedeum. Harți)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IANUARIE 2025

<p>2 IANUARIE JOI</p>	<p><i>Înainte-prăznuirea Botezului Domnului; Sf. Ier. Silvestru, episcopul Romei; Sf. Cuv. Serafim din Sarov</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>3 IANUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Proroc Maleahi; Sf. Mc. Gordie <i>(Zi alitugică. Harți)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>4 IANUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Soborul Sf. 70 de Apostoli; Sf. Cuv. Teoctist din Sicilia; Sf. Cuv. Apolinaria; Sf. Cuv. Nichifor cel Lepros</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 IANUARIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Teopempt și Teonas; Sf. Cuv. Sinclitichia <i>(Ajunul Botezului Domnului. Post)</i></p>
<p>Duminica dinaintea Botezului Domnului; Ap. 2 Timotei 4, 5-8; Ev. Marcu 1, 1-8 (Predica Sfântului Ioan Botezătorul); glas 3, voscr. 6</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>6 IANUARIE LUNI</p>	<p>(†) Botezul Domnului (Boboteaza – Dumnezeiasca Arătare- Boboteaza)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 IANUARIE MARTI</p>	<p>† Soborul Sf. Proroc Ioan Botezătorul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 IANUARIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Cuv. Gheorghe Hozevitul; Sf. Cuv. Domnica</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IANUARIE 2025

<p>9 IANUARIE JOI</p>	<p>Sf. Mc. Polieuct; Sf. Ier. Petru, episcopul Sevastiei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>10 IANUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Ier. Grigorie, episcopul Nyssei; †) Sf. Cuv. Antipa de la Calapodești; Sf. Ier. Dometian, episcopul Melitinei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11 IANUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>† Sf. Cuv. Teodosie, începătorul vieții călugărești de obște din Palestina; Sf. Cuv. Vitalie</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 IANUARIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Tatiana diaconița și Eutasia</p>
<p>Duminica după Botezul Domnului; Ap. Efeseni 4, 7-13; Ev. Matei 4, 12-17 (Începutul propovăduirii Domnului); glas 4, voscr. 7</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>13 IANUARIE LUNI</p>	<p>Sf. Mc. Ermil și Stratonie; Sf. Ier. Iacob, episcop de Nisibe</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 IANUARIE MARTI</p>	<p><i>Odovania praznicului Botezului Domnului;</i> Sf. Cuv. Mucenici din Sinai și Rait; Sf. Nina, luminaoarea Geogiei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 IANUARIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Cuv. Pavel Tebeul și Ioan Colibașul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IANUARIE 2025

16 IANUARIE JOI	Cinstirea lanțului Sf. Ap. Petru; Sf. Mc. Danact citețul
<hr/> <hr/> <hr/>	
17 IANUARIE VINERI	†) Sf. Cuv. Antonie cel Mare; Sf. Cuv. Antonie cel Nou din Veria
<hr/> <hr/> <hr/>	
18 IANUARIE SÂMBĂTĂ	† Sf. Ier. Atanasie și Chiril, arhiepiscopii Alexandriei
<hr/> <hr/> <hr/>	
19 IANUARIE DUMINICĂ	Sf. Cuv. Macarie cel Mare și Macarie Alexandrinul; Sf. Ier. Marcu, mitropolitul Efesului; Sf. Mc. Eufrasia
Duminica a 29-a după Rusalii; Apostolul Duminicii a 28-a: Coloseni 1, 12-18; Ev. Luca 17, 12-19 (Vindecarea celor 10 leproși); glas 5, voscr. 8	
<hr/> <hr/>	

<p>20 IANUARIE LUNI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Eftimie cel Mare; Sf. Mc. Eusebiu; Sf. Mc. In, Pin și Rim</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 IANUARIE MARȚI</p>	<p>Sf. Cuv. Maxim Mărturisitorul; Sf. Mc. Neofit; Sf. Mc. Agnia din Roma</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22 IANUARIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Ap. Timotei; Sf. Cuv. Mc. Anastasie Persul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IANUARIE 2025

<p>23 IANUARIE JOI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Clement, episcopul Ancirei; Sf. Mc. Agatanghel; Sf. Părinți de la Sinodul al VI-lea Ecumenic</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>24 IANUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Xenia din Roma; Sf. Xenia din Petersburg (<i>Tedeum</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>25 IANUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>†) Sf. Ier. Grigorie Teologul, arhiepiscopul Constantinopolului; † Sf. Ier. Bretanion, episcopul Tomisului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26 IANUARIE DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Ier. Iosif cel Milostiv, mitropolitul Moldovei; Sf. Cuv. Xenofont, Maria, Arcadie și Ioan</p>
<p>Duminica a 32-a după Rusalii (a lui Zahau); Ap. 1 Timotei 4, 9-15; Ev. Luca 19, 1-10; glas 6, voscr. 9</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>27 IANUARIE LUNI</p>	<p>† Aducerea moaștelor Sf. Ier. Ioan Gură de Aur;</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 IANUARIE MARTI</p>	<p>Sf. Cuv. Efreim Sirul, Isaac Sirul, Paladie și Iacob Sihastrul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29 IANUARIE MIERCURI</p>	<p>Aducerea moaștelor Sf. Sfințit Mc. Ignatie Teoforul; Sf. Mc. Filotei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IANUARIE 2025 - FEBRUARIE 2025

<p>30 IANUARIE JOI</p>	<p>†) Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur; Sf. Sfințit Mc. Ipolit, episcopul Romei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>31 IANUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Mc. doctori fără de arginți Chir și Ioan</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>1 FEBRUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Înainte-prăznuirea Întâmpinării Domnului; Sf. Mc. Trifon; Sf. Mc. Perpetua și Felicitas</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>2 FEBRUARIE DUMINICĂ</p>	<p>(†) Întâmpinarea Domnului</p>
<p>Duminica a 17-a după Rusalii (a Cananeencei); Ap. Praznicului: Evrei 7, 7-17; al duminicii: 2 Corinteni 6, 16-18; 7, 1; Ev. Praznicului: Luca 2, 22-40; a duminicii: Matei 15, 21-28; glas 7, voscr. 10</p>	
<hr/> <hr/>	

FEBRUARIE 2025

3 FEBRUARIE LUNI	Sf. și Dreptul Simeon, primatorul de Dumnezeu; Sf. Prorociță Ana
<hr/> <hr/> <hr/>	
4 FEBRUARIE MARTI	Sf. Cuv. Isidor Pelusiotul; Sf. Sfințit Mc. Avramie
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
5 FEBRUARIE MIERCURI	Sf. Mc. Agata și Teodula
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> 	

FEBRUARIE 2025

<p>6 FEBRUARIE JOI</p>	<p>Sf. Ier. Vucol, episcopul Smirnei, și Fotie, patriarhul Constantinopolului; Sf. Cuv. Varsanufie cel Mare și Ioan din Gaza</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 FEBRUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Ier. Partenie, episcopul Lampsacului; Sf. Cuv. Luca din Elada</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 FEBRUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Mare Mc. Teodor Stratilat; Sf. Prooc Zaharia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>9 FEBRUARIE DUMINICĂ</p>	<p><i>Odovania praznicului Întâmpinării Domnului;</i> Sf. Mc. Nichifor</p>
<p>Duminica a 33-a după Rusalii (a Vameșului și a Fariseului); Ap. 2 Timotei 3, 10-15; Ev. Luca 18, 10-14; glas 8, voscr. 11 (Începutul Triodului)</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

FEBRUARIE 2025

<p>10 FEBRUARIE LUNI</p>	<p>†) Sf. Sfințit Mc. Haralambie; Sf. Mc. Valentina</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11 FEBRUARIE MARTI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Vlasie, episcopul Sevastiei; Sf. Teodora împărăteasa</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 FEBRUARIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Ier. Meletie, arhiepiscopul Antiohiei; Sf. Mc. Hristea (<i>Harți</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

FEBRUARIE 2025

<p>13 FEBRUARIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Martinian; Sf. Ap. Acvila și soția sa, Priscila; Sf. Ier. Evloghie, patriarhul Alexandriei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 FEBRUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Auxentie, Maron și Avraam (<i>Harți</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 FEBRUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Ap. Onisim; Sf. Mc. Maior</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>16 FEBRUARIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Sfințiți Mc. Pamfil preotul și Valent diaconul; Sf. Ier. Flavian, arhiepiscopul Constantinopolului</p>
<p>Duminica a 34-a după Rusalii (a Întoarcerii Fiului risipitor); Ap. 1 Corinteni 6, 12-20; Ev. Luca 15, 11-32; glas 1, voscr. 1</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

FEBRUARIE 2025

17 FEBRUARIE LUNI	Sf. Mare Mc. Teodor Tiron; Sf. Mariamna; Sf. împărați Marcian și Pulheria
<hr/> <hr/> <hr/>	
18 FEBRUARIE MARTI	Sf. Ier. Leon cel Mare, episcopul Romei
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
19 FEBRUARIE MIERCURI	Sf. Ap. Arhip
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

FEBRUARIE 2025

<p>20 FEBRUARIE JOI</p>	<p>Sf. Ier. Leon, episcopul Cataniei; Sf. Cuv. Visarion</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 FEBRUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Timotei; Sf. Ier. Eustație, arhiepiscopul Antiohiei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22 FEBRUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Aflarea moaștelor Sfinților Mc. din Constantinopol (<i>Sâmbăta celor adormiți - Moșii de iarnă</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>23 FEBRUARIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Policarp, episcopul Smirnei; Sf. Cuv. Gorgonia</p>
<p>Duminica Înfricoșătoarei Judecăți (<i>a Lăsăturii sec de carne</i>); Ap. 1 Corinteni 8, 8-13; 9, 1-2; Ev. Matei 25, 31-46; glas 2, voscr. 2</p>	
<hr/> <hr/>	

FEBRUARIE 2025

24	FEBRUARIE LUNI	† Întâia și a doua aflare a capului Sf. Proroc Ioan Botezătorul
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
25	FEBRUARIE MARTI	Sf. Ier. Tarasie, patriarhul Constantinopolului
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
26	FEBRUARIE MIERCURI	Sf. Ier. Porfirie, episcopul Gazei; Sf. Mc. Fotini Samarineanca (<i>Zi aliturgică. Dezlegare la brânză, lapte, ouă și pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

FEBRUARIE - MARTIE 2025

<p>27 FEBRUARIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Mărturisitori Procopie și Talaleu</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 FEBRUARIE VINERI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Ioan Casian și Gherman, din Dobrogea; Sf. Vasile Mărturisitorul (Zi aliturgică. Dezlegare la brânză, lapte, ouă și pește) ○</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>1 MARTIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Cuv. Mc. Evdochia; Sf. Cuv. Domnina (Sâmbăta Sfinților Cuvioși)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>2 MARTIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Teodot, episcopul Chirniei; Sf. Mc. Isihie</p>
<p>Duminica Izgonirii lui Adam din Rai (a Lăsatului sec de brânză); Ap. Romani 13, 11-14; 14, 1-4; Ev. Matei 6, 14-21 (Învățătură despre iertare, post și neagonisire); glas 3, voscr. 3</p>	
<hr/> <hr/>	

MĂRTIE 2025

<p>3 MARTIE LUNI</p>	<p>Sf. Mc. Eutropie, Cleonic și Vasilisc (<i>Începutul Postului Sfințelor Paști. Zi aliturgică. Canonul Mare</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>4 MARTIE MĂRȚI</p>	<p>Sf. Cuv. Gherasim de la Iordan; Sf. Mc. Pavel și sora sa, Iuliana (<i>Zi aliturgică. Canonul Mare</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 MARTIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Mc. Conon din Isauria și Conon Grădinarul; Sf. Cuv. Marcu Pustnicul (<i>Canonul Mare</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂRTIE 2025

<p>6 MARTIE JOI</p>	<p>Sf. 42 de Mucenici din Amoreea; Aflarea Sfintei Cruci (<i>Canonul Mare</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 MARTIE VINERI</p>	<p>Sf. Sfințiți Mc. Efrem, episcopul Tomisului, Vasilevs, Evghenie, Capiton, Eterie, Agatodor și Elpidie, episcopi de Herson</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 MARTIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>†) Sf. Preot Mucenic Liviu-Galaction de la Cluj; Sf. Ier. Teofilact Mărturisitorul, episcopul Nicomidiei (<i>Sâmbăta Sf. Mare Mc. Teodor Tiron. Pomenirea celor adormiți</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>9 MARTIE DUMINICĂ</p>	<p>† Sf. 40 de Mucenici din Sevastia</p>
<p>Duminica întâi din Post (a Ortodoxiei); Ap. Evrei 11, 24-26; 32-40; Ev. Ioan 1, 43-51 (Chemarea lui Filip și a lui Natanael); glas 4, voscr. 4</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>10</p> <p>MARTIE LUNI</p>	<p>Sf. Mc. Codrat, Ciprian, Dionisie și cei împreună cu ei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11</p> <p>MARTIE MĂRȚI</p>	<p>Sf. Ier. Sofronie, patriarhul Ierusalimului</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12</p> <p>MARTIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Cuv. Teofan Mărturisitorul; Sf. Ier. Grigorie Dialogul, episcopul Romei; Sf. Cuv. Simeon Noul Teolog</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂRTIE 2025

<p>13 MARTIE JOI</p>	<p>Aducerea moaștelor Sf. Ier. Nichifor, patriarhul Constantinopolului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 MARTIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Benedict de Nursia; Sf. Sfințit Mc. Alexandru preotul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 MARTIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Mc. Agapie, Plisie și Timolau (<i>Pomenirea celor adormiți</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>16 MARTIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Sabin Egipteanul; Sf. Cuv. Hristodul din Patmos</p>
<p>Duminica a 2-a din Post (<i>a Sf. Ier. Grigorie Palama</i>); Ap. Evrei 1, 10-14; 2, 1-3; al Ierarhului: Evrei 7, 26-28; 8, 1-2; Ev. Marcu 2, 1-12 (<i>Vindecarea paralițicului din Capernaum</i>); a Ierarhului: Ioan 10, 9-16 (<i>Iisus – Păstorul cel bun</i>); glas 5, voscr. 5</p>	
<hr/> <hr/>	

<p>17</p> <p>MARTIE LUNI</p>	<p>Sf. Cuv. Alexie, omul lui Dumnezeu</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>18</p> <p>MARTIE MĂRȚI</p>	<p>Sf. Ier. Chiril, arhiepiscopul Ierusalimului</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>19</p> <p>MARTIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Mc. Hrisant și Daria, Claudiu și Ilaria; Sf. Mc. Marian diaconul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂRTIE 2025

20 MARTIE JOI	Sf. Cuv. Mucenici din Mănăstirea Sf. Sava cel Sfințit
<hr/> <hr/> <hr/>	
21 MARTIE VINERI	Sf. Ier. Iacob Mărturisitorul; Sf. Cuv. Serapion
<hr/> <hr/> <hr/>	
22 MARTIE SÂMBĂȚĂ	Sf. Sfințit Mc. Vasile, preotul din Ancira; Sf. Mc. Drosida, fiica împăratului Traian (<i>Pomenirea celor adormiți</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
23 MARTIE DUMINICĂ	Sf. Cuv. Mc. Nicon și cei 199 de ucenici ai lui
<p>Duminica a 3-a din Post (a Sfintei Cruci); Ap. Evrei 4, 14-16; 5, 1-6; Ev. Marcu 8, 34-38; 9, 1 (Luarea crucii și urmarea lui Hristos); glas 6, voscr. 6</p>	
<hr/>	

<p>24</p> <p>MARTIE LUNI</p>	<p>Înainte-prăznuirea Bunei Vestiri; Sf. Ier. Artemon, episcopul Seleuciei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>25</p> <p>MARTIE MARȚI</p>	<p>(†) Buna Vestire (Dezlegare la pește)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26</p> <p>MARTIE MIERCURI</p>	<p>Odovania praznicului Bunei Vestiri; Soborul Sf. Arhanghel Gavriil; Sf. Mc. Montanus preotul și soția sa, Maxima; Sfinții 26 de Mucenici din Goția /Dacia</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂRTIE 2025

<p>27</p> <p>MARTIE JOI</p>	<p>Sf. Mc. Matrona din Tesalonic; Sf. Mc. Filit și Lidia, soția sa, cu cei 4 fii ai lor</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28</p> <p>MARTIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Ilarion cel Nou, egumenul Pelechitului, și Ștefan făcătorul de minuni</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29</p> <p>MARTIE SÂMBĂTĂ</p>	<p>Sf. Sfințiți Mc. Marcu, episcopul Aretuselor, și Chiril diaconul; Sf. Mc. Iona și Varahisie; Sf. Ier. Diadoh, episcopul Foticeei (<i>Pomenirea celor adormiți</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>30</p> <p>MARTIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Cuv. Ioan Scărarul; Sf. Euvula, mama Sf. Pantelimon</p>
<p>Duminica a 4-a din Post (<i>a Sf. Cuv. Ioan Scărarul</i>); Ap. Evrei 6, 13-20; al Cuviosului: Efeseni 5, 8-19; Ev. Marcu 9, 17-32 (<i>Vîndecarea fiului lunatic</i>); a Cuviosului: Matei 4, 25; 5, 1-12 (<i>Predica de pe munte – Fericirile</i>); glas 7, voscr. 7</p>	
<hr/>	

MĂRTIE 2025 - APRILIE 2025

31	MARTIE LUNI	Sf. Sfințit Mc. Ipatie, episcopul Gangrei; Sf. Mc. Veniamin diaconul
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
1	APRILIE MĂRȚI	Sf. Cuv. Maria Egipteanca; Sf. Mc. Gherontie; Sf. Cuv. Varsanufie de la Optina
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
2	APRILIE MIERCURI	Sf. Cuv. Tit, făcătorul de minuni; Sf. Mc. Amfian și Edesie (<i>Denia Canonului Mare</i>)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

APRILIE 2025

<p>3 APRILIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Nichita Mărturisitorul și Ilirie</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>4 APRILIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Iosif Imnograful, Gheorghe din Maleon și Zosima (<i>Denia Acatistului Bunei Vestiri</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 APRILIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Mc. Victorin și cei împreună cu el; Sf. Mc. Teodul și Agatopod (<i>Pomenirea celor adormiți</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>6 APRILIE DUMINICĂ</p>	<p>† Sf. Sfințit Mc. Irineu, episcop de Sirmium; Sf. Ier. Eutihie, patriarhul Constantinopolului; Sf. Cuv. Grigorie Sinaitul; Sf. Cuv. Platonida</p>
<p>Duminica a 5-a din Post (<i>a Sf. Cuv. Maria Egipteanca</i>); Ap. Evrei 9, 11-14; al Cuvioasei: Galateni 3, 23-29; Ev. Marcu 10, 32-45 (<i>Prevestirea Pătimirilor. Cererea fiilor lui Zevedeu</i>); a Cuvioasei: Luca 7, 36-50 (<i>Pocăința femeii păcătoase</i>); glas 8, voscr. 8</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

APRILIE 2025

7 APRILIE LUNI	Sf. Mc. Caliopie; Sf. Ier. Gheorghe Mărturisitorul, episcopul Mitilenei
<hr/> <hr/> <hr/>	
8 APRILIE MARTI	Sf. Ap. Irodion, Agav, Ruf, Asincrit, Flegon și Ermis; Sf. Ier. Celestin, episcopul Romei
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
9 APRILIE MIERCURI	Sf. Mc. Eupsihie; Sf. Cuv. Vadim
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

APRILIE 2025

<p>10 APRILIE JOI</p>	<p>Sf. Mc. Terentie, Pompei, African, Maxim și Dima</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11 APRILIE VINERI</p>	<p>†) Sf. Ier. Calinic de la Cernica, episcopul Râmnicului; Sf. Sfințit Mc. Antipa, episcopul Pergamului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 APRILIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>†) Sf. Mc. Sava de la Buzău; Sf. Ier. Vasile Mărturisitorul, episcop de Parion (<i>Sâmbăta lui Lazăr. Pomenirea celor adormiți</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>13 APRILIE DUMINICĂ</p>	<p>Intrarea Domnului în Ierusalim (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<p>Duminica a 6-a din Post (<i>a Floriilor</i>). Toate ale praznicului: Ap. Filipeni 4, 4-9; Ev. Ioan 12, 1-18 (<i>Denie</i>)</p>	
<hr/> <hr/>	

<p>14 APRILIE LUNI</p>	<p>Sfânta și Marea Luni (<i>Denie</i>); †) Sf. Ier. Pahomie de la Gledin, episcopul Romanului (Slujba lui se va săvârși anticipat, în Duminica Floriilor); Sf. Ier. Martin Mărturisitorul, episcopul Romei; Sf. Mc. Tomaida</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 APRILIE MARTI</p>	<p>Sfânta și Marea Marți (<i>Denie</i>); Sf. Ap. Aristarh, Pud și Trofim; Sf. Mc. Crescent</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>16 APRILIE MIERCURI</p>	<p>Sfânta și Marea Miercuri (<i>Denie</i>); Sf. Mc. fecioare Agapia, Irina și Hionia</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

APRILIE 2025

17 APRILIE JOI	Sfânta și Marea Joi (<i>Denia celor 12 Evanghelii</i>); Sf. Sfințit Mc. Simeon, episcopul Persiei
<hr/> <hr/> <hr/>	
18 APRILIE VINERI	Sfânta și Marea Vineri (<i>Zi aliturgică. Denia Prohodului Domnului</i>); Sf. Cuv. Ioan, ucenicul Sfântului Cuv. Grigorie Decapolitul
<hr/> <hr/> <hr/>	
19 APRILIE SÂMBĂȚĂ	Sfânta și Marea Sâmbătă ; Sf. Cuv. Ioan de la Lavra Veche; Sf. Sfințit Mc. Pafnutie
<hr/> <hr/> <hr/>	
20 APRILIE DUMINICĂ	(†) Învierea Domnului nostru Iisus Hristos (<i>Sfintele Paști</i>)
Toate ale praznicului: Ap. Fapte 1, 1-8; Ev. Ioan 1, 1-17	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>21 APRILIE LUNI</p>	<p>(†) Sfintele Paști (<i>În această zi se săvârșește și Slujba Sfântului Ierarh Teotim, episcopul Tomisului, din 20 aprilie</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22 APRILIE MARȚI</p>	<p>(†) Sfintele Paști</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>23 APRILIE MIERCURI</p>	<p>†) Sf. Mare Mc. Gheorghe, purtătorul de biruință; Sf. Mc. Valerie (Harți)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

APRILIE 2025

<p>24 APRILIE JOI</p>	<p>†) Sf. Ierarhi Ilie Iorest, Simion Ștefan și Sava Brancovici, mitropoliții Transilvaniei; Sf. Ier. Iosif Mărturisitorul din Maramureș; Sf. Mc. Pasicrat și Valentin; Sf. Cuv. Elisabeta</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>25 APRILIE VINERI</p>	<p>†) Izvorul Tămăduirii; †) Cinstirea Sfintei Icoane a Maicii Domnului <i>Siriaca de la Mănăstirea Ghighiu</i>; Sf. Ap. și Ev. Marcu; †) Sf. Cuv. Vasile de la Poiana Mărului (<i>Harți</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26 APRILIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>† Sf. Mc. Chiril, Chindeu și Tasiu din Axiopolis (<i>Cernavodă</i>); Sf. Sfințit Mc. Vasilevs, episcopul Amasiei; Sf. Glafira</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>27 APRILIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Ap. Simeon, rudenia Domnului, episcopul Ierusalimului</p>
<p>Duminica a 2-a după Paști (<i>a Sf. Apostol Toma</i>); Ap. Fapte 5, 12-20; Ev. Ioan 20, 19-31; glas 1, voscr. 1</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

APRILIE 2025

<p>28 APRILIE LUNI</p>	<p>Sf. Ap. Iason și Sosipatru; † Sf. Mc. Maxim, Cvintilian și Dadas din Ozovia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29 APRILIE MARTI</p>	<p>Sf. 9 Mucenici din Cizic; Sf. Cuv. Memnon</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>30 APRILIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Ap. Iacob al lui Zevedeu (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂI 2025

1 MAI JOI	Sf. Proroc Ieremia; Sf. Cuv. Mc. Eftimie, Ignatie și Acachie; Sf. Cuv. Isidora
<hr/> <hr/> <hr/>	
2 MAI VINERI	Aducerea moaștelor Sf. Ier. Atanasie cel Mare, arhiepiscopul Alexandriei; †) Sf. Ier. Atanasie al III-lea (Patelarie), patriarhul Constantinopolului Sf. Matrona de la Moscova (<i>Dezlegare la pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
3 MAI SÂMBĂȚĂ	†) Sf. Cuv. Irodion de la Lainici ; Sf Mc. Timotei și soția sa, Mavra
<hr/> <hr/> <hr/>	
4 MAI DUMINICĂ	Sf. Mc. Pelaghia; Sf. Monica
Duminica a 3-a după Paști (a Mironosițelor); Ap. Fapte 6, 1-7; Ev. Marcu 15, 43-47; 16, 1-8; glas 2, voscr. 4	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>5 MAI LUNI</p>	<p>Sf. Mare Mc. Irina; Sf. Cuv. Mc. Efrem cel Nou</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>6 MAI MARTI</p>	<p>Sf. și Dreptul Iov, mult răbdătorul; Sf. Mc. Varvar</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 MAI MIERCURI</p>	<p>Arătarea pe cer a semnelui Sfintei Cruci în Ierusalim; Sf. Mc. Acachie și Codrat (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂI 2025

<p style="text-align: center;">8 MAI JOI</p>	<p>†) Sf. Ap. și Evanghelist Ioan Teologul; Sf. Cuv. Arsenie cel Mare</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p style="text-align: center;">9 MAI VINERI</p>	<p>Sf. Proroc Isaia; Sf. Mc. Hristofor; Aducerea la Bari a moaștelor Sf. Ier. Nicolae (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p style="text-align: center;">10 MAI SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Ap. Simon Zilotul †) Sf. Cuv. Calistrat de la Timișeni și Vasiova</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p style="text-align: center;">11 MAI DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Mochie preotul; Sf. Ier. Metode și Sf. Cuv. Chiril, luminătorii slavilor</p>
<p style="text-align: center;">Duminica a 4-a după Paști (<i>Vîndecarea slăbănogului de la Vitezda</i>); Ap. Fapte 9, 32-42; Ev. Ioan 5, 1-15; glas 3, voscr. 5</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>12</p> <p>MAI LUNI</p>	<p>†) Sf. Mc. Ioan Valahul; Sf. Ier. Epifanie, arhiepiscopul Ciprului, și Gherman, patriarhul Constantinopolului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>13</p> <p>MAI MARTI</p>	<p>Sf. Mc. Glicheria; Sf. Serghie Mărturisorul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14</p> <p>MAI MIERCURI</p>	<p><i>Înjumătățirea Cincizecimii;</i> Sf. Mc. Isidor din Hios; Sf. Sfințit Mc. Terapont, episcopul Ciprului <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂI 2025

15 MAI JOI	Sf. Cuv. Pahomie cel Mare; †) Sf. Ier. Iacob Putneanul, mitropolitul Moldovei
<hr/> <hr/> <hr/>	
16 MAI VINERI	Sf. Cuv. Teodor cel Sfințit; †) Sf. Cuv. Sila, Paisie și Natan de la Sihăstria Putnei (<i>Dezlegare la pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
17 MAI SÂMBĂȚĂ	Sf. Ap. Andronic și soția sa, Iunia; Sf. Cuv. Nectarie și Teofan
<hr/> <hr/> <hr/>	
18 MAI DUMINICĂ	Sf. Mc. Petru, Dionisie și Paulin
Duminica a 5-a după Paști (a Samarinencei); Ap. Fapte 11, 19-30; Ev. Ioan 4, 5-42; glas 4, voscr. 7	
<hr/> <hr/>	

<p>19</p> <p>MAI LUNI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Patrichie, episcopul Prusei și cei împreună cu el</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>20</p> <p>MAI MARTI</p>	<p>Sf. Mc. Talaleu; Sf. Cuv. Talasie; Sf. Lidia din Filipi</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21</p> <p>MAI MIERCURI</p>	<p><i>Odovania Înjumătățirii Cincizecimii; †) Sfinții Mari împărați și întocmai cu Apostolii, Constantin și mama sa, Elena (Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂI 2025

<p>22 MAI JOI</p>	<p>Sf. Mc. Vasilisc și Marcel; Sf. Părinți de la Sinodul al II-lea Ecumenic</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>23 MAI VINERI</p>	<p>Sf. Ier. Mihail Mărturisitorul, episcopul Sinadei; Sf. Mironosiță Maria lui Cleopa (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>24 MAI SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Cuv. Simeon cel din Muntele Minunat</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>25 MAI DUMINICĂ</p>	<p>† A treia aflare a capului Sf. Proroc Ioan Botezătorul</p>
<p>Duminica a 6-a după Paști (<i>Vindecarea orbului din naștere</i>); Ap. Fapte 16, 16-34; Ev. Ioan 9, 1-38; glas 5, voscr. 8</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>26 MAI LUNI</p>	<p>Sf. Ap. Carp și Alfeu; Sf. Mc. Averchie și Elena</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>27 MAI MĂRȚI</p>	<p>Sf. Mc. Iuliu Veteranul; Sf. Sfințiți Mc. Eladie și Terapont, episcopul Sardei; Sf. Mărt. Ioan Rusul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 MAI MIERCURI</p>	<p>Odovania praznicului Învierii Domnului; Sfinții Ier. Eutihie, episcopul Melitinei, și Nichita, episcopul Calcedonului (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MAI - Iunie 2025

29 MAI JOI	†) Înălțarea Domnului (<i>Ziua Eroilor</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
30 MAI VINERI	Sf. Cuv. Isaachie Mărturisitorul și Varlaam (<i>Dezlegare la pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
31 MAI SÂMBĂȚĂ	Sf. Mc. Ermie, Eusebiu și Haralambie
<hr/> <hr/> <hr/>	
1 IUNIE DUMINICĂ	Sf. Iustin Martirul și Filosoful și cei împreună cu el
Duminica a 7-a după Paști (<i>a Sf. Părinți de la Sinodul I Ecumenic</i>); Ap. Fapte 20, 16-18, 28-36; Ev. Ioan 17, 1-13 (<i>Rugăciunea lui Iisus</i>); glas 6, voscr. 10	
<hr/> <hr/>	

<p>2 IUNIE LUNI</p>	<p>†) Sf. Mare Mc. Ioan cel Nou de la Suceava; Sf. Ier. Nichifor Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>3 IUNIE MARȚI</p>	<p>Sf. Mc. Luchilian, Ipatie și Paula fecioara</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>4 IUNIE MIERCURI</p>	<p>†) Sf. Mc. Zotic, Atal, Camasie și Filip de la Niculițel; Sf. Ier. Mitrofan, arhiepiscopul Constantinopolului; Sf. Mironosițe Maria și Marta, surorile Dreptului Lazăr <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IUNIE 2025

<p>5 IUNIE JOI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Dorotei, episcopul Tirului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>6 IUNIE VINERI</p>	<p><i>Odovania praznicului Înălțării Domnului; Sf. Cuv. Ilarion cel Nou, egumenul Mănăstirii lui Dalmat; Sf. Cuv. Visarion (Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 IUNIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Teodot, episcopul Ancirei; Sf. Mc. Zenaida <i>(Sâmbăta celor adormiți - Moșii de vară)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 IUNIE DUMINICĂ</p>	<p>(†) Pogorârea Sfântului Duh (Cincizecimea sau Rusaliile)</p>
<p>Duminica a 8-a după Paști. Toate ale praznicului: Ap. Fapte 2, 1-11; Ev. Ioan 7, 37-53; 8, 12</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>9 IUNIE LUNI</p>	<p>(†) Sfânta Treime</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>10 IUNIE MARTI</p>	<p>Sf. Mc. Alexandru și Antonina; Sf. Sfințit Mc. Timotei, episcopul Prusei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11 IUNIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Ap. Bartolomeu și Barnaba; Sf. Ier. Luca, arhiepiscopul Crimeei; Cinstirea Sfintei Icoane a Maicii Domnului <i>Axion Estin</i> (Harți) ●</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IUNIE 2025

<p>12 IUNIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Onufrie cel Mare și Petru Athonitul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>13 IUNIE VINERI</p>	<p>Sf. Mc. Achilina; Sf. Ier. Trifilie, episcopul Lefcosiei din Cipru (<i>Harti</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 IUNIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p><i>Odovania praznicului Pogorării Sfântului Duh;</i> Sf. Prooc Elisei; Sf. Ier. Metodie Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 IUNIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Prooc Amos; † Sf. Mc. Isihie; Fericiții Augustin și Ieronim (<i>Lăsatul secului pentru Postul Sf. Ap. Petru și Pavel</i>)</p>
<p>Duminica întâi după Rusalii (a Tuturor Sfinților); Ap. Evrei 11, 33-40; 12, 1-2; Ev. Matei 10, 32-33; 37-38 și 19, 27-30 (<i>Urmarea lui Hristos</i>); glas 8, voscr. 1</p>	
<hr/>	

<p>16 IUNIE LUNI</p>	<p>†) Sf. Ier. Martir Neofit Cretanul, mitropolitul Țării Românești; Sf. Ier. Tihon, episcopul Amatundeii (Începutul Postului Sf. Ap. Petru și Pavel. Dezlegare la pește)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>17 IUNIE MĂRȚI</p>	<p>Sf. Mc. Manuil, Savel, Ismail, Inochentie și Felix</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>18 IUNIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Mc. Leontie, Ipatie și Teodul; Sf. Cuv. Erasm </p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IUNIE 2025

<p>19 IUNIE JOI</p>	<p>Sf. Ap. Iuda, rudenii Domnului; Sf. Cuv. Paisie cel Mare (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>20 IUNIE VINERI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Metodie, episcopul Patarelor; Sf. Ier. Calist, patriarhul Constantinopolului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 IUNIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Mc. Iulian din Tars și Afrodisie (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22 IUNIE DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Ier. Grigorie Dascălul, mitropolitul Țării Românești; Sf. Sfințit Mc. Eusebiu, episcopul Samosatei (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<p>Duminica a 2-a după Rusalii (<i>a Sfinților Români</i>); Ap. Romani 2, 10-16; al Sf. Români: 2 Corinteni 5, 17, 20; 6, 1, 3-7, 10; 13, 11; Ev. Matei 4, 18-23 (<i>Chemarea primilor Apostoli</i>); a Sf. Români: Matei 5, 14-16; 10, 32-33, 17-18, 22 (<i>Lumina faptelor bune și mărturisirea lui Hristos</i>); glas 1, voscr. 2</p>	
<hr/>	

23 Iunie Luni	Sf. Mc. Agripina; Sf. Sfințit Mc. Aristocle preotul
<hr/> <hr/> <hr/>	
24 Iunie Marți	(†) Nașterea Sf. Proroc Ioan Botezătorul <i>(Sânzienele sau Drăgaica); † Aducerea moaștelor</i> Sf. Mare Mc. Ioan cel Nou de la Suceava; † Sf. Ier. Niceta de Remesiana <i>(Dezlegare la pește)</i>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
25 Iunie Miercuri	Sf. Cuv. Mc. Fevronia; Sf. Mc. Orentie și frații săi; Sf. Mc. Livia
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IUNIE 2025

<p>26 IUNIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. David din Tesalonic; Sf. Ier. Ioan, episcopul Goției</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>27 IUNIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Samson, primitorul de străini; Sf. Mironosiță Ioana</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 IUNIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Aducerea moaștelor Sf. Mc. doctori fără de arginți Chir și Ioan (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29 IUNIE DUMINICĂ</p>	<p>(†) Sf. Ap. Petru și Pavel;</p>
<p>Duminica a 3-a după Rusalii; Ap. Romani 5, 1-10; al Sfinților: 2 Corinteni 11, 21 – 12, 9; Ev. Matei 6, 22-33 (<i>Despre grijile vieții</i>); a Sfinților: Matei 16, 13-19; glas 2, voscr. 3</p>	
<hr/> <hr/>	

IUNIE 2025 - IULIE 2025

<p>30 IUNIE LUNI</p>	<p>† Soborul Sfinților 12 Apostoli; †) Sf. Ier. Ghelasie de la Râmef</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>1 IULIE MARTI</p>	<p>†) Sf. Ier. Leontie de la Rădăuți; Sf. Mc. doctori fără de arginți Cosma și Damian, cei din Roma</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>2 IULIE MIERCURI</p>	<p>Așezarea veșmântului Născătoarei de Dumnezeu în biserica Vlaherne; †) Sf. Voievod Ștefan cel Mare; Sf. Ier. Iuvenalie, patriarhul Ierusalimului; Sf. Ier. Ioan Maximovici </p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

1816 2025

<p>3 IULIE JOI</p>	<p>Sf. Mc. Iachint; Sf. Ier. Anotolie, patriarhul Constantinopolului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>4 IULIE VINERI</p>	<p>Sf. Ier. Andrei, arhiepiscopul Cretei; Sf. Cuv. Marta</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 IULIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>† Sf. Cuv. Atanasie Athonitul; Sf. Cuv. Lampadie</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>6 IULIE DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Cuv. Dometie cel Milostiv de la Râmeț; Sf. Cuv. Sisoe cel Mare; Sf. Mc. Lucia din Roma; Sf. Mc. Marius, soția sa, Marta, și fiii lor, Audifaciu și Avacum</p>
<p>Duminica a 4-a după Rusalii; Ap. Romani 6, 18-23; Ev. Matei 8, 5-13 (Vindecarea slugii sutașului); glas 3, voscr. 4</p>	
<hr/>	

<p>7 IULIE LUNI</p>	<p>†) Sf. Mare Mc. Chiriachi; Sf. Cuv. Toma din Maleon; Sf. Mc. Evanghel</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 IULIE MARTI</p>	<p>†) Sf. Mc. Epictet preotul și Astion monahul; Sf. Mare Mc. Procopie și mama sa, Sf. Mc. Teodosia</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>9 IULIE MIERCURI</p>	<p>†) Cinstirea Sfintei Icoane a Maicii Domnului Îndrumătoarea de la Mănăstirea Neamț; Sf. Sfințit Mc. Pangratie, episcopul Tavromeniei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

<p>10 IULIE JOI</p>	<p>Sf. 45 de Mucenici din Nicopolea Armeniei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11 IULIE VINERI</p>	<p>Sf. Mare Mc. Eufimia; Sf. Olga, cea întocmai cu Apostolii și luminătoarea Rusiei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 IULIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>(†)Cinstirea Sfintei Icoane a Maicii Domnului Prodromița de la Muntele Athos; Sf. Mc. Proclu și Ilarie; Sf. Cuv. Mihail Maleinul; Sf. Veronica; Sf. Cuv. Paisie Aghioritul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>13 IULIE DUMINICĂ</p>	<p>† Aducerea moaștelor Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou la București; Soborul Sf. Arhanghel Gavriil; Sf. Cuv. Ștefan Savaitul; Sf. Cuv. Sara</p>
<p>Duminica a 5-a după Rusalii (a Sf. Părinți de la Sinodul al IV-lea Ecumenic); Ap. Romani 10, 1-10; al Sf. Părinți: Tit 3, 8-15; Ev. Matei 8, 28-34; 9, 1 (Vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadarei); a Sf. Părinți: Ioan 17, 1-13 (Rugăciunea lui Iisus); glas 4, voscr. 5</p>	
<hr/> <hr/>	

<p>14 IULIE LUNI</p>	<p>Sf. Ap. Achila; Sf. Mc. Iust și Iraclie; Sf. Cuv. Nicodim Aghioritul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 IULIE MARTI</p>	<p>Sf. Mc. Chirie și Iulita; Sf. Vladimir, luminătorul Rusiei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>16 IULIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Atinoghen cu cei 10 ucenici ai lui; Sf. Mc. Iulia</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

1818 2025

17 IULIE JOI	Sf. Mare Mc. Marina; Sf. Ier. Eufrație, episcopul Ionopolei
<hr/> <hr/> <hr/>	
18 IULIE VINERI	†) Sf. Mc. Emilian de la Durostorum; Sf. Cuv. Pamvo
<hr/> <hr/> <hr/>	
19 IULIE SÂMBĂȚĂ	Sf. Cuv. Macrina, sora Sf. Vasile cel Mare; Sf. Cuv. Die; Aflarea moaștelor Sf. Cuv. Serafim de Sarov
<hr/> <hr/> <hr/>	
20 IULIE DUMINICĂ	†) Sfântul și slăvitul Proroc Ilie Tesviteanul
Duminica a 6-a după Rusalii; Ap. Romani 12, 6-14; al Sfântului: Iacob 5, 10-20; Ev. Matei 9, 1-8 (Vîndecarea paralizicului din Capernaum); a Sfântului: Luca 4, 22-30; glas 5, voscr. 6	
<hr/> <hr/>	

<p>21</p> <p>IULIE LUNI</p>	<p>Sf. Cuv. Simeon și Ioan Pustnicul; Sf. Proroc Iezechiel; †) Sf. Cuv. Rafael și Partenie, de la Agapia Veche</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22</p> <p>IULIE MARTI</p>	<p>†) Sf. Preot Mărturisitor Ilie Lăcătușu; Sf. Mironosiță și întocmai cu Apostolii Maria Magdalena; Sf. Cuv. Mc. Marcela</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>23</p> <p>IULIE MIERCURI</p>	<p>Aducerea moaștelor Sf. Sfințit Mc. Foca; Sf. Mc. Apolinarie, Vitalie și Valeria</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

<p>24 IULIE JOI</p>	<p>Sf. Mare Mc. Hristina; Sf. Mc. Ermoghen</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>25 IULIE VINERI</p>	<p>Adormirea Sfintei Ana, mama Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; Sf. Părinți de la Sinodul al V-lea Ecumenic; Sf. Cuv. Olimpiada și Eupraxia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26 IULIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Ermolae; Sf. Mc. Paraschevi din Roma; †) Sf. Cuv. Ioanichie cel Nou de la Muscel</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>27 IULIE DUMINICĂ</p>	<p>† Sf. Mare Mc. și Tămăduitor Pantelimon</p>
<p>Duminica a 7-a după Rusalii; Ap. Romani 15, 1-7; Ev. Matei 9, 27-35 (<i>Vindecarea a doi orbi și a unui mut din Capernaum</i>); glas 6, voscr. 7</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>28</p> <p>IULIE LUNI</p>	<p>Sf. Ap. și Diaconi: Prohor, Nicanor, Timon și Parmena; Sf. Cuv. Pavel de la Xiropotamu</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29</p> <p>IULIE MARTI</p>	<p>Sf. Mc. Calinic, Veniamin și Mamant; Sf. Mc. Teodota cu fiii săi</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>30</p> <p>IULIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Ap. Sila, Silvan, Crescent, Epenet și Andronic; Sf. Sfințit Mc. Valentin, episcopul Umbriei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

ИЮЛИЕ 2025 - АУГУСТ 2025

<p>31 IULIE JOI</p>	<p>Înainte-prăznuirea scoaterii Sfintei Cruci; Sf. și Dreptul Evdochim; Sf. și Dreptul Iosif din Arimateea (<i>Lăsatul secului pentru Postul Adormirii Maicii Domnului</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<p>1 AUGUST VINERI</p>	<p>Scoaterea Sfintei Cruci; Sf. 7 frați Mucenici Macabei (<i>Începutul Postului Adormirii Maicii Domnului</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<p>2 AUGUST SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Aducerea moaștelor Sf. întâi Mc. și Arhidiacon Ștefan; Dreptul Gamaliel; Binecredinciosul împărat Iustinian cel Mare</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<p>3 AUGUST DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Cuv. Mărturisitor Iraclie din Basarabia; Sf. Cuv. Isaachie, Dalmat și Faust; Sf. Mironosiță Salomeea; Sf. Cuv. Teodora din Tesalonic</p>
<p>Duminica a 8-a după Rusalii; Ap. 1 Corinteni 1, 10-17; Ev. Matei 14, 14-22 (Înmulțirea pâinilor); glas 7, voscr. 8</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>

<p>4 AUGUST LUNI</p>	<p>Sf. 7 tineri din Efes; Sf. Mc. Tatuil</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 AUGUST MARTI</p>	<p><i>Înainte-prăznuirea Schimbării la Față a Domnului;</i> †) Sf. Cuv. Ioan Iacob de la Neamț; Sf. Mc. Evsignie; Sf. Nona, mama Sf. Ier. Grigorie Teologul; Sf. Ier. Fabian, episcopul Romei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>6 AUGUST MIERCURI</p>	<p>(†) Schimbarea la Față a Domnului <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

АUGUST 2025

<p>7 AUGUST JOI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Teodora de la Sihla; †) Sf. Cuv. Pafnutie – Pârvu Zugravul; Sf. Cuv. Mc. Dometie Persul; Sf. Ier. Narcis, arhiepiscopul Ierusalimului; Sf. Cuv. Nicanor</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 AUGUST VINERI</p>	<p>†) Sf. Preot Mucenic Alexandru din Basarabia; Sf. Ier. Emilian Mărturisitorul, episcopul Cizicului, și Miron, episcopul Cretei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>9 AUGUST SÂMBĂTĂ</p>	<p>Sf. Ap. Matia; Sf. 10 Mc. care au pățimit pentru icoana lui Hristos</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>10 AUGUST DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Laurențiu arhidiaconul; Sf. Sfințit Mc. Xist, episcopul Romei; Sf. Mc. Ipolit</p>
<p>Duminica a 9-a după Rusalii; Ap. 1 Corinteni 3, 9-17; Ev. Matei 14, 22-34 (Potolirea furtunii); glas 8, voscr. 9</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>11 AUGUST LUNI</p>	<p>†) Sf. Ier. Nifon, patriarhul Constantinopolului; Sf. Mc. Evplu arhidiaconul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 AUGUST MARTI</p>	<p>Sf. Mc. Fotie și Anichit</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>13 AUGUST MIERCURI</p>	<p><i>Odovania praznicului Schimbării la Față a Domnului;</i> Mutarea moaștelor Sf. Cuv. Maxim Mărturisitorul; Sf. Cuv. Dorotei și Dositei din Gaza</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

АUGUST 2025

<p>14 AUGUST JOI</p>	<p><i>Înainte-prăznuirea Adormirii Maicii Domnului;</i> Sf. Proroc Miheia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 AUGUST VINERI</p>	<p>(†) Adormirea Maicii Domnului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>16 AUGUST SÂMBĂTĂ</p>	<p>Aducerea Sf. Mahrame a Domnului din Edesa la Constantinopol; †) Sf. Martiri Brâncoveni: Constantin Voievod cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei, și sfetnicul Ianache; †) Sf. Cuv. Iosif de la Văratec; Sf. Mc. Diomid</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>17 AUGUST DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Gheorghe Pelerinul; Sf. Mc. Miron preotul, Straton și Ciprian</p>
<p>Duminica a 10-a după Rusalii; Ap. 1 Corinteni 4, 9-16; Ev. Matei 17, 14-23 (Vindecarea lunaticului); glas 1, voscr. 10</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>18 AUGUST LUNI</p>	<p>Sf. Mc. Flor și Lavru</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>19 AUGUST MARTI</p>	<p>Sf. Mc. Andrei Stratilat, Timotei, Agapie și Tecla</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>20 AUGUST MIERCURI</p>	<p>Sf. Proroc Samuel; Sf. Mc. Sever, Eliodor și Teoharie</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

AUGUST 2025

<p>21 AUGUST JOI</p>	<p>Sf. Ap. Tadeu; Sf. Mc. Vasa, cu fiii ei; Sf. Mc. Donat diaconul, Romul preotul, Silvan diaconul și Venust</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22 AUGUST VINERI</p>	<p>Sf. Mc. Agatonic și cei împreună cu el</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>23 AUGUST SÂMBĂȚĂ</p>	<p><i>Odovania praznicului Adormirii Maicii Domnului;</i> Sf. Mc. Lup; Sf. Sfințit Mc. Irineu, episcopul de Lugdunum</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>24 AUGUST DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Eutihie; Sf. Mc. Tation</p>
<p>Duminica a 11-a după Rusalii; Ap. 1 Corinteni 9, 2-12; Ev. Matei 18, 23-35 (Pilda datornicului nemilosiv); glas 2, voscr. 11</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>25 AUGUST LUNI</p>	<p>Aducerea moaștelor Sf. Ap. Bartolomeu; Sf. Ap. Tit</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26 AUGUST MARTI</p>	<p>Sf. Mc. Adrian și Natalia, soția sa</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>27 AUGUST MIERCURI</p>	<p>Sf. Cuv. Pimen cel Mare; Sf. Mc. Fanurie; Sf. Ier. Osie, episcopul Cordobei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

АВГУСТ 2025

<p>28 AUGUST JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Moise Etiopianul; Dreptul Iezechia; Sf. Cuv. Iosif Isihastul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29 AUGUST VINERI</p>	<p>(†) Tăierea capului Sf. Proroc Ioan Botezătorul (<i>Post</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>30 AUGUST SÂMBĂȚĂ</p>	<p>†) Sf. Ierarhi Varlaam, mitropolitul Moldovei, și Ioan de la Râșca și Secu, episcopul Romanului; Sf. Ierarhi Alexandru, Ioan și Pavel cel Nou, patriarhii Constantinopolului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>31 AUGUST DUMINICĂ</p>	<p>Așezarea cinstitului brâu al Maicii Domnului în raclă; †) Sf. Cuv. Macarie Protopsaltul</p>
<p>Duminica a 12-a după Rusalii; Ap. 1 Corinteni 15, 1-11; Ev. Matei 19, 16-26 (<i>Tânărul bogat</i>); glas 3, voscr. 1</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

SEPTEMBRIE 2025

<p>1 SEPTEMBRIE LUNI</p>	<p>† Începutul anului bisericesc; † Sf. Cuv. Dionisie Exiguul; Sf. Cuv. Simeon Stâlpnicul (<i>Tedeum</i>)</p> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>2 SEPTEMBRIE MARTI</p>	<p>Sf. Mc. Mamant; Sf. Ier. Ioan Postitorul, patriarhul Constantinopolului</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>3 SEPTEMBRIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Antim, episcopul Nicomidiei; Sf. Cuv. Teoctist; † Sf. Cuv. Neofit și Meletie de la Mănăstirea Stânișoara</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

SEPTEMBRIE 2025

<p>4 SEPTEMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Vavila, episcopul Antiohiei; Sf. Proroc Moise; Sf. Mc. Petroniu</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 SEPTEMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Proroc Zaharia și Dreapta Elisabeta, părinții Sf. Ioan Botezătorul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>6 SEPTEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Pomenirea minunii din Colose a Sf. Arhanghel Mihail; Sf. Mc. Eudoxie</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 SEPTEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p><i>Înainte-prăznuirea Nașterii Maicii Domnului;</i> Sf. Mc. Sozont; † Sf. Cuv. Simeon și Amfilohie de la Pângărați; Sf. Cuv. Casiana Imnografa. ●</p>
<p>Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci; Ap. Galateni 6, 11-18; Ev. Ioan 3, 13-17 (Convorbirea lui Iisus cu Nicodim); glas 4, voscr. 2</p>	
<hr/>	

SEPTEMBRIE 2025

<p>8 SEPTEMBRIE LUNI</p>	<p>(†) Nașterea Maicii Domnului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>9 SEPTEMBRIE MARTI</p>	<p>Sf. și Dreptii dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana; †) Sf. Cuv. Chiriac de la Tazlău; †) Sf. Cuv. Onufrie de la Vorona; Sf. Părinți de la Sinodul al III-lea Ecumenic</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>10 SEPTEMBRIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Mc. Minodora, Mitrodora și Nimfodora</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

SEPTEMBRIE 2025

<p>11 SEPTEMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Teodora din Alexandria; Sf. Cuv. Eufrosin bucătarul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 SEPTEMBRIE VINERI</p>	<p><i>Odovania praznicului Nașterii Maicii Domnului;</i> Sf. Mc. Avtonom, Macedonie și Teodul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>13 SEPTEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p><i>Înainte-prăznuirea Înălțării Sfintei Cruci;</i> † Târnosirea bisericii Învierii din Ierusalim; Sf. Sfințiți Mc. Corneliu Sutașul și Ciprian, episcopul Cartaginei; † Sf. Cuv. Ioan de la Prislop; Sf. Mc. din Dobrogea: Macrobie, Gordian, Ilie, Zotic, Lucian și Valerian</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 SEPTEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>(†) Înălțarea Sfintei Cruci (<i>Post</i>)</p>
<p>Toate ale praznicului: Ap. 1 Corinteni 1, 18-24; Ev. Ioan 19, 6-11, 13-20, 25-28, 30-35</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

SEPTEMBRIE 2025

15	SEPTEMBRIE LUNI	†) Sf. Ier. Iosif cel Nou de la Partoș, mitropolitul Banatului; † Sf. Mare Mc. Nichita; † Sf. Ier. Visarion, arhiepiscopul Larisei
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
16	SEPTEMBRIE MĂRȚI	†) Sf. Cuv. Mărturisitor Sofian de la Antim Sf. Mare Mc. Eufimia; Sf. Mc. Meletina și Ludmila
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
17	SEPTEMBRIE MIERCURI	†) Sf. Ier. Dionisie, episcopul Cetății Albe - Ismail; Sf. Mc. Sofia (<i>Înțelepciunea</i>) și fiicele ei: Pistis (<i>Credința</i>), Elpis (<i>Nădejdea</i>) și Agapi (<i>Dragostea</i>)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

SEPTEMBRIE 2025

<p>18 SEPTEMBRIE JOI</p>	<p>†)Sf. Preot Mucenic Ilarion Felea Sf. Ier. Eumenie, episcopul Gortinei; Sf. Mc. Ariadna</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>19 SEPTEMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Mc. Trofim, Savatie și Dorimedont</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>20 SEPTEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Mari Mc. Eustație și soția sa, Teopista, cu cei doi fii ai lor: Agapie și Teopist</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 SEPTEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p><i>Odovania praznicului Înălțării Sfintei Cruci;</i> Sf. Ap. Codrat; Sf. Proroc Iona</p>
<p>Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci; Ap. Galateni 2, 16-20; Ev. Marcu 8, 34-38; 9, 1 (Luarea crucii și urmarea lui Hristos); glas 6, voser. 4</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

SEPTEMBRIE 2025

22	SEPTEMBRIE LUNI	†) Sf. Ierarh Mc. Teodosie de la Mănăstirea Brazi, mitropolitul Moldovei; Sf. Sfințit Mc. Foca, episcop de Sinope
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
23	SEPTEMBRIE MARTI	Zămislirea Sf. Proroc Ioan Botezătorul; Sf. Cuv. Xantipa și Polixenia
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
24	SEPTEMBRIE MIERCURI	Sf. întâia Muceniță și întocmai cu Apostolii Tecla; Sf. Cuv. Siluan Athonitul
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

SEPTEMBRIE 2025

<p>25 SEPTEMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Eufrosina; Sf. Cuv. Pafnutie Egipteanul; Sf. Cuv. Serghie de la Radonej</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26 SEPTEMBRIE VINERI</p>	<p>†) Mutarea Sf. Ap. și Evanghelist Ioan; †) Sf. Voievod Neagoe Basarab; Dreptul Ghedeon</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>27 SEPTEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>†) Sf. Ier. Martir Antim Ivireanul, mitropolitul Țării Românești; Sf. Mc. Calistrat și Epiharia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 SEPTEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>† Sf. Cuv. Hariton Mărturisitorul; Sf. Proroc Baruh; Sf. Cuv. Neofit Zăvorâțul din Cipru</p>
<p>Duminica a 18-a după Rusalii; Ap. 2 Corinteni 9, 6-11; Ev. Luca 5, 1-11 (Pescuirea minunată); glas 7, voser. 5</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

SEPTEMBRIE - OCTOMBRIE 2025

29	SEPTEMBRIE LUNI	Sf. Cuv. Chiriac Sihastrul; Sf. Mc. Petronia
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
30	SEPTEMBRIE MARTI	Sf. Ier. Grigorie Luminătorul, arhiepiscopul Armeniei; Sf. Mc. Ripsimia și Gaiani
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
1	OCTOMBRIE MIERCURI	(†) Acoperământul Maicii Domnului ; Sf. Ap. Anania; Sf. Cuv. Roman Melodul; <i>(Dezlegare la pește)</i>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

OCTOMBRIE 2025

<p>2 OCTOMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Ciprian; Sf. Mc. Iustina fecioara</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>3 OCTOMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Dionisie Areopagitul; Sf. Mc. Teoctist</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>4 OCTOMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>†) Sf. Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae; Sf. Sfințit Mc. Ierotei, episcopul Atenei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 OCTOMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Haritina; † Sf. Cuv. Daniil și Misail de la Mănăstirea Turnu</p>
<p>Duminica a 19-a după Rusalii; Ap. 2 Corinteni 11, 31-33; 12, 1-9; Ev. Luca 6, 31-36 (Predica de pe munte. Iubirea vrăjmașilor); glas 8, voscr. 6</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>6 OCTOMBRIE LUNI</p>	<p>Sf. Ap. Toma; Sf. Mc. Eroitiida</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 OCTOMBRIE MARTI</p>	<p>† Sf. Mari Mc. Serghie și Vah; Sf. Mc. Iulian preotul, Chesarie diaconul și Polihronie</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 OCTOMBRIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Cuv. Pelaghia și Taisia</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

OCTOMBRIE 2025

<p>9 OCTOMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Ap. Iacob al lui Alfeu; Sf. Cuv. Andronic și Atanasia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>10 OCTOMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Mc. Evlampie și sora sa, Evlampia; Sf. Cuv. Vasian și Teofil Mărturisorul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11 OCTOMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Ap. Filip, unul dintre cei 7 diaconi; Sf. Ier. Teofan Mărturisorul, episcopul Niceei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 OCTOMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Prov, Tarah și Andronic; Sf. Ier. Cosma, episcopul Maiumei</p>
<p>Duminica a 21-a după Rusalii (a Sfinților Părinți de la Sinodul al VII-lea Ecumenic); Ap. Galateni 2, 16-20; al Sf. Părinți: Tit 3, 8-15; Ev. Luca 8, 5-15 (Pilda semănătorului); a Sf. Părinți: Ioan 17, 1-13 (Rugăciunea lui Iisus); glas 1, voscr. 7</p>	
<hr/>	

<p>13 OCTOMBRIE LUNI</p>	<p>† Aducerea moaștelor Sfântului Apostol Andrei la Iași; Sf. Mc. Carp, Papil, Agatodor, Agatonica și Florenție</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 OCTOMBRIE MARȚI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Parascheva de la Iași; Sf. Mc. Nazarie, Ghervasie, Protasie și Chelsie</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 OCTOMBRIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Lucian, preotul din Antiohia</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

OCTOMBRIE 2025

16 OCTOMBRIE JOI	Sf. Mc. Longhin Sutașul
<hr/> <hr/> <hr/>	
17 OCTOMBRIE VINERI	Sf. Proroc Osea; Sf. Cuv. Mc. Andrei Criteanul
<hr/> <hr/> <hr/>	
18 OCTOMBRIE SÂMBĂȚĂ	Sf. Ap. și Evanghelist Luca; Sf. Mc. Marin cel Bătrân
<hr/> <hr/> <hr/>	
19 OCTOMBRIE DUMINICĂ	Sf. Proroc Ioil; Sf. Mc. Uar; Sf. Cleopatra; Sf. Cuv. Ioan de la Rila
Duminica a 20-a după Rusalii; Ap. Galateni 1, 11-19; Ev. Luca 7, 11-16 (Învierea fiului văduvei din Nain); glas 2, voscr. 8	
<hr/> <hr/>	

<p>20 OCTOMBRIE LUNI</p>	<p>Sf. Mare Mc. Artemie; Sf. Cuv. Gherasim din Chefalonia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 OCTOMBRIE MARTI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Mărturisitori: Visarion și Sofronie; Sf. Mc. Oprea; Sf. Preoți Mărturisitori: Ioan din Galeș și Moise Măcinic din Sibiel; Sf. Cuv. Ilarion cel Mare ○</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22 OCTOMBRIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Ier. Averchie, episcopul Ierapolei, cel întocmai cu Apostolii; Sf. 7 tineri din Efes</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

OCTOMBRIE 2025

<p>23 OCTOMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Ap. Iacob, rudenia Domnului, întâiul episcop al Ierusalimului; †) Sf. Preot Mucenic Constantin Sârbu; Sf. Cuv. Macarie Romanul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>24 OCTOMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Mare Mucenic Areta; Sf. Mc. Marcu, Sotirih și Valentin</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>25 OCTOMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Mc. Marcian și Martirie; Sf. Tavita</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26 OCTOMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Mare Mc. Dimitrie, Izvorătorul de Mir</p>
<p>Duminica a 23-a după Rusalii; Ap. Efeseni 2, 4-10; al Sfântului: 2 Timotei 2, 1-10; Ev. Luca 8, 26-39 (Vindecarea demonizatului din ținutul Gherghesenilor); a Sfântului: Ioan 15, 17-27; 16, 1-2; glas 3, voscr. 9</p>	
<hr/>	

<p>27 OCTOMBRIE LUNI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor (ale cărui moaște se află în Catedrala Patriarhală); Sf. Mc. Nestor</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 OCTOMBRIE MARTI</p>	<p>† Sf. Ier. Iachint, mitropolitul Țării Românești; Sf. Mc. Terentie, soția sa, Neonila și cei 7 fii; Sf. Ier. Firmilian, episcopul Cezareei Capadociei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29 OCTOMBRIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Cuv. Mc. Anastasia Romana; Sf. Cuv. Avramie și Maria, nepoata sa</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> 	

OCTOMBRIE - NOIEMBRIE 2025

30 OCTOMBRIE JOI	Sf. Sfințit Mc. Zenovie, episcopul Ciliciei, și sora sa, Zenovia; Sf. Ap. Cleopa
<hr/> <hr/> <hr/>	
31 OCTOMBRIE VINERI	Sf. Ap. Apelie, Stahie, Amplie, Urban, Aristobul și Narcis; Sf. Mc. Epimah
<hr/> <hr/> <hr/>	
1 NOIEMBRIE SÂMBĂȚĂ	Sf. doctori fără de arginți Cosma și Damian, cei din Asia (<i>Sâmbăta morților - Moșii de toamnă</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
2 NOIEMBRIE DUMINICĂ	Sf. Mc. Achindin, Pigasie, Aftonie, Elpidifor și Anempodist
Duminica a 22-a după Rusalii; Ap. Galateni 6, 11-18; Ev. Luca 16, 19-31 (<i>Bogatul nemilostiv și săracul Lazăr</i>); glas 4, voser. 10	
<hr/> <hr/> <hr/>	

NOIEMBRIE 2025

3 NOIEMBRIE LUNI	Sf. Sfințiți Mc. Acheptima, Iosif și Aitala; Așezarea moaștelor Sf. Mare Mc. Gheorghe în Lida
<hr/> <hr/> <hr/>	
4 NOIEMBRIE MARTI	Sf. Cuv. Ioanichie cel Mare; Sf. Mc. Nicandru și Ermeu; Sf. Cuv. Gheorghe Mărturisitorul din Drama
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
5 NOIEMBRIE MIERCURI	Sf. Mc. Galaction și Epistimia
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> 	

NOIEMBRIE 2025

<p>6 NOIEMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Ier. Pavel Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului; Sf. Cuv. Luca din Sicilia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 NOIEMBRIE VINERI</p>	<p>Sfinții 33 de Mucenici din Melitina; Sf. Cuv. Lazăr din Muntele Galisiei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 NOIEMBRIE SÂMBĂTĂ</p>	<p>†) Soborul Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil și al tuturor cereștilor puteri</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>9 NOIEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Ier. Nectarie de la Eghina; Sf. Mc. Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat; Sf. Mc. Onisifor și Porfirie; Sf. Cuv. Matrona</p>
<p>Duminica a 24-a după Rusalii; Ap. Efeseni 2, 14-22; Ev. Luca 8, 41-56 (Învierea fiicei lui Iair); glas 5, voscr. 11</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>10 NOIEMBRIE LUNI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Mc. Visarion de la Lainici Sf. Ap. Olimp, Rodion, Sosipatru, Erast, Terțiu și Cvart; Sf. Mc. Orest</p> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>11 NOIEMBRIE MARTI</p>	<p>† Sf. Mare Mc. Mina; Sf. Mc. Victor, Vichentie și Ștefanida; Sf. Cuv. Teodor Studitul</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>12 NOIEMBRIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Ier. Ioan cel Milostiv, patriarhul Alexandriei; †) Sf. Martiri și Mărturisitori Năsăudeni: Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigorie din Zagra și Vasile din Telciu; Sf. Cuv. Nil Pustnicul </p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

NOIEMBRIE 2025

<p>13 NOIEMBRIE JOI</p>	<p>†) Sf. Ier. Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului, și mama sa, Sf. Antuza <i>(Lăsatul secului pentru Postul Nașterii Domnului)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 NOIEMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Ap. Filip, unul dintre cei 12 Apostoli; Sf. Ier. Grigorie Palama, arhiepiscopul Tesalonicului <i>(Începutul Postului Nașterii Domnului)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 NOIEMBRIE SÂMBĂTĂ</p>	<p>†) Sf. Cuv. Paisie de la Neamț; Sf. Mc. și Mărturisitori: Gurie, Samona și Aviv diaconul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>16 NOIEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Ap. și Evanghelist Matei</p>
<p>Duminica a 25-a după Rusalii; Ap. Efeseni 4, 1-7; Ev. Luca 10, 25-37 (Pilda samarineanului milostiv); glas 6, voscr. 1</p>	
<hr/> <hr/>	

NOIEMBRIE 2025

17 NOIEMBRIE LUNI	Sf. Ier. Grigorie Taumaturgul, episcopul Neocezareei, și Ghenadie, patriarhul Constantinopolului; Sf. Cuv. Lazăr Zugravul
<hr/> <hr/> <hr/>	
18 NOIEMBRIE MARTI	Sf. Mc. Platon, Roman și Zaheu
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
19 NOIEMBRIE MIERCURI	Sf. Proroc Avdie; Sf. Mc. Varlaam
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

NOIEMBRIE 2025

<p>20 NOIEMBRIE JOI</p>	<p>Înainte-prăznuirea Intrării în biserică a Maicii Domnului; †) Sf. Cuv. Grigorie Decapolitul; Sf. Mc. Dasie; Sf. Ier. Proclu, arhiepiscopul Constantinopolului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 NOIEMBRIE VINERI</p>	<p>(†) Intrarea în Biserică a Maicii Domnului <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22 NOIEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Ap. Filimon, Arhip, Onisim și Apfia; Sf. Mc. Cecilia <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>23 NOIEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>† Sf. Cuv. Antonie de la Iezerul Vâlcii; Sf. Ier. Amfilohie, episcopul Iconiei, și Grigorie, episcopul Acragandelor <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<p>Duminica a 26-a după Rusalii; Ap. Efeseni 5, 8-19; Ev. Luca 12, 16-21 (Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina); glas 7, voscr. 2</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

NOIEMBRIE 2025

24	NOIEMBRIE LUNI	Sf. Sfințiți Mc. Clement, episcopul Romei, și Petru, episcopul Alexandriei
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
25	NOIEMBRIE MARTI	<i>Odovania praznicului Intrării în biserică a Maicii Domnului; † Sf. Mare Mc. Ecaterina; Sf. Mare Mc. Mercurie (Dezlegare la pește)</i>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
26	NOIEMBRIE MIERCURI	Sf. Cuv. Alipie Stâlpanicul, Nicon și Stelian Paflagonul
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

NOIEMBRIE 2025

<p>27 NOIEMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Mare Mc. Iacob Persul; Sf. Cuv. Natanael și Pinufrie</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 NOIEMBRIE VINERI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Mărturisitor Arsenie de la Prislop; Sf. Cuv. Mc. Ștefan cel Nou; Sf. Mc. Irinarh</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29 NOIEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Mc. Paramon și Filumen; Sf. Cuv. Pitirun <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>30 NOIEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Ap. Andrei, cel întâi chemat, Ocrotitorul României; †) Sf. Ier. Andrei Șaguna, mitropolitul Transilvaniei; Sf. Ier. Frumentie, episcopul Etiopiei <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<p>Duminica a 30-a după Rusalii; Ap. Coloseni 3, 12-16; al Sf. Ap. Andrei: 1 Corinteni 4, 9-16; Ev. Luca 18, 18-27 (Dregătorul bogat – Păzirea poruncilor); a Sf. Ap. Andrei: Ioan 1, 35-51; glas 8, voscr. 3</p> <hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2025

<p>1 DECEMBRIE LUNI</p>	<p>Sf. Proroc Naum; Sf. Filaret cel Milostiv (<i>Tedeum.</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>2 DECEMBRIE MARTI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Paisie și Cleopa de la Sihăstria Sf. Proroc Avacum; Sf. Mc. Miropi; Sf. Cuv. Porfirie Cavsocalivitul; Sf. Ier. Solomon, arhiepiscopul Efesului (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>3 DECEMBRIE MIERCURI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Gheorghe de la Cernica și Căldărușani; Sf. Proroc Sofonie</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2025

<p>4 DECEMBRIE JOI</p>	<p>† Sf. Mare Mc. Varvara; Sf. Cuv. Ioan Damaschin <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 DECEMBRIE VINERI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Sava cel Sfințit;</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>6 DECEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>†) Sf. Ier. Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei, făcătorul de minuni <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 DECEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Mc. Filofteia de la Curtea de Argeș; Sf. Ier. Ambrozie, episcopul Mediolanului <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<p>Duminica a 27-a după Rusalii; Ap. Efeseni 6, 10-17; Ev. Luca 13, 10-17 <i>(Tămăduirea femeii gârbove)</i>; glas 1, voscr. 4</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>8 DECEMBRIE LUNI</p>	<p>Sf. Cuv. Patapie; Sf. Ap. Cezar, Tihic și Onisifor</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>9 DECEMBRIE MARTI</p>	<p>Zămislirea Sfintei Fecioare Maria de către Sf. Ana; Sf. Prorociță Ana, mama Prorocului Samuel <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>10 DECEMBRIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Mc. Mina, Ermoghen și Evgraf</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2025

11 DECEMBRIE JOI	Sf. Cuv. Daniil Stâlplnicul și Luca cel Nou
<hr/> <hr/> <hr/>	
12 DECEMBRIE VINERI	†) Sf. Ier. Spiridon, episcopul Trinitudei, făcătorul de minuni
<hr/> <hr/> <hr/>	
13 DECEMBRIE SÂMBĂȚĂ	†) Sf. Ier. Dosoftei, mitropolitul Moldovei; † Sf. Mari Mc. Eustratie, Auxentie, Evghenie, Mardarie și Orest; Sf. Mc. Lucia din Siracuza <i>(Dezlegare la pește)</i>
<hr/> <hr/> <hr/>	
14 DECEMBRIE DUMINICĂ	Sf. Mc. Tirs, Calinic, Filimon și Apolonie <i>(Dezlegare la pește)</i>
Duminica a 28-a după Rusalii (a Sf. Strămoși după trup ai Domnului); Ap. Sf. Strămoși: Coloseni 3, 4-11; Ev. Luca 14, 16-24 (Pilda celor poftiți la cină); glas 2, voscr. 5	
<hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2025

15 DECEMBRIE LUNI	Sf. Sfințit Mc. Elefterie, episcopul Iliriei; Sf. Mc. Antia și Suzana; Sf. Cuv. Pavel din Latro
<hr/> <hr/> <hr/>	
16 DECEMBRIE MARTI	Sf. Proroc Agheu; Sf. Teofana împărăteasa
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
17 DECEMBRIE MIERCURI	Sf. Proroc Daniel și Sfinții trei tineri: Anania, Azaria și Misail
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2025

<p>18 DECEMBRIE JOI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Daniil Sisastrul; Sf. Mc. Sebastian și Zoe; Sf. Ier. Modest, arhiepiscopul Ierusalimului (Dezlegare la pește)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>19 DECEMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Mc. Bonifatie; Sf. Aglaia; Sf. Ier. Grichentie, episcopul Etiopiei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>20 DECEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Înainte-prăznuirea Nașterii Domnului; Sf. Sfințit Mc. Ignatie Teoforul, episcopul Antiohiei; †) Sf. Cuv. Serafim cel Răbdător de la Sâmbăta de Sus ○</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 DECEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Iuliana din Nicomidia; Sf. Mc. Temistocle</p>
<p>Duminica dinaintea Nașterii Domnului (a Sf. Părinți după trup ai Domnului); Ap. Evrei 11, 9-10; 32-40; Ev. Matei 1, 1-25 (Genealogia Mântuitorului); glas 3, voscr. 6</p>	
<hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2025

<p>22 DECEMBRIE LUNI</p>	<p>†) Sf. Ier. Petru Movilă, mitropolitul Kievului; Sf. Mare Mc. Anastasia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>23 DECEMBRIE MARȚI</p>	<p>Sfinții 10 Mucenici din Creta; Sf. Ier. Pavel, arhiepiscopul Neocezareei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>24 DECEMBRIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Cuv. Mc. Eugenia (<i>Ajunul Crăciunului</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2025

25 DECEMBRIE JOI	†) Nașterea Domnului (<i>Crăciunul. Harți</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
26 DECEMBRIE VINERI	†) Soborul Maicii Domnului; †) Sf. Cuv. Nicodim cel Sfințit de la Tismana
<hr/> <hr/> <hr/>	
27 DECEMBRIE SÂMBĂTĂ	† Sfântul Ap., întâiul Mc. și Arhidiacon Ștefan; Sf. Cuv. Teodor Mărturisitorul (<i>Harți</i>)
<hr/> <hr/> <hr/> 	
28 DECEMBRIE DUMINICĂ	Sfinții 20.000 de Mucenici din Nicomidia
Duminica după Nașterea Domnului (a Sfinților Iosif Logodnicul, David Prorocul și Iacob, rudenii Domnului); Ap. Galateni 1, 11-19; Ev. Matei 2, 13-23 (Fuga în Egipt); glas 4, voscr. 7	
<hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2025

<p>29 DECEMBRIE LUNI</p>	<p>Sfinții 14.000 de prunci uciși din porunca lui Irod; Sf. Cuv. Marcel și Tadeu</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>30 DECEMBRIE MARȚI</p>	<p>Sf. Mc. Anisia fecioara</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>31 DECEMBRIE MIERCURI</p>	<p><i>Odovania praznicului Nașterii Domnului; Sf. Cuv. Melania Romana; † Sf. Mc. Hermes (Slujba la cumpăna dintre ani)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

DATA SFINTELOR PAȘTI

2025	20 aprilie	2028	16 aprilie
2026	12 aprilie	2029	8 aprilie
2027	2 mai	2023	28 aprilie

FAZELE LUNII

lună plină
lună nouă

primul pătrar
ultimul pătrar

RÂNDUIELI BISERICESTI ÎN ANUL 2025

Zile de post și posturi de peste an

Miercurile și vinerile de peste an (în afară de cele cu dezlegare, însemnate cu harți)

Ajunul Bobotezei (duminică, 5 ianuarie)

Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul (vineri, 29 august)

Înălțarea Sfintei Cruci (duminică, 14 septembrie)

Postul Sfintelor Paști (luni, 3 martie - sâmbătă, 19 aprilie)

Postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel (luni, 16 iunie - sâmbătă, 28 iunie)

Postul Adormirii Maicii Domnului (vineri, 1 august - joi, 14 august)

Postul Nașterii Domnului (vineri, 14 noiembrie - miercuri, 24 decembrie)

Zile aliturgice și zile cu diferite Liturghii

Zile aliturgice (în care nu se săvârșește nicio Sfântă Liturghie):
vinerea dinaintea Botezului Domnului (3 ianuarie); miercuri și vineri, în săptămâna Lăsatului sec de brânză (26 și 28 februarie); luni și marți, în prima săptămână a Postului Sfintelor Paști (3 și 4 martie); în Sfânta și Marea Vineri (18 aprilie).

Liturghia Sfântului Vasile cel Mare se săvârșește de 10 ori pe an: 1 și 6 ianuarie; 9, 16, 23 și 30 martie; 6, 17 și 19 aprilie; 24 decembrie.

Liturghia Darurilor înainte-sfințite se săvârșește în zilele de rând din Postul Sfintelor Paști (luni - vineri), începând de miercuri în

prima săptămână a Postului Mare, până în Sfânta și Marea Miercuri inclusiv, cu excepția praznicului Bunei Vestiri.

Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur se săvârșește în toate celelalte zile.

Zile în care nu se săvârșesc parastase

În toate duminicile de peste an; la Praznicele Împărătești (la Înălțarea Domnului se va săvârși doar pomenirea specială a eroilor); în zilele de rând (luni-vineri) ale Postului Mare (se săvârșește doar Litia mică pentru cei adormiți); în zilele aliturgice; în perioada de la Duminica Floriilor până la Duminica Sfântului Apostol Toma (13 – 27 aprilie); în perioada de la Crăciun până la Bobotează (25 decembrie - 6 ianuarie).

Zile și date importante

Ziua Culturii Naționale (miercuri, 15 ianuarie)

Ziua Unirii Principatelor Române, sărbătoare națională (vineri, 24 ianuarie)

Ziua Deținuților Politici Anticomuniști din perioada 1944-1989 în România (duminică, 9 martie)

Ziua Unirii Basarabiei cu România – 1918, sărbătoare națională (joi, 27 martie)

Duminica Femeilor creștine (duminică, 4 mai)

Ziua Independenței României - 1877, a Victoriei antinaziste - 1945 și a Europei - 1950 (vineri, 9 mai)

10 Mai - sărbătoare națională (sâmbătă, 10 mai)

Ziua națională de cinstire a martirilor din temnițele comuniste (miercuri, 14 mai)

Ziua Națională a Familiei (duminică, 18 mai)

Duminica părinților și copiilor (duminică, 8 iunie)

Ziua drapelului național (joi, 26 iunie)

Ziua imnului național al României (marți, 29 iulie)

Ziua națională pentru comemorarea martirilor Brâncoveni și de conștientizare a violențelor împotriva creștinilor (sâmbătă, 16 august)

Duminica românilor migranți (duminică, 17 august)

Începutul anului bisericesc; Ziua rugăciunii pentru mediu (luni, 1 septembrie)

Ziua Satului Românesc (duminică, 28 septembrie)

Ziua persoanelor vârstnice (miercuri, 1 octombrie)

Ziua Bibliei (joi, 13 noiembrie)

Sfințirea Altarului Catedralei Naționale – 2018 (marți, 25 noiembrie)

Ziua Națională a României (luni, 1 decembrie)

Sărbători bisericești naționale

Înălțarea Domnului – Ziua Eroilor (joi, 29 mai)

Sf. Apostol Andrei cel întâi chemat, Ocrotitorul României (duminică, 30 noiembrie)

Zile și sărbători legale în care nu se lucrează

Anul Nou (miercuri, 1, și joi, 2 ianuarie)

Botezul Domnului (luni, 6 ianuarie)

Soborul Sfântului Proroc Ioan Botezătorul (marți, 7 ianuarie)

Ziua Unirii Principatelor Române (vineri, 24 ianuarie)

Sfânta și Marea Vineri (vineri, 18 aprilie)

Prima și a doua zi de Paști (duminică, 20, și luni, 21 aprilie)

Sărbătoarea internațională a muncii (joi, 1 mai)

Ziua Copilului (duminică, 1 iunie)

Prima și a doua zi de Rusalii (duminică, 8, și luni, 9 iunie)

Adormirea Maicii Domnului (vineri, 15 august)

Sf. Apostol Andrei cel întâi chemat, Ocrotitorul României (duminică, 30 noiembrie)

Ziua Națională a României (luni, 1 decembrie)

Prima și a doua zi de Crăciun (joi, 25, și vineri, 26 decembrie)

Nu se fac nunți (în anul 2025)

În toate zilele de post și în posturile de peste an: în toate miercurile și vinerile; de luni după Lăsatul secului de carne pentru Postul Sf. Paști până la Duminica Sf. Apostol Toma inclusiv (24 februarie – 27 aprilie); în Postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel (16 – 28 iunie); în Postul Adormirii Maicii Domnului (1 – 14 august); la Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul (29 august); în Postul Nașterii Domnului (14 noiembrie – 24 decembrie); în ajunul și în zilele Praznicelor Împărătești (1 – 2 februarie; 28 – 29 mai; 7 – 9 iunie; 15 august; 13 – 14 septembrie); de la Crăciun până la Bobotează (25 decembrie – 6 ianuarie).

Nu se fac nunți (în anul 2026)

În toate zilele de post și în posturile de peste an: în toate miercurile și vinerile; de luni după Lăsatul secului de carne pentru Postul Sf. Paști până la Duminica Sf. Apostol Toma inclusiv (16 februarie – 19 aprilie); în Postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel (8 – 28 iunie); în Postul Adormirii Maicii Domnului (31 iulie – 14 august); la Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul (29 august); în Postul Nașterii Domnului (15 noiembrie – 24 decembrie); în ajunul și în zilele Praznicelor Împărătești (1 – 2 februarie; 20 – 21 mai; 30 mai – 1 iunie; 15 august; 13 - 14 septembrie); în perioada de la Crăciun până la Bobotează (25 decembrie - 6 ianuarie).

ORGANIZAREA CANONICĂ A BISERICII ORTODOXE

Atunci când ne referim la Biserica Ortodoxă universală, spunem despre ea că este „Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească“, Biserica cea adevărată întemeiată de către Mântuitorul Iisus Hristos.

Pe plan local, organizatoric, astăzi în lume Biserica Ortodoxă este alcătuită din mai multe Biserici locale surori, autocefale sau cu o conducere de sine stătătoare, după practica din cele mai vechi timpuri. Aceste Biserici, deși au o conducere proprie printr-un Sfânt Sinod, sunt în comuniune deplină, fapt care se exprimă în mod văzut prin comuniunea euharistică prin împărtășirea cu Trupul și Sângele Mântuitorului Iisus Hristos.

Configurația canonică a Bisericii Ortodoxe la începutul anului 2023 este următoarea:

1. Patriarhia Ecumenică a Constantinopolului

Patriarh: Sanctitatea Sa *Bartolomeu I*, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului

2. Patriarhia Alexandriei și a întregii Africi

Patriarh: Preafericirea Sa *Teodor al II-lea*, Papă și Patriarh al Alexandriei și al întregii Africi

3. Patriarhia Antiohiei și a întregului Orient

Patriarh: Preafericirea Sa *Ioan al X-lea*, Patriarhul Antiohiei și al întregului Orient

4. Patriarhia Ierusalimului și a toată Palestina

Patriarh: Sanctitatea Sa *Teofil al III-lea*, Patriarhul Ierusalimului și al întregii Palestine

5. Patriarhia Moscovei și a întregii Rusii

Patriarh: Sanctitatea Sa *Chiril*, Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii

6. Patriarhia Română

Patriarh: Preafericirea Sa *Daniel*, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

7. Patriarhia Sârbă

Patriarh: Preafericirea Sa *Porfirie*, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Sârbe

8. Patriarhia Bulgară

Patriarh: Preafericirea Sa *Daniil*, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Bulgare

9. Patriarhia Georgiană

Patriarh: Sanctitatea Sa *Ilie al II-lea*, Patriarhul Georgiei

10. Biserica Ciprului

Arhiepiscop: Preafericirea Sa, *Gheorghe al III-lea*, Arhiepiscopul de Noua Justiniana și al întregului Cipru

11. Biserica Greciei

Arhiepiscop: Preafericirea Sa *Ieronim al II-lea*, Arhiepiscopul Atenei și a toată Grecia

12. Biserica Poloniei

Mitropolit: Preafericirea Sa *Sava*, Mitropolitul Varșoviei și al întregii Polonii

13. Biserica Albaniei

Arhiepiscop: Preafericirea Sa *Anastasio*, Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii

14. Biserica Cehiei și Slovaciei

Mitropolit: Preafericirea Sa *Rastislav*, Mitropolitul Prešovului și al Ținuturilor Cehiei și Slovaciei

În afară de aceste Biserici autocefale, mai există și Biserici autonome, care depind de Biserici autocefale (ex. Biserica Finlandei), precum și numeroase eparhii înființate în Diaspora, prin emigrarea multor ortodocși din țările lor de baștină, în regiuni precum: America de Nord și de Sud, Italia, Franța, Germania, Australia ș.a.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

Potrivit Statutului său pentru organizare și funcționare, Biserica Ortodoxă Română cuprinde pe toți credincioșii ortodocși români. Aceasta este organizată ca Patriarhie cu titulatura „Patriarhia Română“. Conducerea Bisericii în cele spirituale o are Sfântul Sinod. Adunarea Națională Bisericească este forul deliberativ central al Bisericii. Organismul executiv al Adunării Naționale Bisericești este Consiliul Național Bisericesc.

Sfântul Sinod se compune din Înaltpreasfințiii Mitropoliți și Arhiepiscopi, Preasfințiii Episcopi în funcție și Preasfințiii Episcopi-vicari și Arhieriei-vicari. Sfântul Sinod, Adunarea Națională Bisericească și Consiliul Național Bisericesc au ca președinte pe Preafericitul Părinte Patriarh.

PATRIARHIA ROMÂNĂ

Patriarh:

Preafericitul Părinte dr. **Daniel Ciobotea**

Aleea Dealul Mitropoliei nr. 2, Sector 4, 040163, București

Telefon 021.406.71.61; 406.71.95 ; Fax 021.406.71.62

Web site: www.patriarhia.ro; E-mail: patriarhia@dnt.ro

Episcopi vicari patriarhali:

Preasfințitul dr. **Varlaam Ploieșteanul**, secretarul Sfântului Sinod

Preasfințitul dr. **Paisie Sinaitul**

Adresa: Strada Patriarhiei nr. 2, 040161, Sector 4, București

Tel: +40-21.406.71.61; Fax: +40-21.406.71.62

E-mail: cancelaria@patriarhia.ro; Site: www.patriarhia.ro

MITROPOLIA MUNTENIEI ȘI DOBROGEI

1. Arhiepiscopia Bucureștilor

Arhiepiscop și Mitropolit: Preafericitul Părinte **Daniel**, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Episcop-vicar: Preasfințitul dr. **Timotei Prahoveanul**

Intrarea Miron Cristea nr. 9, Sector 4, 040161, București

Telefon 021.337.49.57

2. Arhiepiscopia Tomisului

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Teodosie Petrescu**

Str. Arhiepiscopiei nr. 23, 900732, Constanța, jud. Constanța

Telefon 0241.61.40.20; Fax 0241.61.17.32

3. Arhiepiscopia Târgoviștei

Arhiepiscop, Mitropolit și Exarh patriarhal pentru relațiile externe:
Înaltpreasfințitul dr. **Nifon Mihăiță**

Bd. Castanilor nr. 3-5, 130004, Târgoviște, jud. Dâmbovița

Telefon 0245.21.37.13; 61.18.05

4. Arhiepiscopia Argeșului și Muscelului

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul **Calinic Argatu**

Bd. Basarabilor nr. 1, 115300, Curtea de Argeș, jud. Argeș

Telefon 0248.72.24.10; Fax 0248.71.44.01

5. Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Ciprian Spiridon**

Aleea Episcopiei nr. 3, 120043, Buzău, jud. Buzău

Telefon 0238.71.07.14; Fax 0238.41.36.08

6. Arhiepiscopia Dunării de Jos

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Casian Crăciun**

Str. Domnească nr. 104, 800201, Galați, jud. Galați

Telefon 0236.46.00.14; Fax 0236.46.01.94

7. **Episcopia Sloboziei și Călărașilor**

Episcop: Preasfințitul **Vincentiu Grifoni**

Str. Episcopiei nr. 2, 117660, Slobozia, jud. Ialomița

Telefon/Fax 0243.23.12.05

8. **Episcopia Alexandriei și Teleormanului**

Episcop: Preasfințitul **Galaction Stângă**

Str. Carpați nr. 15, 140059, Alexandria, jud. Teleorman

Telefon 0247.31.60.57; Fax 0247.32.66.54

9. **Episcopia Giurgiului**

Episcop: Preasfințitul dr. **Ambrozie Meleacă**

Str. Episcopiei nr. 13, 080015, Giurgiu, jud. Giurgiu

Telefon: 0264.21.40.79; Fax 064.21.40.81

10. **Episcopia Tulcei**

Episcop: Preasfințitul dr. **Visarion Bălțat**

Str. Mircea Vodă nr. 6A, 820134, Tulcea, jud. Tulcea

Telefon/Fax: 0240.51.51.45

MITROPOLIA MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI

1. **Arhiepiscopia Iașilor**

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul dr. **Teofan Savu**

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.16, 700064, Iași, jud. Iași

Telefon/Fax 0232.21.54.54, 21.54.56, 21.54.58, 21.53.00

Episcop-vicar: Preasfințitul Nichifor Botoșăneanul

2. **Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților**

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Calinic Dumitriu**

Str. Ioan Vodă Viteazul nr. 2, 700497, Suceava, jud. Suceava
Telefon 0230.52.12.95, 22.70.54; Fax 0230.52.20.20

Episcop-vicar: Preasfințitul dr. **Damaschin Dorneanul**

Str. Ioan Vodă Viteazul nr. 2, 700497, Suceava, jud. Suceava
Telefon 0230.52.12.95, 22.70.54; Fax 0230.52.20.20

3. Arhiepiscopia Romanului și Bacăului

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Ioachim Giosanu**
Str. Alexandru cel Bun nr. 5, 611065, Roman, jud. Neamț
Telefon/Fax 0233.744.683

4. Episcopia Hușilor

Episcop: Preasfințitul dr. **Ignatie Trif**
Str. Mihail Kogălniceanu nr. 19, 735100, Huși, jud. Vaslui
Telefon/Fax 0235.48.11.32

MITROPOLIA ARDEALULUI

1. Arhiepiscopia Sibiului

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul dr. **Laurențiu Streza**
Str. Mitropoliei nr. 24, 735100, Sibiu, jud. Sibiu
Telefon 0269.21.15.84; Fax 0269.21.55.21
Episcop-vicar: Preasfințitul **Iarion Făgărășanul**
Str. Mitropoliei nr. 24, 735100, Sibiu, jud. Sibiu
Telefon 0269.21.81.54

2. Arhiepiscopia Alba Iuliei

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Irineu Pop**
Str. Mihai Viteazul nr. 16, 510010, Alba Iulia, jud. Alba
Telefon 0258. 81.16.90; Fax 0258. 81.27.97

3. Episcopia Oradiei

Episcop: Preasfințitul dr. **Sofronie Drincec**
Str. Episcop Roman Ciorogariu nr. 3, 410017, Oradea, jud. Bihor
Telefon 0259.43.78.83; Fax 0259.43.34.87

4. Episcopia Covasnei și Harghitei

Episcop: Preasfințitul **Andrei Moldovan**
Str. Patriarhul Miron Cristea nr. 17, 530112, Miercurea Ciuc, jud. Harghita
Telefon 0266.17.12.69; Fax 0266.12.44.53

5. Episcopia Devei și Hunedoarei

Episcop: Preasfințitul dr. **Nestor Dinculeană**

Str. Avram Iancu nr. 2, 330025 Deva, jud. Hunedoara

Telefon/Fax 0254.21.12.41

MITROPOLIA CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

1. Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul dr. **Andrei Andreicuț**

Piața Avram Iancu nr. 18, 550179, Cluj-Napoca, jud. Cluj

Telefon 0264 19.39.44; Fax 0264.19.51.84

Episcop-vicar: Preasfințitul dr. **Benedict Bistrițeanul**

Piața Avram Iancu nr. 18, 550179, Cluj-Napoca, jud. Cluj

Telefon 0264.43.10.04

2. Episcopia Maramureșului și Sătmăruului

Episcop: Preasfințitul dr. **Iustin Hodea**

Str. Avram Iancu nr. 5, 430313, Baia Mare, jud. Maramureș

Tel/fax: 0262. 21.46.14.

Arhiereu-vicar: Preasfințitul **Timotei Sătmăreanul**

Str. Avram Iancu nr. 5, 430313, Baia Mare, jud. Maramureș

Tel/fax: 0262. 21.46.14.

3. Episcopia Sălajului

Str. Avram Iancu nr. 29/A, 450143, Zalău, jud. Sălaj

Telefon/Fax 0360.10.03.21

MITROPOLIA OLTENIEI

1. Arhiepiscopia Craiovei

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul dr. **Irineu Popa**

Str. Mitropolit Firmilian nr. 3, 200381, Craiova, jud. Dolj

Telefon 0251.41.50.54; Fax 0251.41.83.69

2. Arhiepiscopia Râmnicului

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Varsanufie Gogescu**
Str. Carol I nr. 43, 240178, Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea
Telefon 0250.73.11.70; 73.88.21; Fax 0250.73.49.52

3. Episcopia Severinului și Strehaiei

Episcop: Preasfințitul dr. **Nicodim Nicolăescu**
Str. I. G. Bibicescu nr. 6, 220103, DrobetaTurnu Severin, jud. Mehedinți
Telefon 0252.33.30.48; Fax 0252. 33.30.49

4. Episcopia Slatinei și Romanaților

Episcop: Preasfințitul dr. **Sebastian Pașcanu**
Str. Frații Buzești nr. 15, 230080, Slatina, jud. Olt
Telefon 0249.42.10.26; Fax 0349.41.68.61

MITROPOLIA BANATULUI

1. Arhiepiscopia Timișoarei

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul **Ioan Selejan**
Bd. C.D. Loga nr. 5, 300021, Timișoara, jud. Timiș
Telefon 0256.49.32.32; Fax 0256.49.11.76
Episcop-vicar: Preasfințitul **Paisie Lugojanul**
Bd. C.D. Loga nr. 5, 300021, Timișoara, jud. Timiș
Telefon 0256.29.52.28; Fax 0256.49.11.76

2. Arhiepiscopia Aradului

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Timotei Sevcicu**
Str. Episcopiei nr. 60-62, 310084, Arad, jud. Arad
Telefon 0257.28.18.56; Fax 0257.28.12.62
Episcop-vicar: Preasfințitul dr. **Emilian Crișanul**
Str. Episcopiei nr. 60-62, 310084, Arad, jud. Arad
Telefon 0257.28.18.56; Fax 0257.28.12.62

3. Episcopia Caransebeșului

Episcop: Preasfințitul dr. **Lucian Mic**

Str. Nicolae Corneanu nr. 11, 325400, Caransebeș, jud. Caraș-Severin
Telefon 0255.516.412; Fax 0255.51.64.02

**MITROPOLIA BASARABIEI,
AUTONOMĂ ȘI DE STIL VECHI
ȘI EXARHATUL PLAIURILOR**

- 1. Arhiepiscopia Chișinăului**
Arhiepiscop, Mitropolit și Exarh al Plaiurilor: Înaltpreasfințitul
Petru Păduraru
Str. 31 August 1989 nr. 161, 2004, Chișinău, Republica Moldova
- 2. Episcopia Bălților**
Episcop: Preasfințitul **Antonie Telembici**
- 3. Episcopia Basarabiei de Sud**
Episcop: Preasfințitul dr. **Veniamin Goreanu**
- 4. Episcopia Dubăsarilor și a toată Transnistria**

**MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ
PENTRU GERMANIA, EUROPA CENTRALĂ ȘI DE NORD**

- 1. Arhiepiscopia ortodoxă română a Germaniei, Austriei și
Luxemburgului**
Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul dr. **Serafim Joantă**
Fürthstraße 166-168, D-90429, Nürnberg, Germania
Telefon +49. 911.323.69.13; Fax +49. 911.323. 69. 12
Episcop-vicar: Preasfințitul **Sofian Brașoveanu**
Paul-Heyse-Str. 19, D-80336, München, Germania
- 2. Episcopia ortodoxă română a Europei de Nord**
Episcop: Preasfințitul dr. **Macarie Drăgoi**
Hässlingbyvägen 7; 13691 Haninge-Stockholm, Suedia

MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ PENTRU EUROPA OCCIDENTALĂ ȘI MERIDIONALĂ

1. Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Europei Occidentale

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul dr. **Iosif Pop**

1 Bd. du Général Le Clerc, 91470, Limours, Franța

Telefon +33. 1.64.91.59.24; Fax +33. 1. 64.91.26.83

Episcop-vicar: Preasfințitul **Marc Nemțeanul**

62 rue Mazarin, 33000, Bordeaux, Franța

2. Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Marii Britanii și Irlandei de Nord, cu sediul în Londra, Marea Britanie:

Arhiepiscop ales: Preasfințitul Părinte **Atanasie Rusnac**

Adresa: 102A Church Street, Enfield EN2 6AR, Londra

E-mail: office@roarch.org.uk

Site: roarch.org.uk

3. Episcopia Ortodoxă Română din Italia

Episcop: Preasfințitul **Siluan Șpan**

Via Ardeatina nr. 1741, 00134 Roma, Italia

Telefon/Fax +39. 06. 71. 97. 343

4. Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei

Episcop: Preasfințitul **Timotei Luran**

Avenida Alfonso XIII nr. 157; 28016 Madrid, Spania

Telefon +34913501881 int. 104

Arhiereu-vicar: Preasfințitul **Teofil de Iberia**

5. Episcopia Ortodoxă Română a Irlandei și Islandei, cu sediul în Dublin, Irlanda

Episcop: Preasfințitul Părinte **Nectarie Petre**

MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A CELOR DOUĂ AMERICI

1. Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Statelor Unite ale Americii

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul **Nicolae Condrea**
5410 N. Newland Ave, Chicago IL, 60656, USA
Telefon +1.773.774.1677; Fax 1.773.774.1805

2. Episcopia Ortodoxă Română a Canadei

Episcop: Preasfințitul **Ioan Casian Tunaru**
2010 Boul. Marie, St-Hubert Quebec J4T 2B1 Canada
Tel: +1.450.812.1733

EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DIN UNGARIA

Episcop: Preasfințitul dr. **Siluan Mănuilă**
Parcul Groza nr. 2, 5700 Gyula, Ungaria
Telefon/Fax +36.66.361.281

EPISCOPIA DACIEI FELIX

Episcop: Preasfințitul **Ieronim Crețu**
Ul. Zarko Zrenianina br. 60, 26300, Vârșeț, Serbia
Telefon +381.138.110.71

EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DIN AUSTRALIA ȘI NOUA ZEELANDĂ

Episcop: Preasfințitul **Mihail Filimon**
61–63 Queensberry Street, Carlton 3053, Melbourne, Victoria,
Australia, P.O. Box 122

VICARIATUL ORTODOX UCRAINEAN

Vicariatul Ortodox Ucrainean din România

Vicar general: P.C. Părinte dr. **Nicolae Lauruc**

Loc. Sighetu Marmăției, județul Maramureș,

Str. Bogdan Vodă nr. 12

REPREZENTANȚE ȘI COMUNITĂȚI ALE PATRIARHIEI ROMÂNE ÎN STRĂINĂTATE

Reprezentanța Patriarhiei Române la Locurile Sfinte (Așezământul Românesc de la Ierusalim; Așezământul Românesc de la Ierihon cu Centrul de Studii și Pelerinaje „*Sfântul Cuvios Ioan Iacob*”, Așezământul Românesc de la Iordan), Reprezentanța Patriarhiei Române pe lângă instituțiile europene (Bruxelles), Reprezentanța Patriarhiei Române de la Sofia (Bulgaria), Comunitatea Ortodoxă Română din Turcia (Istanbul), Comunitatea Ortodoxă Română din Africa de Sud (Johannesburg), Comunitatea Ortodoxă Română din Cipru (Nicosia), Comunitatea Ortodoxă Română din Japonia (Tokyo, Osaka), Comunitatea Ortodoxă Română din Siria (Damasc), Comunitatea Ortodoxă Română din Croația (Zagreb), Parohia Ortodoxă Română din Ljubljana (Slovenia), Parohia Ortodoxă Română din Dubai (Emiratele Arabe Unite).

UNITĂȚI BISERICEȘTI AFLATE SUB ALTE JURISDICȚII

Așezămintele românești din Sfântul Munte Athos (Prodromu, Lacu și alte schituri sau chilii), aflate sub jurisdicția Patriarhiei Ecumenice a Constantinopolului

ARHIEPISCOPIA TIMIȘOAREI

CENTRUL EPARHIAL

300021 TIMIȘOARA, Bd. C. D. Loga nr. 7,
tel. 0256/490287

www.mitropoliabanatului.ro

email: secretariat@arhiepiscopiatimisoarei.ro

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul Părinte Ioan Selejan

Episcop-vicar: Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul

Vicar eparhial: pr. ic. stavr. dr. Ionel Popescu

Sectorul administrativ-bisericesc: consilier pr. ic. stavr. Mircea Szilagy

Sectorul economic-financiar: consilier pr. ic. stavr. Cristian Constantin

Sectorul social filantropic și misionar:

consilier: pr. ic. stavr. Cristian Pavel

Sectorul învățământ și activități cu tineretul: consilier pr. ic. stavr. dr. Nichifor Tănase

Sectorul patrimoniu și construcții bisericești:

consilier: pr. ic. stavr. ing. Timotei Anișorac

referent: Constantin Diaconescu

Oficiul juridic: consilier pr. ic. stavr. Ioan Bălăngean

Inspector bisericesc și serviciul secretariat: pr. ic. stavr. Marius Sfercoci

Inspector eparhial-cultural: pr. ic. stavr. Cristian Lucian Păiș

Sectorul exarhatul mănăstirilor: arhimandrit Simeon Stana

Serviciul contabilitate: Lucia Benchea și Marinela Pașca

Serviciul personal: Andreea Petruse, Ana Creța

Serviciul registratură: monahia Epiharia Șerbănoiu

Serviciul tehnoredactare: Mariana Varga

Administrator: preot Valentin Benchea

Redacția revistei „Altarul Banatului“: pr. ic. stavr. dr. Daniel Alic

Redacția revistei „Învieirea“: diac. dr. Răzvan Fibișan și diac. dr. Alexandru Dan Adam

Studioul de radio „Învieirea“: dr. Irina Arieșan, preot Marius Mircea

Fundația „Filantropia“: coordonator pr. ic. stavr. Cristian Pavel

Asistent social: monahia Chiriachi Pricop

Arhivă și bibliotecă: dr. Florin Popovici

Biroul de pelerinaje: Beatrix Pîrvu, diac. Lucian Florea

Atelierul de croitorie: monahiile Andreia Iordache și Alexia Cernescu

Casa de ajutor reciproc a clerului: Marinela Pașca

Casierie: Mihaela Piroc

Serviciul tehnic: Ioan Muntean, Petru Popan și Dan Rusmir

Societatea comercială de editură și tipografie Partoș S.R.L.:
arhidiacon dr. Marian Pîrvu

Depozitul de obiecte bisericești – catedrala mitropolitană:
Răzvan Muntean, Alin Moga, Mirela Lațcu, Angela Mihaela Diaconescu și Vincențiu Bășa

Muzeul de artă veche bisericească (demisolul catedralei mitropolitane): monahia dr. Filoteea Ploșnea

Atelierul de lumănări: preot Ștefan Mezin

Magazinul de obiecte bisericești de la catedrală: monahia
Rafaela Bora

Magazinul de obiecte bisericești Lugoj: Maria Cerbu

Magazinul de obiecte bisericești Făget: Maria Jurj

Magazinul de obiecte bisericești Jimbolia: Elena Chifoi

Inspector la disciplina Religie: prof. Daniela Buzatu

ADUNAREA EPARHIALĂ **(legislatura 2022-2026)**

1. Comisia administrativ-bisericească

Președinte: preot Grigore Marița
Raportor: Ing. Liviu Bugescu
Membri: preot Florin Cotocea
av. Florin Cărăbaș
antr. Alin Miclea
conf.univ.dr. Adrian Sturza

2. Comisia culturală și educațională

Președinte: pr. conf. univ. dr. Constantin Jinga
Raportor: prof. univ. dr. Marilen-Gabriel Pirtea
Membri: preot Ovidiu Marinescu
prof. Ion Traia
conf.univ.dr. Claudiu Mesaroș
ing. Gheorghe Stînean

3. Comisia economică, bugetară și patrimonială

Președinte: preot Grigore Mera
Raportor: prof.univ.dr. Sorin Mușuroi

Membri: preot Tiberiu-Mihail Benescu
antr. Horia Cardoș
ing. Ion Constantin
prof. dr.ing. Marin Marin

4. Comisia social – filantropică

Președinte: preot Daniel Otescu
Raportor: lect.univ.dr. Virgil-Filaret Musta
Membri: preot Alin Vărzaru
prof.univ.dr. Constantin-Tudor Luca
ing. Ion Miron
ing. Călin Costinaș

5. Comisia organizatorică, juridică și de validare

Președinte: preot Gheorghe Florea
Raportor: ec. Claudiu Avramescu
Membri: preot Ștefan Dumitrescu
ing. Vasile Cotuna
antr. Cătălin Burlacu
ec. Silviu Mihai Rusu

Secretarii Adunării Eparhiale

pr. conf. dr. Constantin Jinga
prof. univ. dr. Sorin Mușuroi
lect. univ. dr. Virgil-Filaret Musta

MEMBRI ÎN ADUNAREA NAȚIONALĂ BISERICESCĂ

preot Constantin Jinga
prof. univ. dr. Marilen Gabriel Pirtea
lect. univ. dr. Virgil-Filaret Musta

CONSILIUL EPARHIAL

Preoți
preot Constantin Jinga

preot Grigore Marița
preot Grigore Mera

Mireni
ing. Liviu Bugescu
prof. univ. dr. Sorin Mușuroi
avocat Florin Cărăbaș
ing. Călin Costinaș
prof. univ. dr. Virgil Filaret Musta
prof. dr. ing. Marin Marin

CONSISTORIUL EPARHIAL

preot Daniel Aron Alic – președinte
preot Ion Florentin Jura – membru
preot Ioan Mezinca – membru
Supleanți
preot Eugen Babescu
preot Valer Budiul

CONSISTORIUL MITROPOLITAN

preot Sergiu-Alexandru Pantea – membru

CONSISTORIUL MONAHAL EPARHIAL

Președinte: arhim. Simeon Stana, exarh eparhial
protos. Mihail Duma – membru
protos. Ștefan Mateș – membru

Supleanți
arhim. Climent Vântu, mănăstirea Săraca
protos. Serafim Grozăvescu, mănăstirea Cebza
Grefier: preot Ioan Bălăngean – consilier la Centrul eparhial

Membru în Consistoriul Mitropolitan Monahal

ieromonah lect. univ. dr. Rafael Povîrnaru

Membru în Consistoriul Superior Bisericesc

pr. lect. univ. dr. Cosmin Panțuru

Membru în Consistoriul monahal Superior Bisericesc

protos. Matei Buliga, mănăstirea Dobrești

CATEDRALA MITROPOLITANĂ

Administrator: arhidiacon Eugen Goanță

Preoți: ic. stavr. Constantin Train, ic. Vasile Cîmpean, dr. Daniel Hlodec, Gavril Mihai Piroc, Sergiu Pantea și dr. Alexandru Dan Adam

Diaconi: arhid. Veselin Ciocov, dr. Răzvan Fibișan, Constantin Diaconescu și Cătălin Moiescu

UNIVERSITATEA DE VEST – TIMIȘOARA

FACULTATEA DE LITERE, ISTORIE, FILOSOFIE ȘI TEOLOGIE COLECTIVUL DE TEOLOGIE ORTODOXĂ PASTORALĂ

Decan: prof. univ. dr. habil. Dana Percec

Secretar șef: prof. Ramona Mițiga

Secretar pentru programele de studii teologice: Mariana Mitrică

Șeful colectivului de Teologie ortodoxă: pr. conf. univ. dr. Constantin Jinga

Conferențieri: pr. dr. Gavril Trifa, pr. dr. Constantin Jinga, dr. Remus Feraru, pr. dr. Alin Scridon și dr. habil. Daniel Lemeni

Lectori: pr. dr. Daniel Enea, pr. dr. Cosmin Panțuru, pr. dr. Adrian Covan, pr. dr. Marius Florescu, pr. dr. Ioan Mihoc și ierom. dr. Rafael Povîrnaru

Cadre didactice asociate: pr. dr. Nichifor Tănase, pr. dr. Marius Ioana, pr. drd. Laurian Popa și pr. dr. Iosif Stancovici

Duhovnic: ieromonah dr. Rafael Povîrnaru

Biblioteca Facultății de Teologie: Nicolae Dragoș Lengher
Administrator sediu: Irina Lazăr

**LICEUL TEOLOGIC ORTODOX
„SFÂNTUL ANTIM IVIREANUL“ DIN TIMIȘOARA**

Director: prof. Adela Panait

Secretariat: tel/fax +40 356 179 440,
contact@liceulortodoxsfantulantim.ro

Administrație: tel +40 356 178 802,
administratie@liceulortodoxsfantulantim.ro

Adresa: Bld. Liviu Rebreanu nr. 35 (sau intrarea de pe str. Eneas nr. 57),
300210 Timișoara, Timiș, România

Adresă web: <http://liceulortodoxsfantulantim.ro>

GRĂDINIȚA „TROIȚA” DIN TIMIȘOARA

Director: prof. Margareta Tănăsioiu

Director:+40723 528 594

Secretariat: +40 758 876 482

Email: contact@gradinitatroita.ro

Adresa: Bld. Liviu Rebreanu nr. 35 (sau intrarea de pe str. Eneas nr. 57), 300210, Timișoara, Timiș, România. Adresa unde funcționează efectiv Grădinița „Troita“ este: Str. Acad. Al. Borza nr. 8, Timișoara.

Adresă web: www.gradinitatroita.ro

PROTOPOPIATE

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN TIMIȘOARA I

Adresa: Piața Alexandru Mocioni nr. 9, Timișoara, 300199

Protopop pr. ic. stav. Zaharia Pereș

Telefon: 0256 496 699

E-mail: protopopiattm1@gmail.com

1. Timișoara Blașcovici „Sf. M. Mc. Gheorghe” și „Sf. Arh. Mihail și Gavril”, 2012, 974 familii cu 2152 credincioși
preot paroh George Giurgiu
preot Gheorghe Moșneguțu

2. Timișoara Calea Aradului „Adormirea Maicii Domnului”, 1999-2002, 2674 familii cu 7800 credincioși
preot paroh Iosif Hânda
preot Daniel-Sorin Pop-Dumi
preot Andrei Lehaci
diacon Flavius-Cătălin Unc

3. Timișoara Cetate „Sf. M. Mc. Dimitrie”, 729 familii cu 1162 credincioși
preot paroh Mircea-Marcel Vlaicu
preot Georgel-Dumitru Dimoiu
diacon David-Cătălin Burlacu

4. Timișoara Zona Dacia „Pogorârea Sf. Duh”, 1994-2003, 4515 familii și 10278 credincioși
preot paroh Zaharia Pereș
preot Florin-Ionuț Filip
preot Gheorghe Itineanț

preot Ioan-Gelu Vasiescu
preot Ioan Bude
preot Ioan Rujoni
preot Ionel-Adrian Chermeleu

5. Timișoara Fratelia „Sf. Ap. Petru și Pavel”, 1960, 3334 familii cu 9143 credincioși,

preot paroh Ioan-Gruia Bălăngean
preot Timotei Anișorac
preot Alexandru Ranca
diacon Radu-Gabriel Pașcalău
diacon Lucian Florea

6. Timișoara Freidorf „Pogorârea Sf. Duh”, 1975-1980, 1362 familii cu 4086 credincioși

preot paroh Petru Itineanțu
preot Claudiu-Mircea Roșoiu
preot Daniel-Marius Mateia

7. Timișoara Iosefin „Nașterea Maicii Domnului”, 1936, 4091 familii cu 12424 credincioși

preot paroh Ionel Popescu
preot Cristian-Lucian Păiș
preot Eugen Babescu
preot Emanuel Petrulescu
preot Ioan-Florin Carebia
diacon Răzvan-Florin Ștefan

8. Timișoara Mehala „Înălțarea Domnului”, 1937, 2578 familii cu 6337 credincioși

preot paroh Cristian-Adrian Constantin
preot Ilie-Eduard Tănase
preot Grigore Mera
preot Dorin-Ionel Săvescu
diacon Ioan-Laurențiu Bagiu

- 9. Timișoara Ronăț** „Adormirea Maicii Domnului”, 1994, 1026 familii cu 2714 credincioși
preot paroh Timotei Sbera
preot Marius Mircia
diacon Ion-Alexandru Ardereanu
- 10. Timișoara Sfântul Nicolae** „Sf. Ier. Nicolae”, 2007, 703 familii cu 1855 credincioși
preot paroh Ioan-Romeo Dumitrașcu
preot Adrian Floca
- 11. Timișoara Steaua** „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul”, 2007, 645 familii cu 1835 credincioși
preot paroh Ioan-Cornel Mezinca
preot Ion-Ache Novac
- 12. Bărăteaz** „Sf. Cuv. Paraschiva” 1836, 141 familii cu 360 credincioși
preot paroh Bogdan-Gabriel Boicu
- 13. Becicherecu Mic** „Adormirea Maicii Domnului”, 1909, 511 familii cu 1331 credincioși
preot paroh Ioan Jurji
- 14. Beregsău Mare** „Sf. M. Mc. Gheorghe”, 1810, 349 familii cu 874 credincioși
preot paroh Nicolae Dale
preot Semenice Sârbu
- 15. Beregsău Mic** „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul”, 2008-2010, 162 familii cu 516 credincioși
preot paroh Cristian-Marian Szekereș
- 16. Bobda** „Sf. Ev. Luca”, 1864, 261 familii cu 477 credincioși
preot paroh Remus-Daniel Poganu

- 17. Carani** „Sf. Arh. Mihail și Gavril”, 1947, 145 familii cu 453 credincioși
preot paroh Constantin-Florin Milin
- 18. Călacea** „Sf. M. Mc. Gheorghe”, 1812, 140 familii cu 364 credincioși
preot paroh Ioan Mura
- 19. Cărpiniș** „Sf. M. Mc. Dimitrie”, 1994, 682 familii cu 1802 credincioși
preot paroh Gheorghită-Cristian Popa
- 20. Checea** „Pogorârea Sf. Duh”, 1856, 184 familii cu 410 credincioși
preot paroh Gheorghe-Ovidiu Cucu
- 21. Chișoda** „Adormirea Maicii Domnului”, 1735, 921 familii cu 2.956 credincioși
preot paroh Traian Debucean
preot Dragoș Debucean
preot Iulian Mățiș
- 22. Cenei** „Adormirea Maicii Domnului”, 1997 (amenajare capelă),
179 familii cu 394 credincioși
preot paroh Mihai-Iustin Ierima
- 23. Cornești** „Adormirea Maicii Domnului”, 1875, 157 familii cu 512 credincioși
preot paroh Ștefan Șișu
- 24. Crai Nou** „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul”, 1939, 135 familii cu 290 credincioși
filia **Rudna**, fără lăcaș de cult, 30 familii cu 52 credincioși
preot paroh Aurel Fediu
- 25. Dinaș** „Sf. Împ. Constantin și Elena”, 1989, 247 familii cu 686

credincioși

filia **Sânmartinul Sârbesc**, capela „Sf. Arh. Mihail și Gavriil”, 1920-1930, 87 familii cu 300 credincioși

preot paroh Vasile Balogh

26. Dudeștii Noi „Sf. M. Mc. Dimitrie”, 1968, 420 familii cu 1116 credincioși

preot paroh Ionuț Cristea

27. Foeni „Adormirea Maicii Domnului”, 1875, 294 familii cu 791 credincioși

filia **Cruceni**, „Sf. Arh. Mihail și Gavriil”, 49 familii cu 132 credincioși

preot paroh Nicolae Strizu

28. Giroc „Sf. M. Mc. Dimitrie”, 1795, 1.500 familii cu 5.175 credincioși

preot paroh Iulian-Marius Șonea

preot Dorel-Adrian Covan

29. Giulvăz „Adormirea Maicii Domnului”, 1725, 320 familii cu 940 credincioși

filia **Ivanda** „Sf. Ier. Iosif Cel Nou de la Partoș”, 2007, 200 familii cu 300 credincioși

preot paroh Cornel Bercea

30. Hodoni „Sf. M. Mc. Dimitrie”, 1812, 270 familii cu 880 credincioși

preot paroh Cătălin-Eugen Ionele

31. Ionel „Sf. Ap. Petru și Pavel”, 2011, 110 familii cu 320 credincioși

preot paroh Vlad Stupariu

32. Jimbolia „Bunavestire”, 1933-1942, 1558 familii cu 4674 credincioși

preot paroh Petru Alexa

preot Grigore Marița

- 33. Orțișoara** „Adormirea Maicii Domnului”, 1972, 404 familii cu 1132 credincioși
preot paroh Ionuț Mura
- 34. Parța** „Nașterea Maicii Domnului”, 1896, 241 familii cu 605 credincioși
preot paroh Simion Bistran
- 35. Peciu Nou** „Adormirea Maicii Domnului”, 2010, 743 familii cu 1830 credincioși
preot paroh Tiberiu-Mihai Benescu
- 36. Pustiniș** „Adormirea Maicii Domnului”, 1925, 126 familii cu 318 credincioși
filia **Otelec**, fără lăcaș de cult, 4 familii cu 18 credincioși
preot paroh Dan Spătaru
- 37. Săcălaz I** „Pogorârea Sf. Duh”, 1937, 475 familii cu 1708 credincioși
preot paroh Ionel Maftei
preot Petru Toma
- 38. Săcălaz II** capela „Adormirea Maicii Domnului”, 2021
preot Nicolae-Cosmin Drugan
- 39. Sânanđrei** „Sf. M. Mc. Dimitrie”, 1834, 521 familii cu 1185 credincioși
preot paroh Andrei-Daniel Sîrb
- 40. Sânmihaiu German** „Adormirea Maicii Domnului”, 1843, 143 familii cu 428 credincioși
preot paroh Cătălin-Toma Albai
- 41. Sânmihaiu Româń** „Sf. M. Mc. Gheorghe”, 1724, 460 familii cu 1268 credincioși

preot paroh Pompiliu-Florin Rediș
preot Dan-Dumitru Gîrjoabă

42. Seceani „Sf. Ier. Nicolae”, 1848, 140 familii cu 295 credincioși
preot paroh Deian-Ilia Vesici

43. Șag „Adormirea Maicii Domnului”, 1776, 449 familii cu 1360 credincioși
preot paroh Florin-Ionel Băran

44. Uivar „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul”, 1997-2010, 251 familii cu 722 credincioși
filia **Răuți**, „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul”, 2012, 63 familii cu 230 credincioși
filia Sânmartinul Maghiar, fără lăcaș de cult, 25 familii cu 60 credincioși
preot paroh Adrian-Daniel Anițaș

45. Urseni „Adormirea Maicii Domnului”, 1937, 281 familii cu 1013 credincioși
filia **Rudicica**, fără lăcaș de cult, 10 familii cu 30 credincioși
preot paroh Nic-Orlando Văran

46. Utvin „Adormirea Maicii Domnului”, 1714, 382 familii cu 1146 credincioși
preot paroh Ovidiu-Mihai Cucec

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN TIMIȘOARA II

Adresa: Str. Moise Nicoară nr. 17, Timișoara, 300314

Protopop pr. ic. stav. Caius Andrașoni

Telefon: 0372 717 840; Mobil: 0771 077 102

E-mail: port_2@yahoo.com

- 1. Timișoara – Aeroport** „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul” 2003, 181 familii cu 436 credincioși
preot paroh Doru Melinescu

- 2. Timișoara - Calea Lugojului** „Nașterea Maicii Domnului”, 1.746 familii cu 3.601 credincioși
preot paroh Ioan-Mircea Toie
preot Daniel Trăilă

- 3. Timișoara - Calea Martirilor – „Sf. Arhid. Ștefan”**, 3.521 familii cu 7.859 credincioși
preot paroh Ioan-Florentin Jura
preot Alin-Mihai Cuza
preot Sorin Vasiu

- 4. Timișoara - Ciarda Roșie** biserica „Adormirea Maicii Domnului”, 487 familii cu 1.356 credincioși
preot paroh Adrian Carebia
preot Cristian Miloș

- 5. Timișoara – Elisabetin** „Adormirea Maicii Domnului“ 1784, 3.615 familii cu 9.375 credincioși
preot paroh Cristian Niculescu
preot Gheorghe-Nichifor Tănase
preot Petru-Remus Suru

- 6. Timișoara – Fabric** „Sf. Prooroc Ilie Testviteanul“ 1912, 1.177 familii cu 2.697 credincioși

preot paroh Cosmin Panțuru
preot Daniel-Aron Alic
preot Nicolae Morar
preot Gavril Creța
diacon Dorin Căținean

7. Timișoara - Fabric Est „Sf. Împ. Constantin și Elena“ 1945, 284
familii cu 770 credincioși
preot paroh Cristian-Aurel Tomescu

8. Timișoara - Fabric Vest „Pogorârea Sf. Duh“, în curs de pictare,
700 familii cu 1.747 credincioși
preot paroh Constantin Jinga
preot Robert Nedelcu
preot Cristian Pavel

9. Timișoara - Ghiroda Nouă „Adormirea Maicii Domnului“ 1986,
518 familii cu 1.673 credincioși
preot paroh Mircea Szilagyi
preot Daniel Sabău
preot Vlad Munteanu

10. Timișoara - Pădurea Verde „Nașterea Maicii Domnului“ 1746,
481 familii cu 1.209 credincioși
preot Alin Scridon

11. Timișoara – Plopi „Sf. Ap. Petru și Pavel“ 1969, 412 familii cu
1.120 credincioși
preot paroh Valentin Benchea

12. Timișoara - Spitalul Județean „Sf. Dr. Cosma și Damian“, 1.067
familii cu 2.046 credincioși
preot paroh Cosmin Dan
preot Manuel Popescu
preot Bogdan Neaga

13. Timișoara – „Sf. M. Mc. Gheorghe”, în curs de organizare
preot paroh Cătălin Goia

14. Timișoara - Viile Fabric „Sf. Ap. Petru și Pavel“ 1997, 6.701
familii cu 14.695 credincioși;
preot paroh Marius Sfercoci
preot Sorin Lungoci
preot Petru Drăghicescu

15. Timișoara - Zona Pârvan „Bunavestire“, 2000, 282 familii cu
523 credincioși
preot paroh Marius Ioana

16. Timișoara - Zona Soarelui „Sf. Ier. Nicolae“, 2006, 1.974 familii
cu 4.935 credincioși
Preot paroh Marian Pîrvu
preot Eugen Murgu
preot Dan Dragomir
preot Valer Budiul
diacon Lucian-Teodor Turcuș

17. Timișoara - Zona Soarelui Sud „Sf. Ier. Nicolae“, 261 familii cu
721 credincioși
preot paroh Voinea Ijeconi
preot Laurian Popa

18. Timișoara - Zona Tipografilor „Sf. Cuv. Paraschiva”, 2007,
1.125 familii cu 2.561 credincioși
preot paroh Ioan Dumitriu
preot Nicolae Lupșescu
preot Vasile Cuc
capela „Bunavestire“ din incinta I.P.J. Timiș, 2002
preot Cristian-Florin Răduică

19. Recaș I „Pogorârea Sf. Duh“ 1924, 410 familii cu 1.006 credincioși
preot paroh Ioan-Liviu Bugariu

20. Recaș II „Sf. Ap. Petru și Pavel“ 2003, 379 familii cu 1.136 credincioși
filia **Stanciova**, capela „Sf. Ier. Nicolae“, 1927, 65 familii cu 87 credincioși
preot paroh Aurelian Milă

21. Albina „Adormirea Maicii Domnului“ 1981, 124 familii cu 332 credincioși
preot paroh Marius-Dumitru Ursu

22. Alioș „Adormirea Maicii Domnului“ 1826, 281 familii cu 731 credincioși
preot paroh Radu-Ioan Meșter

23. Bazoșu Nou „Sf. Cuv. Paraschiva“ 1961, 95 familii cu 299 credincioși
preot paroh Dorin Muntean

24. Bazoșu Vechi „Sf. M. Mc. Gheorghe“ 1901, 239 familii cu 592 credincioși
preot paroh Cristian-Gabriel Băican

25. Bencecu de Jos „Sf. Ier. Nicolae“ 1899, 75 familii cu 120 credincioși
filia **Bencecu de Sus**, capela „Sf. Ioan Botezătorul“ 1976, 175 familii cu 750 credincioși
preot paroh Viorel-Vasile Mînea

26. Berini „Ad. Maicii Domnului“ 1975, 127 familii cu 328 credincioși
filia **Tormac**, fără locaș de cult, 103 familii cu 178 credincioși
preot paroh Ioan Borchescu

- 27. Bucovăț** „Sf. M. Mc. Gheorghe“ 1935, 253 familii cu 678 credincioși
preot paroh Dumitru Straca
- 28. Buzad** „Sf. Ier. Nicolae“ 1962, nr. 92, 86 familii cu 175 credincioși
filia **Șarlota**, fără locaș de cult, 36 familii cu 76 credincioși
preot paroh Mihai Botiz
- 29. Cerneteaz** „Sf. Ier. Nicolae“ 1841, 252 familii cu 689 credincioși
preot paroh Marius-Adrian Rumeaga
- 30. Chevereșu Mare** „Înălțarea Domnului“ 1800, 179 familii cu 415 credincioși
preot paroh Viorel Blidariu
- 31. Comeat** „Nașterea Maicii Domnului“, 1912, 13 familii cu 26 credincioși
filia **Altringen**, fără locaș de cult, 7 familii cu 17 credincioși
filia **Bogda**, capelă, 25 familii cu 60 credincioși
filia **Sintar**, fără locaș de cult, 7 familii cu 22 credincioși
preot paroh Gheorghe-Victor Dinu-Petru
- 32. Covaci** „Sf. M. Mc. Dimitrie“ 1995, 136 familii cu 500 credincioși
preot paroh Vasilică Mutașcu
- 33. Dragsina** „Sf. Ap. Petru și Pavel“ 1869, 118 familii cu 313 credincioși
preot paroh Ionel Simion
- 34. Dumbrăvița** „Sf. Ier. Vasile cel Mare“ 2005, 1.000 familii cu 3.500 credincioși
preot paroh Achim-Vasile Baboș
preot Adrian Nicola
preot Gheorghe Ștefan

- 35. Dumbrăvița Banat II** „Sf. M. Mc. Gheorghe“, 2008, 1.235 familii cu 2.875 credincioși
preot paroh Adrian Crașovan
preot Dan Oancea
- 36. Dumbrăvița III**, paraclisul „Nașterea Maicii Domnului“, 760 familii cu 1.600 credincioși
preot paroh Dinu-Constantin Bîzgan
- 37. Fibiș** „Sf. M. Mc. Gheorghe“ 1812, nr. 91, 414 familii cu 1.132 credincioși
preot paroh Ioan Bolbos
preot Vasile Anișorac
- 38. Ghiroda Veche** „Sf. M. Mc. Gheorghe“ 1939, 807 familii cu 2.747 credincioși
preot paroh Caius Andrașoni
preot Ionel-Ciprian Cristea
- 39. Giarmata** „Nașterea Maicii Domnului“ 1972, 384 familii cu 1.942 credincioși
preot paroh Ioan Sălvan
preot Zaharie-Petrică Ghimboasă
- 40. Giarmata Vii** „Nașterea Maicii Domnului“ 1938, 338 familii cu 859 credincioși
preot paroh Vasile Suci
preot Ioan Mermeze
- 41. Herneacova** „Învierea Domnului“ 1870, 138 familii cu 320 credincioși
filia **Sălciua Nouă**, „Nașterea Maicii Domnului“ 1951, 7 familii cu 15 credincioși
filia **Nadăș**, fără locaș de cult, 27 de familii cu 37 credincioși
preot paroh Ion Dragomir

- 42. Ianova** „Sf. M . Mc. Gheorghe“ 1836, 284 familii cu 738 credincioși
preot paroh Ionuț Vîntu
- 43. Icloda** „Nașterea Maicii Domnului“ 1901, 81 familii cu 228 credincioși
preot paroh Florian Maxim
- 44. Izvin** „Sf. Ap. Toma“ 1786, 192 familii cu 535 credincioși
preot paroh Ciprian Ștefoni
- 45. Mașloc** „Sf. Ap. Petru și Pavel, Sf. Stelian Paflagonul și Nașterea Maicii Domnului“ 2006, 134 familii cu 260 credincioși
filia **Remetea Mică**, capela „Nașterea Maicii Domnului și Sf. Pr. Ilie Tesviteanul“ 1979, 50 familii cu 111 credincioși
preot paroh Ilia-Pătruț Pavlovici
- 46. Moșnița Nouă** „Sf. Prooroc Ilie“ 2007, 317 familii cu 915 credincioși;
preot paroh Ionică Giță
- 47. Moșnița Veche** „Înălțarea Domnului“ 1912, 245 familii cu 691 credincioși
preot paroh Ștefan Mezin
- 48. Murani** „Sf. M. Mc. Gheorghe“ 1845, 81 familii cu 321 credincioși
preot paroh Petru Temelie
- 49. Pișchia** „Pogorârea Sf. Duh“ 1991, 294 familii cu 805 credincioși
preot paroh Lucian Spath
- 50. Remetea Mare** „Adormirea Maicii Domnului“ 1911, 290 familii cu 879 credincioși
preot paroh Vasile Ciotău-Babușcov

51. Sacoșu Turcesc „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul“ 1925, 215 familii cu 559 credincioși
preot paroh Ion-Dănuț Liuba

52. Sânanndrei Colonie „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul“ 2001, 70 familii cu 191 credincioși
preot paroh Teodor Cocan

53. Stamura Română „Învierea Domnului“ 1862, 170 familii cu 320 credincioși
filia **Otvești**, fără locaș de cult, 34 familii cu 107 credincioși
preot paroh Ștefan Mareniuc

54. Uliuc „Adormirea Maicii Domnului“ 1922, 119 familii cu 274 credincioși
preot paroh Ovidiu Groza

55. Unip „Naștera Maicii Domnului “ 1912, 82 familii cu 211 credincioși
preot paroh Eugen-Aurel Jurca

59. Vucova „Naștera Maicii Domnului“ 1895, 57 familii cu 138 credincioși
preot paroh Sorin Galeriu

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN LUGOJ

Adresa: Str. 20 Decembrie '89 nr. 7, Lugoj, 305500

Protopop pr. ic. stav. Ionuț-Viorel Furdean

Telefon: 0256 351 971; Mobil: 0755 254 853

Email: protopopiatlugoj@yahoo.com

1. Lugoj I „Adormirea Maicii Domnului” 1759, capela „Sf. Împ. Constantin și Elena” 1883, 3.735 familii cu 8.376 credincioși

preot paroh Ioan Cerbu

preot Cristian Cerbu

preot Ioan Last

diacon Silviu Iordache

2. Lugoj II „Învierea Domnului” și „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” 2009, 2.517 familii cu 6.100 credincioși

preot paroh Nicolae Ciucure

preot Ionuț-Viorel Furdean

diacon Daniel Andriescu

3. Lugoj III „Pogorârea Sf. Duh”, 1991, 597 familii cu 1.492 credincioși

preot paroh Radu-Mihail Copil

preot Caius-Livius-Irimie Capotescu

4. Lugoj IV „Sf. Arh. Mihail și Gavril” 1920, 561 familii cu 1.278 credincioși

preot paroh Dorel Cimponeriu

5. Lugoj V - Cotu Mic „Sfântul Ioan Botezătorul”, 1.120 familii cu 2.824 credincioși

preot paroh Alin Vărzaru

6. Lugoj VI „Sf. Ier. Iosif cel Nou de la Partoș”, 160 familii cu 354 credincioși

preot paroh Traian Birăescu

7. Babșa „Sf. M. Mc. Gheorghe”, 1896, 81 familii cu 180 credincioși
preot paroh Florin Lăzărescu

8. Bacova capela „Sf. Proroc Ilie”, 263 familii cu 802 credincioși
preot paroh Constantin Timariu

9. Balinț „Învierea Domnului”, 1890, 86 familii cu 173 credincioși
preot paroh Emanuel-Ioan Pavel

10. Bara „Sf. M. Mc. Gheorghe”, 1885, 75 familii cu 184 credincioși
filia **Lăpușnic** „Sf. Arh. Mihail și Gavril”
filia **Dobrești** „Sf. Cuv. Parascheva”
filia **Spata**, „Sf. Pr. Ilie Tesviteanul”, 5 credincioși
preot paroh Daniel Cărăbaș

11. Belinț „Învierea Domnului”, 1797, 505 familii cu 1.505 credincioși
preot paroh Daniel Otescu

12. Blajova „Adormirea Maicii Domnului”, 1830, 50 familii cu 116 credincioși
preot paroh Răzvan Mateș

13. Boldur „Nașterea Maicii Domnului”, 1868, 181 familii cu 535 credincioși
preot paroh Andi-Valeriu Pop

14. Buziaș I „Sf. Ap. Petru și Pavel”, 1830, 382 familii cu 1.016 credincioși
preot paroh Sergiu-Marian Zaharia

15. Buziaș II „Nașterea Maicii Domnului”, 2004, 234 familii cu 548 credincioși
preot paroh Ionuț-Silviu Bogdan
preot Mircea Maier

16. Căpăt „Adormirea Maicii Domnului”, 1920, 52 familii cu 135 credincioși
preot Ioan-Nicolae Cherlea

17. Chizătău „Nașterea Maicii Domnului”, 1821, 201 familii cu 569 credincioși
preot paroh Valentin Birău

18. Cireșu „Sf. M. Mc. Dimitrie”, 1836, 220 familii cu 896 credincioși
filia **Măguri** „Nașterea Maicii Domnului”, 1936
preot paroh Viorel Dumbravă

19. Coșteiu „Sf. M. Mc. Gheorghe”, 1897, 245 familii cu 820 credincioși
preot paroh Marius-Sava Oroian

20. Criciova „Adormirea Maicii Domnului”, 1885, 110 familii cu 350 credincioși
preot paroh Claudiu-Valentin Subescu

21. Crivina de Jos „Nașterea Maicii Domnului”, 1854, 80 familii cu 188 credincioși
preot paroh Virgil Roșu

22. Drăgoiești „Adormirea Maicii Domnului”, 1852, 105 familii cu 197 credincioși
preot paroh Adrian-Sorin Creța

23. Duboz „Învierea Domnului”, 1925, 207 familii cu 450 credincioși
filia **Cadăr** „Învierea Domnului”
preot paroh Adrian Solomon

24. Fădimac „Nașterea Maicii Domnului”, 1837, 55 familii cu 171 credincioși
preot paroh Vasile Dărăbanțu
preot Viorel-Nelu Velea

- 25. Ficătari** „Adormirea Maicii Domnului”, 1890, 101 familii cu 302 credincioși
preot paroh Ioan Bărburescu
- 26. Găvojdia** „Înălțarea Domnului” 1928, 320 familii cu 962 credincioși
preot paroh Emanoil Vântu
- 27. Gruni** „Nașterea Maicii Domnului” 1891, 77 familii cu 177 credincioși
preot paroh Petru Pereș
- 28. Herendești** „Sf. Ap. Petru și Pavel” 1931, 142 familii cu 398 credincioși
preot paroh Petru Pârvoni
- 29. Hezeriș** „Adormirea Maicii Domnului” 1720, 76 familii cu 197 credincioși
filia **Valea Lungă** „Nașterea Maicii Domnului” 1914
preot paroh Viorel Cîncea
- 30. Hisiaș** „Sf. M. Mc. Gheorghe” 1928, 85 familii cu 281 credincioși
filia **Ghizela**, fără lăcaș de cult
preot paroh Moise Lazăr
- 31. Hitiaș** „Învierea Domnului” 1901, 215 familii cu 719 credincioși
preot paroh Alin-Nelu Țenche
- 32. Hodoș** „Nașterea Maicii Domnului” 1897, 149 familii cu 447 credincioși
filia **Darova** „Adormirea Maicii Domnului”
preot paroh Serioja Covaci
- 33. Honorici** „Nașterea Maicii Domnului” 1907, 108 familii cu 325 credincioși

filia **Pădureni** capela „Nașterea Maicii Domnului” 2002
preot paroh Daniel Pele

34. Ictar-Budinț „Sf. M. Mc. Gheorghe” 1866, și „Sf. M. Mc. Gheorghe” 1909, 98 familii cu 187 credincioși
preot paroh Nicu-Daniel Sântion

35. Iosifălau „Adormirea Maicii Domnului” 92 familii cu 272 credincioși
preot paroh Darius-Claudiu Ghera-Rotariu

36. Jabăr „Sf. Ap. Petru și Pavel” 1888, 158 familii cu 412 credincioși
preot paroh Aurel-Ioan Andrieș

37. Jdioara „Sf. Ap. Petru și Pavel” 1907, 161 familii cu 386 credincioși
preot paroh Vali-Petrică Ungar

38. Jena „Nașterea Maicii Domnului” 1813, 130 familii cu 407 credincioși
preot paroh Daniel-Alexandru Ciupercă

39. Lugojel „Sf. Împărați Constantin și Elena” 1775, 184 familii cu 451 credincioși
preot paroh Gabriel Petrescu

40. Nițhidorf „Pogorârea Sf. Duh” 1999, 265 familii cu 845 credincioși
preot paroh Ovidiu-Daniel-Adrian Balint

41. Ohaba Forgaci „Învierea Domnului” 1894, 156 familii cu 450 credincioși
preot paroh Nicolae-Valentin Voicu

42. Oloșag „Adormirea Maicii Domnului” 1730, 98 familii cu 280

credincioși
preot paroh Constantin Ciurel

43. Paniova „Adormirea Maicii Domnului” 1932, 77 familii cu 168 credincioși
preot paroh Sorin-Ionel Hristea

44. Păru „Nașterea Maicii Domnului” 1875 și „Nașterea Maicii Domnului” 1963, 109 familii cu 256 credincioși
filia **Țipari**, fără lăcaș de cult
preot paroh Dorin Ionescu

45. Racovița „Nașterea Maicii Domnului” 1930, 270 familii cu 535 credincioși
preot paroh Ciprian Berariu

46. Rădmănești „Sf. Prooroc Ilie” 18 familii cu 38 credincioși
preot paroh *vacant*

47. Sacoșu Mare „Adormirea Maicii Domnului” 1860, 309 familii cu 775 credincioși
preot paroh Vasile-Răzvan Marinescu

48. Sălbăgel „Sf. Ap. Petru și Pavel” 1879, 91 familii cu 281 credincioși
preot paroh Sergiu Hornyak

49. Sâlha „Sf. M. Mc. Gheorghe” 1869, 210 familii cu 597 credincioși
preot paroh Adrian-Dumitru Avram

50. Sârbova „Adormirea Maicii Domnului” 1909, 83 familii cu 251 credincioși
preot paroh Ioan-Petru Botoș

51. Secaș „Nașterea Maicii Domnului” 1930, 59 familii cu 171 credincioși

filia **Crivobara** „Nașterea Maicii Domnului” 1810

filia **Vizma** fără lăcaș de cult

preot paroh Dragoș-Bogdan Vasile

52. Silagiu „Înălțarea Domnului” 1835, 215 familii cu 703 credincioși

preot paroh Gheorghe Luminosu

53. Sinersig „Sf. M. Mc. Dimitrie” 1913, 133 familii cu 350 credincioși

preot paroh Ionuț Daniel-Drinovan

54. Șanovița „Nașterea Maicii Domnului” 1796, 162 familii cu 480 credincioși

preot paroh Cristian-Bogdan Laichici

55. Șustru „Înălțarea Domnului” 1887, 113 familii cu 263 credincioși

preot paroh Marinel Pitău

56. Tapia „Sf. M. Mc. Dimitrie” 1870, 100 familii cu 247 credincioși

filia **Armădia** „Sf. Cuv. Parascheva” 1924, 32 familii cu 73 credincioși

preot paroh Daniel-Cristian Rujoni

57. Teș „Sf. Arh. Mihail și Gavril” 1929, 127 familii cu 322 credincioși

filia **Brestovăț** „Nașterea Maicii Domnului” 1927

filia **Coșari** fără lăcaș de cult

filia **Hodoș** „Învierea Domnului” 1934

filia **Lucareț** fără lăcaș de cult

preot paroh Sebastian Pîra

58. Târgoviște „Învierea Domnului” 1925, 117 familii cu 280 credincioși

Adresa parohiei: 307008 Târgoviște, comuna Balinț

preot paroh Ioan Stoița

59. Toplovățu Mare „Sf. M. Mc. Gheorghe” 1885, 320 familii cu

756 credincioși

filia **Topolovățu Mic** „Sf. Ap. Petru și Pavel” 1997
preot paroh Pavel-Ovidiu Foale
preot Ladislau Szasz

60. V. V. Delamarina „Pogorârea Sf. Duh” 1908, 122 familii cu 329 credincioși
Adresa parohiei: 307460 V. V. Delamarina
preot paroh Cristian-Narcis Tiron

61. Visag (misionar) „Nașterea Maicii Domnului” 1931, 56 familii cu 211 credincioși
Adresa parohiei: 307467 Visag, comuna V. V. Delamarina
preot paroh *vacant*

62. Zgribești „Sf. Cuv. Chiriac Sihastru” 1848, 85 familii cu 180 credincioși
Adresa parohiei: 307403 Zgribești, comuna Știuca
preot paroh Petru Daminescu

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FĂGET

Adresa: Calea Lugojului nr. 41, Făget 305300

Protopop pr. ic. stav. Dorin-Ioan Covaci

Telefon: 0256 320 586

Email: protopopiatulfaget@yahoo.com

1. Făget I „Înălțarea Domnului” 2003, 480 familii cu 1540 credincioși
preot paroh Ioan Jurj
preot Bujor Păcurar

2. Făget II „Adormirea Maicii Domnului” 1889, 283 familii cu 965 credincioși
preot paroh Cristian Farcaș

3. Bătești biserica nouă „Pogorârea Sf. Duh” 1938, biserica de lemn
„Sf. Cuv. Paraschiva” sec. XVI, 90 familii cu 340 credincioși
preot paroh Valentin-Toma Murar

4. Bârna „Adormirea Maicii Domnului” 1974, 44 familii cu 163 credincioși
filia **Sărăzani** „Adormirea Maicii Domnului” 1877, 43 familii cu 130 credincioși
preot paroh Miron Zepa

5. Begheiu Mic „Sf. Arh. Mihail și Gavriil” 1906, 91 familii cu 254 credincioși
filia **Dumbrava** „Sf. Ap. Petru și Pavel” 2004, 70 familii cu 172 credincioși
preot paroh Ovidiu Capotescu

6. Bethausen „Nașterea Maicii Domnului” 2004, 138 familii cu 445 credincioși
preot paroh Ovidiu Marinescu

7. Bichigi „Sf. Ap. Petru și Pavel” 1927, 95 familii cu 302 credincioși
preot paroh Emanuel-Ioan Ciusa

8. Brănești „Sf. Cuv. Paraschiva” 1982, 88 familii cu 298 credincioși
filia **Jupânești** „Sf. Cuv. Paraschiva” 1990, 41 familii cu 136 credincioși
preot paroh Eduard-Grigorie Măstăcănean

9. Breazova „Pogorârea Sf. Duh” 1762, 63 familii cu 195 credincioși
preot paroh Alexandru-Florin Gana

10. Bucovăț „Adormirea Maicii Domnului” 95 familii cu 460 credincioși
preot paroh Liviu-Ionuț Lacatiș

11. Bunea Mare „Sf. Arh. Mihail și Gavriil” 1975, 49 familii cu 163 credincioși
filia **Povergina** „Sf. Prooroc Ilie” 1991, 45 familii cu 133 credincioși
preot paroh Ovidiu-Florin Carp

12. Cladova „Sf. Cuv. Paraschiva” 1837, 74 familii cu 282 credincioși
filia **Ierșnic** „Sf. Cuv. Paraschiva” 2006, 47 familii cu 122 credincioși
preot paroh Dumitru Crașovan

13. Cliciova capela „Învierea Domnului” 1908, 125 familii cu 375 credincioși
preot paroh Nicolae Drăghicescu

14. Coșava „Adormirea Maicii Domnului” 1889, 104 familii cu 322 credincioși
filia **Nemeșești** „Sf. Nichita Romanul” sec. XVIII, 16 familii cu 56 credincioși
preot paroh Laurențiu Paulescu

15. Coșevița „Sf. Ap. Petru și Pavel” 18 familii cu 42 credincioși
filia **Groși** „Sf. Cuv. Paraschiva” 1741, 22 familii cu 54 credincioși
filia **Bulza** „Sf. Ioan Teologul” 1830, 12 familii cu 18 credincioși
preot paroh Petru Capotescu

16. Coșteiu de Sus „Adormirea Maicii Domnului” 1908, 38 familii cu 88 credincioși

Adresa parohiei: 307264 Coșteiu de Sus, comuna Margina
preot paroh *vacant*

17. Curtea „Sf. Ap. Petru și Pavel” 1937, „Sf. Cuv. Paraschiva” 1794, 180 familii cu 555 credincioși

filia **Homojdia** „Pogorârea Sf. Duh” 1751, 21 familii cu 48 credincioși
preot paroh Florin-Petrică Barbu

18. Cutina „Nașterea Maicii Domnului” 1899, 123 familii cu 339 credincioși

preot paroh Daniel Escariu

19. Drinova „Adormirea Maicii Domnului” 1905, 58 familii cu 200 credincioși

preot paroh Florin Florescu

20. Dubești „Sf. M. Mc. Dimitrie” 1764, 65 familii cu 200 credincioși
filia **Ohaba Lungă** „Nașterea Maicii Domnului” 1946, 65 familii cu 210 credincioși

preot paroh Dragan-Radovan Simonescu

21. Fârdea „Pogorârea Sf. Duh” 1854, 120 familii cu 322 credincioși
filia **Hăuzești** „Sf. Arh. Mihail și Gavriil” 1883, 39 familii cu 136 credincioși

preot paroh Bojidar Ieremici

22. Gladna Română „Nașterea Maicii Domnului” 1896, 91 familii cu 316 credincioși

filia **Gladna Montană** „Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul” 31 familii cu 88 credincioși

preot paroh Valentin Paulescu

23. Jupani „Pogorârea Sf. Duh” 1913, 63 familii cu 232 credincioși

preot paroh Claudius-Timotei Bihoi

24. Jurești „Nașterea Maicii Domnului” 2003, 50 familii cu 150 credincioși
filia **Botești** „Adormirea Maicii Domnului” 1980, 15 familii cu 60 credincioși
preot paroh Vasile Costin

25. Leucușești „Adormirea Maicii Domnului” 1881, 135 familii cu 396 credincioși
preot paroh Bogdan Stănilă

26. Luncani „Adormirea Maicii Domnului” 1975, 123 familii cu 261 credincioși
filia **Luncanii de Sus**, 10 familii cu 25 credincioși
preot paroh Andrei-Anastasiu Kali

27. Margina „Nașterea Maicii Domnului” 1938, 208 familii cu 683 credincioși
filia **Zorani** „Sf. Cuv. Paraschiva” 1737, 18 familii cu 42 credincioși
preot paroh Victor Sava

28. Mănăștiur „Adormirea Maicii Domnului” 1902, 231 familii cu 589 credincioși
preot paroh Constantin-Dănuț Stoian

29. Mâtnicu Mic „Nașterea Maicii Domnului” 1912, 55 familii cu 149 credincioși
filia **Drăgănești** „Sf. Cuv. Paraschiva” 1996, 52 familii cu 160 credincioși
preot paroh Sebastian-Petru Dragan

30. Nădrag „Pogorârea Sf. Duh” 1900, 409 familii cu 951 credincioși
preot paroh Daniel-Ioan Iancu

31. Nevrincea „Nașterea Maicii Domnului” 1834, 59 familii cu 191 credincioși
preot paroh Vasile-Doru Milostean

32. Ohaba Română „Adormirea Maicii Domnului” 1969, 52 familii cu 148 credincioși
preot paroh Dan-Lucrețiu Rusu

33. Pietroasa „Sf. Ap. Petru și Pavel” 2000, și „Adormirea Maicii Domnului” 1779, 63 familii cu 235 credincioși
filia **Fărășești** „Sf. Cuv. Paraschiva” 1977, 37 familii cu 130 credincioși
preot paroh Călin-Beniamin Lazăr

34. Pogănești „Nașterea Maicii Domnului” 1921, 49 familii cu 190 credincioși
preot paroh Iosif David

35. Poieni „Adormirea Maicii Domnului” 1800, 48 familii cu 169 credincioși
filia **Crivina de Sus** „Sf. Cuv. Paraschiva” 1700, 19 familii cu 50 credincioși
preot paroh Florin-Ionel Cotocea

36. Răchita „Nașterea Maicii Domnului” 1894, 402 familii cu 906 credincioși
preot paroh Dacian David

37. Remetea Luncă „Nașterea Maicii Domnului” 1937, 74 familii cu 214 credincioși
filia **Pădurani** „Sf. Cuv. Paraschiva” 1948, 24 familii cu 44 credincioși
filia **Topla**, 2 familii cu 3 credincioși
preot paroh Vasile Ulici

38. Românești „Sf. Cuv. Paraschiva” 1955, „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul” 134 familii cu 392 credincioși
preot paroh Ioan-Petru Pană

39. Sintești „Nașterea Maicii Domnului” 1811, 115 familii cu 271 credincioși
preot paroh Vasile Manzur

- 40. Sudriaș** „Sf. Ap. Petru și Pavel” 2004, 76 familii cu 219 credincioși
preot paroh Marian Borîtoni
- 41. Surducu Mic** „Pogorârea Sf. Duh” 1879, 68 familii cu 154 credincioși
filia **Botinești** „Pogorârea Sf. Duh” 1871, 41 familii cu 139 credincioși
preot paroh Georgel Jilavu
- 42. Susani** „Nașterea Maicii Domnului” 1912, 83 familii cu 239 credincioși
preot paroh Cristian Ienea
- 43. Temerești** „Sf. Ap. Petru și Pavel” 1803, 120 familii cu 400 credincioși
preot paroh Dorin-Ioan Covaci
- 44. Tomești** „Adormirea Maicii Domnului” 2007, 80 familii cu 236 credincioși
filia **Baloșești** „Nașterea Maicii Domnului” 1957, 37 familii cu 111 credincioși
preot paroh Ioan Nicorici
- 45. Tomești Colonie** „Sf. Ap. Petru și Pavel” 2002, 197 familii cu 386 credincioși
preot paroh Adrian Magheț
- 46. Traian Vuia** „Sf. Cuv. Paraschiva” 1884, 89 familii cu 191 credincioși
filia **Săceni** „Adormirea Maicii Domnului” 1938, 29 familii cu 62 credincioși
preot paroh Dorin-Nicolae Jurji
- 47. Zolt** „Sf. Ap. Petru și Pavel” 1935, „Sf. Ap. Petru și Pavel” 1775,
58 familii cu 157 credincioși
preot paroh Dorin-Veniamin Pîrvoni

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN DETA

Adresa: **Str. 1 Mai Nr. 4, Deta, 305200**

Protopop pr. ic. stav. Ionuț-Ciprian Boșca

Telefon: 0256 390 631

Email: deta@arhiepiscopiatimisoarei.ro

1. Deta „Pogorârea Sf. Duh”, 2009, 771 familii cu 2.245 credincioși
preot paroh Ionuț-Ciprian Boșca
preot Ioan-Ciprian Blagoe

2. Banloc „Înălțarea Domnului”, 1869, 504 familii cu 994 credincioși
filia **Ofsenița** „Nașterea Maicii Domnului”, 56 familii cu 225 credincioși
preot paroh Mădălin-Mihai Adam
preot Petru Achim

3. Berecuța „Învierea Domnului”, 1925, 53 familii cu 162 credincioși
filia **Mănăstire** capela „Pogorârea Sf. Duh”, 53 familii cu 166 credincioși
preot paroh Zoran Milovanov

4. Birda „Nașterea Maicii Domnului”, 1911, 207 familii cu 587 credincioși
filia **Sângeorge** capela „Sf. Arh. Mihail și Gavriil”, 64 familii cu 174 credincioși
preot paroh Valentin-Marian Bugariu

5. Cebza „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul”, 1923, 230 familii cu 540 credincioși
preot paroh Ion-Ciprian Ene

6. Cerna „Nașterea Maicii Domnului”, 1905, 110 familii cu 288 credincioși
preot paroh Ilie Radu

- 7. Ciacova** „Adormirea Maicii Domnului”, 1900, 408 familii cu 1.136 credincioși
preot paroh Emanuel Popescu
- 8. Clopodia** „Pogorârea Sf. Duh” și „Sf. Ap. Andrei”, 2011, 123 familii cu 398 credincioși
preot paroh Ionel-Marius Crăciunescu
- 9. Colonia Gătaia** „Sf. Ap. Toma” și „Sf. Ier. Nicolae”, 1975, 121 familii cu 265 credincioși
preot paroh Iulian Popa
- 10. Denta** „Adormirea Maicii Domnului”, 1889, 437 familii cu 1.180 credincioși
preot paroh Radu Alecu
- 11. Ferendia** „Adormirea Maicii Domnului”, 1848, 151 familii cu 350 credincioși
preot paroh Tiberiu-Dan Gherasim
- 12. Folea** „Sf. Ier. Nicolae”, 1925, 120 familii cu 281 credincioși
preot paroh Radu-Mihai Codreanu
- 13. Gaiu Mic** „Nașterea Maicii Domnului”, 1828, 62 familii cu 151 credincioși
Adresa parohiei: nr. 80, 307282 Gaiu Mic, comuna Moravița
preot paroh *vacant*
- 14. Gătaia** „Învierea Domnului”, 1796, 476 familii cu 1.125 credincioși
preot paroh Călin-Ionel Negrea
preot Codruț Matei
- 15. Gherman** „Înălțarea Domnului”, 1878, 68 familii cu 166 credincioși
filia **Lățunaș** „Sf. M. Mc. Pantelimon”, 1933, 30 familii cu 61 credincioși

preot Irimia Oancea
preot Petru Boru

16. Ghilad „Sf. Arh. Mihail și Gavriil”, 1812, 325 familii cu 1.309 credincioși
preot paroh Gheorghe Florea

17. Jamu Mare capela „Învierea Domnului”, 1978, 233 familii cu 610 credincioși
preot paroh Ion Babeu

18. Jebel „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul”, 1750, 591 familii cu 1.698 credincioși
preot paroh Florin-Ionel Groza
preot Vasile-Ioan Cheregi

19. Liebling „Sf. M. Mc. Gheorghe”, 1932, 648 familii cu 2.297 credincioși
filia **Conacu Iosif**, 45 familii cu 129 credincioși
preot paroh Ionuț-Dănuț Mania

20. Livezile „Sf. Arh. Mihail și Gavriil”, 1759, 273 familii cu 747 credincioși
filia **Dolaț**, 91 de familii cu 304 credincioși
preot paroh Daniel-Emil Rusan

21. Macedonia „Sf. Cuv. Parascheva”, 1903, 113 familii cu 302 credincioși
filia **Gad** „Pogorârea Sf. Duh”, 1935, 28 familii cu 41 credincioși
preot paroh Iuliu-Mihail Ursu

22. Moravița capela „Sf. Arh. Mihail și Gavriil”, 1977, 105 familii cu 370 credincioși
filia **Dejan** „Pogorârea Sf. Duh”, 2010, 37 familii cu 90 credincioși
preot paroh Pavel Zizica

- 23. Obad** „Nașterea Maicii Domnului”, 1891, 111 familii cu 382 credincioși
preot paroh Ioan Doț
- 24. Opațița** „Învierea Domnului”, 1875, 112 familii cu 360 credincioși
filia **Rovinița Mare** „Nașterea Maicii Domnului”, 1924, 53 familii cu 135 credincioși
preot paroh Damian Griguța
- 25. Pădureni** „Sf. Ioan Botezătorul”, 1837, 393 familii cu 1.054 credincioși
preot paroh Sebastian Petrescu
- 26. Percosova** „Adormirea Maicii Domnului”, 1910, 86 familii cu 217 credincioși
filia **Butin** „Sf. Arh. Mihail și Gavriil”, 1925, 23 familii cu 46 credincioși
preot paroh Adrian Coțuț
- 27. Petroman** „Sf. Ap. Petru și Pavel”, 1873, 160 familii cu 453 credincioși
preot paroh Daniel-Florin Groza
- 28. Sculea** „Adormirea Maicii Domnului”, 1864, 115 familii cu 320 credincioși
preot paroh Dușan Truț
- 29. Stamora Germană** capela „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul”, 1980, 197 familii cu 619 credincioși
preot paroh Dragoș-Georgian Popovici
- 30. Șemlacu Mare** „Pogorârea Sf. Duh”, 1886, 64 familii cu 143 credincioși
Adresa parohiei: nr. 120, 307194 Șemlacu Mare, oraș Gătaia
preot paroh *vacant*

31. Șipet „Duminica Tuturor Sfinților”, 1936, 245 familii cu 690 credincioși
preot paroh Oliviu-Constantin Crișan

32. Toager „Sf. Cuv. Parascheva”, 1908, 102 familii cu 260 credincioși
filia **Giera**, 40 familii, 94 credincioși
filia **Grăniceri**, 41 familii, 112 credincioși
preot paroh George Danciu

33. Voiteg „Sf. M. Mc. Gheorghe”, 1912, 430 familii cu 1.215 credincioși
preot paroh Dragan Giorgiev

**PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN
SÂNNICOLAU MARE**

Adresa: str. Calea lui Traian nr. 15A, Sânnicolau Mare, 305600

Protopop pr. ic. stav. Marius Podereu

Telefon/Fax: 0256 371 175

Email: por_sannicolaumare@yahoo.com

1. Sânnicolau Mare „Nașterea Maicii Domnului” 1903, 1650 familii
cu 5690 credincioși

preot paroh Marius Podereu

preot Călin Cioban

2. Beba Veche „Adormirea Maicii Domnului” 1779, 205 familii cu
510 credincioși

filia **Cherestur**, fără locaș de cult, 10 familii, 28 credincioși

filia **Pordeanu**, fără locaș de cult, 4 familii cu 10 credincioși

preot Viorel-Răzvan Pescar

3. Biled capela „Sf. Arh. Mihail și Gavriil” 1982 și biserica în
construcție „Sf. Treime” 2019, 633 familii cu 1175 credincioși

preot paroh Marius Ruscu

4. Bulgăruș „Sf. Arh. Mihail și Gavriil” 1940, 360 familii și 925
credincioși

preot paroh Valentin Cazac

5. Cenad „Pogorârea Sf. Duh” 1880, 460 familii cu 1025 credincioși

preot paroh Gheorghe Covaci

6. Cheglevici capela „Schimbarea la Față” 1986, 380 familii cu 1200
credincioși

filia **Dudeștii Vechi** „Sf. Ap. Petru și Pavel”, 300 familii cu 900
credincioși

preot paroh *vacant*

- 7. Comloșu Mare** „Adormirea Maicii Domnului” 1794, 631 familii cu 1684 credincioși
filia **Lunga** „Înălțarea Domnului” 95 familii cu 197 credincioși
preot paroh Cezar Cojocaru
- 8. Comloșu Mic** capela „Sf. M. Mc. Dimitrie” 129 familii cu 256 credincioși
preot paroh Ioan Andoni
- 9. Gelu** „Pogorârea Sf. Duh” 1991, 170 familii cu 520 credincioși
preot paroh Gheorghe-Vasile Sauca
- 10. Gottlob** „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul” 1967, 228 familii cu 885 credincioși
filia **Vizejdia**, fără locaș de cult, 56 familii cu 113 credincioși
preot paroh Vasile-Cosmin Chiroiu
- 11. Grabaț** capela „Sf. Arh. Mihail și Gavriil” 1949, 263 familii cu 770 credincioși
preot paroh Cristian Capotă
- 12. Ieccea Mare** „Sf. Arh. Mihail și Gavriil” 1987, 501 familii cu 1100 credincioși
preot paroh Iancu-Ciprian Goguț
- 13. Ieccea Mică** „Pogorârea Sf. Duh” 2015, 180 familii cu 340 credincioși
preot paroh Alin-Ionel Ibănescu
- 14. Igrîș** „Sf. Arh. Mihail și Gavriil” 1819, 312 familii cu 786 credincioși
preot paroh Gheorghe Vițelar
- 15. Lenauheim** „Nașterea Maicii Domnului” 1948, 411 familii cu 978 credincioși
preot paroh Aurelian Ciucur

- 16. Lovrin** „Sf. Ier. Nicolae” 1972, 573 familii cu 1725 credincioși
preot paroh Paul Iosivuț
- 17. Nerău** „Pogorârea Sf. Duh” 1910, 170 familii cu 280 credincioși
preot paroh *vacant*
- 18. Periam** „Nașterea Maicii Domnului” 1926, 690 familii cu 2358 credincioși
preot paroh Valer-Nicolae Cioica
- 19. Pesac** „Înălțarea Domnului” 1810, 260 familii cu 870 credincioși
preot paroh Svetozar Mladenov
- 20. Saravale** „Sf. Împ. Constantin și Elena” 1898, 450 familii cu 1294 credincioși
preot paroh Dan Șirianțu
- 21. Satchinez** „Sf. M. Mc. Dimitrie” 1804, 500 familii cu 1500 credincioși
preot paroh Mihai Herghelegiu
- 22. Sânpetru Mare** „Sf. Ap. Petru și Pavel” 2019, 250 familii cu 800 credincioși
preot paroh Ștefan Dumitrescu
- 23. Sânpetru Mic** „Sf. Împ. Constantin și Elena” 2015, 70 familii cu 200 credincioși
Adresa parohiei: nr. 168, 307457 Sânpetru Mic, comuna Variaș
preot paroh *vacant*
- 24. Șandra** „Adormirea Maicii Domnului” 1985, 492 familii cu 1179 credincioși
Adresa parohiei: nr. 449, 307065 Șandra
preot paroh Nicolae Andreescu

- 25. Teremia Mare** „Pogorârea Sf. Duh” 1994, 550 familii cu 1978 credincioși
filia **Teremia Mică**, capela „Sf. Cuv. Paraschiva” 2005
preot paroh Gheorghe-Liviu Bogoș
preot Ioan Ursulețu
- 26. Tomnatic** „Nașterea Maicii Domnului” 2023, 400 familii cu 1450 credincioși
preot Marius-Ovidiu Mocan
- 27. Uihei** „Nașterea Maicii Domnului” 1937, 100 familii cu 253 credincioși
preot paroh Cristian Preian
- 28. Valcani** „Sf. Cuv. Paraschiva” 1789, 260 familii cu 842 credincioși
preot paroh Ilie Faur
- 29. Variaș** „Pogorârea Sf. Duh” 1992, 400 familii cu 1148 credincioși
preot paroh Eftimie-Ilie Cristea

PARACLISE MITROPOLITANE

Învierea Domnului, în incinta reședinței mitropolitane, Blv. C.D. Loga nr. 5-7 (este folosit pentru serviciile religioase ocazionate de adunări eparhiale, întruniri și pentru rânduiele zilnice ale monahiilor de la Centrul eparhial)

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan și Sfântul Evanghelist Luca, în incinta Colegiului Național C.D. Loga, Camil Petrescu nr. 1.
Slujitori: preot Cristian Feraru și ieromonah dr. Rafael Povîrnaru

PREOȚI CU MISIUNE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Timișoara

La spitale: Cosmin Dan, Manuel Popescu, Dorian Opreșor, Vasile Cojocaru, Silviu Damșe, Gabriel Marineasa

La penitenciar: Florin Avram

La armată: Andrei Dragoș Chiriliuc

La hipocuzici: Eugen Bendariu, diac. Pantelimon Răzvan Ștefan

La Direcția pentru protecția copilului: Horia Rodean

La căminul pentru persoane vârstnice: Mihai Filip

La jandarmerie: Mihai Venter

Biserica „Buna Vestire” din incinta Inspectoratului județean de Poliție Cristian Răduică

Lugoj**La centrele de plasament:** Traian Birăescu**La armată:** dr. Emanuel Gafița**Ciacova****La căminul de bătrâni:** Irinel Dinu**Gătaia****La spitalul de psihiatrie:** Iulian Popa și Codruț Matei**Jebel****La spitalul de psihiatrie:** Ioan Vasile Cheregi**Găvojdia****La centrele de plasament:** Laurențiu-Martinian Radu

MĂNĂSTIRI ȘI SCHITURI

Mănăstirea Timișeni

(de călugărițe, 35 viețuitoare, viață de obște)

**Hram: „Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul“ – 29 august
și „Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș“ – 15 septembrie**

Adresa: comuna Șag, județul Timiș

Acces: Rutier: DN 59 Timișoara, spre Sud – com. Șag (14 km).

C.F.: Timișoara – Reșița, halta Timișeni

Stareță: monahia stavroforă Casiana Șimon

Slujitori: arhim. Simeon Stana, protos. Mihail Duma, pr. Marius Florescu, pr. Nicolae Fiț

Este ctitoria mitropolitului Vasile Lazarescu, din anul 1944. A fost înzestrată prin osteneala exarhului mănăstirilor din Banat din acea vreme, Justinian Dalea. Serviciile religioase se oficiau la început în capela amenajată în interiorul imobilului. Desființată în timpul regimului comunist, a fost reorganizată prin stăruința Mitropolitului dr. Nicolae Corneanu.

Prima biserică s-a construit între 1968–1972. Pictura a fost executată de Victor Jurca din Lugoj, iar sfințirea lăcașului s-a făcut la 29 august 1972. Între timp s-a mai construit o clădire în care există stăreția, trapeza și o parte din chilii. După 1990 s-a dat în folosință un corp de clădire pentru pelerini.

În 2002 a început construcția unei biserici noi, a cărei piatră de temelie s-a pus în 10 mai, de praznicul Izvorul Tămăduirii, de către Mitropolitul Nicolae Corneanu. Tot atunci sa început construcția unui nou corp administrativ, finalizat în anul 2011.

În ziua de 4 iulie 2009, mănăstirea a fost vizitată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, aflat în vizită canonică în eparhia Timișoarei.

Biserica nouă a fost târnosită la data de 29 august 2012 de către P.S. Episcop-vicar Paisie Lugojanul.

În anul 2016 s-a împodobit cu pictură în mozaic aghiazmatarul din curtea mănăstirii. Între 2015-2016 s-a construit un nou corp administrativ în incinta mănăstirii, pe locul vechii bucătării.

În ianuarie 2020 s-a sfințit pictura noului paraclis de iarnă, aflat la etajul I al mănăstirii, de către Înaltpreasfințitul Mitropolit Ioan. În 2022 s-a finalizat construcția unui nou corp administrativ pentru protocol, sfințit de IPS Mitropolit Ioan la 29 august.

Mănăstirea „Izvorul Miron“ (de călugărițe, 10 viețuitoare, viață de obște)

Hram: „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul“ – 20 iulie și „Izvorul Tămăduirii“ – vinerea din săptămâna Luminată

Adresa: sat Românești, comuna Tomești, județul Timiș

Acces: Rutier: DN 68 A Lugoj, Traian Vuia (21 km) – Făget (15 km) – Coșava (11 km), ramificație la dreapta, DL 108 spre Românești (5 km)

Stareță: monahia Harisa Cruceanu

Slujitori: ierom. Marcu Borgovan și protos. Eftimie Voaideş

În anul 1910, episcopul Miron Cristea, viitorul patriarh, a făcut o vizită canonică în parohiile din aceste locuri și sesizând frumusețea peisajului, a hotărât zidirea unei mănăstiri pe locul numit „Balta caldă“. Temelia bisericii s-a pus în anul 1912, biserica zidindu-se prin dania episcopului Miron Cristea și a familiei Glava din Românești. A fost terminată în 1929 și inaugurată în 1931. În 1980 au început lucrările de restaurare a acestui așezământ, iar biserica a fost repictată, astfel că, la 20 iulie 1991, când se prăznuiește și hramul, a fost resfințită.

După 1995 s-au efectuat ample lucrări de construcție: un paraclis, trapeza, un corp de chilii, bibliotecă, spații de cazare, etc.

În 8 iunie 2003 s-a sfințit noul paraclis cu hramul „Izvorul Tămăduirii“ prin Preasfințitul Episcop Lucian al Caransebeșului, pe atunci episcop-

vicar al eparhiei Timișoarei. La 20 iulie același an s-a târnosit paraclisul de vară, aflat în curtea așezământului.

Biserica veche a mănăstirii se află în faza de reconstrucție.

Începând cu anul 2015, la inițiativa Înaltpreasfințitului Mitropolit Ioan, mănăstirea a primit destinație pentru călugărițe, fiind aduse aici câteva monahii din Episcopia Covasnei și Harghitei, împreună cu preotul lor duhovnic.

Mănăstirea Săraca

(de călugări, 5 viețuitori, viață de obște)

Hram: „Schimbarea la Față“ – 6 august și „Bunavestire“ – 25 martie

Adresa: sat Șemlacu Mic, comuna Șemlacu Mare, județul Timiș

Acces: Rutier: DN 59 Timișoara, spre Sud – Voiteg (30 km), ramificație la dreapta, spre Gătaia (19,5 km) – ramificație la dreapta, DL spre Butin – Șemlacu Mic (21 km)

Stareț: arhimandrit Climent Vântu

Slujitor: arhim. Climent Vântu

Mănăstirea Săraca este cea mai veche din eparhie, fapt pentru care macheta bisericii a fost inclusă în stema Arhiepiscopiei Timișoarei.

Originea mănăstirii nu se cunoaște cu certitudine. După unii istorici, ar data din secolele XIII–XIV. Un document papal din 1204 arată limpede că în părțile Șemlacului existau numeroase mănăstiri „grecești“, adică ortodoxe și numai una catolică. Mai mult ca sigur, ca și construcție de lemn, această mănăstire de la Șemlac a ființat și în secolul al XII-lea. Structura ei din lemn va fi fost înlocuită ulterior cu alta de zid. Într-adevăr, cercetările arheologice au propus o datare a respectivului așezământ monahal în a doua jumătate a secolului XIV (pr. prof. dr. Vasile Muntean).

Alți cercetători, pornind de la vechiul strat de pictură, susțin că mănăstirea a fost zidită în secolele XVI–XVII. Din analiza documentelor istorice, reiese că între anii 1270–1271 mănăstirea desfășura o bogată activitate. Informații suplimentare datează de la începutul secolului al XV-lea, când superiorul călugărilor franciscani

raporta că mănăstirea este o apărătoare a „schismaticilor“, adică a ortodocșilor.

În anul 1780, mănăstirea nemaiputând plăti dările către Coroană este scoasă la licitație și cumpărată de familia Ostoici, care va folosi biserica pentru adăpostirea criptei familiale, până în anul 1934.

În 1865 mănăstirea se găsea în paragină. Între 1934–1939 se află sub oblăduirea Episcopiei Caransebeșului, iar mai târziu sub aceea a Arhiepiscopiei Timișoarei. Din 1948 și până în 1987 a fost utilizată de parohia Șemlacu Mic. În anul 1987, la stăruința Mitropolitului dr. Nicolae Corneanu, și-a redobândit statutul de mănăstire.

Așezământul a fost complet restaurat și așezat în bună stare de funcționare. În anul 1996 i s-a adăugat o clădire nouă pentru chilii. În anii din urmă sau reconstruit din temelii stăreția și paraclisul de iarnă cu hramul „Bunavestire“, târnosit de către Preasfințitul Episcop-vicar Paisie Lugojanul la data de 6 august 2007.

În ultimii ani la mănăstire s-au derulat unele lucrări de construcție: trapeză, spații de cazare, ș.a.

În anul 2016 s-a asfaltat drumul până la mănăstire (de la Șemlacu Mare).

Mănăstirea Cebza

(de călugărițe, 20 viețuitoare, viață de obște)

Hram: „Înălțarea Sfintei Cruci“ – 14 septembrie

Adresa: sat Cebza, orașul Ciacova, județul Timiș

Acces: Rutier: DN 59 (E 94) Timișoara, spre Sud – Jebel (18 km) – ramificație la dreapta, DL spre Sud-Vest – Ciacova (9 km) – Cebza (7 km)

Stareță: monahia Parthenia Turcu

Slujitor: protos. Serafim Grozăvescu

Despre timpul când s-a construit biserica mănăstirii, aflată azi în mijlocul cimitirului parohial și despre călugăriile care au viețuit aici nu se știu prea multe. Primele informații se află în istoriografia străină care vorbește de existența unui vechi locaș de închinare și de izvorul aflat sub

altarul bisericii, considerat de credincioși ca având puteri vindecătoare. Tradiția atribuie bisericii mănăstirești de la Cebza origini mult anterioare secolului al XVIII-lea, actuala construcție fiind continuatoarea mai multor înaintașe, care au fost ridicate pe locul celei de astăzi. Sub denumirea de „mănăstire“, la Cebza găsim unele însemnări pe cărțile vechi bisericești. Astfel pe fila unui Antologhion este următoarea însemnare: „Biserica s-a zidit la 1758 cu turn de lemn“, amintind și de înnoirile care s-au făcut în 1780 și 1815. Pe fila manuscrisului unei Evanghelii găsim scris cu cirilică următoarele: „În curgerea anului 1850 s-au acoperit mănăstirea cu cheltuiala bisericii prin rânduiala tutorilor (epitropilor) Vitu Chirică și Păun Tradii, iar preoții Trăilă Musteț, Andrei Olariu, Ioan Petrovici și Grigorie Petcu capelan...“. O altă însemnare spune: „Spre aducerea aminte. În curgerea anului 1882 s-au acoperit sfânta mănăstire cu șindrilă de nou cu cheltuiala bisericii prin preotul Alexandru Bugariu și George Treta chinez (primar) și Simion Treta ca tutore la sfânta mănăstire“.

Biserica veche, monument istoric, aflată actualmente în cimitirul satului, purtând hramul „Înălțarea Sfintei Cruci“, este construită din lemn, în formă dreptunghiulară, fiind de o simplitate impresionantă, având fundația din cărămidă, iar pereții din bârne de stejar, peste care s-a aplicat tencuială și acoperișul din șindrilă.

La stăruința vrednicului de pomenire Mitropolit Nicolae Corneanu, în anul 1996 s-a reactivat acest vechi așezământ monahal pentru călugărițe. Slujbele se oficiază acum în biserica din incinta corpului nou de clădire, finalizat în anul 2006.

Se află în fază avansată o parte din incinta mănăstirească constând din: zid împrejmuitoar, clopotniță, dependințe ș.a.

Mănăstirea Petroasa Mare (de călugări, 3 viețuitori, viață de obște)

**Hram: „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil“ – 8 noiembrie și
Duminica Tuturor Sfinților (prima după Rusalii)**

Adresa: sat Petroasa Mare nr. 321, comuna Victor Vlad Delamarina,
județul Timiș

Acces: Rutier: DL 136 Lugoj – Herendești – Petroasa Mare (6 km)

Stareț: ierom. Ștefan Mateș

Slujitori: ierom. Ștefan Mateș și preot Mugurel Sava

Așezământul a fost ctitorit de monahia Mihaela și nepotul acesteia, Constantin Drădean, care au cumpărat un teren proprietate personală la marginea satului. În 1995 Consiliul Eparhial aprobă înființarea mănăstirii, cu destinație pentru călugări. La 22 februarie 1996 sa obținut aprobarea Sfântului Sinod. În același an au început lucrările de construcție, iar sfințirea noului așezământ monahal sa făcut de către P.S. Episcop Lucian al Caransebeșului, pe vremea aceea episcopvicar la Timișoara, la 26 august 2001, când erau deja finalizate parțial biserica și corpul de chilii.

În curs de pictare se află biserica, izolată la exterior în anul 2022.

În anul 2021 s-a hotărât ca șezământul monahal pentru monahii din localitatea învecinată V. V. Delamarina să depindă d.p.d.v. administrativ și duhovnicesc de mănăstirea Petroasa Mare.

Mănăstirea Fârdea

(de călugărițe, 10 viețuitoare, viață de obște)

Hram: „Adormirea Maicii Domnului“ – 15 august și „Sfânta Cuvioasă Paraschiva“ – 14 octombrie

Adresa: comuna Fârdea, județul Timiș

Acces: Rutier: DN 68A Lugoj–Făget–Deva, din Traian Vuia (21 km) ramificație la dreapta DJ 681A spre Surduc Mic – Fârdea (11 km).

Stareță: monahia Antonia Sfrijan

Slujitori: ierom. Maxim Anton și protos. dr. Nectarie Arvai

A fost înființată în anul 2001 cu binecuvântarea Mitropolitului Nicolae Corneanu, mai întâi ca schit. Piatra de temelie s-a pus de către P.S. Episcop Lucian al Caransebeșului, pe vremea aceea episcopvicar al eparhiei Timișoarei, la 12 august 2001. Este așezată în vecinătatea lacului de acumulare Surduc. Serviciile religioase se oficiază în biserica nou construită și sfințită la 12 octombrie 2003. În anul 2004 au fost finalizate lucrările la chilii, așezate sub formă de case de jur împrejurul bisericii, precum și turnul clopotniță. În ultimii ani s-au construit corpul principal de chilii și stăreția.

În atelierile de croitorie și broderie se confecționează veșminte clericale și acoperăminte pentru biserică: prapori, epitafe ș.a.

Mănăstirea Luncanii de Sus

(de călugărițe, 3 viețuitoare, viață de obște)

Hram: „Acoperământul Maicii Domnului“ – 1 octombrie și „Sfinții Împărați Constantin și Elena“ – 21 mai

Adresa: sat Luncanii de Sus, comuna Tomești, județul Timiș

Acces: A1 Timișoara – Făget – Margina, coborâre, apoi ramificație spre dreapta DL Curtea - Românești – Tomești – Luncanii de Jos (16 km)

Stareță: monahia stavroforă Filoteea Nistor

Slujitor: preot Pavel-Petru Indru

A fost înființată în anul 2001 cu binecuvântarea Mitropolitului Nicolae Corneanu, mai întâi ca schit. Piatra de temelie s-a pus de către P.S. Episcop Lucian al Caransebeșului, pe vremea când era episcopvicar la Timișoara, la 12 august 2001. Biserica, sfințită în anul 2003, la fel ca întreg așezământul, este din lemn și impresionează prin dimensiunile sale. Alte lucrări de construcție s-au desfășurat între anii 2001–2006. Mănăstirea are și o mică gospodărie proprie. Un corp administrativ nou s-a finalizat în cursul anului 2015.

La 1 octombrie 2015 Înaltpreasfințitul Mitropolit Ioan a sfințit troița aflată la intrarea pe drumul ce urcă spre mănăstire, de pe Valea lui Liman – Luncanii de Jos.

Aici a viețuit în ultimii ani de viață părintele arhimandrit Ieronim Stoican († 2011), cunoscut ca preot de mir la mai multe parohii din județul Timiș și apoi ca ieromonah slujitor la mănăstirea Vasiova din județul Caraș-Severin.

Mănăstirea Morisena

(de călugărițe, 2 viețuitoare, viață de obște)

Hram: „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul“ – 24 iunie

Adresa: comuna Cenad, județul Timiș

Acces: DN6 Timișoara–Sănnicolau Mare–Cenad, 75 km N de Timișoara, se află la hotarul comunei Cenad lângă șosea.

Stareță: monahia Ștefania Fronea

Slujitor: ierom. Matei Hădărig

A fost înființată în anul 2003, pe temeiul faptului că la Cenad (vechea Morisena) exista în jurul anului 1002 o mănăstire de călugări răsăriteni, una dintre cele mai vechi atestată documentar pe teritoriul țării noastre. S-a considerat că prezența unui locaș monahal în această parte a eparhiei ar contribui la revigorarea vieții bisericești.

La 24 iunie 2005 s-a târșorit biserica prin P.S. Episcop-vicar Lucian Lugojanul. Tot atunci s-au binecuvântat corpul principal de clădire și paraclisul de vară, toate construite în plin câmp, pe un teren altădată arabil.

Mănăstirea Dobrești

(de călugări, 3 viețuitori, viață de obște)

Hram: „Sfânta Cuvioasă Paraschiva“ – 14 octombrie, „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul“ – 20 iulie și „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare“ – 2 iulie

Adresa: sat Dobrești, comuna Bara, județul Timiș

Acces: rutier:

Varianta I: E 70 Timișoara–Lugoj, la intrare în Coștei ramificație la stânga, DL 85 Balinț–Bara, ramificație la dreapta spre Lăpușnic–Dobrești

Varianta II: DN 68A Făget–Lugoj, ramificație la dreapta spre Mânăștur, spre Bethausen pe DJ 609B, ramificație la dreapta, Cladova–Ohaba Lungă, ramificație spre Dobrești

Stareț: protosinghel Matei Buliga

Slujitori: protos. Matei Buliga, ierom. Grichentie Costea și ierod. Pantelimon Chirilă

S-a înființat în anul 2003, la inițiativa și cu stăruința Preafericitului Părinte dr. Daniel Ciobotea, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la acea vreme mitropolit al Moldovei și Bucovinei, originar din Dobrești,

care a achiziționat un teren pentru construcția așezământului.

În prezent, obștea monahilor locuiește într-o casă din sat care a fost achiziționată în anul 2003, împreună cu câteva grădini.

La 23 octombrie 2005, cu binecuvântarea Chiriarhul locului, I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei și P.S. Episcop-vicar Lucian Lugojanul de la Arhiepiscopia Timișoarei, împreună cu mai mulți preoți și diaconi au sfințit locul pe care se va construi biserica, așezând piatra de temelie.

La 6 iulie 2009 Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vizitat, pentru prima dată în această calitate, mănăstirea de la Dobrești.

Demisolul noii biserici s-a dat în folosință la data de 14 octombrie 2010, după sfințirea oficiată de către Preasfințitul Episcop Lucian al Caransebeșului și Preasfințitul Episcop-vicar Paisie Lugojanul.

Biserica mănăstirii, monumentală, este în fază de pictare. La 2 iulie 2013 s-a sfințit crucea principală de pe biserica mănăstirii, prin P.S. Episcop-vicar Paisie Lugojanul, iar la 11 octombrie 2015 s-au sfințit și celelalte cruci.

Se află în fază de finisare clădirea administrativ (chilii, trapeză etc.)

Mănăstirea Partoș (de călugări, 6 viețuitori, viață de obște)

Hramuri: „Înălțarea Sfintei Cruci“ (14 septembrie) și „Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș“ (15 septembrie)

Adresa: sat Partoș, com. Banloc, jud. Timiș

Email: contact@partos.ro

Acces rutier: DN 59 Timișoara–Moravița, DN 595B Deta–Banloc, DJ 184 Banloc–Partoș. Se află la 57,5 km de Timișoara și 14 km de Deta.

Stareț: arhim. Simeon Stana

Slujitori: arhim. Simeon Stana, arhim. Longhin Muncean, ieroschim. Simeon Nemeș

Conform cercetătoarei Luminița Munteanu-Dumitriu, Partoșul s-a zidit la începutul secolului al XV-lea (vol. „Itinerare arheologice bănățene“). Cea mai veche mențiune documentară ce ne este cunoscută

despre acest așezământ monahicesc datează din 1571, după 19 ani de la ocuparea Banatului de către turci, când ieromonahul Laurențiu, aflat în drum spre Brașov și Alba Iulia, zăbovește timp mai îndelungat aici și face danie o tipăritură din 1562.

Harta austriacă a Banatului din 1723 înfățișează mănăstirea ca izolată, înconjurată de păduri întinse și de mlaștini. Trecuse deci prin cei 164 ani de stăpânire otomană și peste luptele ce s-au succedat în acest răstimp, când s-au nimicit o mare parte din documentele și cărțile pe care le-a avut, ca apoi din ce a mai rămas, să se înstrăineze, după desființare. În iarna grea a anului 1777, cum spun scrierile vremii, călugării pleacă îndurerăți că lasă fără veghe mormântul ce adăpostea moaștele Sfântului Iosif.

Loc sfințit prin faptele și moaștele Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, spre care se îndreaptă pelerinul din Timișoara, în 1749, cerând ocrotirea în lunga călătorie până la Ierusalim și unde Marcu Muțiu zidește în 1750 frumoasa biserică, mănăstirea își va continua misiunea de apărătoare a Ortodoxiei. După patru ani de la desființare, în 1782, protopopul Ioan Șuboni, ca prinos de recunoștință, lasă unui bun meșter să zugrăvească, se pare, după o icoană dispărută, chipul Sfântului Iosif ce se păstrează și astăzi. În zilele noastre, mănăstirea își prăznuiește hramul în ziua Înălțării Cinstitei Cruci, când credincioșii vin ca odinioară să-și întărească sufletele, deși vechiul hram este la Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil.

În anul 1944, sub îngrijirea Centrului eparhial, mănăstirea a fost reactivată, așezându-se aici călugărițe. În anii comunismului viața monahală de aici a fost întreruptă, locul fiind luat de parohia Partoș. Între anii 1955– 1956 se efectuează săpături în interiorul bisericii vechi. În anul 1956 moaștele Sfântului Iosif cel Nou sunt scoase din mormânt și duse la catedrala mitropolitană în vederea canonizării oficiale, unde se află și astăzi.

La 6 martie 2008, Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Banatului, întrunit sub președinția Mitropolitului Nicolae al Banatului, a hotărât, pe baza propunerii Consiliului Eparhial, reînființarea mănăstirii Partoș, cu destinație pentru călugări.

După ce mănăstirea a fost reînființată, s-au executat importante lucrări de renovare și întreținere a interiorului celor două biserici și a întregii incinte.

La 8 noiembrie 2012 s-a dat în folosință „Casa Regina Elisabeta”, aflată în vecinătatea așezământului, care cuprinde o colecție muzeală și o bibliotecă bogată.

În cursul anului 2015 s-a asfaltat drumul de la Banloc la Partoș și au început lucrările de construcție a unui nou corp administrativ, lucrări continuate și în anii din urmă, inclusiv în anul 2021.

În toamna anului 2017 s-a înființat centrul social „Dar din dar” a mănăstirii, unde zilnic i-au masa copiii care învață la școala din sat. Mănăstirea, prin personal adecvat, asigură pentru acești copii și cursuri de „after school”.

La 3 noiembrie 2020 a trecut la cele veșnice părintele ieromonah Varlaam Almăjanu, primul stareț al mănăstirii de la reînființarea din anul 2008, fiind înmormântat în incinta mănăstirii, o zi mai târziu, în prezența Î.P.S. Mitropolit Ioan al Banatului.

Schitul „Bunavestirei” – Sânaandrei Colonie (de călugărițe, 3 viețuitoare, viață de obște)

Stareță: monahia Esia Darie

Slujitor: preot ic. stavr. Teodor Cocan

Schitul Ierșnic

(de călugărițe, o viețuitoare, în organizare)

Hram: „Sfânta Treime” – a doua zi de Rusalii

Adresa: sat Ierșnic, comuna Ohaba Lungă, județul Timiș

Acces rutier: drumul E70 Timișoara–Lugoj, ramificație la stânga pe drumul 609B Coștei–Balinț–Bethausen, apoi ramificație stânga pe drumul 609 Bethausen–Cladova–Ierșnic

Stareță: monahia Marina Fecioru

Este ctitoria credinciosului Aurel Filip din localitatea Ierșnic, care influențat de personalitatea Părintelui Arsenie Boca, a dorit să înalțe o mănăstire.

Anul 1996 a reprezentat un început de drum în edificarea așezământului monahal de la Ierșnic, când, „Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române,

în ședința de lucru din 13–14 februarie 1996, luând în examinare adresa Arhiepiscopiei Timișoarei nr. 229C/1995 cu recomandarea înființării unei mănăstiri pentru călugări, în apropierea localității Ierșnic Cladova, jud. Timiș; din documentație rezultând că mănăstirea ar urma să fie construită din inițiativa credinciosului Aurel Filip din Lugoj, care deține 2 ha de teren, materiale de construcție, beneficiind și de sprijinul credincioșilor...; în temeiul prevederilor art. 8 din Regulamentul pentru organizarea vieții monahale, conform căruia «înființarea sau desființarea unei mănăstiri se aprobă de către Sfântul Sinod la propunerea Chiriarhului locului»; la propunerea Comisiei pentru doctrină, viața religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod a hotărât: aprobă înființarea unei mănăstiri în apropierea localității Ierșnic Cladova, jud. Timiș, cu destinația pentru călugări, urmând a se organiza și funcționa potrivit rânduielilor tradiționale bisericești, subordonată canonic și administrativ Arhiepiscopiei Timișoarei“.

Un alt moment important în destinul așezământului monahal de la Ierșnic la constituit hotărârea Consiliului Eparhial din 21 octombrie 2010. În raportul sectorului Exarhatul mănăstirilor se sublinia transferul de proprietate al terenului de 4 ha și a construcțiilor aferente conform C.F. nr. 400123 și C.F. nr. 400124, ambele aparținând localității Ohaba Lungă, de la credinciosul Aurel Filip, pe seama Arhiepiscopiei Timișoarei.

Astfel, Sinodul Mitropolitan, întrunit în ședința de lucru din 18 noiembrie 2010, decide ca, până la dezvoltarea obștii monahale corespunzătoare pentru statutul de mănăstire, să se organizeze și să funcționeze ca schit de monahii, dependent de mănăstirea Timișeni.

Asezământul monahal de la Fibiș înființat în 2023, numără 2 vietuitoare și se afla în organizare.

Centrul Eparhial numără 14 viețuitoare și se afla sub oblăduirea Părintelui Mitropolit Ioan.

CRONICA ANULUI 2024

HIROTONII

Întru preot

1. Mădălin-Mihai Adam, pe seama parohiei Banloc, protopopiatul Deta
2. Marian Pîrvu, pe seama parohiei Timișoara Zona Soarelui, protopopiatul Timișoara II
3. Alexandru-Dan Adam, pe seama Catedralei mitropolitane
4. Alin-Ionel Ibănescu, pe seama parohiei Iecea Mică, protopopiatul Sânnicolau Mare
5. Viorel-Nelu Velea, pe seama parohiei Fădimac, protopopiatul Lugoj
6. Truț Dușan, pe seama parohiei Sculea, protopopiatul Deta
7. Adrian-Daniel Anițaș, pe seama parohiei Uivar, protopopiatul Timișoara I

Întru diacon

1. Răzvan-Florin Ștefan, pentru comunitatea credincioșilor cu deficiențe de auz și vorbire din Timișoara

HIROTESII

Întru protosinghel

1. Ștefan Mateș de la mănăstirea Petroasa Mare, protopopiatul Lugoj

Întru iconom stavrofor

1. Vasile Ciotău-Babușcov de la parohia Remetea Mare, protopopiatul Timișoara II

Întru iconom

1. Viorel-Vasile Mînea de la parohia Bencecu de Jos, protopopiatul Timișoara II
2. Mihai Hergelegiu de la parohia Satchinez, protopopiatul Sănnicolau Mare
3. Liviu-Ioan Bugariu de la parohia Recaș II, protopopiatul Timișoara II

CLERICI PENSIONAȚI

1. Preotul Eugen Murgu de la parohia Timișoara Zona Soarelui, protopopiatul Timișoara II
2. Preotul Ioan-Ciprian Blagoe de la parohia Deta, protopopiatul Deta
3. Preotul Ioan Arimescu de la parohia Crivina, protopopiatul Lugoj
4. Preotul Nicolae Drăghicescu de la parohia Cliciova, protopopiatul Făget
5. Preotul Dorel Cimponeriu de la parohia Lugoj IV – *Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil*, protopopiatul Lugoj
6. Preotul Petre Temelie de la parohia Murani, protopopiatul Timișoara II
7. Preotul Dan Dragomir de la parohia Timișoara Zona Soarelui, protopopiatul Timișoara II

CLERICI DECEDAȚI

Pensionari

1. Ioan-Dorel Petcu
2. Teodor Cocoreanu
3. Ioan Drăgan
4. Marius Crișciu
5. Moisă Simion
6. Dumitru Vana

Studii și articole

PATRIARHIA ROMÂNĂ – 100 DE ANI DE SLUJIRE A VIEȚII BISERICII ȘI A UNITĂȚII POPORULUI ROMÂN

† Daniel,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Anul 2025, declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române Anul omagial al Centenarului Patriarhiei Române și Anul comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea, reprezintă un moment unic în istoria Bisericii Ortodoxe Române.

Această aniversare nu este doar o celebrare a trecutului, ci și o chemare la recunoștință față de înaintașii noștri și reflecție asupra rolului Bisericii noastre în viața poporului român. Patriarhia Română a fost, de-a lungul celor 100 de ani de existență, o făclie nestinsă a credinței și a unității naționale, iar duhovnicii și mărturisitorii ortodocși români din secolul al XX-lea au fost adevărați apărători ai credinței ortodoxe în fața încercărilor și prigoanelor.

Împlinirea unui secol de la înființarea Patriarhiei Române este o ocazie de a ne adânci în cunoașterea istoriei Bisericii noastre, care a fost strâns legată de destinul poporului român și de aspirațiile lui de unitate și libertate. În același timp, este un moment de comemorare a celor care, prin jertfa lor, au apărut și mărturisit credința ortodoxă, chiar și în cele mai grele timpuri.

Înființarea Patriarhiei Române a fost o realizare bisericească națională, confirmată de Patriarhia Ecumenică

După patru decenii de la recunoașterea Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române, în anul 1885, Patriarhia Română a luat naștere la 4

februarie 1925, într-un context istoric marcat de Marea Unire din anul 1918, care a adunat într-un singur Stat unitar toate provinciile istorice românești. Unitatea națională realizată prin Marea Unire din 1918 cerea, în mod firesc, o reorganizare a Bisericii Ortodoxe Române, pentru a reflecta noua realitate politică și teritorială a României Mari.

Unirea nu era doar o necesitate administrativă, ci și o expresie a unității spirituale care exista între credincioșii din toate provinciile românești. „În vederea întăririi unificării noastre bisericești, dar și pentru creșterea prestigiului Bisericii Ortodoxe Române în toată lumea creștină, s-a pus și problema ridicării ei la demnitatea de patriarhie”¹.

În 4 februarie 1925, la propunerea mitropolitului Pimen Georgescu al Moldovei (1909-1934), Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât înființarea Patriarhiei, propunere votată în unanimitate. În aceeași ședință, episcopul Vartolomeu Stănescu al Râmnicului-Noului Severin (1921-1938) a dat citire Actului de Înființare a Patriarhatului românesc și hotărârea a fost comunicată guvernului spre legiferare. După adoptarea proiectului de lege de către corpurile legislative (12 și 17 febr. 1925), legea a fost promulgată de către regele Ferdinand I la 23 februarie 1925, fiind publicată în Monitorul Oficial din 25 februarie 1925.

Patriarhia Ecumenică, reprezentată de patriarhul Vasile al III-lea (1925-1929), a considerat „binevenită și îndreptățită [...] ridicarea Bisericii surori din România la vrednicia patriarhală”² și a transmis tomosul pentru recunoașterea Patriarhiei la 30 iulie 1925. Întărirea și întronizarea primului patriarh, Miron Cristea, la 1 noiembrie 1925, a consfințit înființarea Patriarhiei Române.

Rolul Patriarhiei Române în lumea ortodoxă

Înființarea Patriarhiei Române a fost recunoscută pe plan internațional, mai ales prin Tomosul Patriarhiei Ecumenice de la

1 Mircea PĂCURARIU, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. III, București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1982, p. 392.

2 „Tmosul Sfintei Patriarhii Ecumenice, nr. 1579”, în: Arhim. T. Sîmedrea, *Patriarhia Românească. Acte și documente*, București, Tipografia Cărților Bisericești, 1926, p. 133.

Constantinopol. Recunoașterea oficială a Patriarhiei Române de către celelalte Biserici Ortodoxe autocefale a întărit prestigiul Bisericii Ortodoxe Române și a contribuit la consolidarea rolului său în simfonia Ortodoxiei mondiale.

Patriarhia Română nu a fost doar o instituție administrativă, ci și un simbol al unității naționale, spirituale și culturale. Prin eforturile sale, Biserica Ortodoxă Română a sprijinit Ortodoxia balcanică și orientală, contribuind la salvarea multor așezăminte bisericești și la păstrarea credinței ortodoxe în vremuri dificile.

Duhovnicii și mărturisitorii ortodocși români din secolul al XX-lea

Cu prilejul Centenarului Patriarhiei Române, Sfântul Sinod a hotărât proclamarea oficială a unor sfinți duhovnici și mărturisitori ortodocși români din timpul regimului comunist. Acești sfinți au fost canonizați pentru modul lor de a-și păstra credința și demnitatea creștină în fața opresiunii. Biserica îi cinstește pentru că au rezistat cu demnitate persecuțiilor și au mărturisit adevărul lui Hristos, chiar și în condiții de tortură și moarte, oferind astfel exemplu viu de trăire creștină autentică.

Canonizarea lor este un act de recunoaștere a sfințirii vieții și jertfei lor, care transcende orice context politic, subliniind faptul că adevărata mărturisire creștină nu susține ideologii lumești trecătoare, ci valorile eterne ale credinței și iubirii de Dumnezeu.

Chiar dacă unii dintre noii sfinți mărturisitori ai Bisericii Ortodoxe Române au avut, la un moment dat, anumite simpatii politice sau au fost influențați de contextul istoric și social în care au trăit, canonizarea lor nu este legată de aceste aspecte, deoarece, prin pocăință profundă și sfințirea propriei vieți, acești mărturisitori s-au dezis de acele simpatii și au lucrat neconținut pentru creșterea spirituală a semenilor lor și pentru binele Bisericii.

În acest fel, ei au devenit exemple vii de pocăință, de răbdare, de jertfă și de iubire pentru Hristos, arătând că adevărata credință

transcende orice ideologie politică și se manifestă prin iubirea smerită și milostivă a aproapelui și prin trăirea vieții sfinte în Hristos. Sfinții au înțeles că desăvârșirea constă nu în lipsa de păcat, ci, mai ales, în strădania constantă de a rămâne uniți cu Dumnezeu Cel sfânt, prin pocăință, rugăciune și iubire darnică sau milostivă (cf. Evrei 12, 14).

Dascăli ai credinței și rugători în cer

Duhovnicii și mărturisitorii români din secolul al XX-lea, canonizați de Biserică, sunt înțelepți dascăli ai credinței ortodoxe și ai vieții creștine. Prin viața lor, ei ne învață că nicio putere lumească trecătoare nu poate învinge credința adevărată. Fiind mari rugători, pașnici și răbdători, ei au păstorit pe credincioși pe calea mântuirii și au ajutat astfel Biserica Ortodoxă Română să desfășoare o activitate pastorală și duhovnicească permanentă în viața poporului român.

Moștenirea lor spirituală ne inspiră astăzi să păstrăm credința ortodoxă și să apărăm virtuțile și valorile vieții creștine în fața provocărilor actuale. Acești sfinți mărturisitori sunt icoane vii ale Bisericii noastre, care ne învață că iubirea jertfelnică pentru Hristos este cea mai înaltă chemare a fiecărui creștin.

Centenarul Patriarhiei Române este, în același timp, un moment de mare bucurie și de recunoștință pentru toți românii ortodocși. Acest secol de existență și de activitate bogată a Patriarhiei Române a fost marcat de multe binecuvântări, dar și de unele încercări dificile, pe care Biserica Ortodoxă Română, cu ajutorul lui Dumnezeu, le-a depășit cu răbdare, înțelepciune și speranță.

Privind înapoi la acești 100 de ani, vedem atât o istorie bogată, cât și o moștenire spirituală frumoasă lăsată de înaintașii noștri – fie că vorbim de patriarhii care au păstorit Biserica în mod înțelept sau de ierarhii, preoții, diaconii, monahii și credincioșii mireni rugători și mărturisitori, care au apărut și transmis credința ortodoxă în vremuri grele, unind în sufletul lor suferința Crucii cu speranța Învierii, lacrimile pocăinței cu bucuria întâlnirii cu Hristos Cel înviat.

Acum, la sărbătoarea Centenarului, Patriarhia Română mulțumește Preasfintei Treimi, Maicii Domnului și tuturor sfinților pentru ajutorul primit spre a păstra credința apostolică, unitatea spirituală a românilor și fraternitatea panortodoxă. De asemenea, exprimăm respectul și recunoștința noastră tuturor celor care au contribuit la înființarea, organizarea și lucrarea Patriarhiei Române ca instituție slujitoare a credinței ortodoxe și a unității poporului român. Să ne fie acest centenar un prilej de întărire în credință și de aducere-aminte a celor care, prin iubirea lor jertfelnică, ne-au lăsat o mărturisire și o moștenire sfântă spre slava Preasfintei Treimi, binele poporului român și bucuria Ortodoxiei întregi!

PACE ȘI IUBIRE ÎNTRE OAMENI ȘI POPOARE

„Omul este un instrument muzical de pace”
(Clement Alexandrinul, Pedagogul 2, 4)

† **Ioan,**
Mitropolitul Banatului

Una dintre cele mai importante datorii ale omului în societate este de a înfăptui idealul sacru al Păcii.

Pacea este darul lui Dumnezeu dat oamenilor. El ar dori ca și pe pământ oamenii să trăiască unii cu alții în același spirit al păcii, ca cei din lumea cerească.

Dumnezeu a creat lumea pământească după modelul ceresc, adică o împletire dintre iubire și pace. Nu poți iubi dacă nu ai pace în inima ta. Iată deci că a înfăptui porunca iubirii generale a semenilor de pe toate meridianele planetei nu se poate face fără a fi un om al păcii.

Pacea și iubirea sunt două surori născute din harul lui Dumnezeu. Dumnezeu a împărțit pământul pentru toți fiii Săi, dându-le în dar o parte din împărăția Sa. Nimeni nu și-a cumpărat țara, ci a primit-o în dar de la Dumnezeu.

Iată deci ce este țara, Patria: darul lui Dumnezeu, Făcătorul cerului și al Pământului.

Patrie și pace-daruri de la Cel de Sus. Atunci de ce dorești să-mi răpești (să-mi furi) darurile pe care eu le-am primit de la Dumnezeu: patria și pacea?

Patria și pacea sunt daruri sacre, ele nu se negociază și nu se înstrăinează, căci sunt un dat prin milostivirea și bunătatea lui

Dumnezeu. Pentru mine, a-mi fura patria și pacea înseamnă că vrei să mi-L furi pe Dumnezeu.

O, omule, până acolo ai ajuns, să mă lași în această lume fără patrie și pace?!

Fericitul Augustin, aplecându-se și el asupra acestor daruri, văzând că și în vremea sa patria și pacea erau tâlhărite, a spus: „*A purta războaie și a lărgi hotarele statului prin supunerea altor popoare este o fericire numai pentru cei ticăloși*” (De Civitate Dei, 4, 6 Migne, P.L. 41. 116-117).

Vedeți cât de aspru îi judecă Fericitul Augustin pe cei care răpesc de la semenii lor darurile lui Dumnezeu, patria și pacea? Dă această sentință și îi trimite în categoria cea mai de jos a căderii umane: ticăloșii. Credeți că, dacă ar fi azi contemporan cu noi, ar avea altă părere despre cei care le răpesc pacea și patria vecinilor lor? Este un îndemn și pentru noi să nu fim indiferenți la ceea ce se întâmplă în societatea noastră contemporană și prin cuvânt și rugăciune să fim apărători ai bunurilor sacre ale semenilor noștri. Se pare că azi grăiesc mai mult armele decât noi.

Rugăciunea mângâie și cere ajutor de la Dumnezeu Care este Izvorul iubirii și al păcii, pe când armele sunt vărsătoare de sânge și sabie a morții. Dar să nu acuzăm niște metale reci și inerte, ci acele conștiințe care se hrănesc cu sângele nevinovat al semenilor noștri. Industria care aduce poate cel mai mare profit în lume este cea a fabricării de armament. Iată că unii știu să facă profit din sânge, din răni și din moarte. Oare de acest profit are nevoie azi omenirea, societatea umană?

Hristos a venit în lume să aducă pacea în dar, iar noi azi Îl alungăm cu tancuri și avioane dintre cele mai performante. Câte școli, câte spitale s-ar putea construi cu banii cheltuiți la fabricarea unui tanc sau a unui avion?

Pacea nu se dobândește cu armele, ci prin cuvintele pline de înțelepciune și rugăciune către Dumnezeu.

Există azi un concept care zice: Să facem arme pentru descurajare. Din ce se fac aceste arme? Vă spun eu: din pâine. Din pâinea săracilor și a migranților care își caută altă patrie.

De câtă orbire sufletească este cuprinsă azi societatea noastră!

Cine își pierde patria și pacea este pe cale să-și piardă identitatea.

Azi vedem că, în urma schimbărilor climatice, au secat râurile și lacurile. Și ce-a gândit omul: să le umple el cu sânge.

Curg azi râuri de sânge, dar curg și râuri de oameni care își părăsesc patria îndreptându- se spre alte țări. Sunt milioane de mame în brațe cu copiii lor și bat la porțile altor țări și nu sunt primite. Ele vin din foc și noi nu le deschidem porțile unei fragile păcii în care trăim și noi. Dacă unii nu le deschid porțile, noi să le deschidem inima noastră, rugându-L pe Bunul Dumnezeu, Care este Cel ce dă pacea, să ne asculte sincerele rugăciuni pentru pace.

Domnilor diplomați, nu mergeți la negocierile pentru pace între popoare fără Dumnezeu, fără principiile și valorile păcii, așa cum ni le-a dat El. Nu există adevărată pace decât cea dată de Dumnezeu.

A pune înalta rațiune umană în favoarea războaielor reprezintă un mare regres în evoluția societății umane. Să te folosești în scop rău de știință, care este un instrument de progres și de ajutor omului, este un act imoral. Știința nu vrea să rănească, ci să vindece rănilor omului.

Conducători ai lumii, nu întoarceți știința împotriva popoarelor pe care le conduceți! Popoarele doresc să trăiască în pace și, paradoxal, unii dintre conducătorii lor le vor dezbinarea. E cinic să vezi în direct războiul la televizor.

O, ce regizori trăiesc și azi printre noi!

Să educăm tânăra generație în spiritul demnității și al egalității tuturor oamenilor, fără deosebire de origine etnică sau de credință.

Sentimentele noastre sacre față de patrie și pace ar trebui să stea la baza educației tinerei generații, ca pacea să fie năzuința fiecărui popor. Rațiunea umană impune azi mai mult ca oricând să înlăturăm conflictele din lume, în vederea stabilirii unei păci între popoare, bazate pe înțelepciune și iubire.

Pacea și iubirea să fie între noi și în toate inimile care bat azi în toți oamenii de pe Pământ!

SFÂNTUL ILARION FELEA – TEOLOG ȘI MISIONAR AL BISERICII STRĂMOȘEȘTI

† **Emilian Crișanul,**
Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Aradului

Misiunea Sfântului Mărturisitor Ilarion Felea: context istoric și bisericesc

În contextul „Anului Omagial al pastorației și îngrijirii bolnavilor” și „Anul comemorativ al tuturor Sfinților tămăduitori fără de arginți”, 2024, în Patriarhia Română, integrând subiectul acestei lucrări tematicii de evidențiere a „istoriei, multiculturalității, multietnicității și diversității religioase a Banatului”, dorim să aprofundăm câteva aspecte din istoria recentă a Bisericii Ortodoxe Române.

Canonizarea sau trecerea în rândurile Sfinților a Părintelui Ilarion Felea reprezintă o recunoaștere oficială a slujirii și credinței mărturisite într-un context istoric național și european marcat de transformări sociale - politice, dar și religioase (precum migrația, conflictele din Ucraina, Orientul Mijlociu ș.a.).

Contextul istoric

Sfântul Preot Mucenic Ilarion a trăit (1903-1961) și slujit într-un secol cu mari încercări pentru Europa, dar și pentru țara noastră: Două Războaie Mondiale; perioada interbelică cu crizele și prefacerile sociale; instaurarea Regimului comunist (cu prigonirea multor clerici, monahi și laici; cu arestări, încarcerări și condamnări la ani de temniță; **Decretul 410 din 1959**).

În perioada vieții și slujirii Părintelui Ilarion, Biserica Ortodoxă Română a fost păstorită de Patriarhii Miron (Mitropolit Primat 1919-

1925 și Patriarh între anii 1925-1939), Nicodim (1939-1948) și Justinian (1948-1977), iar Eparhia Aradului a fost slujită de Episcopii Ioan Papp (1903-1925), Grigorie Comșa (1925-1935), Andrei Magieru (1936-1960) și Nicolae Corneanu (1960-1962).

Vremelnic, țara noastră a fost condusă de diferite regimuri politice, iar în fruntea țării s-au aflat Regii Carol I, Ferdinand, Carol al II-lea, Mihai I, precum și conducătorii legionari și comuniști.

În timpul vieții și slujirii sale, Părintele mărturisitor Ilarion a traversat istoria fiind martor și rugător, dascăl și mărturisitor în perioada Primului Război Mondial (1916-1919); a fost martor apoi la Unirea tuturor românilor de la 1918 (Transilvania, Basarabia și Bucovina se unesc cu România); la introducerea Calendarului îndreptat (1 octombrie 1924, care a devenit 14 octombrie); la înălțarea Bisericii Ortodoxe Române la rangul de Patriarhie – 1925 și modificarea Statutului B.O.R.); la al Doilea Război Mondial (1939-1945); la instaurarea Regimului Comunist în România (1945) cu toate măsurile represive și distructive luate împotriva Bisericii Ortodoxe Române, de la ierarhi, clerici, monahi și credincioși, de la parohii și mănăstiri, și până la centrele eparhiale. Aceste măsuri inumane și anticreștine au afectat viața socială și religioasă din România.

Odată cu instaurarea regimului comunist, mulți dintre ierarhii, preoții, monahii și credincioșii mărturisitori din țara noastră (oameni de știință, medici, profesori, ingineri, foști responsabili în diferite instituții ale statului în perioada interbelică ș.a.), au suferit prigoniri și ani grei de temniță. Împreună cu ei au suferit familiile lor, care au fost batjocorite și nedreptățite.

Așadar, contextul istoric, religios și social-politic în care Părintele Mărturisitor Ilarion Felea a trăit și slujit a fost marcat de numeroase evenimente care au influențat parcursul vieții și slujirii lui.

Viața și activitatea

Părintele Mărturisitor Ilarion Virgil Felea s-a născut la 21 martie, anul 1903 în localitatea Valea Bradului (județul Hunedoara) și a trecut la viața veșnică la 18 septembrie, anul 1961 în închisoarea de la Aiud.

Părinții săi, tatăl Ioan (preot) și mama Marta, au alcătuit o familie

binecuvântată de Dumnezeu cu 9 copiii, oferind tuturor o educație religioasă deosebită.

Sfântul Ilarion a studiat la școala primară din satul natal, primele șase clase liceale le-a terminat la liceul „Avram Iancu” din Brad, a continuat apoi la Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov (clasa a V-a, an de studiu terminat la Brad, dar și clasa a VI-a), și la liceul „Moise Nicoară” din Arad, unde și-a luat Diploma de Bacalaureat. A continuat studiile la Academia Teologică din Sibiu (1922-1926), unde a absolvit și examenul de calificare preoțească devenind preot în localitatea natală, după căsătoria (23 iulie 1927) cu Valeria Toda (fiica învățătorului confesional din Crișcior), având trei copii. A fost hirotonit diacon și apoi preot (25-26 iulie, Sibiu, 1927) de către Mitropolitul Ardealului, Nicolae Bălan (1920-1955).

În paralel cu slujirea din satul natal, preotul Felea a frecventat și absolvit cursurile Facultății de Litere și Filosofie din Cluj (1927-1929). A studiat și la Facultatea de Teologie din București unde și-a luat licența (1932), precum și doctoratul, după studiile doctorale finalizate (30 octombrie 1939) cu teza: „Pocăința, studiu de documentare teologică și psihologică”, apreciată de comisia de evaluare cu distincția *Cum laude*.

Slujirea preoțească a părintelui Felea a fost săvârșită în mai multe parohii, începând cu satul natal (Valea Bradului, Hunedoara între 1927-1930), după care, la chemarea Episcopului Grigorie Comșa al Aradului (1925-1935), a slujit în Arad, la parohia Șega I (1930-1939) și la Catedrala episcopală „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” (1939-1941), în timpul păstoririi acestuia și a urmașilor săi la conducerea Episcopiei: Episcopii Andrei Magieru (1936-1960) și Nicolae Corneanu (1960-1962).

La Parohia Șega I a terminat de zidit, pictat și înzestrat biserica parohială, însă pe lângă biserică a reparat și a mărit Casa Culturală a Parohiei.

Slujirea preoțească a fost însoțită de alte importante activități și responsabilități: profesor la catedra de Teologie Dogmatică, Apologetică și Mistică, iar pentru un timp și de Morală și Omiletică practică.

Din anul 1938 a fost rector al Academiei Teologice din Arad (1947-1948), adică până în anul în care Academia de la Arad a fost desființată

și contopită cu cea de la Cluj; a fost profesor suplinitor la Academia Teologică din Cluj (1937-1938); redactor la publicațiile *Biserica și Școala* (1939-1945) și *Calea Mântuirii* (1943-1945 și 1946), redactor la *Calendarul eparhial (Îndrumător)*.

Părintele profesor a publicat în toate revistele bisericești din Transilvania (ex. *Biserica și Școala*, *Calea mântuirii*, *Telegraful Român* (Sibiu), *Revista Teologică* (Sibiu), *Viața Ilustrată* (Sibiu-Cluj), *Duh și Adevăr* (Timișoara), *Lumina Satelor* (Sibiu) și *la ziarele din Arad*).

A publicat lucrări pentru popularizarea învățaturii creștine, studii și lucrări omiletice, broșuri pentru apărarea și mărturisirea învățaturii Bisericii Ortodoxe, a Moralei creștine, dar și a cunoașterii unor grupări religioase creștine: *Icoane alese din viața Ortodoxiei* (Arad, 1933), *Drumul Crucii* (Arad, 1934), *Catehism creștin ortodox* (Arad, 1958 în patru ediții), *Sfintele Taine* (Sibiu, 1946), *Biserica – Împărăția lui Dumnezeu* (Sibiu, 1947), *Calendarele cu tâlcuirea Sărbătorilor* (1952-1956), *Despre eretici și eresuri; Convertirea creștină* (Sibiu, 1935), *Critica Bisericii Baptiste* (Sibiu, 1937), *Dumnezeu și sufletul în poezia română* (Cluj, 1937), *Teologie și preoție* (Arad, 1939).

A alcătuit și publicat mai multe volume: *Pocăința, studiu de documentare teologică și psihologică* (Sibiu 1939; București, 2000, Edit. Scara; Alba Iulia, 2018, Edit. Reîntregirea); *Duhul Adevărului* (Arad, 1942, 1943), două volume de predici publicate în două ediții, lucrare premiată de Academia Română; *Paisie și paisianismul* (Cluj, 1940); *Religia iubirii*, predici apologetice (Arad, 1946 și Mănăstirea Runc, 1991); *Religia culturii* (Arad, 1994, Edit. Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului), *Tâlcuirea Sfintei Liturghii* ș.a., *Spre Tabor* (colecția de predici în 4 volume, publicate la Edit. Crigarux, Piatra Neamț, 2007); *Tâlcuirea Sfintei Liturghii* (lucrare editată de Fundația Justin Pârvu, Suceava, 2012); *Pildele Mântuitorului* (lucrare editată de Fundația Justin Pârvu, 2014). A alcătuit pentru cultul divin două lucrări: *Carte de rugăciuni* (Arad, 1946) și *Antologhionul* (Arad, 1946). Împreună cu alți autori a publicat *Programa analitică a religiei în școala primară* (Arad, 1940), care a stat la baza tipăririi manualelor de religie pentru elevii din clasele I-VII (Arad, 1940).

După o viață de slujire la Sfântul Altar, în familia proprie, cea bisericească, și la catedră, pentru Biserică, Familie, Școală, Cultura creștină și românească, Părintele Mărturisitor Ilarion Felea a fost arestat (la 6 ianuarie 1949) și condamnat (la 28 octombrie 1949) de Tribunalul Militar din Timișoara la „un an închisoare corecțională pentru omisiunea denunțării”. A fost arestat a doua oară (la 25 septembrie 1958) și condamnat (la 14 martie 1959) de către Tribunalul Militar din Cluj la „20 de ani muncă silnică și 8 ani degradare civică pentru activitate intensă contra clasei muncitoare și a mișcării revoluționare”¹.

Anii de detenție și suferință (a fost anchetat, bătut, amenințat, degradat, înfometat ș.a.) i-a săvârșit în închisorile de la Gherla și Aiud, acolo unde a trecut la viața veșnică, martirizat în ziua de 18 septembrie 1961.

Sfântul Ilarion a suferit rigorile închisorii împreună cu alți preoți și credincioși români, din diferite clase sociale, dintre care amintim: preotul Dumitru Stăniloae, preotul Ioan Sabău (din Hunedoara, a fost arestat în mai multe rânduri și închis la Aiud, Hațeg, Caracal, Deva; preotul Ioan Bărdaș² (Parohia Groșeni; acesta a suferit detenție în închisorile de la Aiud, Gherla, Jilava, Lugoj); preotul Bej Gheorghe³ (Parohia Aradul Nou) a suferit în penitenciarele din Arad, Timișoara, Valea Neagră și Poarta Albă (1949-1951); preotul Bej Teodor (Parohia Cil, Arad)⁴ (în închisorile Aiud – 1950, 1956, 1959, Jilava, Baia Sprie ș.a.).

Desigur, sunt și alți preoți și teologi din Eparhia Aradului care în timpul regimului comunist au fost anchetați și au primit pedepse în diferite închisori din țară, viața lor fiind cercetată și înscrisă pe scurt de către profesorul și istoricul Adrian Nicolae Petcu, în volumul *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, Editura Arhiepiscopiei Aradului, Arad, 2017.

1 Preot Ilarion V. FELEA, *Spre Tabor*, vol. I (Pregătirea) (Piatra Neamț: Edit. Crigarux, 2007), 494.

2 Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, Editura Arhiepiscopiei Aradului, Arad, 2017, p. 30-34.

3 Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, Editura Arhiepiscopiei Aradului, Arad, 2017, p. 34-37.

4 Adrian Nicolae PETCU, *Clerici și teologi din Eparhia Aradului în închisorile comuniste (1945-1964)*, Editura Arhiepiscopiei Aradului, Arad, 2017, p. 37-40.

Putem afirma așadar că Părintele Mărturisitor Ilarion Felea a trăit și a slujit Biserica Ortodoxă ca preot și profesor în vremuri tulburi, când prozelitismul sectar și neoprotestant era foarte activ în regiunea de vest a țării, iar comunismul se impunea cu forța și teroarea în societate.

În acest context istoric, părintele profesor Ilarion, alături de episcopii Grigorie Comșa și Andrei Magieru ai Aradului, împreună cu mulți preoți și credincioși, a devenit un apărător, apologet al credinței adevărate în Domnul Iisus Hristos și Biserica Sa. Predicile și scrierile sale dovedesc un caracter apologetic. Preocuparea de a face cunoscută credința ortodoxă despre Dumnezeu, despre Biserică, despre lume, viață, despre om și știință⁵.

Resorturile credinței mărturisite de Părintele Ilarion Felea cred că s-au născut și aprofundat din Biserică și familia numeroasă în care a crescut, apoi din studiile teologice, din slujirea preotească și de la catedră, sfințite prin săvârșirea Sfințelor Taine și apoi, în răbdarea și smerenia suferinței din închisoare.

A scris despre credința în Dumnezeu, pe care se vede că părintele Ilarion a experimentat-o în chip personal, de la firescul vieții, ca dar divin, la recunoștința chemării la mântuire.

Amintim aici **temele teologice** principale pe care Părintele Mărturisitor Ilarion Felea le-a aprofundat și descris în volumele publicate și anume: *Dumnezeu – Sfânta Treime, Revelația divină, Sfânta Biserică, Creștinismul*⁶; *Sfânta Liturghie*⁷ *Sfintele Taine – Taina Pocăinței*⁸; *Asceza și Mistica – Spre Tabor (Pregătirea, Curățirea, Luminarea și Desăvârșirea)*⁹, *Cultura creștină (Religia*

5 Ilarion V. FELEA, *Religia iubirii* (Roman: Mănăstirea Runc, 1992), 5-6.

6 Ilarion V. FELEA, *Religia iubirii...*, 7.

7 Ilarion V. FELEA, *Tâlcuirea Sfintei Liturghii* (Suceava: „Fundatia Justin Pârvu”, 2012).

8 Ilarion V. FELEA, *Pocăința. Studiu de documentare teologică și psihologică* (Alba Iulia: Editura Reîntregirea, 2018).

9 Ilarion V. FELEA, *Spre Tabor*, volumele I-IV (Piatra Neamț: Editura Crigarux, 2007-2009); „Spre Tabor împletește și unește idealul și teoria cu practica; știința cu virtutea, mintea cu inima, harul dat de Dumnezeu cu nevoințele omului spre culmile desăvârșirii morale, spre sfințenie. Astfel, Spre Tabor este o carte de exerciții sau deprinderi duhovnicești, o carte

Creștină și Știința)¹⁰ ș.a.

Convingerea adevărată că Dumnezeu există l-a determinat pe părintele Felea să argumenteze prin religie, revelație, prin istorie, prin experimentarea religiei, prin concepțiile oamenilor de știință, prin credință și alcătuirea omului, fundamentele existenței lui Dumnezeu din veșnicie și pentru veșnicia omului.

Constatarea Părintelui Felea, după multă osteneală și aplecare asupra istoriei este relevantă: „Am cercetat câmpul istoriei și am constat că ideea de credință în Dumnezeu este universală, o întâlnim la toate popoarele din toate vremurile și locurile”¹¹.

Definirea credinței este largă și însemnată, de la ceea ce au constatat Sfinții Apostoli și până la experiența personală a creștinilor ancorați în viața Bisericii.

Scria părintele Ilarion: „Cine crede se încrede în Dumnezeu, ca elevul în dascălul său și copilul în părintele său. Credința nu caută, ci vede pe Dumnezeu, oarecum Îl experimentează și se bucură de El ca de cea mai scumpă comoară. În credință ne întâlnim cu Dumnezeu și trăim în El”¹². Există un drum al credinței: „Calea credinței este calea cea mai scurtă și cea mai dreaptă, calea cea mai binecuvântată, pentru a ajunge la Dumnezeu. Cei mai mulți oameni, se întâlnesc cu Dumnezeu prin credință și prin faptele cele bune ale credinței”¹³.

Sfântul Preot Mucenic Ilarion Felea și-a asumat credința ortodoxă fără a renunța la ea în nici o împrejurare a vieții pământești. Chiar dacă a simpatizat o vreme cu Mișcarea Legionară, așa cum au făcut mulți preoți și intelectuali români, a făcut-o din dorința susținerii credinței și învățaturii Bisericii Ortodoxe și a Moralei creștine (cf. Ioan 6), însă fără înrolare politică și ideologică.

în care se face psihologia vieții religioase, urmată de pedagogia și metodică îndreptării și îmbunătățirii omului. În paginile ei ni se spune tot ce ne ajută la curățirea, luminarea și desăvârșirea sufletului, tot ce poate să ne deschidă poarta cerului și ușa raiului, tot ce poate să ne dăruiască viața și fericirea veșnică”, spune autorul (vol. I, 19).

10 Ilarion V. FELEA, *Religia culturii* (Arad: Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, 1994).

11 Ilarion V. FELEA, *Religia iubirii...*, p. 148.

12 *Ibidem*, p. 149.

13 *Ibidem*, pp. 149-150.

Sfințenia, martiriul și cinstirea Sfântului Ilarion

Din viața și slujirea Părintelui Ilarion înțelegem de ce este importantă credința în Dumnezeu, fiindcă ea îl mântuiește pe om. De aceea, valoarea credinței constă în conținut, în folosul și binefacerile primite, dacă noi credem cu adevărat în Sfânta Treime și lucrarea lui Dumnezeu pentru om. Când lipsește credința în Dumnezeu, nimic nu mai are valoare.

Legătura dintre credință și rugăciune este văzută de Părintele Ilarion într-un chip determinant și indisolubil: „Rugăciunea presupune credința în Dumnezeu și cunoașterea de sine. Cine se roagă, crede în Dumnezeu. Cine se roagă, se cunoaște pe sine cât este de slab și de păcătos. Dumnezeu e ființa suverană, desăvârșită. Omul e ființa care tinde spre desăvârșire, spre Dumnezeu”¹⁴.

După o viață de slujire jertfelnică la Sfântul Altar și la catedră, după răbdarea cu credință a suferințelor și încercărilor vieții pământești, Părintele Mărturisitor și Sfânt Ilarion Felea, înveșmântat în sfințenie și smerenie, afirmă: „*Am zidit și am înfrumusețat multe locașuri sfinte închinat lui Dumnezeu, dar - să recunoaștem – prea puține suflete sfinte, biserici în care să locuiască și să lucreze Duhul lui Dumnezeu*”¹⁵.

Părintele Mărturisitor Ilarion Felea a fost iubit în timpul vieții pământești și cinstit ca părinte duhovnicesc de cei care au apreciat și beneficiat de slujirea sa preoțească din parohie, la catedră și în închisoare, iar după plecarea lui la ceruri a rămas o pildă de sfințenie, despre care dau mărturie minunată atât cei ce au fost contemporani cu el, cât și cei ce se împărtășesc din opera sa teologică și urmările slujirii sale jertfelnice.

Pentru credința sa mărturisitoare în Biserică și în lume, regimul comunist l-a văzut ca pe un oponent al implementării proiectelor sociale și antibisericești, de aceea a fost arestat în mai multe rânduri, începând cu anul 1945 și până în anul 1959, când a fost condamnat la 20 de ani de muncă silnică și 8 ani de degradare civică pentru infracțiunea de „uneltire contra ordinii sociale”.

A suferit în temnițele de la Gherla și Aiud, unde la 18 septembrie 1961 a trecut la viața veșnică, primind cununa martiriului pentru

14 Preet Ilarion V. FELEA, *Spre Tabor*, vol. II (Curățirea), Edit. Crigarux, Piatra Neamț, 2007, p. 398.

15 Ilarion V. FELEA, *Spre Tabor*, vol. I, p. 29.

viața sa sfântă în Hristos Domnul. Despre viața sa sfântă vorbesc contemporanii săi, cei care l-au cunoscut, care i-au ascultat predicile și au beneficiat de slujirea sa misionară.

Se pare că unele persoane din societatea actuală sunt nemulțumite de demersurile canonice ale Bisericii noastre și contestă sfințenia unora dintre Sfinții propuși mai recent spre canonizare din cauza presupusei apartenențe la un regim politic nepotrivit Evangheliei și Moralei Creștine.

Legătura părintelui Felea cu Mișcarea Legionară trebuie analizată în contextul instaurării statului național – legionar în România, a pierderii dureroase a mai multor teritorii românești, a dezordinii produse de război și a expansiunii concepțiilor seculare despre Biserică și Ortodoxie, care puneau sub semnul întrebării existența și lucrarea Bisericii Ortodoxe în Societate, Școală și Cultură.

Datorită pregătirii teologice, a probității sale morale și a prestigiului de care se bucura în rândul preoților, teologilor și a oamenilor de cultură din interbelicul românesc, Sfântul Ilarion a fost revendicat de Mișcarea legionară în contextul instaurării noului stat.

Viața și slujirea Sfântului Preot Mucenic Ilarion poate fi asemănată cu mărturisirea Apostolului neamurilor, Sfântul Apostol Pavel: „... *ne lăudăm și în suferințe, bine știind că suferința aduce răbdare, și răbdarea încercare, și încercarea nădejde, iar nădejdea nu rușinează pentru că iubirea lui Dumnezeu s-a vărsat în inimile noastre, prin Duhul Sfânt, Cel dăruit nouă*” (Romani 5, 3-5).

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința din 11-12 iulie 2024 a aprobat **Icoana, Troparul și Slujba Sfântului Preot Mucenic Ilarion.**

Așteptăm cu credință și bucurie proclamarea oficială a canonizării Sfântului Mărturisitor Ilarion Felea, lucrare care va fi împlinită prin harul lui Dumnezeu de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în anul mântuirii 2025.

Troparul Sfântului Preot Mucenic Ilarion:

„Cuvântul Evangheliei ai mărturisit, vrednic slujitor fiind turmei tale și spre Taborul cel ceresc ai alergat, Pătimirii Domnului urmând. Pentru aceasta, te veselești de slava Dumnezeirii, Părintele nostru Ilarion. Roagă-te lui Hristos Dumnezeu să miluiască sufletele noastre”.

PROTOSINGHELUL CALISTRAT BOBU
(15 MARTIE 1900 – 10 MAI 1975)
DUHOVNIC IUBIT ȘI MĂRTURISITOR NEÎNFRICAT

Pr. dr. Ionel Popescu
Arhim. dr. Casian Rușeț

1. Viață smerită și pocăință pilduitoare

Protosinghelul Calistrat (Constantin) Bobu s-a născut la 15 martie 1900, în cătunul Fetești, comuna Burdujeni, în județul Suceava, la granița românească cu Imperiul Austro-Ungar. A primit la botez numele Constantin, părinții săi Gheorghe-Vasile și Raveica fiind oameni credincioși, de profesie agricultori¹, apropiați de Biserică².

A frecventat cursurile Școlii *de meserii* din comuna Burdujeni, unde a absolvit 7 clase. Satisface apoi stagiul militar în cadrul regimentului *Alexandru cel Bun* din Cernăuți.³ Părintele Calistrat cunoștea și limba germană, pe care și-a însușit-o, probabil, în perioada instruirii militare, făcută în Bucovina, în armata Imperiului Austro-Ungar.

În perioada petrecută în satul natal, tânărul Constantin Bobu *a dus o viață cinstită, ocupându-se cu cismăria în zilele de lucru, iar în sărbătorile legale, foarte regulat venea la biserică din Fetești, când era acolo rândul, iar în sărbătorile când era rândul la bisericile*

1 Arhiva Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Timișoarei, (în continuare A.A.O.R.T), Dosar personal protos. Calistrat Bobu, Extras din registrul actelor de nou născuți al comunei Burdujeni, pe anul 1900, eliberat la 30 octombrie 1924.

2 Arhiva Mănăstirii *Sf. Ilie de la Izvor* – Bocșa Vasiova (În continuare A.M.V.), Foaia personală nr. 37, Registrul personalului mănăstirii (intrări-ieșiri, angajări, disciplinare) nr. 5 pentru perioada 1939-1953.

3 A.M.V, Foaia personală nr. 37, Registrul personalului mănăstirii (intrări-ieșiri, angajări, disciplinare) nr. 5 pentru perioada 1939-1953;.

din Grigorești și Siminicea, Domnia Sa era acolo prezent cu sora sa Paraschiva și cumnatul său Toader Lupu Niță și cu alți creștini bisericosi. A fost retras de petrecerile lumești. Nu știa de alcoolism, tabacism, sudalmi sau gâlcevism. La biserică stătea în timpul Sf. Slujbe foarte cu multă religiozitate. Cetea cărți cu conținut religios-moral și primea ca revistă religioasă „Duminica Ortodoxă”. Nu a fost întinat în vreo sectă religioasă, se arată în Certificatul eliberat de către preotul paroh al parohiei Siminicea Miclescu⁴.

Referințele bune ale preotului paroh din parohia Siminicea despre tânărul Constantin Gh. Bobu sunt confirmate și prin Certificatul eliberat de primăria comunei, în care se precizează că acesta s-a bucurat de bune purtări în societate, în tot timpul cât a stat în această comună, nelăsând nimic de dorit pe seama sa.⁵

Simțind chemarea către viața monahală, tânărul Constantin își îndreaptă pașii către Schitul Sihăstria Secului, astăzi Mănăstirea Sihăstria din județul Neamț. La 14 octombrie 1924 este închinoviat ca frate începător⁶, intrând sub povățuirea duhovnicească a cunoscutului nevoitor, protosinghelul Ioanichie Moroi, egumenul schitului. *Aici tânărul Constantin a fost de la început cucerit de rânduiala frumoasă și de liniștea micului schit depărtat de lume. Alături de el se nevoiau și alți câțiva tineri, care vor ajunge mai apoi duhovnici și stareți renumiți: arhimandritul Dosoftei Morariu, ieroschimonahul Ioil Gheorghiu, arhimandritul Cleopa Ilie și alții.*⁷ Rânduiala Schitului Sihăstria în această perioadă era următoarea: *participarea întregii obști la Utrenie și Sfânta Liturghie; cel care nu venea la biserică din lenevie, era pus a doua zi la post până seara; spovedania generală a călugărilor în fiecare vineri; împărțășania pentru schimonahi și bolnavi o dată pe săptămână, sâmbăta, iar pentru ceilalți la trei săptămâni; viața era întru totul de obște; nimeni nu avea voie să aibă*

4 A.A.O.R.T., Dosar personal protos. Calistrat Bobu, Certificat eliberat de parohia Siminicea Miclescu, nr. 25/18 decembrie 1924.

5 A.A.O.R.T., Certificatul primăriei Siminicea, nr. 50/1924.

6 A.M.V, Foaiă personală nr. 37, Registrul personalului mănăstirii (intrări-ieșiri, angajări, disciplinare) nr. 5 pentru perioada 1939-1953..

7 Arhimandrit Ioanichie BĂLAN, *Chipuri de călugări îmbunătățiți*, vol. 2, Editura Mănăstirii Sihăstria, 2009, pp.374-375.

*ceva personal; îmbrăcămintea, chilia și cele de nevoie se dădeau de mănăstire; masa se servea luna, miercurea și vinerea o dată pe zi, la orele 3 după-amiaza, iar în celelalte zile de două ori pe zi, după tipicul Sfântului Sava; nimănui nu-i era îngăduit să mănânce la chilie, afară de cei bolnavi; la ascultare mergeau cu toții, împreună cu egumenul mănăstirii, și fiecare era dator să lucreze în tăcere, pentru a putea rosti rugăciunea lui Iisus; la chilie călugării citeau mai ales Psaltirea, Patericul și Viețile Sfinților, iar cele șapte laude și canonul nu le rămâneau niciodată nefăcute.*⁸

După ce fratele Constantin a fost pus la aspră ispitire duhovnicească⁹ și a deprins rânduiețile vieții monahale, părintele Ioanichie a decis să-l călugărească. La 6 decembrie 1929 este tuns în monahism primind numele Calistrat. La recomandarea consiliului duhovnicesc al Schitului Sihăstria, Părintele Calistrat este propus spre a fi hirotonit ierodiacon, iar apoi ieromonah. Cu binecuvântarea Mitropolitului Pimen Georgescu al Moldovei și Sucevei, la 20 iulie 1930 este hirotonit ierodiacon la Mănăstirea Neamț, de către episcopul Nicodim Munteanu, starețul mănăstirii. După ce își însușește practica liturgică în ascultarea de ierodiacon, la 2 februarie 1931 este hirotonit ieromonah pe seama Schitului Sihăstria, tot la Mănăstirea Neamț, de către episcopul Nicodim Munteanu, viitorul patriarh al României.¹⁰ Timp de 12 ani a slujit cu râvnă și evlavie la Schitul Sihăstria, folosindu-se de învățăturile și povățuirile părintelui său duhovnicesc protosinghelul Ioanichie Moroi, care spunea: *Părinților, să nu uitați niciodată aceste trei lucruri: să aveți frica lui Dumnezeu, să vă păziți mintea curată și să nu uitați pe „Doamne Iisuse”!*¹¹ Aceste cuvinte au fost puse la inimă de părintele Calistrat, păzindu-le ca pe un testament duhovnicesc.

Vocația monahală a părintelui Calistrat Bobu se confirmă din documentele de arhivă, atât prin documentația elaborată de egumenul

8 Arhim. Ioanichie BĂLAN, *Patericul Românesc*, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2005, p. 550.

9 *Ibidem*, p. 551.

10 A.M.V. Foia personală nr. 37, Registrul personalului mănăstirii (intrări-ieșiri, angajări, disciplinare) nr. 5 pentru perioada 1939-1953.

11 Arhim. Ioanichie BĂLAN, *Patericul*, p. 553.

Ioanichie Moroi, cât și de starețul mănăstirii Secu, venerabilul ierom. Vichentie Mălău, care în repetate rânduri înaintează Mitropoliei din Iași dorința statornică a fratelui Constantin Bobu de a fi primit definitiv *între frații acestei mănăstiri Secu, pentru a putea la timp îmbrăca schima monahală*.¹² Aprecierea sa de către părinții duhovnicești ai mănăstirii a fost constantă, atât în ceea ce privește activitatea de frate și ascultarea ca meseriaș cizmar al mănăstirii¹³, dar mai ales ascultarea de slujitor, după anul 1930. Prețuirea de care s-a bucurat părintele Calistrat Bobu reiese din așezarea sa în registrele statistice pentru personalul Schitului Sihăstria la poziția a doua, după starețul Ioanichie Moroi, încadrat fiind cu ascultarea de *Liturghisitor*.¹⁴ *Părintele arhimandrit Cleopa Ilie, care l-a cunoscut îndeaproape, și-l amintește cu evlavie: „Părintele Calistrat era omul rugăciunii și al sfatului. Era primul prezent la biserică. Stătea permanent în picioare ca să nu adoarmă, iar când îl apuca somnul, făcea închinăciuni. La strană cânta foarte frumos. Eu am stat un timp cu el în chilie și i-am fost ucenic, căci el m-a primit întâi în mănăstire. Pe mine mă punea să citesc pravila, iar el făcea tot timpul metanii. Era fiul duhovnicesc al părintelui Ioanichie Moroi și se străduia să-i urmeze viața și nevoițele. Tot timpul se ruga cu epitrahilul pe piept. A fost un preot foarte bun”*.¹⁵

În *Registrul statistic pentru personalul din Schitul Sihăstria*, respectiv *Tablou nominal de părinții și frații Schitului Sihăstria județul Neamțu la 21 Iunie 1934*, la poziția a doua în rubrica *Observațiuni*, apare mențiunea *dispărut la 1 August 1934, plecat la stiliști*.¹⁶

12 Arhiva Mitropoliei Moldovei și Bucovinei (în continuare A.M.M.B) *Dosarul nr 272/1926, Constantin Gheorghe Bobu pentru călugărie*, adresa nr. 6760/26 octombrie 1926, filă f.n.;

13 A.M.M.B Constantin Gheorghe Bobu pentru călugărie, adresa nr. 6759/28 octombrie 1926, filă f.n

14 A se vedea Arhiva Mănăstirii Sihăstria (în continuare A.M.S.), Dosar nr. 9, *Relativ la primirea fraților în Monastire. Corespondența cu Sf. Mitropolie prin Sf. Monastire Neamțu. Tunderea în monahism-hirotonii-hirotesii-ordine și instrucțiuni de la Sf. Mitropolie: pentru decesul monahilor; etc; (1931-1939)*, p. fila 1.

15 Arhimandrit Ioanichie BĂLAN, *Chipuri de călugări*, 2, p. 375.

16 A.M.S, Dosar nr. 8, *Diferite modele de rapoarte și adrese informațiuni-tablouri nominale ale personalului Schitului Sihăstria – Registrul statistici-matricol – cel provizoriu etc 1934-1946*.

Tendința părintelui Calistrat Bobu de aderare la mișcarea stilistă, după îndreptarea Calendarului este menționată și în lucrarea *Ne vorbește părintele Cleopa*, vol. 7.¹⁷

Referitor la această practică, regăsim că ieromonahul Calistrat Bobu părăsește Mănăstirea Sihăstria, în intervalul 1 august 1934- 2 octombrie 1936, interval în care nu mai se regăsește în registrul cu personal al scesteia. La data de 2 octombrie 1936 revine la schitul Sihăstria cu rugămintea de a fi reprimit:

Înalt Prea Sfințite Stăpâne,

Subsemnatul Eromonah Calistrat Bobu cu metania din Sf. Schit Sehăstria jud. Neamțu, tuns în monahism la anul 1929 D-bre 6, ear hirotonit ca preot la data de 2 F-reoare 1931: am greșit și am eșit din Schitul Sehăstria la 1 Aug. 934 între care timp nu am lucrat nimic din cele ale preoției, și am mers la stilul vechi, în cele din urmă dându-mi seama de cele botărâte de Sfântul Sinod cu îndreptarea Calendarului, am venit earăși la locul de metanie, cu smerite metanii Vă rog Înalt Prea Sfințite Stăpâne să bine Voiți a dispune să mi se aprobe reprimirea mea în Sf. Schitul Sehăstria obligându-mă a ținea semă de îndreptarea calendarului și a fi supus și acultător la cele ce se vor ordona de cei în drept.

Al Înalt Prea Sfinției Voastre supus ascultător.

2 Octombrie 1936

*Erom Calistrat Bobu*¹⁸

Cererea părintelui Calistrat a fost înaintată prin raportul starețului Ioanichie Moroi cu nr. 64/6 octombrie 1936:

... Alăturat de aciasta cu supusă smerenie înaintăm cererea Eromonah Calistrat Bobu, prin care să fie reprimit în Schitul Sehăstria de unde este tuns în monahism și hirotonit ca preot, sus numitul au plecat din Sehăstria pe ziua de 1 August 1934 lăsând în scris că se va rentoarece după un timp în bază acestui înscris noi nu

17 *Ne vorbește părintele Cleopa*, vol. 7, Ediție îngrijită de Arhimandrit Ioanichie Bălan, Ediția a II-a, Editura Episcopiei Romanului, 2001, p. 127-129.

18 A.M.S, Dosar nr. 3, *Relativ la primirea fraților în Monastire. Corespondența cu Sf. Mitropolie prin Sf. Monastire Neamțu. Tunderea în monahism-hirotonii-hirotesii-ordine și instrucțiuni de la Sf. Mitropolie: pentru decesul monahilor, etc..., concedii 1934-1935-1936*, copie după cerere, filă f.n.

lam raportat la Sf. Mitropolie așteptând din zi în zi în ultimul timp prezintându-se earăși la locul de metanie cu hotărârea dea se restabili definitiv și a respecta cele hotărâte de Sfântul Sinod.

*Cu supusă smerenie Vă rugăm P.S. Pr. Stareț să bine Voiți a mișloci la Î.P.S. Mitropolit pentru a ise aproba reprimirea în Schitul Sehăstria unde au vețuit timp de peste 10 ani și este și ctitor acestui Sf. Schit....*¹⁹

În răspunsul Mitropoliei Moldovei și Sucevei din data de 24 octombrie se consemnează: *Ieromonahul Calistrat Bobu, fost în acel schit până în 1934, când a plecat la stiliști prin petiție înregistrată la Nr. 8.589, cere a fi reprimi în schit. Ne veți da lămuriri asupra situației și purtării lui cum și părerea dacă poate fi reprimi.*²⁰ Confruntat, cel mai probabil cu unele curente care s-au opus îndreptării calendarului în Biserica Ortodoxă Română, părintele Calistrat Bobu, după o experiență scurtă, despre care nu se cunosc alte detalii, revine cu smerenie la ascultarea părintelui său duhovnicesc. Din acel moment și până la sfârșitul vieții sale a devenit un reper de ascultare față rânduiala și ierarhia bisericească, răspunzând cu responsabilitate chemării la orice slujire i-a fost încredințată.

Misionar în Banat

În anul 1943, atunci când România deja era implicată activ în cel de-al Doilea Război Mondial, într-o perioadă nesigură, în care oamenii erau speriați, mulți dintre ei fiind afectați de moartea rudelor de pe front, sau de alte lipsuri provocate de război, Părintele Calistrat este trimis preot misionar în Banat, ca să-i întărească în credință și în nădejde pe credincioșii bănățeni atât de greu încercați.

Urmare ordinului patriarhului Nicodim, protosinghelul Ioanichie Moroi, starețul mănăstirii Sihăstria a semnat un bilet de voie pentru

19 A.M.S, Dosar nr. 3, *Relativ la primirea fraților în Monastire. Corespondența cu Sf. Mitropolie prin Sf. Monastire Neamțu. Tunderea în monahism-hirotonii-hirotesii-ordine și instrucțiuni de la Sf. Mitropolie: pentru decesul monahilor, etc..., concedii 1934-1935-1936*; Adresa nr. 64/6 octombrie 1936, filă f.n.

20 A.M.S, Dosar nr. 3, *Relativ la primirea fraților în Monastire. Corespondența cu Sf. Mitropolie prin Sf. Monastire Neamțu. Tunderea în monahism-hirotonii-hirotesii-ordine și instrucțiuni de la Sf. Mitropolie: pentru decesul monahilor, etc..., concedii 1934-1935-1936*, Adresa nr. 8267/24 octombrie 1936, filă f.n.

ieromonahul Calistrat Bobu, pentru a pleca la mănăstirea Săraca. Din actul citat reiese că ieromonahul Calistrat Bobu, în perioada de viețuire la mănăstire, a *împlinit tot felul de ascultări. Tot timpul cât a viețuit în acel așezământ monahul s-a bucurat de o purtare destul de corectă, urmând regulat la biserică.*²¹ Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Timotei al Aradului, fost secretar al Arhiepiscopiei Timișoarei, menționează că protosinghelul Calistrat Bobu era cunoscut tuturor pentru modul exemplar în care își împlinea virtutea ascultării: *el a făcut ascultare deplină – spune Înaltpreasfinția Sa – și unde a fost trimis, acolo a mers.*

La 27 iulie 1943, ieromonahul Glicherie Morariu, starețul mănăstirii Săraca, înainta un raport către episcopul Vasile Lazarescu, informându-l despre sosirea ieromonahilor Calistrat Bobu și Nectarie Pintilie, de la mănăstirea Sihăstria, cu aprobarea patriarhului Nicodim Munteanu. Din biletele de voie emise reiese *buna purtare a celor doi, pe timpul cât au viețuit la Sf. Schit Sihăstria*²². Acest raport este însoțit de scrisoarea ieromonahului Paisie Olaru de la mănăstirea respectivă, către episcopul Vasile Lazarescu, care confirma că ambii monahi, Calistrat Bobu și Nectarie Pintilie, *sunt din Sf. Sihăstrie Secu, jud. Neamț, cunoscuți nouă personal, ca oameni și adevărați Călugări, având viață de sihaștri [...]. Așară de aceasta, îmi este cunoscut și mie personal că adevărații călugări ce doresc să ajute Sf. Noastră Mănăstire, prin munca și slujbele lor în cele sfinte, ar deveni podoaba vieții monahale din această Sf. Episcopie ...*²³

Consiliul Eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei a aprobat, în principiu, viețuirea celor doi ieromonahi la mănăstirea Săraca și a hotărât să fie cerută binecuvântarea patriarhului Nicodim pentru venirea lor, precum și să se solicite salarizarea lor de la bugetul de stat²⁴.

În perioada 30 iulie 1943-30 noiembrie 1943, episcopul Vasile Lazarescu a efectuat un schimb de acte cu patriarhul Nicodim Munteanu referitor la cei doi ieromonahi care au primit aprobare

21 A.A.O.R.T., Dosar personal protos. Calistrat Bobu, nr.81/ 16 iunie 1943.

22 A.A.O.R.T., actul nr. 64/27 iulie 1943.

23 A.A.O.R.T., actul nr.39/21 iunie 1943.

24 A.A.O.R.T., actul nr. 785/30 iunie 1943.

de a veni la mănăstirea Săraca²⁵. Ascultarea principală a celor doi ieromonahi era de a săvârși sfintele slujbe, pentru *credincioșii care vin pentru alinarea suferințelor*, se arată într-un raport al stăreției către mitropolitul Lazarescu²⁶. Uneori se mai întâmpla, însă, ca și ieromonahii să fie solicitați la efectuarea unor activități administrativ-gospodărești, nu numai în zilele lucrătoare ci și duminica. Întrucât la lucrările prestate în zi de duminică participau și mireni, care nu aveau, totdeauna, un limbaj potrivit sfințeniei locului, ieromonahii Calistrat și Nectarie l-au atenționat pe stareț că acest lucru *produce o sminteală mare*, mai ales că oamenii vin din împrejurimi și văzând că se lucrează duminica, *au început a ne critica*.²⁷

La data de 1 septembrie 1943, ieromonahul Calistrat Bobu a fost încadrat pe postul bugetat de cântăreț bisericesc la mănăstirea Săraca²⁸ (repetatele demersuri făcute la Ministerul Cultelor pentru acordarea salarizării de la stat celor doi ieromonahi rămânând nerezolvate), iar de la 5 septembrie 1944 a fost detașat pe postul de duhovnic la mănăstirea Partoș²⁹.

În anul 1945, cu binecuvântarea Episcopului Vasile Lazarescu al Timișoarei, părintele Calistrat Bobu reușește să pună bazele unei noi așezări monahale la Schitul de maici Timișeni, care aparținea de Mănăstirea Partoș, *personalul bisericesc de la această așezare monahicească având îndatorirea să-i arate tot respectul și toată supunerea cuvenită*.³⁰ Cu această ocazie este hirotosit duhovnic, spre a putea spovedi maicile mănăstirii și credincioșii din zonă. În scurt timp părintele Calistrat devine un duhovnic cunoscut, căutat de monahi și credincioși, cunoscut pentru slujirea și cuvântările sale, reușind să întoarcă multe suflete pe calea mântuirii. Pentru activitatea sa duhovnicească deosebită, la 15 iunie 1948, Mitropolitul Vasile

25 A se vedea: Sfânta Mitropolie a Ungro-Vlahiei, Arhiepiscopia Bucureștilor, Dos. nr.2/1941, diferite cereri ale părinților și fraților din mănăstirea Neamț; Dos. nr.14/1939-1940, corespondența diferită cu schitul Sihăstria.

26 A.A.O.R.T, *actul mănăstirii Săraca, nr.48/30 iunie 1943*.

27 A.A.O.R.T, *actul mănăstirii Săraca, nr.48/30 iunie 1943*.

28 A.A.O.R.T., Dos. personal, actul nr.4079/1943.

29 A.A.O.R.T, actul nr.4181/1944.

30 Arhim. Ioanichie BĂLAN, *Patericul*, p. 650.

Lăzărescu al Banatului îl hirotesește protosinghel,³¹ prin aceasta recunoscându-i-se contribuția pe care a avut-o la organizarea vieții monahale din Arhiepiscopia Timișoarei. În această perioadă a avut legături duhovnicești intense cu Mănăstirile Săraca și Partoș. Din păcate, Ministerul Cultelor nu și-a onorat obligațiile de a-i acorda salariul cuvenit, vrednicul monah rămânând fără retribuție o perioadă de trei luni³².

După desființarea Episcopiei Caransebeșului, în anul 1949 și alipirea ei la Arhiepiscopia Timișoarei, protosinghelul Calistrat Bobu este transferat, în data de 26 mai 1949, la Mănăstirea *Sf. Ilie de la Izvor* – Bocșa Vasiova, cu aprobarea mitropolitului Vasile Lazarescu, ascultarea sa fiind aceea de a ridica o chilie cu mijloace personale.³³ La 1 iunie 1955 este transferat, pentru scurtă vreme, la mănăstirea Timișeni³⁴, după care revine la mănăstirea Vasiova, unde slujește până în anul 1975, când drumul părintelui pe pământ se apropie de sfârșit. A trecut la cele veșnice la data 10 mai 1975, în Sâmbăta Luminată, fiind îngropat în apropierea altarului bisericii Mănăstirii Vasiova, acolo unde slujise peste 25 de ani: *Boala i s-a agravat și, la insistențele obștii, a fost internat în spital. A fost operat, rănilor de la picioare i s-au mai închis, dar a avut o criză de inimă. În același timp a avut și o oarecare descoperire, pe care n-a arătat-o celorlalți, dar a cerut să fie dus înapoi la mănăstire, spunând că are o presimțire și că, dacă se va face bine, va veni înapoi. Deci pe data de 10³⁵ mai 1975, în sâmbăta Săptămânii Luminate, părintele a fost adus cu ambulanța la Mănăstirea Vasiova de doctorul care îl îngrijea. Acesta din urmă, profund marcat de cuvintele și viața părintelui pe care îl cunoscuse în spital, se hotărâse să se facă monah. Dobândise o foarte mare evlavie față de părintele și mai târziu avea să spună: „Am îngrijit un sfânt”.*

Ajuns la mănăstire și intrând în chilie, părintele Calistrat a vorbit cu toți, a stat în picioare, a zâmbit, a ciocnit ouă roșii cu cei care erau

31 A.M.V. Foaia personală nr. 37, Registrul personalului mănăstirii (intrări-ieșiri, angajări, disciplinare) nr. 5 pentru perioada 1939-1953.

32 A.A.O.R.T, actul nr.611/8 februarie 1947.

33 A.A.O.R.T, actul nr.3148/10 iunie 1952.

34 A.A.O.R.T, actul nr.3861/1955.

35 Pascalia ortodoxă notează data de prăznuire a Învierii Domnului pentru 4 mai 1975;

de față și i-a binecuvântat. După ce doctorul a plecat, părintele s-a îmbrăcat și a chemat pe preotul slujitor să-i facă o dezlegare. Când acesta a venit și a început să-i citească o rugăciune pentru sănătate, părintele Calistrat l-a întrerupt, zicând: „Nu, citește dezlegarea!”. În timp ce preotul citea, părintele Calistrat s-a așezat cu fața spre răsărit, a răsuflat de trei ori și s-a stins ușor ca o lumânare, trecând din praznic în praznic.

Astfel s-a săvârșit acest părinte sfânt, spre durerea maicilor ce îl avuseseră ca un tată adevărat, care cu smerenia și povățuirile sale a ținut mănăstirea în multă dragoste și înțelegere. La două zile după aceasta trupul i-a fost înmormântat cu cinstea cuvenită, lângă altarul bisericii mănăstirești, printre slujitorii care l-au condus pe ultimul drum fiind și ieroschimonahul Ioil Gheorghiu, împreună-nevoitorul său din tinerețe de la Mănăstirea Sihăstria.³⁶

Pildă de sfântă viețuire duhovnicească și cinstitor al rânduiei monahale în vremuri de prigoană

Protosinghelul Calistrat Bobu a trăit o viață plină de sfințenie, în nevoie și smerenie. Cu blândețea și cu bunătatea lui a alinat suferințele multor suflete necăjite, fiind sprijinitor și ajutor pentru mulți credincioși în vremuri de încercare. Era un om al rugăciunii și al misiunii duhovnicești, prin cuvântările și sfaturile sale aducând mulți credincioși în corabia mântuirii.

Având râvnă sporită spre cele duhovnicești, ieromonahul Calistrat Bobu a solicitat mitropolitului Vasile Lazarescu aprobarea pentru un concediu de 20 de zile, ca să meargă la mănăstirea Sihăstria, pentru că dorea „din suflet să primească tunderea marelui chip al sfintei schimnicii, așa după cum am și promis și făgăduit înaintea lui Dumnezeu și a duhovnicului meu încă de mulți ani”³⁷.

Referitor la cele de mai sus, monahia Macrina Simici, stareța mănăstirii *Sfântul Ilie de la Izvor*, Bocșa-Vasiova, informa Centrul eparhial că a primit de la mănăstirea Sihăstria actul nr.165/25 iunie 1955, în care se preciza că, la data de 16 iunie 1955, în mănăstire a

36 Arhimandrit Ioanichie BĂLAN, *Chipuri de călugări*, pp.378-379;

37 A.A.O.R.T, Dos. personal, cererea nr.2693/31 mai 1955.

fost săvârșită, la slujba privegherii, rânduiala *tunderii* în schimnic a preotului duhovnic iero(schimonah) Calistrat Bobu, fără a i se schimba numele, apoi acesta a revenit la Bocșa Vasiova³⁸.

Datorită slujirii sale curate, a viețuirii duhovnicești și a dragostei sale, Dumnezeu l-a înzestrat pe Părintele Calistrat cu mari daruri duhovnicești spre folosul celor mulți care îl cercetau. Despre această lucrare a părintelui, arhimandritul Ioanichie Bălan mărturisea: *Pentru smerenia și blândețea inimii lui, a primit de la Dumnezeu darul vindecării și al izgonirii duhurilor necurate dintre oameni. Că nu puțini din cei care alergau la el primeau sănătate și mângâiere. Pentru aceea, credincioșii din partea locului îl cinsteau ca pe un adevărat părinte duhovnicesc al Banatului.*³⁹

În rândul pilduitoarelor virtuți dobândite de protosinghelul Calistrat Bobu se află și aceea a dragostei față de părinții săi după trup. Îngrijorat de starea sănătății lor, părintele, deși aflat în concediu medical, și-a vizitat părinții și a rămas împreună cu ei o perioadă mai lungă de timp, *pentru a da o mână de ajutor*, după cum chiar el mărturisește⁴⁰.

Protosinghelul Calistrat Bobu nu a făcut parte din nicio mișcare sau grupare politică. El și-a închinat întreaga viață slujirii lui Dumnezeu și oamenilor. Nu era preocupat de viața politică, deși deciziile autorităților l-au afectat așa după cum au afectat și cursul firesc al viețuirii monahale la Mănăstirea Vasiova, în care viețuia. Spre pildă, deși era schimnic și duhovnic iubit și căutat de credincioși, la data de 1 mai 1962, împuternicitul regional al Departamentului Cultelor recunoștea transferul ieromonahului Calistrat Bobu de la mănăstirea Vasiova, în postul de paznic la mănăstirea *Sfântul Ilie de la Izvor, Bocșa-Vasiova*⁴¹. A primit toate aceste încercări ca pe o îngăduință lăsată de Dumnezeu spre a-și putea dovedi fidelitatea și iubirea față de Hristos. Iar cu ajutorul lui Dumnezeu, Părintele Calistrat și-a dovedit credincioșia cu prisosință.

Părintele Calistrat a fost un monah de vocație care a și-a împlinit atât menirea monahală, cât și cea misionară. Pentru activitatea sa pastorală

38 A.A.O.R.T, actul nr.3384/1955.

39 Arhim. Ioanichie BĂLAN, *Patericul*, p. 650.

40 A.A.O.R.T., Dos. personal, cererea nr.8829/17 noiembrie 1949.

41 A.A.O.R.T, actul nr.2020/1962.

desfășurată pe meleagurile Banatului, la 15 iunie 1948, a fost ridicat în rang, de către Mitropolitul Vasile Lăzărescu al Banatului, la treapta de protosinghel, astfel fiindu-i recunoscută lucrarea sa duhovnicească de revigorare a vieții monahale din Banat și de întărire în credință a ortodocșilor bănățeni.

2. Evlavia adusă părintelui Calistrat de către credincioșii bănățeni

Părintele Calistrat Bobu a slujit cu multă dăruire, evlavie, sfială, responsabilitate și jertfă la altarul Bisericii, fiind cunoscut ca neînfricat misionar atât în județul Timiș prin lucrarea duhovnicească de la Schitul Timișeni și la Mănăstirile Săraca și Partoș, cât mai ales în județul Caraș-Severin, prin activitatea pastorală și misionară desfășurată în cei peste 25 de ani de slujire la Mănăstirea Vasiova. Despre lucrarea misionară săvârșită de părintele Calistrat, arhimandritul Ioanichie Bălan spune că: *Timp de 33 de ani, părintele Calistrat a fost o făclie mereu aprinsă pentru călugării și credincioșii din Banat. Un adevărat păstor, duhovnic și părinte pentru toți. Cel mai mult iubea biserica și rugăciunea. Ziua și noaptea zăbovea în fața Sfântului Altar. Săvârșea dumnezeiasca Liturghie cu bucurie și cutremur, spovedea și mângâia pe oameni, mărturisea, apăra dreapta credință și se ruga pentru toți.*⁴²

În perioada regimului comunist din România, părintele Calistrat a fost nevoit să înfrunte o serie de privațiuni din partea autorităților civile, dar și multe lipsuri, nefiind salarizat perioade lungi de timp. Atât în perioada în care Mănăstirea Vasiova a funcționat în condiții firești (1949-1953), cât și după momentul rechiziționării bunurilor mănăstirii (chiliile și dependințele) din anul 1953, părintele a fost statornic în apărarea dreptei credințe și în mărturisirea lui Hristos. Adoptarea Decretului 410/1959 a adus grave prejudicii Mănăstirii Vasiova. Cea mai mare parte din obște este forțată să părăsească mănăstirea, dar părintele Calistrat rămâne pentru o perioadă administratorul și slujitorul bisericii mănăstirești.

Deși singur și strâmtorat de autoritățile comuniste, protosinghelul Calistrat Bobu a continuat misiunea sa duhovnicească, fiind apreciat

42 Arhim. Ioanichie BĂLAN, *Patericul*, p. 650.

de credincioși pentru smerenia, bunătatea, generozitatea și blândețea inimii lui. A slujit neîncetat în timpul regimului comunist în biserica Mănăstirii Vasiova, spovedind și mângâind credincioșii, pelerinii și oamenii aflați în suferință, drept pentru care bănătenii iubitori de Hristos l-au cinstit ca pe un adevărat călăuzitor și părinte duhovnicesc în vremuri de restriște.

Pe lângă voturile ascultării și al castității, protosinghelul Calistrat Bobu l-a împlinit și pe cel al sărăciei de bună voie. De pildă, pentru a susține financiar așezământul monahal de la Bocșa-Vasiova, părintele Calistrat a dăruit veniturile realizate la fondul mănăstirii și, totodată, a mai ajutat și obștea cu câte o sumă.⁴³

Într-un raport înaintat mitropolitului Vasile Lazarescu, stareța mănăstirii *Sfântul Ilie de la Izvor*, Bocșa-Vasiova, arată că *preotul ierosing.(ghel) Calistrat este dispus să zidească o chilie aparte sub coasta clădirii mari în marginea pădurii [...], fără a pune vreo sarcină mănăstirii și care pe viitor va rămâne casa preotului slujitor ...*”⁴⁴

Odată cu înaintarea în vârstă, Părintele Calistrat s-a confruntat cu diferite neputințe trupești, deși duhul era osârduitor. Afecțiunile de care suferea au necesitat prezența unor credincioși care să aibă grijă de el, să îl ajute, spre a-i face mai ușoară povara bătrâneților. A fost îngrijit până la sfârșitul vieții de maicile care, deși au fost nevoite să părăsească mănăstirea, îl cercetau aducându-i hrană și cele necesare, mai ales în ultima parte a vieții.

Credincioșii i-au păstrat o amintire vie părintelui Calistrat Bobu, de la Mănăstirea Vasiova, cinstind memoria celui care a fost duhovnicul și povățuitorul bănătenilor în vremuri grele, de încercare a credinței, cinstindu-l cu supranumele de *părinte duhovnicesc al Banatului*⁴⁵.

Imediat după adormirea părintelui Calistrat, oamenii i-au recunoscut sfințenia vieții, mărturie a acestui fapt stând și rugăciunea inscripționată pe crucea de la mormântul părintelui: *Doamne, miluiește-ne pentru rugăciunile Părintelui Calistrat.*

Credincioșii care l-au cunoscut, dau și astăzi mărturie despre

43 A.A.O.R.T., actul nr.312/24 ianuarie 1955.

44 A.A.O.R.T., Dos. personal, act. Măn. Vasiova, nr.54/18 iunie 1958.

45 Arhim. Ioanichie BĂLAN, *Patericul*, p. 650.

viața părintelui Calistrat Bobu și despre evenimentele minunate ce se întâmplau în jurul său: *Am venit pe la sora mea și m-a văzut așa, eu n-am vorbit cu părintele așa mult, m-a văzut și m-a întrebat el singur, m-a întrebat dacă sunt căsătorită și am spus că nu și a zis să nu fugi după căruța care fuge, să aștepți căruța care stă în loc, și am stat în loc. Când m-am căsătorit băiatul care s-a căsătorit cu mine nici nu m-a văzut, nici nu m-a întrebat nimic că mă ia în căsătorie. A trimis după tata acasă la Oltenia și l-a așteptat la gară. De la gară și până aici unde am locuit eu, la soră-mea au vorbit de nuntă, au aranjat tot și după aceea a plecat acasă tata și a spus: „da, faci actele cu ea și după aceea mi-o trimiți acasă pentru că dacă fac nunta trebuie să muncim acolo.” Eu țineam casa de fapt, tatăl și mama mea erau cam bolnavi și eu eram la țară.... Mi-am dat seama mai târziu, când eu am văzut că nu m-a întrebat nimic și m-a luat în căsătorie, că era căruța care a stat în loc să mă ia și nu a plecat. Atunci mi-am dat seama că părintele a văzut cu ochii inimii sufletului. Eu nu mai văzusem călugări până atunci, vă spun sincer, la noi nu prea au fost mănăstiri pe acolo și nici nu plecam, era timpul regimului comunist, nu ne lăsa nici la școală să dăm „Hristos a înviat” în loc de bună ziua, era rău. Eu când l-am văzut prima dată pe părintele mi-a părut rău că era om bătrân și stătea săracul acolo. După aceea am auzit că o femeie mai bătrână a venit și că ea a simțit că tot o mână cineva din urmă, să vină, să vină la mănăstire, să aducă o bucată de brânză, ce a avut și ea iar părintele a zis: „Maica Domnului te-a trimis, chiar îmi era dor să mănânc.” Eu am rămas cu impresia și cu gândul că părintele a fost un duhovnic foarte bun și milostiv;⁴⁶*

Memoria părintelui Calistrat este întipărită în conștiința comunitară din Bocșa și din perspectiva pedagogului. Regăsindu-se într-un context de viață, în care educația religioasă și duhovnicească nu se mai regăseau în preocupările societății, bunul și înțeleptul părinte de la Vasiova se folosea de orice prilej pentru a oferi credincioșilor atât pildă de rugăciune, dar mai ales sfat părintesc pentru o viață duhovnicească.

46 Elena Popescu, 78 ani din orașul Bocșa, Interviu luat la mănăstirea „Sf. Proroc Ilie Tezvitianul” la data de 10 august 2021 de către Arhim. Casian Rușeț și Arhid. Pavel Canea;

Tare de treabă și milos și cuvinte frumoase mi-a spus. Prima mea spovedanie am făcut-o la părintele Calistrat, aici la mănăstire. M-a spovedit cu întrebări, mi-a explicat frumos și a priceput orice, păcate din tinerețe și alte neputințe. Eu m-am spovedit și a vorbit frumos așa blând ca Domnul Iisus și m-a învățat și mi-a spus: „femeile nu au voie să vină în biserică cu capul descoperit să se roage, nici în pantaloni îmbrăcate, să fie cuviincioase”. Vorbe frumoase mi-a spus părintele, cum nu am auzit și m-a spovedit, așa ca lumea, dar nu m-a împărtășit și mi-a dat canon din Postul Paștelui până în Postul Crăciunului. Mi-a mai spus să nu mă duc la alt duhovnic. Tot ce am avut, i-am povestit din viața mea și atunci a spus că mă iartă și Dumnezeu să mă ierte, dar să nu mai fac și numai atunci la Crăciun m-a împărtășit. M-am spovedit în toate posturile dar Împărtășania numai la Crăciun. Am avut 36 de ani și la 37 de ani după o mărturisire, eu am spus prefer moartea și nu mai fac păcate strigătoare la cer, că așa am priceput eu de la părintele Calistrat. Dumnezeu a făcut o rânduială, că după un an am născut o fetiță. Am spus atunci: „Dumnezeu m-a pus la încercare să vadă, dacă împlinesc ce eu am făgăduit.” Și fetița pe care am născut-o, spuneau maicile că e fata părintelui Calistrat, pentru că datorită părintelui prin cuvintele frumoase pe care mi le-a spus și prin rugăciunile lui, am născut fata, care mă ține și mă îngrijește până acum.

Părintele Calistrat a fost o școală, pentru că lucrând aici, m-am tot întâlnit cu el și cu maicile. La Paști, când a spus „Hristos a înviat!” dimineața, așa am văzut eu că parcă Domnul Iisus era așa, cu obrazul, și Hristos a înviat din tot sufletul, cu dragă inimă. A fost bolnav, dar foarte înțelept, eu așa l-am simțit.⁴⁷

Părintele Calistrat Bobu s-a arătat făcător de minuni încă din timpul vieții. Pentru viața sa curată, smerenia, blândețea ascultarea și dragostea față de viața monahală și de Biserică, a primit de la Dumnezeu darul vindecării și al izgonirii duhurilor necurate. Aceste lucrări minunate din viața părintelui sunt consemnate în istoria orală

⁴⁷ Parascheva Ilie, 85 ani din orașul Bocșa, Interviu luat la mănăstirea „Sf. Proroc Ilie Tezvițeanul” la data de 10 august 2021 de către Arhim. Casian Rușeș și Arhid. Pavel Canea.

a locului, oamenii care l-au cunoscut povestind despre lucrarea misionară deosebită pe care părintele Calistrat a săvârșit-o în Banat. *Părintele ne chema afară să ne dea un măr, un biscuite, o ciocolată, ce avea dânsul. Și eu veneam cu fratele meu și cu încă un vecin, că locuiam chiar aici, lângă mănăstire. A fost un părinte cu har de la Dumnezeu, avea și vedenii câteodată. Povestea mama câteodată că veneau oamenii la el să se spovedească, să își spună necazurile, și el mereu îi îndemna spre fapte bune... era un părinte vesel. Avea părul alb, barba albă și era mereu vesel, niciodată nu l-am văzut necăjit. Avea un dar, că mulți veneau din împrejurimi și povesteau oamenii că mereu le făcea rugăciuni și le spunea să nu se întristeze... Ziceau și maicile, și oamenii care veneau la mănăstire că le spunea dinainte ce avea să li se întâmple, ce probleme au, dinainte de a vorbi cu ei despre situația vieții lor. Părintele era foarte blând și avea mereu fața luminoasă că zâmbea tot timpul. Și Canonul ni-l dădea cu blândețe.*⁴⁸

La scurgerea celor aproape cinci decenii de la plecarea sa la Domnul, prezența duhovnicească a părintelui Calistrat se resimte în locurile unde s-a nevoit. De la Mănăstirea Sihăstria din Neamțul Moldovei la Mănăstirea Săraca din pusta Banatului, de la Mănăstirea Timișeni din proximitatea Timișoarei, la Mănăstirea Bocșa Vasiova din Banatul de Munte, viața, activitatea și trăirile părintelui rămân vii în memoria locală, dar mai ales în conștiința Bisericii. Monah de vocație, care a înțeles că rugăciunea este *respirația sufletului, puterea și lumina lui*⁴⁹, părintele Calistrat continuă ruga în Cerul pe care mereu l-a avut în inimă.

48 Ion Stănculescu, *63 ani din Bocșa Vasiova*, Interviu luat la mănăstirea „Sf. Proroc Ilie Tezvitianul” la data de 10 august 2021 de către Arhim. Casian Rușeș și Arhid. Pavel Canea.

49 Sfântul IOAN DE KRONSTADT, *Liturghia – cerul pe pământ*, Editura Deisis, Sibiu, 2002, p. 196

VIAȚA BISERICESCĂ DIN BANATUL TIMIȘEAN DUPĂ ÎNTEMEIEREA PATRIARHIEI ROMÂNE (1925-1948)*

Pr. prof. univ. dr. Florin Dobrei

Preliminarii. În 1925, anul realizării unificării noastre bisericești și al recunoașterii ridicării scaunului mitropolitan primat al Țării Românești la rang de Patriarhie¹, teritoriul timișan actual (corespunzător județelor interbelice Timiș-Totontal și, parțial, Severin) era împărțit, sub raport administrativ-canonic, între vechile Episcopii ale Aradului și Caransebeșului, fiind organizat în opt protopopopiate: Timișoara, Banat-Comloș, Belinț și Balinț (la Arad) – se adăugau parohii din „tracturile protoprezbiteriale” arădene Vinga, Lipova și Birchiș –, respectiv Ciacova, Buziaș, Lugoj și Făget (la Caransebeș).²

În fruntea diecezei arădene a fost ales în acel an ierarhul Grigorie Comșa (1925-1935), fost redactor la „Telegraful Român” (1918), secretar de resort la Președinția Consiliului Dirigent al Transilvaniei (1918-1919) și apoi subdirector general în Ministerul Cultelor și Artelor din primul Guvern al României reîntregite (1920-1925), autor a peste

1* Studiu preluat din: *Eparhia ortodoxă română a Timișoarei între anii 1925-1948*, în Ț Varlaam Ploieșteanul (coord.), *Autocefalie și responsabilitate*, Editura Basilica, București, 2010, pp. 766-772.

Mircea PĂCURARIU, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. III, Ed. Trinitas, Iași, ³2008, pp. 359-364.

2 Gheorghe COTOȘMAN, *Restaurarea Episcopiei Timișorii – testamentul lui Șaguna, visul bănățenilor*, s.n., Timișoara, 1935, p. 93; Idem, *Bănățenii și Episcopia Timișorii*, Ed. Diecezană, Caransebeș, 1938, pp. 8-9 (anexa III); Nicolae CORNEAN, *Monografia Eparhiei Caransebeșului*, Ed. Diecezană, Caransebeș, 1940, pp. 109-111.

75 de volume de predici, broșuri antisectare și studii teologice: *Predici la sărbătorile bisericești* (Arad, 1925), *Veniți la Hristos. Predici la toate duminicile anului bisericesc* (Arad, 1926), *De la leagăn până la moarte* (Arad, 1927), *Brazde în ogorul Ortodoxiei* (Arad, 1932), *Flori din grădina sufletului* (Arad, 1934), *Haina de nuntă* (Arad, 1935), *În slujba misionarismului ortodox* (Arad, 1930), *Spre zările veșniciei* (Arad, 1933) etc. I-a urmat episcopul Andrei Magieru (1935-1960), fost secretar al Consistoriului ortodox român din Oradea (1917-1921), asesor al noii Eparhii orădene (1921-1926) și apoi arhieruevicar al acesteia (1926-1935), rector și profesor de Noul Testament la Academia teologică de acolo (1923-1936).³ **În aceeași perioadă, la cârma Episcopiei Caransebeșului s-a aflat Iosif Traian Bădescu** (1920-1933), fost asesor eparhial (1903-1920) și profesor la Institutul teologic-pedagogic, ajutat în administrația diecezană de arhieruevicar Filaret Musta (1921-1930)⁴; ambii fuseseră invalidați ca arhipăstori de Guvernul maghiar în urma alegerilor din anii 1908-1909. Succesorul său, episcopul Vasile Lazarescu (1933-1940), a devenit, în anul 1940, cel dintâi titular al reactivatei eparhii ortodoxe a Timișoarei.⁵

Realizări pastoral-misionare, filantropice și culturale (1925-1940). Prin vizite canonice, prin circularele și pastorale trimise, ierarhii Aradului și Caransebeșului s-au aflat în permanentă legătură cu păstoriții lor timișeni. Cu binecuvântarea acestora, între anii 1925 și 1940 s-au ridicat peste 30 de biserici de zid: Timișoara (locașurile de cult din cartierele Fabric, Iosefin și Mehala), Peciu Nou, Urseni,

3 Gheorghe LIȚIU, „Istoria Eparhiei Aradului”, în: *Episcopia Aradului. Istorie, viață culturală, monumente de artă*, Mircea PĂCURARIU (ed.), Ed. Episcopiei Aradului, Arad, 1989, pp. 69-73; Mircea PĂCURARIU, *Dicționarul teologilor români*, Ed. Enciclopedică, București, 2002, pp. 119-120, 261-262; Pavel VESA, *Episcopia Aradului – 1706-2006*, Ed. Gutenberg Univers, Arad, 2007, pp. 233-330; *Enciclopedia Ortodoxiei Românești*, Mircea PĂCURARIU (ed.), EIBMO, București, 2010, pp. 197, 379.

4 N. CORNEAN, *Monografia Eparhiei Caransebeșului...*, pp. 50-53; M. PĂCURARIU, *Dicționarul teologilor români...*, pp. 35-36, 326; Petru BONA, *Episcopia Caransebeșului. Contribuții istorice*, Ed. Marineasa, Timișoara, 2006, pp. 183-192; *Enciclopedia Ortodoxiei Românești...*, pp. 71-72, 426.

5 M. PĂCURARIU, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române...*, III, pp. 199, 386-387.

Găvojdia, Herendești, Hisiaș, Paniova, Racovița, Secaș, Teș, Brestovăț, Visag, Bichigi, Lățunaș, Liebling, Dejan, Periam, Bucovăț, Gad, Ghiroda Veche, Giarmata-Vii, Măguri, Hodoș, **Bătești, Bucovăț, Curtea, Margina**, Săceni, Zolt, Șipet, Uihei etc.⁶; alte edificii au fost renovate și (re)picatate de artiști ca Ioachim Miloia ori Catul Bogdan.⁷ S-a dat un nou impuls și vieții monahale de pe aceste meleaguri. În părțile Făgetului a fost finalizată în 1929 – sfințirea a avut loc în anul 1931 – chinovia „Izvorul Miron” din Românești, cu hramul „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul”, întemeiată din inițiativa episcopului Miron Cristea al Caransebeșului (1909-1919), viitorul patriarh, în 1911. În anul 1935 s-a reactivat mănăstirea Săraca (Șemliug) din Șemlacu Mic, un așezământ monahal din secolul al XII-lea, cu hramul „Schimbarea la Față”, rectitorit în 1443 de călugărul Macarie de la Tismana; locașul, trecut în 1782 în proprietatea nobililor sârbi din familia Ostoici, care l-au transformat în cavou, a fost răscumpărat de Episcopia Ortodoxă a Caransebeșului în 1934. În județul învecinat Severin, Primăria Timișoarei a suportat costurile ridicării schitului de călugări „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul” de pe Muntele Mic, dat în folosință în anul 1939.⁸

Preoții, încadrați din 1937 în „Casa de Pensiuni a Statului”, se reuniau în cadrul „Asociației «Andrei Șaguna» a clerului ortodox român”. Majoritatea erau absolvenți ai Academiei teologice din Arad și Caransebeș; cantorii se pregăteau la școlile de cântăreți bisericești din aceleași centre eparhiale. Ca atare, activitatea cultural-pastorală s-a intensificat. În majoritatea parohiilor au luat ființă coruri și s-au

6 N. CORNEAN, *Monografia Eparhiei Caransebeșului...*, passim. A se consulta și site-ul: http://www.mitropolia-banatului.ro/readarticle.php?article_id=12-23.

7 Ionel POPESCU, *Parohia Timișoara Iosefin – scurt istoric*, Ed. Marineasa, Timișoara, 2002, p. 7-8.

8 Victor VLĂDUCEANU, *Mănăstiri bănățene*, s.n., Timișoara, 1947, passim; Ion B. MUREȘIANU, *Mănăstiri din Banat*, Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1976, passim; *Dicționarul mănăstirilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*, Adrian Andrei RUSU (ed.), Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000, passim; Dumitru ȚEICU, *Geografia ecleziastică a Banatului medieval*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007, passim; *Enciclopedia Ortodoxiei Românești...*, passim.

organizat biblioteci.⁹ Se făceau abonamente la revistele și foile eparhiale „Biserica și Școala” (1877-1948), „Glasul Domnului” (1928-1948) și „Calea mântuirii” (1935-1949) de la Arad și „Foaia Diecezană” (1886-1948) și „Calendarul Românului” (1888-1949) de la Caransebeș ori la colecțiile teologice „Biblioteca creștinului ortodox”, „Biblioteca preotului ortodox” (ambele la Arad) și „Biblioteca religioasă morală” (Caransebeș); între colaboratori se numărau și unii preoți timișeni.¹⁰ Mulți clerici erau implicați în activitățile „Ligii Culturale” bănățene ori în cele ale „agenturilor” despărțămintelor locale ale „Astrei”. „Catiheții” ortodocși, însărcinați cu predarea religiei, făceau parte din colegiile profesoriale ale școlilor primare, gimnaziilor și liceelor de stat.¹¹

La Institutele (ulterior Academiile) din Caransebeș și Cernăuți au predat, încă dinainte de 1918, și câțiva renumiți dascăli timișeni, remarcați, prin volumele și studiile lor, în aproape toate domeniile Teologiei românești: Petru Barbu (1864-1941, autor de manuale școlare: *Catehismul religiei ortodoxe răsăritene pentru școlile populare*, Caransebeș, 1893; *Istorie biblice pentru elevii școlilor populare*, Caransebeș, 1895; *Manual de istorie bisericească pentru școlile populare superioare și medii inferioare*, Caransebeș, 1896; *Istorie bisericească*, Caransebeș, 1897; *Istoria Sfântă a Testamentului Vechiu și Nou*, 2 vol., Caransebeș, 1898; *Viața Mântuitorului lumii istorisită cu cuvintele Sfintei Scripturi*, Caransebeș, 1902; *Învățătura*

9 N. CORNEAN, *Monografia Eparhiei Caransebeșului...*, passim; Ioan D. SUCIU, *Monografia Mitropoliei Banatului*, Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1977, p. 230; Gh. LIȚIU, „Istoria Eparhiei Aradului...”, pp. 70-73.

10 N. CORNEAN, *Monografia Eparhiei Caransebeșului...*, pp. 93-95; Mircea PĂCURARIU, „Cultura bisericească în eparhia Aradului în trecut și astăzi”, în: *Episcopia Aradului. Istorie, viață culturală, monumente de artă*, Mircea PĂCURARIU (ed.), Ed. Episcopiei, Arad, 1989, pp. 146-147; Florin CAREBIA, „Presa bisericească bănățeană în trecut și astăzi”, în: *Altarul Banatului*, SN, XIII (2002), 7-9, pp. 176-182; Flavius ARDELEAN, *Istoricul revistei „Biserica și Școala”*, în: *Altarul Banatului*, SN, XVI, 2005, 10-12, pp. 139-153; *Enciclopedia Ortodoxiei Românești...*, passim.

11 N. CORNEAN, *Monografia Eparhiei Caransebeșului...*, p. 55; Mircea PĂCURARIU, *Studii de istorie a Bisericii Ortodoxe Române*, vol. I, Ed. Academiei Române, București, 2005, pp. 330-331.

Bisericii creștine ortodoxe. Dogmele și Morala Bisericii, 2 vol., Caransebeș, 1918; *Istoria bisericească universală cu elemente de Catehism și Liturgică*, Caransebeș, 1931 etc.), Ștefan Pop (1866-1947, istoric: *Frământări românești în jurul scaunului episcopesc ortodox de la Arad*, Arad, 1929; *Din trecutul diecezei Caransebeșului*, Caransebeș, 1932 etc.), Dimitrie Cioloca (1874-1963, folclorist: *Cântece din război*, 2 vol., Caransebeș, 1916; *Povești din Banat*, Caransebeș, 1924 etc.) și Vasile Loichiță (1881-1958, dogmatist: *Patriarhul Chiril Lucaris. Confesiunea pseudo-lucariană și urmările ei*, Caransebeș, 1912; *Chiliasmul. Expunere și critică dogmatică*, Cernăuți, 1926; *Numirile biblice ale lui Dumnezeu și valoarea lor dogmatică*, Cernăuți, 1927; *Doctrina Sfântului Ioan Damaschin despre Maica Preacurată*, Cernăuți, 1937; *Perihoreza în dogmatică*, Cernăuți, 1938 etc.); alți autori de scrieri teologice au fost preotul Victor Aga din Chișoda (*Simbolica biblică și creștină. Dicționar enciclopedic*, Timișoara, 1935) și protopopul Iova Firca al Timișoarei (mai multe studii dogmatice și liturgice în periodicele timpului).¹²

În aceeași perioadă, Biserica s-a angajat și în opera de ajutorare a săracilor, bolnavilor, bătrânilor, văduvelor și orfanilor; în Episcopia Caransebeșului, statutul și destinațiile vechiului „Fond al milelor”, inițiat de episcopul Miron Cristea, au fost redefinite. Acțiuni filantropice s-au derulat și în unele spitale, cazărmi și închisori, în care s-au construite capele, cu personal cultic anume rânduit. La dispoziția eparhiilor au stat fondurile mai multor „fundațiuni” particulare. Un sprijin important l-au oferit filialele locale ale asociațiilor religioase „Oastea Domnului”, „Societatea Ortodoxă «Sfântul Gheorghe»”, „Societatea Femeilor Ortodoxe” și „Frăția Ortodoxă Română”.¹³ În plan național, numeroși preoți s-au

12 M. PĂCURARIU, *Dicționarul teologilor români...*, passim; Vasile PETRICA, *Institutul Teologic Diecezan Ortodox Român din Caransebeș (1865-1927). Contribuții istorice*, Ed. Episcopiei Caransebeșului, Caransebeș, 2005, passim; *Enciclopedia Ortodoxiei Românești...*, passim.

13 N. CORNEAN, *Monografia Eparhiei Caransebeșului...*, pp. 92-93, 97-99; Florin DOBREI, „Pe urmele Sf. Vasile cel Mare. Aspecte ale filantropiei creștine în Episcopia Caransebeșului (1994-2009)”, în: *Simpozionul internațional „Rugăciune și Teologie”*, Daniel Alic (ed.), Ed. Diecezană, Caransebeș, 2009, p. 93.

implicat în viața politică a României reîntregite și în lupta împotriva iredentismului maghiar.¹⁴

Reactivarea eparhiei Timișoarei. Noile realități interbelice au reînviat în sufletele românilor ortodocși bănățeni speranța reînființării eparhiei timișorene, vechi deziderat, realizat provizoriu în urma mării Adunări populare de pe Câmpia Libertății de la Lugoj din 15/27 iunie 1848.¹⁵ Demersurile au fost așadar reluate. Cum la Congresul Național Bisericesc de la Sibiu din 1920 cererea a fost însă clasată, amânându-se discuția până „după încheierea păcii generale”, avocatul Emanuil Ungurianu, cunoscut luptător pentru drepturile bănățenilor, a înaintat Guvernului României, la 20 august 1921, un nou memoriu, în care se solicita înființarea Episcopiei Timișoarei prin mutarea scaunului diecezan de la Caransebeș. Aceeași doleanță a fost exprimată și în cererea adresată Ministerului Cultelor în anul 1925 de o delegație bănățeană condusă de gazetarul Aurel Cosma; Primăria municipiului Timișoara se angaja să doneze terenul viitoareii catedrale episcopale și să suporte costurile construcției reședinței chiriarhale și a localurilor destinate Consiliului eparhial și Seminarului teologic. La 2 decembrie 1932, Sfântul Sinod a votat translația diecezei caransebeșene la Timișoara; episcopii Iosif Bădescu al Caransebeșului și Grigorie Comșa al Aradului s-au opus. În aceste condiții, în anul 1933 s-a adresat Congresului Național Bisericesc din Sibiu un alt memoriu, cerându-se, prin preotul Victor Fizeșan din Pesac, reînființarea Mitropoliei Banatului. Reînnoite, solicitările Adunării bisericești de la Timișoara din 22 septembrie 1935 au fost luate în discuție și în ședința Congresului Național Bisericesc de la București, din 15 octombrie 1935, fără a se găsi însă o soluție. La 18 mai 1936, însăși Adunarea eparhială a Caransebeșului a acceptat varianta mutării instituției episcopale la Timișoara; satele grănicerești au protestat.¹⁶ Ulterior, restaurarea Arhidiecezei Timișoarei prin

14 Liviu LAZĂR, „Rolul Bisericii în susținerea mișcării antirevizioniste din Transilvania în perioada interbelică”, în: *Sargetia. Acta Musei Devensis*, XXV (1992-1994), pp. 823-829.

15 Gheorghe COTOȘMAN, *Din trecutul Banatului. Studiu introductiv de istorie național-bisericească*, vol. I, s. n., Timișoara, 1934, pp. 127-128.

16 Gh. COTOȘMAN, *Restaurarea Episcopiei Timișorii ...*, pp. 74-92; Idem, *Bănățenii și Episcopia Timișorii...*, pp. 13-376; I.-D. SUCIU, *Monografia Mitropoliei*

desființarea scaunului episcopal de la Caransebeș a fost respinsă, printr-o petiție comună adresată patriarhului Miron Cristea la 15 august 1937, chiar de credincioșii județului Timiș-Torontal.¹⁷

Abia la 7 noiembrie 1939, după îndelungate dezbateri, în Monitorul Oficial s-a publicat „Decretul-Lege pentru înființarea Episcopiei Ortodoxe Române a Timișoarei”, sufragana Mitropoliei Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului, cu reședința la Timișoara; statul se obliga să-i atribuie „o suprafață de 100 hectare teren de cultură, ca sesiune episcopală, și un teren de pădure în suprafață de 300 hectare”. La 1 aprilie 1940, protoprezbiteriatele Timișoara, Comloșu Mare, Ciacova, Buziaș, Belinț, Lugoș, Balinț și Făget¹⁸ – rearondate, acestora li s-a adăugat în același an protopopiatul Sănnicolau Mare¹⁹ – au ieșit oficial de sub jurisdicția Episcopiiilor Aradului și Caransebeșului, trecând sub tutela Adunării Eparhiale a Timișoarei. Până la alegerea arhipăstorului noii dieceze bănățene, eparhia a fost gestionată de episcopii Andrei Magieru al Aradului (noiembrie 1939-martie 1940), cel care a încercat constituirea cele dintâi Adunări Eparhiale, și Nicolae Popoviciu al Oradiei (aprilie 1940-martie 1941), sub care a apărut „Buletinul Sfintei Episcopii Ortodoxe Române a Timișoarei” (organ eparhial, editat între 1 aprilie 1940 și 30 martie 1941) și au fost achiziționate actuala reședință chiriarhală și sediul centrului arhidiecezan.²⁰

Congresul Național Bisericesc, întrunit la 12 iunie 1940, l-a ales ca ierarh al Timișoarei pe episcopul Caransebeșului, dr. Vasile Lazarescu, hotărâre validată la 24 iunie. Născut la 1 ianuarie 1894 în satul Jadani (azi Cornești, jud. Timiș), viitorul episcop a absolvit cursurile Liceului de Stat din Timișoara și pe cele ale Facultății de Teologie din Cernăuți (studii încununare cu obținerea doctoratului în anul 1920), în paralel cu stagii de pregătire, în Pedagogie și Filologie, la Universitățile din

Banatului..., pp. 227-229.

17 P. BONA, *Episcopia Caransebeșului...*, pp. 340-342.

18 Ioan D. SUCIU, Radu CONSTANTINESCU, *Documente privitoare la istoria Mitropoliei Banatului*, vol. II, Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1980, pp. 1023-1025.

19 <http://www.por-sannicolaumare.ro/Scurt-istoric.htm>.

20 I.-D. SUCIU, *Monografia Mitropoliei Banatului...*, pp. 231-232.

Budapesta, Viena și Cernăuți. Profesor de Dogmatică și Apologetică la Academiiile teologice din Sibiu (1920-1924) și Oradea (1924-1933), respectiv redactor al foii eparhiale orădene „Legea Românească” (1925-1931), a primit Taina Hirotoniei, ca preot necăsătorit, în 1926. Ieromonah din 1928 și apoi arhimandrit (1929), a fost ales, la 21 octombrie 1933, vlădică al Caransebeșului, fiind hirotonit la 31 decembrie în catedrala mitropolitană din Sibiu, investit la 9 martie 1934 la Palatul regal din București și apoi înscăunat la 15 aprilie la Caransebeș. Instalat la Timișoara în ziua de 25 martie 1941, Vasile Lazarescu i-a păstorit pe credincioșii timișeni aproape trei decenii, întâi ca episcop, iar din 1947 ca arhiepiscop și mitropolit al Banatului. La 18 decembrie 1961, la cererea autorităților comuniste, a fost pus în retragere și închinoviat la Cernica. Acolo a trecut la cele veșnice la 21 februarie 1969, fiind înmormântat în cripta familială din satul natal; a fost reînhumat în catedrala mitropolitană din Timișoara la 3 aprilie 1993. A lăsat posterității câteva volume teologice *Cultul inimii lui Iisus la romano-catolici* (Sibiu, 1933, IX + 95 p.), *Pârğa darului. Cuvântări* (Caransebeș, 1936, 111 p.), *Praznic luminat. Gânduri de sărbători* (Caransebeș, 1940, 280 p.) și *In ce ne deosebim?* (Timișoara, 1958, 430 p.), precum și numeroase studii, articole, traduceri, recenzii, cuvântări și pastorale, publicate în periodicele bisericești ale timpului.²¹

Aspecte din activitatea eparhială (1941-1947). Realizările episcopului Vasile Lazarescu au fost multiple; între acestea se numără crearea unui „Fond de ajutorare reciprocă a salariaților clerici și mireni” (1 iunie 1941), deschiderea unui muzeu eparhial, înființarea unei biblioteci, a unei tipografii și librării diecezane la Timișoara, necesare tipăririi și difuzării cărților și broșurilor pastoral-misionare și culturalizatoare apărute în colecțiile „Semințe în ogrorul vieții” și „Biblioteca Bisericii Bănățene”.²² Pastoralele și cuvântările chiriarhului, predicile, studiile și articolele diferiților colaboratori au apărut în periodicele ecleziastice „Duh și Adevăr” (organ omiletic al

21 Mircea PĂCURARIU, *Cărturari sibieni de altădată*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, pp. 534-539; Idem, *Dicționarul teologilor români...*, p. 245; P. BONA, *Episcopia Caransebeșului...*, pp. 193-209; *Enciclopedia Ortodoxiei Românești...*, pp. 362-363.

22 I.-D. SUCIU, *Monografia Mitropoliei Banatului...*, p. 232.

Arhiepiscopiei Timișoarei, redactat lunar, între iulie 1941 și martie 1946, de clericii Melentie Șora și Victor Vlăduceanu, cuprinzând predici întocmite de preoții din Banat și din alte zone ale țării) și „Biserica Bănățeană” (revistă teologică editată în perioada 1941-1948 sub redacția protopopului Victor Vlăduceanu al Timișoarei, continuatoare a „Buletinului” eparhial din anii 1940-1941, cuprinzând materiale de istorie și spiritualitate ortodoxă); alți clerici colaborau la „Altarul Banatului”, „revistă de știință teologică”, redactată la Caransebeș, între anii 1944 și 1948, de profesorul Petru Rezuș.²³ În plan didactic, în pofida numeroaselor demersuri făcute în vederea înființării unei instituții superioare de învățământ teologic la Timișoara, s-a obținut, la 1 septembrie 1941, doar reluarea provizorie a activității Academiei din Oradea, ai cărei profesori (Dimitrie Belu, Ștefan Lupșa, Ioan Petruță, Sofron Vlad etc.) și studenți erau răzleșiți la Arad și Caransebeș din pricina ocupației horthyste; a funcționat, într-un local pus la dispoziție de Primărie, până în 1948.²⁴ Ulterior, prin Decretul de Stat nr. 660/1944, s-a aprobat deschiderea „Universității de Vest” din Timișoara, în cadrul căreia urma să funcționeze și o Facultate de Teologie, independentă de cea menționată; dorința ierarhului s-a realizat abia după jumătate de secol, în anul 1993 întemeindu-se actualul Departament din cadrul Facultății de Litere, Istorie și Teologie.²⁵

În plan administrativ-bisericesc, în anii 1940-1947 au fost ridicate câteva locașuri de închinare noi: Timișoara (cartierul Fabric Est), Carani, Crai Nou, Jimbolia, Ohaba Lungă etc.²⁶; târnosirile acestora, parte a unor vizite canonice mai ample, au constituit bune prilejuri de pastorație directă. Cea mai importantă realizare o constituie însă finalizarea impunătoarei catedrale arhidiecezane din centrul Timișoarei, cu hramul „Sf. Trei Ierarhi”, un edificiu impresionant prin dimensiunile și linia sa arhitectonică (îmbinare a stilului bizantin cu cel moldovenesc), construit după planurile arhitectului Ioan Traianescu din București între anii 1936 și 1941; a fost sfințită la 6

23 Florin CAREBIA, „Presa bisericească bănățeană...”, p. 180; *Enciclopedia Ortodoxiei Românești...*, passim.

24 I.-D. SUCIU, *Monografia Mitropoliei Banatului...*, pp. 232-233.

25 http://www.mitropolia-banatului.ro/readarticle.php?article_id=40.

26 http://www.mitropolia-banatului.ro/readarticle.php?article_id=12-23.

octombrie 1946, în prezența regelui Mihai I, de un sobor de ierarhi în frunte cu patriarhul Nicodim Munteanu.²⁷ Cu binecuvântarea aceluiași ierarh s-au renovat și (re)picat și unele locașurile de cult existente; biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Lugoj, un alt monument reprezentativ pentru arta arhitecturală bănățeană, a fost reîmpodobită iconografic în anii 1941-1944, în tehnica frescă, de pictorul Anastasie Demian.²⁸ De asemenea, pe lista mănăstirilor existente s-au adăugat încă trei așezăminte monahale cu viață de obște, anume mănăstirile Partoș (ctitorie din secolul al XIII-lea cu hramul „Înălțarea Sf. Cruci”, redusă în 1778 la statutul de locaș de cult parohial, reactivată în anul 1944), Timișeni (întemeiată în 1944 din inițiativa episcopului Vasile Lazarescu, având hramul „Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul”) și Cebza (chinovie medievală din secolele XIV-XV închinată praznicului „Înălțării Sf. Cruci”, transformată în biserică parohială în perioada iosefină, reînființată în 1947).²⁹

În timpul celei de-al doilea Război Mondial, Biserica bănățeană și-a adus propria sa jertfă. Între clericii militari detașați ca însoțitori ai contingentelor românești combatante s-au numărat și mai mulți preoți ortodocși din actualul județ Timiș; ridicați la gradul de căpitan, aceștia se aflau sub jurisdicția Episcopiei Armatei, cu sediul la Alba Iulia. Unii au căzut prizonieri pe Frontul de Est, iar alții au fost răniți³⁰; după 1948, pentru „vina” de-a fi participat la campania antisovietică, câțiva dintre aceștia au trecut prin cumplitele temnițe comuniste.³¹ Pentru sutele de mii de români din nordul Transilvaniei, din Basarabia și Bucovina, refugiați din fața prigoanei horthyste ori a celei rusești în teritoriile neocupate – mulți și-au găsit adăpost în vestul țării –, și pentru cei afectați de marea foamete din Moldova din anul 1946,

27 Ioan D. SUCIU, Doina NICULESCU, Viorel Gh. Țigu, *Catedrala Mitropoliei Banatului*, Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1979, 188 p.

28 Ioan STRATAN, Vasile MUNTEAN, *Monumente istorice bisericesti din Lugoj*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1981, pp. 117-164.

29 V. VLĂDUCEANU, *Mănăstiri bănățene...*, passim; I.-B. MUREȘIANU, *Mănăstiri din Banat...*, passim *Dicționarul mănăstirilor...*, passim; D. ȚEICU, *Geografia ecleziastică...*, passim; *Enciclopedia Ortodoxiei Românești...*, passim.

30 Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU, Andrei NICOLESCU, *Preoți în tranșee. 1941-1945*, București, 2000, passim.

31 <http://www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/ioanitoiu/default.asp.htm>.

în parohii s-au inițiat colecte în bani, îmbrăcăminte și alimente. Activitatea caritativ-filantropică a diecezei timișorene a fost întregită prin sprijinul medical, material și spiritual acordat răniților, bolnavilor de orice fel din spitale, deținuților, văduvelor, orfanilor și săracilor.³²

Ridicarea eparhiei Timișoarei la rang de Arhiepiscopie. (Re)înființarea Mitropoliei Banatului. Demersurile credincioșilor bănățeni în vederea reînființării vechii Mitropolii românești medievale au continuat. Visul acestora s-a împlinit la 24 aprilie 1947, dată la care Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, „apreciind stăruința în dreapta credință și atașamentul față de Biserica străbună ale fiilor săi duhovnicești de pe frumoasele plaiuri bănățene” (extras din gramata patriarhului Nicodim din 24 iunie 1947), a aprobat ridicarea Episcopiei Ortodoxe Române a Timișoarei la rangul de Arhiepiscopie, hotărâre votată în ședința Adunării Deputaților din 30 mai și validată la 7 iunie 1947 prin „Legea pentru înălțarea scaunului episcopal ortodox român al Timișoarei la rangul de scaun arhiepiscopal” (Legea nr. 195/1947, publicată în Monitorul Oficial la 17 iunie). La scurt timp, același Sfânt Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința din 3 iulie 1947, a decis înființarea Mitropoliei Banatului, hotărâre votată în Adunarea Deputaților la 19 septembrie și sancționată prin „Legea pentru înființarea Mitropoliei Ortodoxe Române a Banatului” (Legea nr. 325/1947) din 26 septembrie. Într-o nouă gramată patriarhală, emisă la 24 iunie 1947, se arăta că Sfântul Sinod a ținut cont de „repetatele cereri și stăruințe ale tuturor credincioșilor bănățeni pentru înființarea Mitropoliei Banatului cu scaunul în orașul Timișoara, cereri și stăruințe întemeiate nu numai după trecutul istoric după care Banatul și-a avut Mitropolia sa, dar pornite și din cugetele curate, în scopul sporirii credinței și întăririi unității sufletești a tuturor fiilor duhovnicești de pe frumoasele plaiuri bănățene”.³³ Primul mitropolit al Banatului, dr. Vasile Lazarescu, a fost investit în treaptă la București, în ziua de 11 octombrie 1947, fiind instalat în catedrala din Timișoara la 26 octombrie.³⁴

32 Alexandru MORARU, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000. Biserică. Națiune. Cultură*, vol. III/1, EIBMBOR, București, 2006, p. 597-598.

33 I.-D. SUCIU, R. CONSTANTINESCU, *Documente...*, II, pp. 1027-1031.

34 I.-D. SUCIU, *Monografia Mitropoliei Banatului...*, pp. 238-239.

La înființare, Mitropolia Banatului era formată din două eparhii: Arhiepiscopia Timișoarei, Morisenei și Lipovei și Episcopia Caransebeșului.³⁵ Vremurile erau însă tulburi. Cum în cadrul amplei „reorganizări” a vieții bisericești din întreaga Patriarhie Română se preconiza desființarea istoricei Eparhii a Caransebesului, prin impunerea pensionării forțate a episcopului Veniamin Nistor (1933-1949) – în aceste condiții era periclitată însăși soarta Mitropoliei, care nu putea funcționa doar cu o singură dieceză³⁶ –, în ședința Adunării Eparhiale a Episcopiei Aradului, Ienopolei și Hălmagiului (la 1 aprilie 1949 sub jurisdicția acesteia a trecut și județul Hunedoara³⁷) din 26 iunie 1948 s-a hotărât desprinderea acesteia de Mitropolia Ardealului și trecerea sa la Mitropolia Banatului. Cererea a fost aprobată de Congresul Național Bisericesc la 14 iulie, Sfântul Sinod consfințind această translație la 18 octombrie 1948.³⁸ Din dispoziția autorităților comuniste, la 5 februarie 1949 Episcopia Caransebeșului și-a încetat existența, contopindu-se cu Arhiepiscopia Timișoarei; situația a rămas neschimbată până în anul 1994.³⁹

Contextul istoric în care s-a parafat acest act era însă unul cu totul defavorabil Bisericii; lovitura de stat de la 23 august 1944, instaurea celui dintâi Guvern pro-sovietic la 6 martie 1945 și abolirea monarhiei la 30 decembrie 1947 au constituit preludiul unor profunde schimbări de ordin politic, social, economic și cultural.⁴⁰ Între instituțiile „dușmane” ale statului a figurat, timp de jumătate de secol, și Biserica Ortodoxă Română, supusă unei represiuni constante.⁴¹

35 I.-D. SUCIU, R. CONSTANTINESCU, *Documente...*, II, p. 1029.

36 I.-D. SUCIU, *Monografia Mitropoliei Banatului...*, p. 240.

37 M. PĂCURARIU, *Studii de istorie...*, I, p. 288.

38 I.-D. SUCIU, R. CONSTANTINESCU, *Documente...*, II, pp. 1031-1037.

39 P. BONA, *Episcopia Caransebeșului...*, pp. 220-224.

40 A se vedea, in extenso, Gheorghe ONIȘORU, *Instaurarea regimului comunist în România*, Ed. CNSAS, București, 2002.

41 M. PĂCURARIU, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române...*, III, pp. 426-430.

„ADUCEȚI-VĂ AMINTE...”

Prot. dr. Ioan Bude

Constanta preocupare a Bisericii noastre, de a comemora anual, fie pe anumiți sfinți și mărturisitori, fie dascăli și învățători, fie slujitori și ostenitori în domeniile pastorației și carității creștine, precum și împlinitori ai altor funcțiuni sociale și filantropice, din structura ei proprie, sau universală, constituie pe de o parte, o inspirată metodă pedagogică pentru posteritate, de a nu uita pildele înaintașilor și faptele lor, urmându-i și noi întocmai, iar pe de altă parte, este și o îndatorire a noastră morală și la fel de educativă, potrivit îndemnului paulin din *Evrei 13, 7*: „**Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cum și-au încheiat viața și urmați-le credința!**”

Astfel au procedat, rând pe rând, generațiile mai vechi și mai noi de slujitori ai Bisericii noastre strămoșești, împlinindu-și îndatoririle de credință și conștiință și devenind, la rândul lor, niște veritabili păstori și duhovnici filocalici, vrednici de înaintașii lor, dar vrednici și de o aleasă cinstire și pomenire din partea noastră, a urmașilor lor.

Cum bine știm, noi românii suntem creștini de dată apostolică, Sfântul Apostol Andrei fiind cel ce i-a convins pe strămoșii noștri – dacii nemuritori și liberi – că numele Dumnezeului lor nu este Zalmoxe, ci Iisus Hristos, iar ei și-au însușit cu totală devoțiune învățăturile Evangheliei Sale, astfel încât, în străvechiul nostru spațiu „carpato-danubiano-pontic”, s-a înfiripat foarte de timpuriu o înfloritoare viață creștină și o viguroasă Biserică, identică, din punct de vedere structural și funcțional cu Biserica veacului apostolic.

Iar toate acestea, s-au petrecut cu un mileniu înainte ca unii vecini ai noștri să devină și ei creștini. Creștinismul nostru a rodit deja sfinți, pe când alte neamuri abia auzeau de Hristos.

Astfel, în cursul anului 2024, „în zilele de joi și vineri, 11-12 iulie, în Aula Magna „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhiei, sub președinția Preafericitului Patriarh Daniel, s-a desfășurat ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Între principalele hotărâri ale Sfântului Sinod, se numără și următoarea:

a) Aprobarea canonizărilor pentru 16 sfinți români, urmând ca textele liturgice ale unora să fie completate, iar ale tuturor să fie diortosite într-o viitoare ședință a Sfântului Sinod¹. Acești sfinți sunt:

1.) *Părintele Arhimandrit Sofian Boghiu*, starețul Mănăstirii Antim din București, cu titulatura: „*Sfântul Cuvios Mărturisitor Sofian de la Antim*”, cu cinstire în ziua de 16 septembrie;

2.) *Părintele Dumitru Stăniloae*, profesor de teologie la Sibiu și la București, cu titulatura: „*Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae*”, cu cinstire în ziua de 4 octombrie;

3.) *Părintele Constantin Sârbu*, cu titulatura: „*Sfântul Preot Mucenic Constantin Sârbu*”, cu cinstire în ziua de 23 octombrie;

4.) *Părintele Protosinghel Arsenie Boca*, cu titulatura: „*Sfântul Cuvios Mărturisitor Arsenie de la Prislop*”, cu cinstire în ziua de 28 noiembrie;

5.) *Părintele Ilie Lăcătușu*, cu titulatura: „*Sfântul Preot Mărturisitor Ilie Lăcătușu*”, cu cinstire în ziua de 22 iulie;

6.) *Părintele Ieroschimonah Paisie Olaru*, duhovnicul Mănăstirii Sihăstria, cu titulatura: „*Sfântul Cuvios Paisie de la Sihăstria*”, cu cinstire în ziua de 2 decembrie;

7.) *Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie*, starețul Mănăstirii Sihăstria, cu titulatura: „*Sfântul Cuvios Cleopa de la Sihăstria*”, cu cinstire în ziua de 2 decembrie;

8.) *Părintele Arhimandrit Dometie Manolache*, cu titulatura: „*Sfântul Cuvios Dometie cel Milostiv de la Râmeț*”, cu cinstire în ziua de 6 iulie;

9.) *Părintele Arhimandrit Serafim Popescu*, starețul Mănăstirii

Sâmbăta de Sus, cu titulatura: „*Sfântul Cuvios Serafim cel Răbdător de la Sâmbăta de Sus*”, cu cinstire în ziua de 20 decembrie;

10.) *Părintele Liviu Galaction Munteanu*, profesor de teologie la Cluj-Napoca, cu titulatura: „*Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj*”, cu cinstire în ziua de 8 martie;

11.) *Părintele Arhimandrit Gherasim Iscu*, starețul Mănăstirii Tismana, cu titulatura: „*Sfântul Cuvios Mucenic Gherasim de la Tismana*”, cu cinstire în ziua de 26 decembrie;

12.) *Părintele Arhimandrit Visarion Toia*, starețul Mănăstirii Lainici, cu titulatura: „*Sfântul Cuvios Mucenic Visarion de la Lainici*”, cu cinstire în ziua de 10 noiembrie;

13.) *Părintele Protosinghel Calistrat Bobu*, duhovnic la Mănăstirea Timișeni și la Mănăstirea Vasiova, cu titulatura: „*Sfântul Cuvios Calistrat de la Timișeni și Vasiova*”, cu cinstire în ziua de 10 mai;

14.) *Părintele Ilarion Felea*, profesor de teologie la Arad, cu titulatura: „*Sfântul Preot Mucenic Ilarion Felea*”, cu cinstire în ziua de 18 septembrie;

15.) *Părintele Protosinghel Iraclie Flocea*, exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia Chișinăului, cu titulatura: „*Sfântul Cuvios Iraclie din Basarabia*”, cu cinstire în ziua de 3 august;

16.) *Părintele Protoiereu Alexandru Baltaga*, cu titulatura: „*Sfântul Preot Mucenic Alexandru din Basarabia*”, cu cinstire în ziua de 8 august.

Cu acești 16 părinți, mari duhovnici și sfinți recent canonizați, pantheonul sfințeniei românești a trecut cu mult peste cifra 100.

Toți aceștia au constituit, în această viață, „constelația” duhovniciei românești, care, de pildă, în anul mântuirii, 2024, prăznuiau în cer, dimpreună cu noi, cei de pe pământ, marea sărbătoare a centenarului Patriarhiei Române, ai cărei fii și slujitori au fost cât timp au trăit în trup. Iar acum, în veșnicie, ei sunt **„împreună cetățeni cu sfinții și casnici ai lui Dumnezeu”** (*Efeseni 2, 19*), rămânând însă de-a pururi rugători pentru Biserica lor și pentru a noastră mântuire.

Și, din moment ce tot ne-am referit la preoți, la duhovnici și la sfinți, trebuie să ne referim și la sursele lor harice, precum și la criteriile, sau

condițiile ce trebuie îndeplinite de cei care, asemenea lor, au fost și sunt rânduiți să exercite asemenea funcțiuni sacerdotale în Biserică, încă de la începuturile ei.

De ce? Pentru că datorită lor, noi toți, deopotrivă și dintotdeauna, **„suntem zidiți pe temelia Apostolilor și a Proorocilor, piatra din capul unghiului fiind Însuși Iisus Hristos... și El a dat pe unii apostoli, pe alții prooroci, pe alți evangheliști, pe alții păstori și învățători, spre desăvârșirea sfinților, la lucrul slujirii, la zidirea trupului lui Hristos...”** (*Efeseni 2, 20; 4, 11-12*; cf. și *I Corinteni 12, 28-30*).

Deci cine, când și cum a putut să rânduiască asemenea perfecte slujiri și misiuni în Biserica primară și într-o manieră atât de desăvârșită, încât acestea să rămână mereu actuale, precum și modele de urmat pe viitor, adică pentru noi și urmașii noștri?

În acest sens, un bogat și valoros tezaur scris și de inspirație divină, îl constituie, în general cărțile Noului Testament și în special, cele 14 Epistole pauline („Corpus paulinianum”), dintre care doar trei se disting, formând un grup aparte, omogen: *două Epistole către Timotei și una către Tit*, denumite „*Epistole pastorale*” (pimenice, sau păstorești)¹, fiind singurele de acest gen, adresate unor tineri episcopi, conducători de Biserici locale, spre a-i ajuta să-și îndeplinească misiunile de întăistători ai comunităților încredințate lor spre cârmuire. Această denumire de „*Epistole pastorale*” a fost adoptată ca termen tehnic, în limbajul teologic-bisericesc al tuturor confesiunilor creștine², ele fiind considerate normative pentru întreaga eclesiologie paulină, dar și pentru întreaga creștinătate.

Destinatarii celor trei scrieri amintite, Sfinții Timotei și Tit, fac parte din grupul ucenicilor paulini, dimpreună cu înțeleptul Sila (Silvanus)³, cu medicul antiohian Luca Evanghelistul⁴, cu Apollo din Alexandria⁵

1 Basilica.ro - Comunicat de presă, publicat de Sorin Ionițe, în 12.07.2024;

2 F. PRAT, *La Théologie de Saint Paul*, vol. I, Ed. a 22-a, Paris, 1934, p. 387;

3 Pr. Prof. Dr. Grigorie T. MARCU, *Sfântul Apostol Pavel despre personalitatea religios-morală a păstorului de suflete*, în „*Studii Teologice*”, nr. 3-4/1955, p. 197;

4 Cf. *Fapte 15, 22, 27, 32, 34, 40; 16, 19, 25, 29; 17, 4, 10, 14, 15; 18, 5; II Corinteni 1, 19; I Tesaloniceni 1, 1; II Tesaloniceni 1, 1; I Petru 5, 12;*

5 Cf. *Coloseni 4, 14; II Timotei 4, 11; Filimon 24;*

cel mereu gata pentru drumuri lungi și dispute doctrinare⁶, cu Aristarh macedoneanul⁷, cel priceput în organizarea acțiunilor caritative, cu Ioan Marcu Evanghelistul⁸ și, în fine, cu cel mai presus decât ei toți, Sfântul Iosif Barnaba Cipriotel, cel întocmai cu Apostolii⁹, precum și cu mulți alții asemenea lor.

Dintre toți, numai Sfinții Timotei și Tit au primit epistole personale din partea Sfântului Apostol Pavel, cu îndrumări părintești, pentru că doar lor le încredințase spre păstorire câte o Biserică locală (cu comunități de credincioși, cu preoți duhovnici și diaconi), după rânduiala statornicită în acea vreme în Biserica-mamă¹⁰. Timotei fusese hirotonit episcop în Efes, iar Tit în insula Creta. Două din disciplinele teologice (*Studiul Noului Testament* și *Teologia Pastorală*) s-au oprit de foarte timpuriu – și încă mai stăruie – cu un deosebit interes asupra celor trei *Epistole pastorale*, pentru că pe drept cuvânt, în problema selecționării și hirotoniei clerului, până astăzi, ele reprezintă o autentică și mereu actuală „*Constituție Apostolică*”. Cât despre Teologia Pastorală, ea este chiar „odrasla” lor directă¹¹.

Epistolele pastorale ne familiarizează cu ideea trecerii firești la ceea ce numim „succesiune apostolică”, ilustrând faptul cum unii dintre Sfinții Apostoli s-au îngrijit de înfăptuirea ei, încă din timpul vieții lor, mai ales când simțeau că li se aproprie sfârșitul zilelor. Așa au procedat Sfinții Apostoli Pavel și Ioan, luând din vreme astfel de înțelepte măsuri de prevedere¹².

Că Sfinții Timotei și Tit sunt primii episcopi ai Bisericii veacului apostolic, amintiți (pe lângă Sfântul Iacov „fratele” Domnului) în

6 Cf. *Fapte* 18, 24; 19, 1; *I Corinteni* 1, 12; 3, 4, 5, 6, 22; 4, 6; 6, 12;

7 Cf. *Fapte* 20, 4; *Efeseni* 6, 21; *Coloseni* 4, 7; *II Timotei* 4, 12; *Tit* 3, 12;

8 Cf. *Fapte* 19, 29; 20, 4; 27, 2; *Coloseni* 4, 10; *Filimon* 24;

9 Cf. *Fapte* 12, 12, 25; 13, 5, 13; 15, 37, 39; *Coloseni* 4, 10; *II Timotei* 4, 11; *Filimon* 24; *I Petru* 5, 13;

10 Cf. *Fapte* 4, 36; 11, 12, 30; 12, 25; 13, 1, 2, 7, 43, 46, 50; 14, 12, 14, 20; 15, 2, 12, 22, 25, 35, 36, 37, 39; *I Corinteni* 9, 6; *Galateni* 2, 1; 9, 13; *Coloseni* 4, 10;

11 A se vedea Ediția Sf. Ioan HRISOSTOM: *Comentarii, sau explicarea Epistolelor Pastorale I și II Timotei și Epistola către Tit*, trad. de Arhiepiscopul Teodosie A. Ploșteanu, Editura Socec, București, 1911, la Pr. Prof. Grigorie T. MARCU, *art. cit.*, p. 198;

12 *Ibidem*;

Noul Testament, e clar. Ceea ce nu e clar – la prima vedere – e metoda criteriologică: după ce criteriul s-a orientat Sfântul Apostol Pavel când, dintre toți ceilalți ucenici ai săi, i-a ales tocmai pe ei doi și i-a investit cu răspunderea slujirii episcopale, în pofida tinereții lor, în cele două centre misionare creștine de maximă importanță, din antichitatea greco-romană a secolului I: Efesul și Creta?

Este adevărat că asemenea criterii nu erau indicate niciunde, până atunci, în celelalte Epistole pauline, dar le putem deduce din cuprinsul celor trei Epistole pastorale, din atribuțiile de conducători bisericești cu care Apostolul îi acreditează pe fiecare în parte dintre cei doi ucenici ai săi. Examenul atent la care i-a supus el în cursul expedițiilor misionare efectuate împreună, „școala” misionară pe care ei au urmat-o, dimpreună cu ceilalți ucenici, în preajma lui, dar mai ales repetatele aplicații de succes „pe teren”, l-au convins pe Sfântul Apostol Pavel că acești destoinici și zeloși colaboratori ai săi dețin reale aptitudini apostolice, de natură să continue și să desăvârșescă și pe cont propriu, ostenele misionare inițiate de el, ca și când el însuși ar fi rămas și ar fi lucrat împreună cu ei¹³.

Una din îndatoririle de căpetenie a celor doi tineri episcopi, consta din corecta recrutare a personalului clerical (preoți și diaconi) pentru comunitățile din eparhiile lor. Textele care ne oferă informații în acest sens, sunt: *I Timotei 3, 1-7* și *Tit 1, 5-9* (pentru preoți) și *I Timotei 3, 8-13* (pentru diaconi)¹⁴.

După *I Timotei 3, 1-7*, candidatul la preoție trebuie să îndeplinească următoarele condiții: **„Vrednic de crezare este cuvântul: de pofteste cineva episcopie, bun lucru dorește.**

Se cuvine, dar, ca episcopul¹⁵ să fie fără de prihană, bărbat al unei singure femei, treaz, înțelept, cuviincios, primitor de oaspeți, destoinic să învețe pe alții, nebețiv, nedepins să bată, neagonisitor de câștig urât, ci blând, pașnic, neubitor de arginț,

13 *Constituțiile Apostolice*, VII, 46, P.G., I, Col. 1053, afirmă că asemenea Sfântului Apostol Pavel și Evanghelistul Ioan a așezat ca episcop în Pergam, pe un anume Caius (Gaius); Cf. și Vasile GHEORGHIU, *Introducere în sfintele cărți ale Testamentului Nou*, 1929, p. 712, mai există și alte mențiuni patristice în acest sens;

14 Pr. Prof. Dr. Grigorie T. MARCU, *art. cit.*, p. 200;

15 *Ibidem*, p. 200-203;

binechivernisind casa lui, având copii ascultători, cu toată bună cuviință.

Căci dacă nu știe cineva să-și rânduiască propria lui casă, cum va purta grijă de Biserica lui Dumnezeu?

Episcopul să nu fie de curând botezat, ca nu cumva trufindu-se, să cadă în osânda diavolului. Dar el trebuie să aibă și mărturie bună de la cei din afară, ca să nu cadă în ocara și în cursa diavolului”.

Și la fel după *Tit 1, 5-9*:

„Pentru aceasta te-am lăsat în Creta ca să îndreptezi cele ce mai lipsesc și să așezi preoți prin cetăți, precum ți-am rânduit:

De este cineva fără prihană, bărbat al unei singure femei, având fii credincioși, nu sub învinuire de desfrânare sau neascultători;

Căci se cuvine ca episcopul să fie fără prihană, ca un iconom al lui Dumnezeu, neîngâmfat, nu grabnic la mânie, nu dedat la băutură, pașnic, nepoftitor de câștig urât, ci iubitor de străini, iubitor de bine, înțelept, drept, cuvios, cumpătat, ținându-se de cuvântul cel credincios al învățaturii, ca să fie destoinic și să îndemne la învățătura cea sănătoasă și să mustre pe cei potrivnici”.

Condiții similare, aproape identice, sunt necesare și pentru aspiranții la hirotonia în treapta diaconiei, așa cum citim în *I Timotei 3, 8-13*:

„Diaconii, de asemenea, trebuie să fie cucernici, nu vorbind în două feluri, nu dedați la vin mult, neagonisitori de câștig urât, păstrând taina credinței în cugetul curat.

Dar și aceștia să fie mai întâi puși la încercare, apoi, dacă se dovedesc fără prihană, să fie diaconiți. Femeile lor de asemenea să fie cuviincioase, neclevetitoare, cumpătate, credincioase întru toate. Diaconii să fie bărbați ai unei singure femei, să-și chivernisească bine casele și copiii lor.

Căci cei ce slujesc bine, rang bun dobândesc și mult curaj în credința cea întru Hristos Iisus.”

Din cele prezentate până acum, putem conchide că suprema îndatorire pentru un slujitor al lui Hristos, s-ar putea rezuma la următorul raționament paulin: **„Să știi cum trebuie să te porți în casa lui Dumnezeu celui viu, stâlp și temelie a adevărului!”** (*I Timotei 3, 15*)¹⁶.

16 Trebuie să precizăm că în textele respective, denumirea de „episcop” era încă

Dacă Epistolele pastorale sunt singurele scrieri din Noul Testament, adresate de Sfântul Apostol Pavel unor episcopi și prin ei, Bisericilor din Efes (*I și II Timotei*) și Creta (*Epistola către Tit*), mai există totuși încă o carte noutestamentară unicat: *Epistola Sobornicească a Sfântului Apostol Iacov*, singura carte a Noului Testament, *scrisă chiar de un episcop* (cel dintâi menționat documentar în canonul biblic) al Bisericii creștine primare.

Această scriere constituie cea mai elocventă dovadă, nu numai despre existența episcopatului în Biserica epocii apostolice (cu statut identic celui actual), dar și despre realitatea concretă a succesiunii apostolice de-a lungul vremii, prin intermediul Preoției ierarhice sacramentale, reprezentată, în cazul de față, de către acest prim episcop al Ierusalimului, *Sfântul Iacov*, „*fratele Domnului*”¹⁷, a cărei autoritate bisericească rezultă mai ales din îndemnul adresat destinatarilor Epistolei sale (*cap. 5, 13-16*), de a păstra un loc deosebit preoților, în toate momentele importante și în toate problemele – cheie ale vieții lor, aceștia fiind adevărații lor părinți și cârmuitori spirituali direcți care le asigură împlinirea tuturor trebuințelor lor, mai ales la vreme de necaz și durere:

„Este vreunul dintre voi în suferință? Să se roage! Este cineva cu inimă bună? Să cânte psalmi! Este cineva bolnav între voi? Să cheme

sinonimă cu aceea de „*preot-presbiter*”. Din punct de vedere cronologic, încă ne aflăm în epoca preignatiană, când s-au redactat Epistolele pastorale și când sinonimia termenilor „episcop” și „presbiter” era o realitate (cf. *Fapte 20, 17, 28*). După J. Tixerout, *Précis de Patrologie*, IX-ème édition, Paris, 1927, p. 21, Sfântul Ignatie Teoforul, fost episcop în Antiohia Siriei, martirizat la Roma (în 107), este primul Părinte apostolic (fost ucenic al Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan) în scrierile căruia ierarhia bisericească tripartită apare cu denumirile de astăzi: *episcop*, *preot* și *diacon*. Detalii în acest sens și la Prof. Iustin Moisescu, *Ierarhia bisericească în epoca apostolică*, Craiova, 1955, p. 15-19. Iar în ce privește expresia „*bărbat al unei singure femei*”, ea semnifică faptul că pentru neclerici, se admite în general, recăsătorirea, precum rezultă din *I Corinteni 7, 2*, ba chiar în anumite împrejurări, se și impune (cf. *I Timotei 5, 14*), dar clericilor nu le este îngăduită (cf. *I Timotei 3, 2; Tit 1, 6*). (Detalii la V. Gheorghiu, *Ce hotărăște Sf. Apostol Pavel cu privire la căsătoria preoților?*, 1911, p. 2; F. Prat, *o.c.*, p. 416, nota 2; Pr. Prof. Dr. Grigorie T. Marcu, *art. cit.*, p. 215, nota 65, ș.a.);

17 Pr. Prof. Dr. Grigorie T. MARCU, *art. cit.*, p. 215;

preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn, în numele Domnului. Și rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav și Domnul îl va ridica și, de va fi făcut păcate se vor ierta lui. Mărturisiți-vă unul altuia păcatele și vă rugați unul pentru altul, ca să vă vindecați, că mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului!”

Din acest îndemn arhipăstoresc rezultă cu claritate existența, în practica liturgică a Bisericii apostolice, a trei Sfinte Taine cunoscute încă de pe atunci de credincioși și oficiate în mod curent, până astăzi, în Biserică: **Hirotonia**, fără de care n-ar exista „*preoții Bisericii*”, **Spovedania** (care pe atunci, încă se mai făcea și în public) și **Sfântul Maslu**, în cadrul căruia, „**ungerea cu untdelemn, în numele Domnului** (cf. și *Marcu 6, 13*) și **rugăciunea credinței**” rostită de slujitorii Bisericii, îl vor „**mântui pe cel bolnav și Domnul îl va ridica și de va fi făcut păcate se vor ierta lui**”.

În sensul celor deja expuse până acum, în veacurile următoare, Sfinții Părinți ai Bisericii vor scrie o seamă de tratate pastorale, mai mult sau mai puțin pretențioase, spre a pune în vedere oricui va simți chemarea preoțească, ce îndatoriri îi revin unui slujitor bisericesc, ce virtuți trebuie să-i împodobească sufletul, dar și viciile de care trebuie să se ferească, spre a nu compromite prestigiul misiunii preoțești.

Astfel, Sfinții Grigorie Teologul, Vasile cel Mare și Ioan Gură de Aur (în Răsărit), ca și Fericitul Ieronim, Ambrozie și Grigorie cel Mare (în Apus), ne-au lăsat minunate opere închinare slujirii preoțești, opere deseori tălmăcite și comentate în publicistica noastră teologică. Dintre cele ale Părinților răsăriteni, vom prezenta selectiv în continuare câteva din învățăturile Sfântului Ioan Gură de Aur despre preot și sublimitatea misiunii preoțești¹⁸:

¹⁸ Despre data rânduirii Sfântului Iacov ca episcop al Ierusalimului, nu deținem nicio informație utilă, nici măcar indirectă, din vreo carte a Noului Testament. Numele lui apare în Evangheliile sinoptice ca „frate” al Domnului, alături de „*Iosif și Simon și Iuda*” (*Matei 13, 55; Marcu 6, 3*). După John Mc. Hugh, *La mère de Jésus dans le Nouveau Testament*, Paris, 1977, p. 278-298, acești „frați” ai Domnului, erau de fapt fiii lui Cleopa, fratele Dreptului Iosif, care după decesul lui Cleopa i-ar fi adoptat, ei devenind astfel implicit și frați ai lui Iisus. Din *Fapte 15, 13 și urm.* mai știm că Sfântul Iacov a prezidat Sinodul Apostolic din Ierusalim, în calitate de episcop al Bisericii de aici. Apoi, din *Fapte 21, 18 și urm.*, aflăm că în această calitate de autoritate supremă a Bisericii ierusalimitene, îl întâmpină dimpreună cu toți preoții, pe Apostolul neamurilor, care îl amintește apoi ca fiind în fruntea „*celor socotiți stâlpi ai Bisericii*” (Apostolii Petru și Ioan), în *Galateni 2, 8-9*.

1. „Ce fel de om trebuie să fie cel ce se roagă pentru toată lumea, care se roagă să-L facă pe Dumnezeu îndurător față de păcatele tuturor, nu numai ale celor vii, dar și ale celor morți? Socot că nu-i de ajuns pentru o rugăciune atât de puternică nici îndrăznirea lui Moise și a lui Ilie la un loc.

Ca și cum i s-ar fi încredințat întreaga lume, ca și cum ar fi tatăl tuturor oamenilor, așa se apropie preotul de Dumnezeu, rugându-se și cerând atât în rugăciunile din casă, cât și în cele din biserică, să se stingă războaiele de pretutindeni, să înceteze tulburările, să fie pace, un an îmbelșugat și izbăvire grabnică de toate necazurile ce supără pe fiecare. Preotul trebuie să se deosebească atât de mult, în toate și de toți cei pentru care se roagă, pe cât se deosebește un bun conducător de supușii săi.” (*Tratatul despre preoție*, cartea a VI-a, cap. 4, în vol. *Despre Preoție*, p. 137-138);

2. „Închipuiește-ți că-l vezi pe Ilie Proorocul cu jertfa lui și că nenumărat popor stă împrejurul lui; jertfa este așezată pe pietre și toți ceilalți stau liniștiți, în tăcere adâncă, numai Proorocul Ilie se roagă; apoi, dintr-o dată, vezi că se pogoară din cer, peste jertfă, o flacără mistuitoare (cf. *III Regi 18, 18-36*). O uimitoare minune! ... Dar, mută-te acum cu mintea, de la cele săvârșite de Ilie, la cele ce se săvârșesc de preot pe Sfânta Masă. Vei vedea nu numai fapte minunate, ci și fapte ce depășesc orice uimire. Preotul stă în fața Sfintei Mese; dar el nu pogoară doar foc din cer, ci pe Însuși Duhul Sfânt – Dumnezeu! Se roagă vreme îndelungată, nu ca să se pogoare o flacără de sus, pentru a mistui cele puse înaintea ei să se pogoare însuși Harul dumnezeiesc peste Sfânta și Marea Jertfă Euharistică, spre a aprinde apoi cu ea și cu focul ei, sufletele tuturor credincioșilor și a le face mai strălucitoare decât argintul și aurul înroșit în foc.

Deci, cine ar putea disprețui această preainfricoșătoare slujbă? Numai un nebun sau un ieșit din minți! Oare nu știți că sufletul omenesc n-ar putea suporta focul acela al Jertfei Euharistice, ci toți am pieri, până la unul, dacă n-ar sta, prin preoți, în mijlocul nostru, din belșug, Harul lui Dumnezeu?” (*Tratatul despre preoție*. Cartea a treia, cap. 4, în vol. *Despre Preoție*, p. 63-64).

3. „Ceea ce nu putea face preoția veche, levitică, de la sine însăși, ceea ce nu putea face nicio putere omenească, poate face în schimb, cu un singur cuvânt, preotul Noului Testament, ca duhovnic, ca și chivernisitor al puterilor dumnezeiești încredințate lui; cu un singur cuvânt el eliberează sufletele, smulgându-le din adâncul iadului și deschizându-le veșnica fericire a cerului. O minune! Cele săvârșite de preot pe pământ, sunt desăvârșite și de Dumnezeu în cer...” (*Bogățiile oratorice*, p. 206).

4. „Duhul Sfânt a rânduit ca preoții, încă pe când sunt trup, să aducă lui Dumnezeu aceeași slujbă pe care o aduc îngerii în ceruri. Pentru aceea preotul trebuie să fie atât de curat ca și cum ar sta chiar în cer, printre puterile îngerești.” (*Tratatul despre preoție*, Cartea a III-a, cap. 4, în vol. *Despre Preoție*, p. 63).

5. „Preoția n-a fost încredințată nici îngerilor, nici arhanghelilor – căci ei sunt fără de păcat – ca nu cumva din pricina sfințeniei lor necruțătoare față de păcat, să-i pedepsească pe păcătoșii din popor, ci s-a încredințat slujba aceasta unor oameni dintre ceilalți oameni, legați și ei de plăceri și de păcate, pentru ca în temeiul păcatelor proprii, preoții să fie mai blânzi cu cei căzuți în astfel de păcate. Dacă preotul ar fi înger și ar afla pe cineva făcând desfrânare, îndată l-ar ucide, de vreme ce el însuși nu se poate face vinovat de așa ceva. De aceea, dacă îngerii ar fi avut puterea preoției, ei n-ar fi iertat, ci îndată ar fi osândit, pornindu-se cu urgie asupra celor păcătoși, pentru că în natura lor, ei nu sunt expuși unor asemenea păcate omenești. Din acest motiv, Dumnezeu a încredințat preoția oamenilor; astfel, fiind și el om și cunoscându-și din proprie experiență păcatele, preotul mijlocește iertarea pentru cei păcătoși și nu se pornește cu mânie împotriva lor, iar Biserica își îndeplinește și ea menirea ei.” (*Cuvânt la Petru Apostolul și Ilie Proorocul*, I, în vol. *Predici la sărbători împărătești și cuvântări de laudă la sfinți*, p. 547-548).

* **

Mai puțin cunoscute, dar tot atât de inspirate pagini, ne-a dăruit și Părintele apacean, Fericitul Ieronim¹⁹, pagini care conțin înțelepte

19 Mitropolit Nicolae CORNEANU, *Studii Patristice. Aspecte din vechea literatură creștină. (Chipul preotului adevărat după Fericitul Ieronim)*, Timișoara, 1984, p. 261-268; Studiul respectiv a apărut și în rev. „Mitropolia Olteniei”, nr. 1-2/1959, p. 24-31;

îndrumări pastorale, de conduită morală și profesională de mare valabilitate actuală, reprezentând în esență, un veritabil catehism pentru toți slujitorii Altarului. Corespondența sa era vastă – mai ales cea din perioada petrecută la Betleem²⁰, cuprinzând toate problemele de gândire și trăire preoțească și creștină, nu teoretizând, ci plecând de la fapte și îndatoriri concrete, dar neuitând să înfiereze orice atitudine necorespunzătoare a ierarhilor și a preoților nedemni. El făcea aceasta cu o uimitoare forță critică față de care Molière și chiar Voltaire păreau de-a dreptul timizi²¹.

Așadar, să urmărim și câteva din îndrumările pastorale ale Fericitul Ieronim. Mai întâi cele de conduită morală:

1. În concepția Fericitului Ieronim, Preoția constituie o misiune de înaltă responsabilitate; e ceea ce rezultă – spune el – din semnificația termenului grecesc „kliros” (în lat. „sors”), adică „lot”, sau „parte de moștenire”²². De aici și termenul generic „cler”, semnificând faptul că fie clericii constituie „lotul” Domnului, fie că Însuși Domnul este „partea lor de moștenire”. Evident deci, că cel hărăzit a deveni „cleric”, trebuie recrutat pe baza unor alese însușiri. Dar nu întodeauna înalții conducători bisericești acordau importanța cuvenită acestui deziderat: „Mulți dintre ei ridică biserici cu pereți și coloane de marmură lucitoare, cupolele strălucesc de aur, altarele sunt pline de pietre scumpe ... însă nu dau nicio atenție alegerii preoților ce vor sluji într-însele.”²³

20 Cf. *Ibidem*, p. 262, Ieronim (347-420) a fost el însuși preot și în același timp monah. Dotat cu o vastă cultură și experiență de viață, cunoscător desăvârșit și profund trăitor al Evangheliei lui Hristos, el a devenit, chiar și atunci când s-a retras pustnicește la Betleem, „farul” lumii creștine din acea vreme. Ieronim s-a stabilit (timp de aprox. 5 ani) la Betleem, spre a se perfecționa în învățarea limbii ebraice, în vederea realizării traducerii Vechiului Testament direct în limba latină, din ebraica biblică, precum a reușit oarecând celebrul Achila (117-138); cf. Nicolae Ciudin, *Studiul Vechiului Testament*, Edit. Credința noastră, București, 1997, p. 28;

21 Valery LARBAUD, *Sous l'invocation de Saint Jérôme*, Paris, 1946: „Ieronim descrie (caricaturizând) haina lor la modă (a preoților nedemni, n.n.), ignoranța lor grosolană, joscnicia parazită, intrigile viclene, smerenia lor fățarnică și libertinajul scandalos.”

22 Fer. IERONIM, *Epistola III către Nepoțian*, 5, P.L. XXII, 531, trad. de G. J. Popescu-Zimnicea, București, 1933, p. 23;

23 *Ibidem*, p. 23-24;

2. „Ca dimensiuni, „Preoția este imensă și exclusivă” – zice Fericitul Ieronim – iar cel ce a primit-o trebuie să fie complet absorbit de ea și nicio altă preocupare sau îndeletnicire să nu-l mai poată distra: „Cel ce-L are pe Domnul – mai spune Ieronim explicând termenul „cler” – nu mai poate avea nimic afară de Domnul ... iar dacă ai aur, argint, moșii, mobile prețioase, Domnul nu primește a fi parte cu aceste bunuri pământești ... ci, despărțindu-te de toate acestea, Îl vei urma gol, pe Cel ce gol S-a răstignit pe Cruce. De aceea ... să nu cauți foloase materiale sub steagul lui Hristos!”²⁴

3. „Caută ca îmbrăcămintea ta să nu fie de culori extreme ... Eleganța, ca și neglijența excesivă trebuie ocolite, căci una miroase a lux, iar alta a fățarnicie”;

4. „Să nu miroși niciodată a băutură! Pe preoții bețivi și Apostolul Pavel și Legea Veche îi condamnă”;

5. „Nu căuta înadins să se vorbească bine despre tine, ca nu cumva fiind pe placul oamenilor, să-L superi pe Domnul!”

6. „Preotul care, fiind prea des invitat la masă și nu refuză niciodată, ajunge să fie disprețuit. Să nu cerem niciodată nimic, iar când suntem rugați să primim ceva, numai rareori să primim, căci **„mai bine este a da, decât a lua”**. De altfel, însuși cel care te roagă, după ce primești ceva, te prețuiește mai puțin și lucru de mirare, dacă refuzi, te respectă mai mult.”

Oprindu-ne aici cu selecționarea îndrumărilor de conduită morală a preotului în lume, continuăm cu cele de ordin profesional:

1. „Citește cât mai des Sfânta Scriptură, mai bine-zis, nu o lăsa niciodată din mână! Învață tu însuși, ca să poți învăța și pe alții! Iar rugăciunea să fie făcută cu căldură și în taină, nu în public și în mod ostentativ, ca nu cumva laudele oamenilor să taie drumul spre cer al rugăciunilor tale!”

2. Predica să fie conformă cu învățătura Bisericii și argumentată cu citate din Sfânta Scriptură, iar nu rostită declamator, cu vorbe fără miez și fără rost: „Numai un bicisnic se apucă să explice ceea ce nu știe și, până să convingă pe alții că e savant, se convinge pe sine însuși că nu este.”

3. „Predica nu trebuie să stârnească aplauzele ascultătorilor²⁵, ci

²⁴ *Ibidem*, p. 36;

²⁵ Pe vremea Fer. IERONIM încă se obișnuia să se aplaude în biserică (cf. Mitropolit

edificarea lor. Nu cei ce aplaudă sunt aceia care înțeleg propovăduirea, ci aceia care o trăiesc până la lacrimi.”

4. Preotul n-are voie să poarte dușmănie sau vreo supărare pe cineva, ci trebuie să-și iubească enoriașii, fără nicio deosebire, ca și pe fiii săi: „Viețuirea în lume nu-i dă preotului dreptul de a se lăsa copleșit de păcatele lumii, ci trebuie să trăiască între oameni, de parcă ar fi monah care a părăsit toate ale lumii!”²⁶

Încheiem prin a remarca faptul că Fericitul Ieronim, fiind el însuși preot, întotdeauna considera că Preoția nu poate fi întrecută de nimic în măreția ei, ea fiind distincția supremă ce se poate atribui unui slujitor bisericesc. Opiniile și îndemnurile sale sunt și astăzi la fel de valabile precum au fost acum peste 1600 de ani.

Alături de tratatele „despre preoție”, opere consacrate, aparținând marilor Părinți ai Bisericii, îndeosebi Sfântului Ioan Gură de Aur, din care am citat selectiv adineaori, paginile pe care ni le-a lăsat Fericitul Părinte Ieronim, reprezintă și ele, așa cum am mai spus, un minunat ghid practic, pentru toți cei care doresc să fie „preoți în veac, după rânduiala lui Melchisedec” (*Psalmul 109, 4*; cf. și *Evrei 5, 6; 7, 17*).

Nicolae CORNEANU, *Fericitul Augustin ca predicator*, în rev. „Duh și Adevăr”, nr.1-3/1946, p.14);

26 Cf. Denys GORCE, *Lettres spirituelles de Saint Jérôme*, t. I, *La doctrine spirituelle*, 2-ème éd., Paris, 1932, p. 12.

CATEDRALA MITROPOLITANĂ A TIMIȘOAREI ÎN ZILELE REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989

Pr. dr. Ionel Popescu

Catedrala mitropolitană din Timișoara a fost târnosită (sfințită și înzestrată cu moaște) la 6 martie 1946. La impresionanta ceremonie liturgică de atunci au participat patriarhul Nicodim Munteanu, mitropolitul Vasile Lazarescu al Banatului și alți ierarhi, regele Mihai I al României, dr. Petru Groza, prim-ministru, sute de preoți și zeci de mii de credincioși.

Actul sfințirii a fost săvârșit sub cupola bucuriei negrăite a bănățenilor care și-au văzut împlinit visul de a avea un lăcaș impunător de rugăciune în centrul Timișoarei, vis alimentat, după 1918, de preoți și credincioși, precum și de cei mai reprezentativi oameni de cultură ai Banatului.

Din clipa târnosirii, Catedrala a devenit simbolul ortodoxiei locale, al Timișoarei și Banatului, lăcașul sacru, izvorător de pace, lumină, bucurie și, mai ales, de sfințenie, dar și locul unor importante evenimente din istoria Banatului, cu rezonanță națională¹. Generațiile de timișoreni și bănățeni, dinainte și de după 1946, au pășit, s-au închinat și s-au rugat, cu evlavie, în incinta monumentalei catedrale, slujbele oficiate întru ea fiind înfrumusețate de cântarea renumitului cor dirijat de cunoscutul profesor, compozitor și folclorist Nicolae Ursu și de urmașii săi.

Deși, după 1946, asupra Banatului și a țării s-au abătut dinspre răsăritul Europei vânturile năpraznice ale ideologiei comuniste-atee,

¹ Prof. Dumitru TOMONI, *Catedrala din Timișoara, simbol al revoluției din decembrie 1989*, în vol. *Din lumina Învierii*, Editura Partoș-Timișoara, Editura Astra Museum-Sibiu, 2015, p. 269.

Catedrala mitropolitană a rămas un bastion al credinței, Tradiției și spiritualității noastre creștin-ortodoxe, un lăcaș al speranței și al reînvierii neamului, spre care s-au îndreptat mereu privirile înlăcrimate ale românilor rugători pentru izbăvirea de sub teroarea comunistă și ceașistă, pentru libertate, prosperitate și manifestarea fără opreliști a convingerilor religioase.

În zilele revoluției din decembrie 1989, Catedrala mitropolitană a Banatului a fost lăcașul sfințit în jurul căruia s-a derulat „revolta populară care a răsturnat regimul totalitar din țara noastră [...] aici au venit să se roage revoluționarii, să ia lumânări [...], aici au intrat să-și salveze viața când focul ucigător al armelor s-a dezlănțuit împotriva manifestațiilor”², scria mitropolitul Nicolae Corneanu.

Atât în catedrală cât și în preajma ei, revoluționarii s-au simțit ocrotiți și au prins curaj să lupte pentru înfăptuirea idealurilor revoluției. „Nu sunt credincios – mărturisea un timișorean participant la mișcările de protest – vă rog să mă credeți, dar, în acele momente, am crezut în ceva și am căutat să fiu mai mult pe lângă Biserică”³.

Credința în Dumnezeu, atașamentul, respectul și dragostea miilor de timișoreni față de Catedrala mitropolitană, lăcaș al sfințeniei, s-au manifestat în toate zilele revoluției și, mai ales, în „22 decembrie, pe la ora 13:00-13:30 când s-a anunțat fuga dictatorului”. Atunci „toată mulțimea adunată în piață s-a întors cu fața dinspre balconul Operei spre Catedrala aflată în partea opusă a pieței, a îngenunchiat și a strigat „Există Dumnezeu!”⁴

„Loc de speranță și altar de jertfă pentru timișoreni”⁵, Catedrala mitropolitană este menționată în toate lucrările despre revoluția din decembrie 1989, inclusiv în cele șase volume ale *Procesului de la Timișoara*.

Articolele, studiile, cărțile publicate, întocmite pe baza documentelor,

2 NICOLAE, Mitropolitul Banatului, *Moment comemorativ*, „Învierea”, Timișoara, anul II, nr. 19(37), 1 octombrie 1991, p. 1.

3 Procesul de la Timișoara, vol.IV, Ediție îngrijită de Miodrag Milin și Traian Orban, Timișoara, Editura Mirton, 2006, p. 1879, apud Dumitru Tomoni, *Pionieri și uteciști împotriva lui Ceaușescu. Decembrie '89 în Timișoara*, Asociația Memorialul Revoluției 16-22 decembrie 1989, 2015, p. 20.

4 Smaranda VULTUR, *Timișoara – Revoluția din 1989. Practici memoriale urbane sau despre memoria în criză* (Studiu de caz), *Colloquium politicum*, II, nr. 2(4), 2011, p. 47-48, Memorial 1989, *Buletin științific și de informare*, 2(32), 2023, Timișoara, p. 12.

5 D. TOMONI, *Catedrala din Timișoara ...*, p. 272.

mărturiilor și imaginilor realizate în acele zile, descriu în mod amănunțit momentele dramatice derulate pe platoul și pe treptele Catedralei, în imediata ei apropiere și în parcul din spatele lăcașului de cult.

Fiind important punct de întâlnire pentru protestatarii din tot orașul, la Catedrală s-au adunat, în zilele revoluției, sute și mii de timișoreni hotărâți să rupă lanțurile grele ale terorii comuniste.

Din păcate, forțele de represiune ale statului comunist au deschis focul asupra manifestanților pașnici, fără a ține seama că se află în fața și în jurul unui lăcaș sfințit de rugăciune, foarte mulți dintre aceștia fiind răniți și uciși. Urmele gloanțelor care au lovit lăcașul mitropolitan pot fi văzute încă și mărturisesc, iată, peste decenii despre necredința și decăderea morală a celor ce l-au pângărit.

Nu vom face acum o trecere în revistă a eroilor martiri care și-au jertfit viața pentru eliberarea de sub jugul greu al regimului comunist și criminal, pentru că cercetările efectuate au elucidat deja subiectul. Ne vom opri însă asupra unui aspect care a suscitât interesul timișorenilor, încă de la începutul anului 1990 și anume acela că pe treptele Catedralei ar fi fost uciși un mare număr de copii duminică, 17 decembrie sau luni, 18 decembrie, întrucât ușile acesteia ar fi fost închise de preoți și angajați. Subiectul, de mare impact emoțional, a fost dezbătut în presa scrisă, la radio și televiziune și, cu toate că nu a fost documentat, suscită interesul unora și azi, comentariile făcute pe marginea lui fiind atât contradictorii cât și acuzatoare.

Acuzația, nefondată, că ușile Catedralei ar fi fost închise din ordinul cuiva de la mitropolie este însă foarte gravă și aduce atingere imaginii Bisericii noastre. De aceea, ea a fost analizată și de reprezentanții Centrului eparhial, încă în luna ianuarie a anului 1990.

Pentru a clarifica aceste grave acuzații, preotul N. Sebeșan a publicat, la rubrica „Crâmpoie din cotidian” a foii bisericești „Învierea”, articolul „Copiii de la catedrală”. În acest material, autorul menționează două articole apărute în „Renașterea bănățeană” de la Timișoara și în revista „Steaua” din Cluj-Napoca⁶.

Ziarul timișorean „Renașterea bănățeană”, nr.12/duminică, 28 ianuarie 1990, p. 5, a publicat articolul „Dorim să lămurim”, în care

⁶ Preot N. SEBEȘAN, *Copiii de la catedrală*, „Învierea”, Timișoara, anul III, nr.8(50), miercuri, 1 aprilie 1992, p. 4.

consemnează „ceea ce s-a întâmplat duminică, 17 decembrie, la orele înserării, pe treptele catedralei ortodoxe, unde au murit copii secerăți de gloanțele organelor de represiune. Cine a tras se cunoaște. Că poarta mare din față a Catedralei a fost închisă spun toți cei ce au fost acolo ...”.

Revista „Steaua”, Cluj, nr.3 (514), martie 1990, p. 18, consemna: „Luni, 18 decembrie, au fost măcelăriți de gloanțe, pe treptele catedralei și în parcul din preajmă, peste treizeci de copii. Nu i-au putut apăra nici făcliile pe care le țineau aprinse în mâini, nici strigătele mamelor, nici umbra celor căzuți cu o seară înainte. Nu degeaba s-a vorbit despre această revoluție ca despre o Cruciadă a copiilor”.

Cele două publicații menționează zile diferite pentru „măcelărirea” copiilor, însă ceea ce afirmă, fără a prezenta probe, este că acei copii au fost uciși pentru că nu s-au putut refugia în Catedrală, ușile fiind închise.

Preotul N. Sebeșan precizează, în articolul său, că „lămurirea acestui moment se pare că nici azi, la trei ani după consumarea lui, nu este ușoară, martorii oculari prezentând versiuni care nu concordă între ele. Ce ar putea totuși conduce la aflarea adevărului? Dacă nu va fi cu supărare, am trimite la pagina a 3-a a numărului de față al foii „Învierea” unde este publicată lista celor care au fost uciși la Timișoara în zilele Revoluției. Căutăm în această listă pe „copiii” care au murit la catedrală și găsim următorii morți în acest loc: poziția 19, Margareta Caceu, 36 ani; poziția 20, Mariana Silvia Caceu, 36 ani; poziția 39, Constantin Iosub, 18 ani; poziția 48, Sorinel Dinel Leia, 22 ani; poziția 85, Claudiu Ioan Vârcuș, 15 ani”⁷.

La finalul listei, autorii precizează că sunt și eroi necunoscuți, al căror nume nu se poate preciza. Din actele medico-legale reiese un anumit număr, poate cert, dar cel al corpurilor neînsuflețite nu este precis⁸.

Concluzia preotului N. Sebeșan este că lista întocmită de Asociația „17 Decembrie” ar putea fi întregită, dar în rândul celor uciși nu apar cei aproximativ treizeci de copii. Autorul face un apel către „toți aceia

7 Lista nominală a eroilor martiri decedați în Revoluția română din decembrie 1989, în Timișoara, precum și în alte localități din județ și din toată țara întocmită de Asociația „17 Decembrie” a răniților și familiilor îndoliate din Revoluție, „Învierea”, anul III, nr. 8(50), miercuri, 15 aprilie 1992, p. 3.

8 *Ibidem*.

care știu mai multe în ce privește numele și vârsta celor care ar fi murit pe treptele catedralei neputând să se ferească de gloanțe în interiorul sfântului lăcaș să vină cu date suplimentare”⁹.

Faptul că „Învieerea” nu a revenit cu alte articole referitoare la acest subiect arată că nu s-au primit „datele suplimentare” la care se făcea referire în articolul citat.

În continuarea acestui demers, aducem în atenție articolul semnat de către protopopul Timișoarei, Cornel Pleșu, publicat în ziarul „Renașterea Bănățeană”: „Un răspuns autorizat la întrebarea cine a închis porțile catedralei?”¹⁰

În scrisoarea adresată redacției ziarului „Renașterea Bănățeană”, protopopul Cornel Pleșu răspunde la două întrebări formulate de elevul seminarist Dan Cosmin de la Caransebeș, incluse în articolul „Doleanțele studențimii timișene”¹¹ și anume: „cine a închis porțile Catedralei în ziua masacrului din 17 decembrie 1980 și unde era Mitropolitul Banatului la acea dată?”

Referitor la prima întrebare, protopopul Timișoarei precizează că lăcașul mitropolitan nu a fost închis în zilele de 17 și 18 decembrie 1989. „Este o primă minciună – menționează părintele Pleșu – și o denigrare a bisericii ortodoxe și, prin ea, a Catedralei”.

Duminică, 17 decembrie 1989, Catedrala mitropolitană „a fost deschisă ca de obicei, de la ora 7:00 dimineața” (programul catedralei era atunci de la 7:00 la 18:30). În seara respectivei duminici a avut loc, în cadrul vecerniei de la ora 17:00, și „un concert de colinzi, susținut de corala preoților din Timișoara, sub conducerea preotului Ionel Botău” (despre acest concert face amintire și părintele Constantin Jinga n.n.). La ora 18:30, catedrala a fost închisă.

Luni, 18 decembrie, la ora 7:00, catedrala a fost iarăși deschisă și deschisă a rămas toată ziua.

Vecernia a început la ora 16:50, scria protopopul Pleșu, „dar, după un sfert de oră a început să se tragă în tineretul care se afla pe treptele ei (catedralei n.n.) cu lumânări aprinse în mână. În

⁹ *Ibidem*, p. 4.

¹⁰ „Memorial 1989”, *Buletin științific și de informare*, nr. 1(33), 2024, Timișoara, 119-120.

¹¹ „Renașterea Bănățeană” din 1 februarie 1990, apud „Memorial 1989”, p. 119.

aceste împrejurări copiii au dat buzna înăuntru, producându-se panică”.

Preotul Victor Mițiga și diaconul Eugen Bendariu, au intrerupt Vecernia, „pentru a vedea ce se întâmplă”. În acele momente, a fost adus în Catedrală un „un băiat rănit la cap”, care a fost pansat de către o doctoriță cu feșe din trusa de prim-ajutor a catedralei (este vorba despre eroul martir Sorin Leia n.n.).

Preotul Mițiga a încercat să-i scoată pe copii prin partea laterală a catedralei, spre sala Capitol, dar când a deschis ușa, dinspre cinematograf a început să se tragă. A reușit totuși să-i evacueze pe ușa dinspre stația de tramvai, așa încât toți au scăpat cu viață. „La ora 18:00 lăcașul sfânt s-a închis, iar femeile de serviciu au făcut curățenie, spălând sângele ce s-a scurs din trupul copilului (tânărului n.n.) împușcat”, preciza protopopul Cornel Pleșu.

La cea de-a doua întrebare părintele Pleșu a răspuns că mitropolitul nu era în Timișoara, ci la Constantinopol (Istanbul n.n.) și apoi la București (vezi Anexa).

Precizările protopopului Timișoarei sunt aproape identice cu datele prezentate în Enciclopedia Revoluției din Timișoara 1989¹². Conform cronologiei publicate, forțele de represiune au deschis focul asupra protestatarilor adunați în fața Catedralei mitropolitane, dinspre Primărie și Piața Operei (Victoriei), în data de 17 decembrie, ora 16:10. Atunci au căzut, din păcate, mulți morți și răniți¹³.

Faptul că, în data de 18 decembrie, timișorenii au revenit în fața Catedralei și au aprins lumânări, denotă că biserica era deschisă. La ora 16:30, s-a deschis focul asupra lor și câțiva protestatari au fost uciși și răniți. Din rândul lor a făcut parte și Sorin Leia, care a fost dus în catedrală și i s-au acordat îngrijiri medicale. Din păcate, a decedat¹⁴. La ora 17:15, „în fața catedralei au apărut manifestați cu lumânări, care au refuzat să se împrăștie. Au fost somați, s-a deschis focul spre ei.

12 *Enciclopedia Revoluției din Timișoara 1989*, vol. I, *cronologia și victimele Revoluției*, coordonator Lucian Ionică, Asociația Memorialul Revoluției 16-22 decembrie 1989, p. P. 66 și 75-76.

13 *Ibidem*, p. 66.

14 A se vedea și materialul din acest volum: *Preoți ortodocși timișoreni luptători în Revoluția din decembrie 1989*.

Au fugit și s-au **baricadat** (n.n.) în Catedrală. La ora 17:58 s-au retras pe Bd. 6 martie¹⁵. Așadar, manifestații au închis ușile principale de intrare în catedrală de teamă că vor fi urmăriți și împușcați în interiorul lăcașului de cult.

Informații interesante pe marginea acestui subiect găsim și în interviul realizat în anul 2006 de către dr. Traian Orban, președintele Memorialului Revoluției, cu revoluționarul Marius Bogdan.

Întrebat dacă în 18 decembrie a fost în oraș, Marius Bogdan răspunde afirmativ, dar precizează că nu a fost la Catedrala mitropolitană. În schimb, a auzit că s-a întâmplat ceva acolo, întrucât așa „spuneau oamenii”. Mai departe, M. Bogdan menționează că în data de 18 decembrie, pe la ora prânzului, pe treptele catedralei erau foarte mulți copii și tineri, „unde se zice că i-au împușcat fără milă și s-au închis porțile catedralei, în loc să se deschidă. Asta din ce am auzit”¹⁶.

Precizarea lui Traian Orban, rănit în revoluție, față de spusele lui M. Bogdan este tranșantă și clarificatoare: „Deci vreau să-ți spun un lucru. Este o mare minciună pentru că, la 18 decembrie, când s-o tras în Catedrală, unul din eroii revoluției, Leia Sorin, o fost tras de revoluționari în Catedrală și în Catedrală o murit. Deci ceea ce se spune e o minciună ca să se abată atenția ...

- Bogdan: Da, să cadă asupra noastră...

- Nu, să cadă asupra oamenilor, pentru că oamenii nu au murit pentru că au fost ușile închise, oamenii or murit pentru că o tras cineva în ei. Deci să se abată atenția de la criminali spre biserică, spre credință, spre Dumnezeu”¹⁷.

Informații importante cu privire la Catedrala mitropolitană regăsim și în interviul realizat de Costel Balint cu revoluționarul Dumitru Cioban. Acesta din urmă precizează că, în seara zilei de 16 decembrie, pe la ora 21:00, grupul de revoluționari venit din Piața Maria a ajuns la Catedrală, dorința lor fiind aceea de a se trage clopotele. Având însă în vedere că programul Catedralei era de la 7:00 la 19:00, dorința

15 *Enciclopedia*, p. 76.

16 „Memorial 1989”, *Buletin științific și de informare, Istorie orală*, Marius Bogdan, participant la revoluție, interviu realizat de dr. Traian Orban în anul 2006, p. 80.

17 *Ibidem*.

revoluționarilor nu a putut fi împlinită¹⁸. Pentru a clarifica lucrurile, este necesar a preciza, totodată, că lăcașul mitropolitan nu dispune de o casă mitropolitană/parohială lângă el, așa cum au bisericile parohiale, casă în care să locuiască permanent preotul „paroh” sau administratorul acestuia. În decembrie '89, administratorul catedralei locuia în cartierul Fratelia, în cazul acesta tragerea clopotelor fiind imposibilă.

Grupul de revoluționari format în 16 decembrie lângă casa parohială reformată din Piața Maria s-a reunit în dimineața următoare la catedrală. Dumitru Cioban mărturisește că, a mers la Catedrală pentru că se simțea cumva apăsător. Fiind duminică, veniseră la sfânta Liturghie mulți enoriași, unii fiind curioși să afle ce s-a întâmplat în ziua anterioară¹⁹. Dumitru Cioban mărturisește că, în ziua de 18 decembrie, coloana de manifestați din care a făcut parte a ajuns din nou la Catedrala mitropolitană. „În 18 am aprins lumânări [...]. Asta a fost ideea noastră, drumul la catedrală”. La afirmația lui Costel Balint că erau mai multe „grupuri ici-colo”, precum și „un grup de copii, venit organizat, adus de pocăiți (neoprotestanți n.n.), care agitau drapelul”, Dumitru Cioban răspunde: „Eu nu am văzut această fază, probabil au fost la ore diferite”²⁰. Dacă au fost acei copii acolo, cât timp au rămas și unde au plecat, interviul nu precizează.

Cu privire la cele întâmplate pe platoul și treptele Catedralei, duminică, 17 decembrie, foarte importantă este și mărturia cunoscutului ziarist și fotograf Constantin Dunea, participant activ la manifestările acelor zile. El precizează că, pe la orele amiezii, a venit spre Catedrală și, în față la Cinema „Studio” erau vreo 30 de militari (după ținută), pe care i-a „văzut peste o jumătate de oră când s-au desfășurat în lanț de trăgători în locul unde e acum monumentul lui Paul Neagu. În față pe treptele Catedralei, erau, apreciez eu, 200 de persoane (nu face amintire la copii) și se striga [...]”. Militarii au deschis foc de intimidare, cu țeava puștii în sus. Oamenii s-au speriat, apoi au început din nou să scandeze diferite lozinci. „După vreo 20

18 *Ibidem*, p. 96.

19 *Ibidem*, p. 99.

20 *Ibidem*, p. 104.

de secunde, acel grup de militari a executat foc asupra oamenilor. Mai fac o precizare: eram pe treptele catedralei și jos vedeam cum trag la picioare. Vedeam cum ricoșau multe gloanțe din caldarâm. Lângă noi (eram cu Mircea Radu) o femeie a fost lovită de glonț, iar eu m-am trezit, ziceam că sunt undeva, fără să-mi dau seama atunci de dimensiunea și de pericolul situației. Și acum, pe ultimul stâlp (coloană n.n.) din dreapta Catedralei, la vreun metru optzeci se vede o pișcătură de glonț. Aia am auzit-o în spatele meu. Când am auzit acel glonț, am fugit cu Mircea prin parc, spre zona noastră de locuire”²¹.

Foarte important, în ecuația lucrării de față, este demersul istoriografic, foarte bine documentat, al prof.dr. Dumitru Tomoni²². Cu acribia care îl caracterizează, profesorul Tomoni a identificat copiii, elevii, tinerii timișoreni uciși, răniți și reținuți de forțele represive ale statului comunist, în decembrie 1989.

Cercetarea foarte bine documentată a istoricului bănățean confirmă că, în zilele 16-25 decembrie 1989, pe străzile și prin piețele centrale ale Timișoarei au manifestat sute de mii de protestatari, în rândul cărora s-au aflat și foarte mulți copii, elevi, tineri, însă nu face referire la vreun grup compact, format din aproximativ 30 de copii, care protesta pe treptele Catedralei mitropolitane și ar fi fost mitraliat de milițieni, militari, securiști.

Autorul lucrării citate a identificat locurile în care au fost uciși copiii, pe treptele Catedralei pierzându-și viața Constantin Iosub, în vârstă de 17 ani²³ și Claudiu Vărcuș, în vârstă de 15 ani²⁴.

Tot la catedrală au fost răniți, potrivit autorului citat, Adrian Chiu, în vârstă de 17 ani, Irina Mururariu, în vârstă de 12 ani, Cristian Pașcalău, în vârstă de 17 ani și Maria Vona, în vârstă de 14 ani²⁵.

Potrivit datelor publicate, în Timișoara au fost ucise, în zilele

21 TIM7, nr.13/21.12.2023, p. 6-7. *Eram pe treptele Catedralei și jos vedeam cum trag la picioare*, Podcast realizat de Cornel Secu cu Constantin Duma.

22 Dumitru TOMONI, *Pionieri și uteciști împotriva lui Ceaușescu, Decembrie '89 în Timișoara*, Asociația Memorialul Revoluției 16-22 decembrie 1989, Timișoara, 250 p.

23 *Ibidem*, p. 47.

24 *Ibidem*, p. 48.

25 *Ibidem*, p. 110-112.

revoluției, 111 persoane, din care 10 sunt eroi necunoscuți, pe care îi pomenim la Catedrala mitropolitană, Biserica Martirilor, Cimitirul Eroilor, pomelnicul cu numele lor fiind primit de la revoluționari. De asemenea, în paraclisul/capela existentă la Memorialul Revoluției sunt scrise numele eroilor martiri din Timișoara, cel mai tânăr în vârstă de 2 ani, dar nicăieri nu apare un grup compact de copii, împușcați în 17-18 decembrie 1989.

Așadar, dacă pe treptele Catedralei mitropolitane au fost uciși aproximativ 30 de copii, ușile acesteia fiind închise, ar trebui să existe documente despre această faptă abominabilă. De unde au venit acești copii? Cine au fost? Cine i-a însoțit? Cât au stat la catedrală? Ce s-a întâmplat cu trupurile lor? Dacă au avut părinți, unde i-au înmormântat? Dacă au venit de la vreun așezământ special, există informații ori documente cu numele, situația lor? A înregistrat cineva dispariția lor?

SATUL ÎN OPERA LITERARĂ A PROTOPOPULUI MIHAIL GAȘPAR

Pr. dr. Valentin Bugariu

Mihail Gașpar (figură aproape uitată) prin scrierile sale a înprospătat limba românească, a pledat pentru păstrarea școlilor naționale și a instituțiilor de cultură, adevărate vetre de spiritualitate românească pentru menținerea conștiinței naționale până la Unire. Referindu-se la personalitatea scriitorului, istoricul I. D. Suciu îl consideră a fi ultimul scriitor mare al Banatului¹, iar profesorul Traian Topliceanu într-un studiu comemorativ consemna: Noi bănățenii, am avut și avem trei scriitori mari: Ion Popovici Bănățeanul, Victor Vlad Delamarina și Mihail Gașpar². Argumentarea celor afirmate este demonstrată cu prisosință de întreaga operă literară.

Debutul în literatură l-a făcut pe timpul studiilor teologice de la Caransebeș, unde un impact asupra sa, l-a avut profesorul de limba română Enea Hodoș și uitatul astăzi Avram Corcea³. A debutat literar la Cenaclul Institutului Teologic-Pedagogic din Caransebeș. Sub auspiciile Astrei, Mihail Gașpar a devenit cel mai îndrăgit

1 I. D. SUCIU, *Literatura bănățeană de la început până la Unire (1582-1918)*, Editura Regionalei Bănățene „Astra”, Timișoara, 1940, p. 241.

2 Traian TOPLICEANU, *Scriitorul Mihail Gașpar*, în revista „Semenicul”, 1930, nr. 1-2, p. 12.

3 Preot, folclorist, născut la 16 aprilie 1868 la Coștei, lângă Vârșeț, mort în 1951 în deportarea din Bărăgan la Pietroiu (jud. Ialomița). Catehet la școlile românești din Vârșeț (1903-1907), protopop onorar, culegător de balade de la Coștei. A publicat lucrarea *Balade populare*, Caransebeș, 1899.

conferențiar din Banat. În aceste conferințe a dezvoltat simțul estetic, expunerile ni-l arată ca fiind un fin exeget al literaturii române: La Lugoj, era adestea invitatul seratelor literare ale tineretului, ținute în unele luni ale anului, săptămânal sau din două în două săptămâni, conferințele sale alternând cu cele ale lui Valeriu Braniște. Într-o sâmbătă din luna decembrie a anului 1909, Gașpar a vorbit tineretului despre poetul Bucovinei, G. Rotică Rotariu. Conferențiarul a început cu o introducere consacrată curentului poporanist, pentru ca apoi să zăbovească mai mult în literatura română din Bucovina, cu referire specială la G. Rotică Rotariu. Citările din versurile autorului, ne informează o cronică a timpului, au impresionat adânc publicul asistent, versurile fiind de o duioșie fascinatoare. Următoarea serată literară același conferențiar a dedicat-o piesei lui Delavrancea, *Apus de Soare* care tocmai atunci se juca cu mult succes pe scena Teatrului Național din București. Oratorul înzestrat cu un deosebit dar al descrierii a vorbit ușor, plăcut și precis. Piesa a fost analizată amănunțit aproape scenă de scenă, oferindu-i-se astfel publicului prilejul să-și formeze o imagine cuprinzătoare asupra ei⁴.

Literatura promovată de către Mihail Gașpar s-a desfășurat în cadrele sămănătoriste ale vremii: Mihail Gașpar este cel care a impus prin proza sa varianta bănățeană a sămănătorismului, utilizând creator modelele mai semnificative ale curentului. Ca autor de povestiri și romane istorice, cel puțin prin interesul față de epoca lui Ștefan cel Mare, el se situează înaintea debutului sadovenian cu lucrări dedicate aceluiași domnitor al Moldovei⁵.

În literatură, Mihail Gașpar a urmărit două teme fundamentale, pentru timpul său și pentru curentul literar din care a făcut parte și Nicolae Iorga, cu care scriitorul bănățean s-a aflat în strânse legături. Prima din aceste teme a fost: viața satului bănățean în care tradițiile au rămas intacte, în multe din schițele, nuvelele și romanele sale portretizând localitatea natală. A doua temă a

4 Virgil VINTILESCU, *Secvențe literare. Repere literare bănățene (1880-1918)*, Editura Facla, Timișoara, 1987, p. 45-46. (Se va prescurta în continuare *Secvențe literare...*).

5 Virgil VINTILESCU, *op. cit.*, p. 9.

fost cea referitoare la domnia Sfântului Ștefan cel Mare, deci incursiune în istoria Moldovei.

Volumul *În vraja trecutului*, apărut la Editura Librăriei Coloman Nemeș din Lugoj în 1908 înmănuchiază mai multe însemnări cu privire la viața satului bănățean al autorului. În prima nuvelă, *În vraja trecutului*, Gașpar rememora satul și oamenii lui deosebiți prin construcția lor: „Unde sunteți voi senine zile de copilărie? Unde sunteți voi nădejdi tainice hrănite cu atâta căldură? [...] Fericiți ani de copilărie! Mărgăritare scumpe voi, a sufletelor obosite de ce treceți atât de repede? De ce nu rămâneți pe vecie aproape de suflet, mângâindu-i sinamăgirea fericită a căldurei în toate, îmbrăcând și cele mai urâte lucruri în vestmântul auriu al idealului. După ani de zile mi-au ramas intacte primele impresii, câmpiile netede ale frumosului colț de țară, a iubitului meu Banat, cu satul nașterii mele ascuns într-o pădurice de băgrini, cu casele șiruite bine, cu coperișele cu mușciu verde, scăldate în năpraznica căldură a verii. Pe undeva pe de laturi, se scurg încet la vale valurile leneșe, galbine ale Bârzavei, aducând nisipul galbin tocmai din codru de la Bocșa. Prin urechi pare-că aud și acum sunând, accentul moale al graiului nostru bănățenesc, din gura oamenilor pururi veseli, pururi dispuși la cântece și veselii”⁶.

Țăranul este reprezentat prin Ilie Coțoi, slujbaş al bisericii din Gătaia, care a făcut o portretizare a neamului românesc: „- Mă taică mă... neam ca al nostru nu mai este pe fața pământului... Nu zău... așa neam... numai bătaia lui Dumnezeu pe capul nostru... că tare am rămas înapoi,... nu ne place cartea... și pace bună”⁷. Continuând schița, prozatorul caracterizează țăranul bănățean: „Bisericos de la fire, nu ți-ar fi scăpat o slujbă de la biserică. În dumineci între slujbe, își luă uneltele de ras, căci învățase meșteșugul de barbier în cei doisprezece ani de cătănie cât a slujit pră’mpăratul prin Veneția și Verona și mergea să radă pe moșu dascălu”⁸. Biserica pentru țărani bănățeni era centrul vieții lor, alături de școala confesională, singurele instituții românești de sub ocupația austro-ungară. Hramul, sărbătorile,

6 Mihail GAȘPAR, *În vraja trecutului*, Editura Coloman Nemeș, Lugoj, 1908, p. 5; 7.

7 Mihail GAȘPAR, *op. cit.*, p. 9.

8 *Ibidem*.

duminicile erau prilejuri de adunare a românilor în inima satului, o sfidare a vremurilor și a stăpânirii: Satul tradițional românesc are dintru început spiritul de organizare liturgic. La mijloc chiar dacă acesta nu era calculat după nicio rigoare sau exactitate matematică, este așezată biserica. Fălnicia acesteia nu se scrie într-o linie a orizontalității, ci într-o fecundă proiecție a verticalității care o salvează de banalitatea unei întâmplătoare așezări și o transcrie în paradigma geometriei cosmicizante. Dacă spunem că biserica este inima satului nu înseamnă că ne-am folosit de o simplă metaforă, ci am afirmat un adevăr cu valențe de dinamică metafizică⁹.

A doua schiță, a volumului *Moșu Dascălu* a reprezentat și debutul literar al scriitorului. În lucrare reușește să creioneze portretul dascălului român de la finea veacului al XIX-lea, descriind totodată și satul nașterii și copilăriei sale, Gătaia. Duișoia și regretul despărțirii de locurile copilărie sunt evidente din debutul prozei: „Dar când îmi întorc privirea sufletească spre satul meu natal, totul pare că se renaște în mine. Se înviorează inima slăbită în lupta pentru pâine, se recrează și creierul istovit de gânduri și de muncă. Încep par’că dintr’odată-o viață nouă, în care nu se găsesc nici nevoi, nici dureri, ci numai bucurii. Se resfiră și norii de pe frunte și gândurile negre se sprânjesc [...]. Îi văd par’că și acum –după atâta timp– căsuțele mici, acoperite cu stuf, pe deasupra căreia mușchiul și’ a trântit covorul lui verde, cu târnațele largi, sprijinite pe stâlpi de lemn lucrați cu meșteșug, ascunse modest în umbra băgrinilor bătrâni și puternici”¹⁰.

Învățătorul satului împărțea lumina cărții românești pe aceste meleaguri. El reprezenta un model de comportament lingvistic, deoarece: „În școală elevul are înaintea sa pe învățătoriu și faptele lui [...]. Copiii cu foarte puține excepțiuni, privesc în învățătoriu pe idealul a toată înțelepciunea [...]. Ce zice el – este drept; ce poruncește el este bine; dar numai atunci când, în faptă, învățătoriu, în toate privințele, este la înălțimea chemării sale”¹¹. Dascălul era considerat

9 Virel CHERCIU, *Hramul bisericii sau topografia sacralului*, în „Altarul Banatului”, 1996, nr. 4-6, p. 63.

10 Mihail GAȘPAR, *Moșu Dascălu*, în volumul *În vraja trecutului*, p. 16.

11 Petru BARBU, *Cum să se propună religiunea în școlile populare?*, în „Foaie Diecezană”, 1896, nr. 46, p. 2.

ca vorbitorul și cunoscătorul cel mai avizat al limbii române. Și aceasta atât în școală, cât și în afara ei. Se înțelege, că prestigiul de model n-a fost ușor de întreținut. Se cere învățătorului: „Să vorbească răspicat, să arate că este stăpân pe gândul său, pe vorbele sale și că știe și pricepe ce vorbește. Să vorbească curat, ca să poată osebi orice nuanță a limbei. Să vorbească potrivit, nici prea încet, dar nici prea tare, cu cât strigă învățătorul mai tare, cu atât vorbesc școlarii mai încet. Să intoneze bine¹².

Gașpar a făcut atât portretul fizic, cât și cel moral al învățătorului: „Era un omuleț mic de statură, cu niște ochi suri, în culoarea oțelului, cu frunte frumoasă, înaltă și albă, cu nas vulturiu cu o bărbie puțin eșită – atâta tot. La vorbă din cale afară scurt –dar numai afară de școală– și dârț peste măsură. Cât a fost el dascăl în satul nostru a existat o singură voință și aceasta a fost a lui”¹³. Scrierea este și un prilej de amintire pentru autor al prietenilor copilăriei; aici fiind rândul evocării lui Nicolae Briciu: „Deodată apoi tocmai pe când mă pregăteam să dau un ghiont lui Nicolae Briciu, celui mai bun prieten al meu, simții o mână rățâcindu-se prin creștet. N’apucasem să văd însă că ce-i, când mă și simții ca ridicat în aer. Simții o durere în creștet și ochii mi-se umplură de lacrimi... iar prin ureche îmi trecu ca un vânt de vară un glas îndesat și aspru: -Mă bicherule... ce crezi, unde ești acum... în biserică... ori acasă?... Când ridicai ochii, văzui fulgerând spre mine două fulgere... și auzii cum îmi șopti în taină Avram Toboș dela spate: -Don... vtor!... (Dl. învățător)”¹⁴. Aceasta este și prima întâlnire notabilă a viitorului prelat cu dascălul său, în biserică, încă înaintea începerii pentru el a cursurilor școlare. În final se văd și roadele educației aplicate copilului, Gașpar mărturisind această contribuție la formarea sa: „Ce eram eu însă pe timpul acela! Un copil. Ce am știut eu atunci? Să învăț lecțiile și să cânt apostolul în sărbătorile mai mari, spre nespusa bucurie a mamei, care o săptămână întreagă după cinstea aceasta, mă ținea cu toate bunătățile casei. Îmi merse vestea până în al treilea sat. Și cei mai mult, începuse satul să mă țină de copil cuminte. Mai târziu am

12 Elena BIJU, *De ale școllei*, în „Foaia Diecezană”, 1898, nr. 49, p. 3.

13 Mihail GAȘPAR, *Moșu Dascălu*, p. 17.

14 *Ibidem*, p. 19-20.

auzit apoi că vorba aceasta să fi pornit tocmai din gura învăstorului¹⁵. Învățătorul într-un timp al confesiunilor și-a dezvăluit acum crezul său de o viață: „-Eu am avut un singur dor în viață, să mă fac dascălul neamului meu remas îndărăt. Să fiu și eu o călăuză neînsemnată, care să arate calea ce duce la lumină... Mulțumesc lui Dumnezeu că în parte mi-a îngăduit să fac poate mai mult decât am visat să fac vreodată... tu vezi,... știu toți carte, mi-am ajuns ținta ce mi-am propus să o ajung și sunt îndestulit... Mi-am făcut datorița și nu aștept în schimb nici mulțam-ul nici recunoștința nimănu... Eu mă simt bogat...”¹⁶.

Datoriță învățăturilor sale, a fost înlăturat din școală, acest lucru grăbindu-i sfârșitul: „-Bine! –gemu bătrânul– știu că-s bătrân... și neputincios... dar nu pentru aceea mă dau în laturi... știu eu... nu învăț copiii ungurește... asta-i doare... dar aceasta să-mi fie cel mai greu păcat... Și a trecut la penzie. Și într-un an a murit. L-a omorât gândul că dânsul nu mai e bun de ninica. În cimitirul satului, aproape de poartă, i se ridică mormântul. O cruce simplă de lemn, ceva mai înaltă decât a celorlalți români, își trănțește umbra peste groapa cuprinsă în iarba deasă și verde”¹⁷.

Valoarea satului și a cimitirului s-au schimbat astăzi, primul devenind o anexă palidă a orașului, iar despre cel din urmă un autor nota: În vremea noastră trista intimitate a cimitirelor tradiționale cu morminte acoperite cu pământ movilit, potopit de vedeață și de flori, a fost izgonită de invazia cavourilor, care prelungesc urbea, cu betonul ei rece și distant, în lăcașul de veci. Cimitirul devine astfel o prelungire a străzii, acolo unde, odinioară regăseai veșnicia satului¹⁸.

În *Pe livezi*, ultima scriere a volumului încheie descrierea satului tradițional din Banat. Autorul face cu acest prilej o comparație cu orașul, locul în care rezida stăpânirea străină, cu nedreptățile ei, cu moravurile ei stricate și ca atare se cuvenea evitat în favoarea satului preponderent românesc, nucleu al unei vieți naționale ferite de orice corupție¹⁹.

15 *Ibidem*, p. 24.

16 *Ibidem*, p. 29.

17 *Ibidem*, p. 33-34.

18 G. I. TOHĂNEANU, *Viața „lumii” cuvintelor. Vechi și nou din latină*, Editura Augusta, Timișoara, 1998, p. 224.

19 Virgil VINTILESCU, *Secvențe literare...*, p. 195.

Prozatorul a dat cu acest prilej frâu liber sentimentelor și a arătat superioritatea satului față de oraș: „Căci nu-i vorbă e bine la oraș și e frumos a trăi acolo, dar peste viața de la sat nu cred să fie alta. Aerul sănătos, pacea aceea serbătorească, oamenii blânzi la fire din cale afară – unde poți găsi acestea la oraș? În vecinicul fum de fabrici, care înnegrește de la o vreme și sufletul omului, duhoarea grozavă a străzilor înguste, pe unde nici măcar a rătăci nu poate aerul – te simți ca un rob închis într-o temniță grozavă. Poate să aibă și părțile ei bune viața de la oraș, dar eu nu le-am găsit. Sufletul meu îl înveselia numai priveliștea satului meu și de aceea mă bucuram atât de mult de apropierea primăverii”²⁰.

Satul este prezent și în nuvela *Blăstăm de mamă*, scriere care a apărut întâia dată în coloanele ziarului „Drapelul” din Lugoj din anul 1909, numerele 97-104 și 106, reeditată împreună cu o altă nuvelă, *Domnișoara Marta*, în coloanele „Bibliotecii Semănătorul” din Arad în anul 1916. Mihail Gașpar face acum o radiografie realistă a muncii țaranului, dar și a oamenilor vestiți prin virtutea lor: „Plugăritul nu mai hrănește în ziua de azi ca mai demult ș’apoi nici oamenii de acum nu se mai îndestulesc cu puținul de care aveau trebuință bătrânii. Samuel Schwarz avea un copil rămas în viață din cei pe care i-a avut: Din copilul lui, singurul care-i mai rămase din trei nu voia să se facă plugar. Ce să-l bată ploile, să-l arză soarele la munca grea a ogorului, putând să ducă o viață mai bună, mai liniștită, stând după tarabă. La pământ nu e așa. Tu trudești de ari, ș’apoi stai și aștepti cu mâna în sân și cu ochii la ceriu. Tu pui pământul – și cine știe de ajungi să-i iai rodul. Îți ies peri albi până ce ajungi să spui un bogdaprost văzând blaga unei munci grele grămădită în hambar [...]. Oamenii de aici nu erau birtăreți. Oamenii aceștia nu știau să stee prin crâșmă să’și prăpădiască vremea și banul. Nu înzădar ieșise vorba că sunt oamenii dracului”²¹.

În romanul *Altare dărâmate*, publicat în ziarul „Drapelul”, în anii 1909-1910, numerele 131-141 și numerele 1-11; 13-30, conflictul

20 Mihail GAȘPAR, *Pe livezi*, în volumul *În vraja trecutului*, p. 37-38.

21 Mihail GAȘPAR, *Blăstăm de mamă și Domnișoara Marta*, Editura Librăriei Diecezane, Arad, 1916, p. 4.

politic se asociază cu confruntările dintre generații, în contextul sublinierii cu preponderență a principiului fidelității intelectualului față de idealurile poporului său. Fiica boierului Simeon Bogdan din Vălișoara s-a hotărât ca, după absolvirea școlii de la Sibiu, să nu mai apuce drumul orașului sau al străinătății, ci să se întoarcă acasă, stabilindu-se pentru totdeauna la sat. Același lucru l-a făcut și Coriolan, feciorul preotului satului, Sofron, care deși studiasse la Paris și Oxford, a luat hotărârea să rămână preot în Vălișoara. Peste sat domină liniștea caracteristică a acestuia: „Românii ruși de oboseala muncii la câmp sau dat de mult odihnei și casele mici scunde cu coperișurile mari de stuh se vedeau în amurgul înaintat ca niște căciuli uriașe înșirate pe un plan întins”²².

Românii din Potlogi, nuvelă apărută în ziarul „Drapelul” în anul 1911, numerele 45-51 și 53-63, acțiunea s-a petrecut în satul omonim, păstorit de preoții Iosif și Zachei. Cel din urmă păstor a revitalizat viața spirituală de aici, aducând în acest scop un nou învățător din Bocșa. Conflictul se desfășoară, ca în scrierile sadoveniene, pe de o parte fiind boierul Sava Liubcovici, iar de cealaltă satul condus de preot. Lucian Blaga când vorbește despre satul românesc afirmă: „Mi-aduc aminte: vedeam satul așezat înadins în jurul bisericii și a cimitirului, adică în jurul lui Dumnezeu și al morților. [...]. Localizam pe Dumnezeu în spațiul ritual de după iconostas, de unde îl presimțeam iradiind în lume. Nu era aceasta o poveste, ce mi s-a spus ca multe altele, ci o credință de neclintit...”²³. La Gașpar, satul: „...părea ca o fiară uriașă care doarme liniștită. Din hogniacurile caselor se înălțau suluri de fum, în rotiri albe amestecându-se cu aburul neguros al dimineții, care părea ca o pânză uriașă deasupra satului și peste întreaga vale a Bârzavei”²⁴.

Schița *De la noi de pe Bârzavă*, face parte din volumul *D'ale vieții*, apărut la Lugoj în anul 1919. Ea reprezintă monografia unei familii de morari din Gătaia: „Ce alte vremuri erau vremurile aici pe vremea copilăriei mele! Trăia Ion, morarul vestit de bogat și cu muiere

22 Mihail GAȘPAR, *Altare dărâmate*, în „Drapelul”, 1910, nr. 9, p. 4.

23 Lucian BLAGA, *Elogiu satului românesc*, în vol. *Discursuri de recepție la Academia Română*, ediție îngrijită de Octav Păun și Antoaneta Tănăsescu, Editura Albatros, București, 1980, p. 252.

24 Mihail GAȘPAR, *Românii din Potlogi*, în „Banatul”, 1928, nr. 5, p. 1.

frumoasă. Aveau dreptate babele când spuneau cu nu atât pietrele de moară, cât mai vârtos ochii morăriței adunau acolo belșugul. Până și moara mănăstirii Sf. Gheorghe a trebuit să-și oprească pietrele, căci n-avea ce măcina”²⁵.

Satul lui Mihail Gașpar, este satul copilăriei, presărată cu oameni și evenimente deosebite, prieteni care îi erau tovarăși de joacă pe valea Bârzavei, sau pe Șumig. Personaje deosebite ca Moșu Dascălu, preotul Zachei, în figura căruia se regăsea icoana tatălui preot în Gătaia, țărani atașați valorilor spirituale cum a fost moș Ilie Coțoi, evenimente curente din viața satului cum sunt sărbătorile religioase, ori muncile agricole. Țaranul român era –și îndrăznim să credem că încă este– legat de biserica ortodoxă, care era pentru el busola vieții: Țăranul trăiește trecerea timpului, însă o trăiește vital și armonios, fiindcă a făcut din viață o punte de sărbători, și când depășește timpul e pentru a intra în eternitate²⁶.

25 Mihail GAȘPAR, *De la noi de pe Bârzavă*, în vol. *Fata vornicului Oană*, ediție îngrijită de George C. Bogdan și Doina Bogdan – Dascălu, Editura Facla, Timișoara, 1974, p. 165.

26 Vasile BĂNCILĂ, *Duhul sărbătorii*, ediție îngrijită de Ileana Băncilă, Editura Anastasia, București, 1996, p. 65.

UN SCULPTOR CREȘTIN ORTODOX

Linda Saskia Menczel - artist polifonic

Prof. Carmen Oancea

Descoperirea sculpturilor în bronz ale Lindei Saskia Menczel a constituit pentru mine o revelație.

Am simțit o legătură între asocierea tehnicii care servește o tematică vastă în arta Lindei Saskia Menczel cu polifonia în muzică. M-a atras în mod deosebit „Biblia în bronz” (2011-2019), ciclul care abordează modalități complexe pe tema „răstignirii”.

Dincolo de Răstignirea Christică, am intuit tema generală: omul răstignit între cer și pământ - individualul și colectivul trăindu-și existența într-o permanentă căutare și speranță.

Tema este contrapunctată, prelucrată, nuanțată și îmbogățită în ciclurile de lucrări, pe care artista le-a numit generic: **Draperii, 72 de Nume, Filocalia sau Muzica Universalis**. Acesta este motivul pentru care mi s-a conturat sintagma *artist polifonic*. Trăind într-un context social-istoric bine determinat, prin arta sa, Linda Saskia Menczel se institue atât ca persoană *imaginară*, cât și *imaginantă*. Nu e vorba de eul empiric al artistei, ci de eul creator, precum și de eul pe care opera de artă trebuie să-l trezească în privitor, tocmai pentru ca opera și creatorul ei să eludeze timpul.

Sculpturile Lindei Saskia Menczel conturează multiple ipostaze ale aceleași teme, osnozate însă într-o simfonică armonie a privirii. Intre ea - lume - privitor se institue un permanent dialog provocator, care impune iubitorului de artă o anumită abilitate hermeneutică și aceasta pentru că, asemenea parabolei, lucrările artistei *spun* și,

în același timp, *nu spun*. De aceea, este contraproductiv ca privitorul să se oprească doar în fața evidenței. De exemplu, ce-ar putea semnifica, la o primă și superficială vedere, sculptura **Spovedanie** (bronz, 2011)? Aparent, un om îngenunchiat mărturisindu-și păcatele - am spune. Ingenuncherea este în fața Domnului și în fața propriei conștiințe, bicuită de regrete - vezi poziția corpului. Ne mai reține atenția și poziția brațelor care, încrucișate, induc ideea refuzului unui monolog în fața *cui*va. Spovedania este în

fața propriei conștiințe maculate. Numai astfel, ea devine căutarea unui reper interior și, apoi, o practică de privire în sine a omului. Sculptura **Spovedanie** poate fi și metafora ideii că o căutare spirituală este un parcurs care debutează în exterior și se finalizează în interior. În felul acesta, spovedania este izbăvitoare, pentru că fără o prezență a reflexivității, omul nu poate re - naște.

Sculpturile Lindei Saskia Mencil trezesc divinul din fiecare privitor. Emoția transmisă este atât de puternică, încât, părăsind o lucrare, simți nevoia de a reveni. Este adevărat ca artista recurge mult la simboluri culturale, filosofice, cabala, iar lucrările cu subiect religios se adresează minții, capacității de pătrundere, dincolo de ritualuri și dincolo de orice dogmatism rigid. În aceeași măsură se adresează și inimii structurată ca receptacol al iubirii lui Hristos, ca centru al sentimentelor individuale. Un frumos expozeu despre inimă la rostit Andrei Pleșu, într-o conferință, la Ateneul Român: „Din inimă pleacă raze drepte, formând crucea, adică Lumina ... Inima este sediul lui Dumnezeu, sediul Pricipiului”.

Sculpturile din ciclul „Biblia în bronz” se inspiră strict din Noul Testament, primând deci mesajul christic. Prin imaginile sacramentale apropiate, artista propune o re - construcție a divinului în om.

Structura polifonică a Lindei Saskia Mencil se impune și prin forța pe care impactul cu bronzul - „metal nobil” revendicat de către artistă - induce ideea de stabilitate și forță, în aceeași măsură în care

crează premisele mobilității în gândirea și simțirea privitorului cu deschidere spre artă și cultură.

Linda Saskia Menczel este un artist polifonic și pentru că ființa ei lăuntrică trăiește într-o multitudine de ipostaze, reflex nu numai al unei educații multiculturală, ci, mai ales, al unui puternic sentiment de empatie față de tot ceea ce este creația lui Dumnezeu. Artista și-a modulat ființa în bronz. Iată de ce, bronzul - temă, ca material preferat, e capabil să-și multiplieze contrapunctiv forma și cromatică. Bronzul se insistă, astfel, ca metaforă a victoriei re - găsirii sinelui, prin convertirea la Ortodoxie. Artista însăși se confesează: „...după o abundență de semne, am realizat că Hristos este calea scurtă și, cu toate că e cea mai scurtă, e și cea mai dificilă, pentru că cere un anumit nivel de luptă interioară, pe care alte culturi și religii îl cer mai puțin”. Confortul spiritual al tainei christice îi asigură artistei calea re - găsirii sinelui. De aceea, putem risca să-i considerăm lucrările/tribulații contrapunctive ale teme generale - omul răstignit între cer și pământ, pe care le orchestrează, modulându-și propria voce.

Ca artist polifonic, Linda Saskia Menczel are capacitatea de *a se trăi* într-o diversitate de ipostaze, în relație cu sine, cu semenii, cu timpul.

Oricât de subiective ar fi interpretările, artista are o viziune clară, fiecare element este plasat cu un scop și, de aceea, putem ușor „patina”, pendulând între asocieri mai mult sau mai puțin valabile, dacă nu descifrăm substratul biblic, mesajul christic propus. Fără a cădea într-un banal didacticism, e util ca privitorul să devină din simplu vizitator un ins care, prin contactul vizual cu lucrările acestui ciclu, să-și dorească re - descoperirea creștinismului.

Lucrarea care deschide ciclul „Biblia în bronz” poartă titlul **Kenosis**. Etimologic, termenul *kenosa* desemnează în limba greacă „golirea de sine”. Este o renunțare voluntară

a Domnului Hristos la atributele divine, pentru a se identifica cu umilul om în luptă cu destinul.

Sculptura în bronz (57/37/19 cm) îl înfățișează pe Iisus - însuși crucea - susținând cu mâinile pereții laterali, într-o levitație care poate semnifica înălțarea, prin depășirea unei dureri asumate. Fizionomia îmbătrânită devine o metaforă pentru „golirea de divin”. Răstignirea conturează parcursul anevoios al omului spre mântuire. **Kenosis** este o metaforă în bronz simplă și evidentă. Poziția capului sugerează o lecție pe care omul ar trebui să o deprindă: *smerenia* - ca atitudine esențială pentru devenirea omului OM. Artista însăși mărturisește că smerenia este „*un atribut esențial al trăirii creștine*”. Picătura prelinsă din trupul crucificat - ca nobilă jertfă - se desăvârșește, întregind, prin acumulare, simbolistica **Potirului**. În același sens, grăitoare este și lucrarea **Inviere** (bronz, 53/37/45 cm).

Smerenia este o atitudine recurentă în sculpturile Lindei Saskia Menczel, fiind o componentă necesară în debutul unui parcurs existențial. O regăsim nu numai în titlurile pe care artista le dă sculpturilor, ci și în atitudinea „personajelor” pe care acestea le înfățișează (vezi bronzul „Nu oricine îmi va spune Doamne, Doamne”).

Lucrarea **Inviere** poate simboliza fascinația Nașterii, privită ca intrare în eternitate; personajul „este deja matur”. Poziția capului ridicat spre cer și a brațelor care se avântă creează un adevărat univers care așteaptă să fie însuflețit. Se conturează, astfel, ideea ieșirii din timpul hăruit și intrarea în Etern, nu prin moarte, ci printr-o asumată re - naștere în Lumină.

Inima inimilor - bronz, 165/50/23 cm - trezește sentimentul eternității: suntem veșnici, așa cum Iisus este. Înălțimea statuii impune o adâncă reverență în fața inimii universului, a Creatorului, a Jertfei. Nuanțele bronzului sunt vii, palpită, creând o sinestezie prin: Eu sunt cu voi, Eu sunt viu! Nu întâmplător artista a optat pentru acest titlu,

fiindcă inima - ca centru al sentimentelor - reprezintă ceea ce e adânc în noi, este, cum s-a spus, „sediul lui Dumnezeu”.

Predica de pe munte (bronz pe lemn, 30/34/34 cm), de dimensiuni medii, depășește cu mult puterea cunoșterii prin imagine și cuvânt. Muntele este reprezentat în formă piramidală, sugerând energia și regenerarea prin legătura dintre teluric și celest. „Personajele” se pot asemena crucilor, ele ascultă împietrite și simt harul sfânt care se pogoară prin vârful muntelui - piramidă, din care radiază lumina eternă. Asocierea bronz și lemn implică forță și rezistență, împământarea celor care ascultă predica și ascensiunea spre lumină a celor care sunt pătrunși de ea. Spațialitatea imaginată, în pofida dimensiunilor, pe cât de concretă pare, sugerează, de fapt, o integrare în infinit.

Preoție, sculptură în bronz (52/38/17 cm), emană forța și puterea de dăruire a celor care sunt meniți a fi preoți. Brațele întinse ca o chemare și interiorul golit de conținut uman induc ideea că Duhul Sfânt preia această dăruire, existând mereu și mereu un alt loc pentru un alt aspirant.

Botez (bronz, 44/21/12 cm), statuie în bronz se constituie într-o mărturisire a credinței și a convingerii oricărei mame că puterea tămăduirii prin iubirea și încrederea în calea aleasă de Dumnezeu începe prin Sf. Taină a Botezului.

Fiind în atelierul artistei, ne-a mărturisit că lucrarea a fost inspirată de un fapt de viață trăit de ea la mănăstirea Rohia. Avea 23 de ani când sămânța pe care Iisus a sădit-o - prin cruce - a rodit,

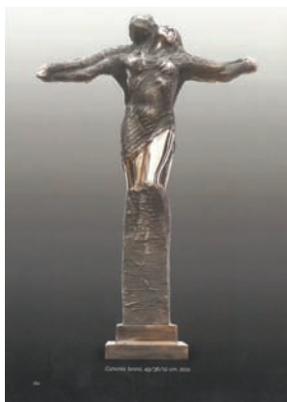
unirea cu Dumnezeu înfăptuindu-se prin rugăciunile rostite la slujba Sf. Taine a Botezului. Astfel, la 23 de ani, Linda a devenit o creștină ortodoxă. Cromatica lucrării metaforizează purificarea și unirea cu Dumnezeu prin această Sf. Taină.

Maslu (bronz, 16/40/29 cm) impresionează prin imaginea cărții masive care conține învățăturile sfinte. Cromatica atrage atenția prin patina vechimii imprimată bronzului, de aici rezultând nevoia aprofundării cunoașterii și a puterii Sfântului Maslu.

Sfânta Impărtășanie își gasește un profund ecou în lucrarea **Euharistie**. Din pâine coaptă și ruptă - transfigurare a trupului Domnului - curge *Seva* binefăcătoare și mântuitoare, înțeleasă ca ardere care distruge părțile reziduale din om.

Lucrarea **Cununia** (bronz, 49/36/12 cm) emoționează privitorul într-un mod fascinant, amintind de poezia **Cuplu** a Anei Blandiana. Poziționați spate în spate, formând un singur trup înfășurat de părul ei, cu brațele întinse și unite, cei doi creează o cruce a jurământului de credință până la moarte. Privirea spre cer invocă Providența divină.

Două lucrări, **Stâlpnic** și **Inălțare**, de o plasticitate tulburătoare și relevantă pentru mesajul propus de autoare, sunt un îndemn la ascenderia spre Divinitate. Dacă în **Stâlpnic** tâlpile sunt supradimensionate, asemenea și palmelor muncite într-o invocație a personajului antenian, în

lucrarea **Inălțare**, Iisus îi privește deja din înaltul celest pe toți stâlpnicii care îl invocă.

Grupul statuar **Nu judeca, să nu fii judecat!** este o aluzie la aruncatul pietrei de către cel care se consideră fără vină. „Personajele” sunt goale pe dinăuntru, doar mâinile, asemenea unor aripi frânte, acuză reciproc. Oricine poate fi acuzatul, oricine poate îmbrăca haina găunoasă a acuzatorului. Spațiul gol al statuilor sugerează absența conștiinței, sentimentul că fiecare ar avea dreptul de a-l judeca pe celălalt.

Privind sculpturile Lindei Saskia Mencil nu ai certitudinea evidenței, nu ai o unică interpretare. E posibil să recunoști în imagine pasajul biblic, dar a te cantona doar în zona evidenței e contraproductiv și limitativ. În firea omului există dorința de a avea ochii ațintiți spre un *dincolo* și, de aici, gestul firesc de a „întoarce oceanul” sau cum spune un vers eminescian: „Ochiu-nchis pe dinafară/înlăuntru se deschide”. Căutarea *dincolo* de imediatul senzorial înnobilează ființa, în general. Sculpturile din ciclul **Biblia** în **bronz** respiră religiozitate, sacralitate, îndemnând privitorul la meditație.

Fiecare sculptură are o poveste, transmite un mesaj, conține o metaforă ascunsă ce se dorește a fi descifrată, dar rezultatul final e consonant, armonios, polifonic, opera fiind integratoare și totuși deschisă.

